FADIA FAQIR

STÂLPI DE SARE

love & life
LEDA

FADIA FAQIR

STÂLPI DE SARE

Traducere din limba engleză de IOANA VĂCĂRESCU
Titlul original, *PILLARS OF SALT,* 1996, 1997, 2004, 2008

Mulţumiri

Făcând parte din primul doctorat în Creative Writing *din Marea Britanie, acest roman a avut nevoie (şi a beneficiat) de contribuția multor persoane. Îi sunt deosebit de îndatorată lui Malcolm Bradbury, pentru sprijinul şi sfaturile sale neprețuite; lui Jon Cook care mi-a fost alături ori de câte ori am avut nevoie de el şi ale cărui critici m-au ajutat să trec prin fiecare etapă; şi lui Julian Hilton, pentru permanenta şi profunda lui evaluare a manuscrisului. Îi sunt recunoscătoare regretatei Angela Carter, ale cărei critici şi sprijin îmi vor lipsi mult. Aş vrea să mulțumesc şi colegilor absolvenți ai School of English and American Studies de la University of East Anglia, în special lui Anne Enright, Mark Ellis, Belinda Hamer, Louise Doughty, Kathy Page, Gerri Brightwell, Janet Hutcheon şi alții, precum şi lui Rolf Hughes, ale cărui scrisori de încurajare au făcut ca eforturile mele să capete sens. Le mulțumesc în mod deosebit lui Soul Hyman, ale cărui prietenie şi ajutor m-au ajutat să continui, şi prietenilor mei Nawal şi Roger Fenwick, Samira Kawar şi Yakoub Dawany, precum şi lui Karim al-Rawi, ale cărui încurajări m-au făcut să perseverez. Pentru Royal Jordanian şi The Overseas Research Scheme, care, prin finanțarea acordată programului doctoral, au făcut posibilă crearea acestui roman, toată gratitudinea mea.*

Fiului meu, Haytham
Şi tribului meu, Ajarimah

Index istoric

1187 Saladin al-Ayyuby traversează ținutul muntos al Transiordaniei, înfrângând decisiv francii în bătălia de la Hattin, din apropierea Lacului Tiberiada.

1878-1909 Imigrația cerchezilor către Transiordania din regiunea caucaziană unde fuseseră persecutați de ruşi.

1916 Sharif Hussein declanşează Marea Revoltă Arabă împotriva otomanilor din Mecca.

1917 Ministrul britanic de Externe, Arthur James Balfour, declară angajamentul Marii Britanii de a sprijini aspirațiile sioniste pentru un „cămin național" în Palestina.

1919 Tratatul de la Versailles stabileşte ținuturile arabe ca teritorii sub mandatul Aliaților.

1920 Când regele Faisal este forțat să părăsească Siria, o mare parte din anturajul său politic – alcătuit din sirieni, irakieni şi libanezi – pleacă din Damasc şi se refugiază în Transiordania.

1920 Autoritatea mandatată britanică preia administrația Transiordaniei, ca parte a mandatului asupra Palestinei.

1921 Marea Britanie creează Emiratul Transiordaniei.

1923 Emiratul Transiordaniei este recunoscut drept stat național, ca prim pas spre independență.

1923 Sultanul Ibn Adwan declanşează revolta împotriva emirului Abdullah şi a britanicilor. El exercită presiuni asupra emirului pentru a rezolva nemulțumiri grave ale populației, din domeniul fiscal, fiind vorba în special despre colectarea unor impozite restante din anul 1918. Către sfârşitul anului, sultanul avansează către Amman; trupele statului, sub comanda lui Peake, înving forțele lui Adwan după o luptă

încrâncenată.

1925-1927 Emirul Abdullah oferă azil druzilor refugiați din fața francezilor din Siria, în urma unei revolte locale.

1926 Sătenii din Wadi Musa se ridică împotriva guvernului şi refuză să plătească impozitele restante. Rebeliunea lor este înăbuşită de forțele guvernamentale.

1928 Transiordania semnează un tratat cu Marea Britanie, prin care i se conferă o mai mare independență.

1946 Un nou tratat anglo-transiordanian oferă Iordaniei independența formală.

1952 Hussein îi urmează la conducerea țării tatălui său, regele Talal.

1953 Hussein este încoronat rege al Iordaniei.

1956 Comandantul britanic al Legiunii Arabe, general-locotenentul Sir John Bagot Glubb, este eliberat din funcție. Regatul Haşemit al Iordaniei dobândeşte independența totală.

Povestaşul

În numele lui Allah cel Milos şi Milostiv: „Nu înveşmântaţi Adevărul în deşertăciune! Nu ascundeţi Adevărul, de vreme ce-l ştiţi!”{1}

Prea măreţii mei stăpâni, rugaţi-vă pentru profetul nostru Mohamed, al cărui suflet este precum luna, şi pentru companionii săi cei drepţi. În seara aceasta, prima din Ramadan, luna postului şi a rugăciunii, am să vă istorisesc o poveste teribilă. În timpul lunii Ramadan, Atotputernicul Rege Allah a revelat Coranul, cartea ce îndrumă omenirea prin pădurea binelui şi a răului. Dar eu, Sami al-Adjnabi, cel mai priceput povestaş din întreaga Arabie şi cel mai bătrân călător din Levant, am să vă dezvălui povestea Mahăi, am să vă arăt secrete ale trecutului şi ale prezentului, am să vă fac să tremuraţi de groază şi să doriţi să aflaţi tot mai mult. Rugaţi-vă pentru mila şi iertarea lui Allah şi imploraţi izbăvirea.

De fapt, poate că cea care ar trebui să vă spună povestea este măgăriţa mea, Aziza. Ce crezi, Aziza? Ai să le vorbeşti tu oamenilor acestora, pentru ca unul dintre jinnii soldaţi{2}, unul dintre spiritele cu puteri stranii, despre care se spune că se supuneau poruncilor stăpânului nostru Solomon cel Mare, să îţi interpreteze răgetul şi să ne arate cum eşti înţeleasă greşit de urechile muritorilor – urechi ce pot asculta doar prostii? Doamnelor şi domnilor, după cum vedeţi, companioana mea Aziza scutură din cap, îşi flutură coada şi loveşte din copite. Cât de înţeleaptă eşti, Aziza. Nu vrei să istoriseşti povestea blestemată. Să încercăm atunci, generoşii mei stăpâni, să-l convingem pe Maymoon, maimuţa, dragostea mea nesfârşită, să vă spună povestea femeii blestemate care transformă în bazalt tot ce atinge. Piatră neagră! Allah, îngerii Lui, trâmbiţele Lui şi iadul Lui insaţiabil transformă tot ce atinge Maha în gunoi. Maymoon scutură din fusta-i de pai şi din cerceii aurii.

Loveşte-ţi tamburina de şold.

Maymoon, dulce Maymoon,
Du-ne pân'la lună,
Scutură-ţi tot trupul,
Vom pieri-n curând.

Oamenii spun că Allah l-a transformat pe prietenul meu Maymoon în maimuţă atunci când s-a şters la fund cu o bucată de pâine. Dar dacă o va face din nou? Va fi transformat la loc într-un muritor păcătos, ca noi? Ha, ha, ha. He, he, he. Fie ca Allah să ne şteargă toate păcatele şi să ne ofere iertarea Lui.

Maha îi era numele. O căprioară ce cutreierase deşerturile Arabiei de când Eva, plămădită din coasta strâmbă a străbunului nostru Adam, a fost alungată din rai. Maha. O femeie fermecătoare care provoca şi se lăsa cucerită. Unii spun că Maha era pioasă şi pură precum Rabia al-Adawiyya[3], mama sufismului[4] şi cântăreaţa aleasă de Allah.

Supunerea, lumina,
Şi tânăra hurie[5].
Este timpul ca sufletul străinului
Să ajungă în lăcaşul său.

Eu spun că Maha era o scorpie care devora carnea sfâşiată a muritorilor, de la răsărit până la apus. Era asemenea unei săbii ascuţite înfiptă în şalele duşmanilor arabilor: tătarii, cruciaţii şi romanii.

Sufletul Mahăi era o lampă ce se hrănea cu uleiul strălucitor al unui măslin, ce nu era nici din est şi nici din vest. Lumină asupra focului, parcă aşa se spune. Sufletul ei pururi tulburat bântuise deşertul atât de mulţi ani din trecut, şi îl va bântui şi în anii mulţi ce vor veni. Cei care ştiu despre ce vorbesc vor spune că Maha s-a născut când prima copilă a fost îngropată de vie de tribul

Bani-Quraish. Când tribul a aflat că se născuse o fiică, nu un fiu, oamenii s-au înnegrit la față de supărare. Chiar în clipa în care lacrimile lui Adam curățau trupul fetiței pe care o îngropa de vie, aripile sufletului Mahăi se agitară, fluturară şi începură să plutească deasupra orizontului sumbru al Arabiei. Acea primă fetiță, ucisă în păcat, a fost cea care a pornit lupta sângeroasă dintre bărbați şi femei. Plânsetul ei răsună în sufletul fiecărei femei, cerând răzbunare. De aceea niciun bărbat nu se poate încrede în soția sa, niciun stăpân nu poate avea încredere în amanta sa.

Cu doi ani înainte ca Maha să fie concepută, mama ei, Maliha, i-a vrăjit tatăl pe când acesta străbătea ținutul arid. Mama, căreia îi curgea ceva sânge de țigancă prin vene, l-a sedus pe şeicul Nimer din tribul Bani-Qasim. El o văzu pentru prima oară pe Maliha dansând în jurul focului într-unul dintre oraşele călătoare ale țiganilor.

Într-o zi, i-am luat pe măgărița Aziza şi pe maimuța Maymoon şi-am pornit spre aşezarea tribului Bani-Qasim. Aleseseră să se stabilească în ținutul lui Lot. Trib cu soartă nefericită, aşezat într-o vale blestemată ce odinioară, în istoria noastră glorioasă, fusese numit de un rege ismailit inspirat de spirite, Iordania. Dincolo de un povârniş abrupt de bazalt spart – Aziza mai mult aluneca acolo decât mergea – se întindea o vale acoperită de un nisip nehotărât: încerca să fie roşu, dar rămânea galben şi lipsit de speranță. În timp ce mă îndreptam spre sat, am observat că întinderile fremătau de tineri soldați englezi. Sosiseră pentru prima oară în vale în Anul Domnului 1921. Prietenul meu, călătorul englez, care cercetase fiecare piatră din munții şi câmpiile lor, măsurase ținutul şi apoi notase totul, îi spunea „Mandatul”. Maşinile şi tancurile lor răsuflau fum negru spre cerul senin. Am salutat din mers figurile cojite ale celor din Mandat şi mi-am continuat drumul. Mandat, ne-Mandat, nu-mi păsa. Eram pe jumătate arab şi aveam o sete neostoită de a afla poveşti. Destinația mea era satul

Mahăi, femeia ale cărei gene erau ascuțite precum săgețile.

L-am găsit: satul Hamia. Petice verzi şi maronii, monotone, răspândite la linia orizontului. Plantațiile de citrice formau o centură de vegetație în jurul taliei sale. Casele erau construite din lut şi paie, intrările le erau modelate cu mâna, unele pătrate, altele rotunde. Bălegarul era la fel de des întâlnit ca şi păduchii pe ulițele înguste ale satului. Copiii despuiați se jucau pe străzile ce semănau cu nişte grajduri, fără să le pese de duhoare şi de mizerie. Tinerii încercau să arate cât de activi şi de curajoşi erau, mai ales dacă aveau norocul să găsească vreun spectator. Făceau orice ca să distreze străinii, înainte de a le fi aflat chiar şi numele. Aziza mea răgi tare şi lovi din copite, protestând împotriva demonstrațiilor glorioase, dar naive, ale puterii lor. Arabii din Hamia, care nu aveau demnitate, erau născuți în ținutul acela sărat, prins între Marea Moartă şi râul Iordan. Trăiau acolo, numărând gândacii înaripați, mureau tot acolo şi erau astfel condamnați la uitare. Şi cine sunt eu? Sami al-Adjnabi. Cine sunt eu?

Eu sunt povestaşul,
Cufărul mi-e plin cu poveşti.
Da, depănătorul-torcătorul.
Torc şi tot torc zile întregi.

Onorații mei stăpâni, am văzut-o. Da, am văzut-o pe Maha. Îngenuncheată în țărâna gospodăriei, era precum o lună perfectă, era înaltă şi bine făcută, era asemenea primei femei, era... Ochii îi erau strălucitori, asemenea celor ai primei fetițe îngropate de Adam înainte ca Eva să-i fi născut pe Cain şi pe Abel.

Oamenii arătau spre ea. Nu se puteau hotărî dacă umbra bine ascunsă în spatele şirurilor de portocali era Maha sau Maliha, mama ei, într-atât îi semăna. Frunzele şuşoteau. Ascultați, ascultați, Maha îşi spunea povestea

pietrelor din Valea Iordanului. Nu eram sigur dacă săpa brazde sau dacă plivea buruienile, dacă avea pielea măslinie sau albă ca laptele; cu toate acestea, eram sigur că era frumoasă precum răsăritul proaspăt din Wadi Rum. Când lumina palidă se strecoară în Rum, toate vedeniile din mintea mea, a măgăriței mele şi chiar din mintea îngustă a lui Maymoon încep să danseze în fața noastră, pe dunele de nisip. Minunata mare de nisip, lumină, umbre şi miraje. Miraje, lumină şi umbre. Ascultați, ascultați, încă mai aud vorbele ei, purtate de vânt…

Um Saad

Eu, Maha, fiica Malihăi, fiica Sabhei, mi-am întors capul pe perna albă, am cercetat camera goală de spital şi am oftat. Allah a creat oamenii şi a creat plecarea. M-au adus pe mine, Maha, smochina indiană – „puternică”, spuneau oamenii din Hamia, „dar amară precum colochinta”[6] – în camera această de spital invadată de voci care cântă şi ceață, pentru că nu voiam nici măcar să aud cuvântul „plecare”. Allah a creat despărțirea. Allah ne număra zilele şi le înlocuia cu ani. Sunt sigură că în catastifele eterne ale lui Allah nu exist, numele meu nu e mâzgălit nici măcar în cartea norocului. Maha a devenit o câmpie întinsă, unde putea veni orice păstor să-şi hrănească oile, unde orice asistentă îşi putea înfige acul. Ei îți otrăvesc sângele, te împing în dunele de nisip şi îți spun: „Lui Allah îi aparținem şi la El ne vom întoarce.” În locul meu preferat din livadă, sub portocalii înfloriți, adierea vântului atingea fiecare părticică din trupul meu. Aroma învăluia întreaga vale şi mă purta într-o altă lume. Norul de parfum ostoia focul din mintea şi din inima mea. Deveneam asemenea prietenei mele Nasra, iar oile aveau să mă conducă spre păşuni. Cerceii lungi ai Nasrei se legănau şi clincăiau.

Mamă, noaptea am zărit luna.
Pe cer, era foarte sus.
Iartă-mă, Allah, am păcătuit.
Seva pasiunii m-a schimbat.

M-a trezit zgomotul făcut de o femeie care striga spurcăciuni. M-am dezmeticit imediat când i-am văzut silueta subțire, gri, şi bocceaua albă de haine.

— Mă cheamă Um Saad! îi striga ea lui Salam, asistenta, şi lui Kukash, brancardierul.

L-a împins pe brancardier şi a rostit cu o voce atât de

lină că te-ar fi putut ridica la cer:

— Blestemați să-ți fie părinții, m-ai adus la casa de nebuni. Am să te omor.

Îl lovi cu picioarele pe Kukash şi începu să se rostogolească pe podea ca un arici. Țipa şi tot țipa. Dintr-odată, dădu cu ochii de mine.

— Ce-i asta? O beduină mizerabilă. Nu pot cu putoarea ta de bălegar. Tu dormi cu oile.

Nu am deschis gura, n-am rostit niciun cuvânt. Ştiam că inima lui Um Saad era acum arsă de flacăra despărțirii. Orice ar fi spus despre beduini, nu aveam să mă cert cu ea. În loc să țip şi eu la ea, mi-am acoperit gingiile golaşe şi am zâmbit.

— Eu sunt o femeie de la oraş, din Amman. Refuz să împart camera cu o beduină care rânjeşte, a spus ea.

Eşarfa roz îi alunecă de pe cap şi i-am văzut părul cărunt şi drept. Începu să-şi calce în picioare eşarfa şi să blesteme tatăl, bunicul şi stră-străbunicul asistentei. Înjurând, Kukash trase din mucul de țigară, se scărpină în cap prin părul zbârlit şi-şi frecă ochii somnoroşi. Începuse să-şi piardă răbdarea. Aruncă trupul bătrân al lui Um Saad pe pat şi-i legă mâinile şi picioarele de cadrul de metal al patului. Salam zâmbi angelic şi-şi înfipse acul într-una din venele lui Um Saad. Ea scânci, tremură şi apoi se cufundă într-un somn profund, întunecat.

Salam o acoperi cu un cearşaf alb, iar Kukash scuipă pe podea şi apoi ieşi din cameră. Salam mă privi şi-mi spuse:

— Maha, nu mai ai coşmaruri. Înseamnă că te simți mai bine.

Am dat din cap a aprobare. Orice spune Salam e adevărat. Viitorul angelic dispăru din cameră asemenea unui nor alb. Clinchetul cheilor. Tăcere.

Dincolo de fereastra cu gratii, rândunelele se opriseră din ciripit. Se făcuse mai cald. Era ora prânzului.

Mă gândeam că de acum cosaşii trebuie să fi fost ocupați să taie grâul. Livada mea, nestemata din fruntea

Văii Iordanului, era acum la mila lui Daffash. Trebuie să i-o fi vândut deja lui Samir Paşa sau stăpânilor lui, englezii.

Englezii îl uciseseră pe Harb, geamănul sufletului meu. Mâna lui blândă îmi mângâia capul sărăcit de cosițe.

— Nu plânge, geamăna sufletului meu. Nu plânge. Pe viața bunicii tale, Sabha, ai să fii fericită cu mine.

Trebuie să-mi scot din minte amintirile. Hakim, înțeleptul, ar putea avea nişte ierburi magice care să vindece durerea ce tot creşte şi creşte în mine. El îi îngroapă pe cei morți şi nu are nimic de-a face cu cei vii. Pribeag.

Te îndrepți spre adâncurile deşertului, oh, gazelă?
Unde mergi? Plecarea ta naşte durere.

— Unde mergi?

Pribeagă, urmându-mi inima. Iată unde m-a adus inima. La capătul călătoriei mele, capăt pe care nu l-am întrezărit niciodată. Spitalul de Boli Mintale din Fuhais.

Câteva ore mai târziu, când soarele se întorcea în lumea sa, Um Saad se agită în pat, apoi începu să geamă. Auzeam zgomote slabe ieşind dintre buzele-i pline de spumă, ca şi cum inima i-ar fi plâns în piept.

Înainte priveam cum portocalele se legănau pe ramuri, sub răsuflarea uşoară a răsăritului; acum le văd stând în tăcere, pe o farfurie, sub lumina becului electric. Am descojit o portocală şi am stors feliile în gura uscată a lui Um Saad. După injecție te simți însetat, uscat, totul în tine începe să se crape. Şi inima mea suferea. Inima-mi plângea după Mubarak, fiul meu.

În cele din urmă deschise ochii, mă privi în față şi începu din nou să plângă. Cu o voce moale şi densă precum catifeaua, rosti:

— Iartă-mă, soră.

M-am şters pe fruntea şi am spus:

— Pentru ce să te iert? Nu ai făcut nimic.

Îşi întoarse capul de pe o parte pe alta, pe pernă, şi continuă să plângă. Am înmuiat o bucată de bandaj în paharul cu apă rece şi am şters-o pe faţă, pe mâini, pe picioare. Nasra putea să-mi şteargă durerea cu mâinile ei. Unde e ea, prietena care mi-a fost alături?

Printre hohotele de plâns pe care încerca să şi le stăpânească, Um Saad mă întrebă:

— Vezi flăcările?

— Da.

Faţa-i era trecută de primăvara vieţii, avea riduri în jurul gurii şi pe lângă ochi. Ochii ei mici şi gri trebuie să fi fost odată mari, negri. Nasul îi era subţire şi ascuţit, aşezat deasupra unei guri generoase. Pielea, deşi flască, o avea netedă şi curată. I-am strâns mâna legată de cadrul de metal al patului.

— Cum te cheamă, soră? m-a întrebat.

— Maha.

— Maha?

— Da, Um Saad.

Dacă aş fi avut grămezi întregi de bandaje, tot nu aş fi reuşit să usuc toate lacrimile pe care le-a plâns Um Saad în noaptea aceea, prima ei noapte în spitalul de nebuni. Am tot frecat şi am uscat până când lumina palidă a răsăritului s-a strecurat în cameră, iar ea a adormit. Patul meu era umed şi rece. M-am acoperit din cap până-n picioare cu cearşafuri, ca să-mi încălzesc măcar puţin trupul îngheţat. Jinduiam după mâna lui Harb, după pieptul lui moale şi răsuflarea-i caldă.

Maha

Era întotdeauna Harb, geamănul sufletului meu. Ce minunată frunte înaltă! Demnitate. Îmi spunea:

— Cel mai mult iubesc ochii ăştia căprui strălucitori.

Ai lui erau căprui. Lumina slabă a răsăritului atingea încet tavanele rotunde ale caselor din lut. Vocea puternică a imamului Rajab chema la rugăciunile de dimineață:

— Allah-u-Akbar.

Tatăl meu, şeicul Nimer, încă dormea, încă mai visa la mama mea, Maliha.

— Maha, lumina ochilor mei, îmi spunea mama, bea nişte lapte.

Când am tras de ugerele lui Halabeh, vaca noastră, laptele mi se scurse pe mâini. Harb era chiar în spatele meu. Aroma de mosc se amesteca cu mirosul laptelui gras. Fără să-mi ridic capul sau să mă opresc din muls vaca, l-am întrebat:

— Ce cauți aici? Dacă Daffash, fratele meu, te găseşte aici, are să ne omoare pe amândoi.

— Bună dimineața, frumoasa mea iapă.

Ochii lui mă tachinau, mă provocau. Am zâmbit.

Odată golisem pistolul lui Daffash de toate gloanțele şi mi le ascunsesem sub saltea. Daffash tocmai îl provocase la luptă pe Zaid, fiul şeicului Talib. Îmi amintesc cum studia țeava pistolului negru şi cum m-am aruncat pe covorul pe care încercam să-l țes şi am izbucnit în hohote nestăpânite de râs. S-a repezit la mine ca un catâr rănit.

— De ce râzi? a lătrat la mine şi mi-a îndreptat pistolul spre frunte.

Nu m-am putut abține, muream de râs:

— Pistolul e gol.

Daffash a privit arma, m-a privit şi pe mine, apoi a izbucnit în râs. Când i-am spus lui Harb povestea, a ridicat dintr-o sprânceană şi a zâmbit.

Soarele urca pe cer. Frunzele tremurau şi lumina pâlpâia. Harb nu mai zâmbi, rosti serios:

— Aş vrea să-ţi pot dărui o sută de cămile, o cutie plină cu bijuterii şi zece metri de mătase indiană pură.

Aplecându-se, îmi acoperi umerii cu un şal purpuriu şi îşi propti mâna pe teaca pumnalului său.

— Maha, vreau să te văd în seara asta.

— Eşti nebun? Dacă o fată iese din casă noaptea îşi pierde onoarea. Au să mă împuşte între ochi.

— O să te apăr eu, ochi-de-căprioară.

— Nu.

— Vreau să te iau de soţie.

Mi-am înfăşurat mai strâns şalul peste sâni şi am scuturat din cap. Femeile care-l iubeau pe fratele meu Daffash, care se strecurau noaptea pe furiş ca să se vadă cu el, erau proaste. Idioate fără minte, care îşi riscau onoarea de dragul iubirii. Harb credea că şi Maha, fiica Malihăi, era o proastă?

Rămasă singură, bălăngănindu-mi picioarele în canal, mă gândeam la întâlnirea cu Harb din seara aceea. Dacă m-aş fi dus? Dacă aş fi cedat? Mi-am adus aminte de Nasra, prietena mea. Ochii de un verde-închis şi faţa încadrată de păr roşcat-cafeniu. Mărgele mari, maronii, în jurul gâtului. Rochia neagră, sărăcăcioasă, contrasta cu pantalonii verzi. Gura cu buze cărnoase era mereu ascunsă în spatele fluierului, zicându-le oilor despre tristeţea ei.

Chiar când mă gândeam la ea, Nasra apăru, alergând cât de repede putea, ca muşcată de o viperă neagră. Se aruncă pe jos, lângă canal, şi începu să se pălmuiască peste faţă şi să se legene.

— Maha, vai, Maha. Maha, ah, Maha, gâfâi ea.

— Soră, ce nenorocire te-a lovit?

I-am îmbrăţişat umerii.

— Nu mă atinge!

Nasra urlă ca o lupoaică rănită şi se îndepărtă de mine. Tremura şi se legăna ca şi cum pântecele i-ar fi fost

chinuite de o durere groaznică.

— Ce s-a întâmplat?

Trupul i se cutremura, fața îi era scăldată în lacrimi, rochia îi era sfâşiată până sus, la buric. Mâinile au început să-mi tremure când mi-am dat seama că era deja prea târziu. Era prea târziu. Nu mai puteam decât să-mi încleştez pumnii şi să lovesc aerul.

Nasra sorbi puțină apă.

— M-a rănit, el, spuse cu vocea-i pițigăiată, apoi începu să plângă deznădăjduită, în tăcere.

Îmi venea să-mi acopăr urechile cu mâinile.

— Nu plânge, soră, te rog.

— Vai, Allah! suspină ea.

Surorile noastre cred că dacă îți pui mâinile pe creştet şi apeşi tare, opreşti nefericirea să intre. Ei bine, n-au decât să mănânce bălegar. În după-amiaza aceea nu a funcționat.

— Nefericita de tine. Cine a făcut asta? Cine a făcut-o?

Privi în pământ.

— Nasra, cine a făcut-o? Te rog, spune-mi.

Plângea în continuare, tăcută.

— Cine a făcut-o? Spune-mi, Nasra. Cine a făcut-o?

— Fratele tău, Daffash, şopti Nasra ştergându-şi lacrimile cu mâinile tremurătoare.

Pasărea prevestirilor rele zbură prin aer şi mi se aşeză pe piept. Pe obraji îmi şiroiau lacrimi. Loveşte-ți pieptul, loveşte-ți pieptul şi deschide-l, lasă-l să se reverse. Presiunea tot creştea în mine.

— Nasra, soră, nu pot să respir, am îngăimat şi am început să mă legăn.

Prietena mea îşi pierduse virginitatea, onoarea, viața. Acum era un nimic. Dacă nu mai era virgină, nu însemna nimic. O bucată de carne. O târfă ieftină. Nasra mormăia ceva şi plângea. Inima-mi era sfâşiată de pumnale.

— Daffash, fiu al Malihăi, am să-ți beau sângele!

Mi-am băgat poala rochiei în pantaloni şi am pornit spre casă, ținând-o pe Nasra strâns de mână. Aerul

răcoros dintre case îmi mângâia fața şi mă implora să mă potolesc. Nu. Niciodată. Aveam să-l omor pe catarul ăla şi să salvez femeile din Hamia.

Nasra se aşeză jos, îmbrățişându-şi genunchii şi plângând. Am luat puşca englezească de pe perete, am deblocat siguranța şi am îndreptat arma spre fratele meu, care se prefăcea că doarme. Şeicul Nimer, tatăl meu – Allah să-i păzească brațul drept – mă învățase cu ani în urmă să trag cu puşca. Mergeam cu el la vânătoare, în vreme ce Daffash rămânea acasă, prefăcându-se că doarme sau ascunzându-se după mama. Scoțând cartuşele, tata-mi spunea: „Fiica tigrului deşertului trebuie să fie o tigroaică."

I-am înfipt țeava de metal între coaste şi am strigat:

— Trezeşte-te, câine, să vezi cu propriii ochi cum am să te ucid!

Deschise încet ochii şi o văzu pe Nasra. Când îşi dădu seama că vorbeam serios, îşi acoperi capul cu mâinile:

— Nu trage! Sunt fratele tău, fiu al mamei şi al tatălui tău.

— I-ai nenorocit viața!

Am pus degetul pe trăgaci.

— Pe Allah, ascultă-mă înainte să mă omori!

— N-am să ascult un violator neruşinat.

— Ea a cerut-o. De câte ori îşi ațintea ochii lacomi asupra mea… Ea m-a ispitit!

— Te-a ispitit?!

— Mereu cântă din fluier. Cântecele ei mă chemau s-o ating.

— Te chemau?! Eşti un…

— Fluierul e de vină!

— Tu eşti de vină!

— Nu sunt, pe Allah!

— A spus ea „da"? A spus?

Nasra clătină din cap şi rosti:

— M-am dus la peşteră să-mi caut capra, pe Nawmeh.

— Te-a forțat?

— Sub sân, pumnalul lui, jur.

Arătând-o pe Nasra cu degetul, Daffash izbucni:

— Nu te-ai mai împotrivit, te-ai lăsat pe spate. Ți-a plăcut!

— Taci din gură! Şi-a pierdut virginitatea. Ştii prea bine ce înseamnă asta.

Am îndreptat puşca spre el, pregătită să trag. Grămada aia de bălegar, butoiul ăla umplut doar cu aer merita să moară. Eram gata să apăs pe trăgaci, când camera se răsturnă cu susu-n jos. Două mâini mă înhățaseră de glezne şi căzusem. Nasra!! Nasra? Nasra l-a salvat pe Daffash? Vai, de ce?

Daffash aruncă pătura de pe el, sări în picioare şi apucă repede puşca.

— Am să vă ucid pe amândouă, târfe nebune! lătră el.

Ştiam că avea s-o facă, aşa că am închis ochii şi am îmbrățişat-o strâns pe Nasra, care începuse din nou să plângă.

— Nu plânge. Lacrimile tale sunt pietre prețioase. Fruntea sus. Să ne împuşte. Mai bine moarte decât fără onoare.

Tata deschise uşa de lemn şi strigă la Daffash:

— Ce e-n capul tău, ce faci aici? Lasă puşca imediat!

Lovi cu bastonu-i lung în țeava armei.

— Am vrut să le bag mințile-n cap femeilor ăstora nebune, îi răspunse Daffash, apoi îşi frecă pântecele şi izbucni în râs.

Tata o privi pe Nasra: avea fața pătată de lacrimi, rochia ruptă. Se uită la Daffash şi apoi îi întinse Nasrei mâna dreaptă.

— Ridică-te, fiica mea. Fie ca Allah să-l blesteme pe diavol.

Lui Daffash îi spuse:

— Dacă te mai apropii vreodată de femeia asta…!

— Îmi pare rău, tată.

Tata o mângâie pe Nasra pe spate şi-i spuse:

— Nici tu n-ar fi trebuit să-l ispiteşti.

Abia atunci mi-am dat seama cât de înalți erau pereții din lut care ne țineau prizonieri. M-am aşezat pe jos, mi-am apăsat tâmplele cu palmele şi am început să plâng.

A fost o noapte lungă. Vântul fierbinte şi umed, încărcat cu sarea Mării Moarte, ne învăluia pereții casei, asedia satul întreg. Prin fereastra mică am reuşit să zăresc fața rotundă a lunii. Luna îmi tot punea întrebări. Să risc la ora aceea târzie să mă întâlnesc cu Harb? M-ar disprețul Harb dacă m-aş duce să-l întâlnesc? Era el asemenea celorlalți bărbați din tribul nostru? Dacă ar afla Daffash? Cu siguranță m-ar ucide ca pe un iepure neajutorat. Nashmi, câinele nostru, lătra întărâtat. Nasra îşi pierduse virginitatea. Harb mă aştepta lângă fermă. Lumina lunii îl transforma într-o uriaşă umbră albă. Inima-mi bătea atât de tare încât mi se părea că toți bărbații din sat o puteau auzi. Trecea prin pereții groşi din lut şi se strecura prin urechile surde. Nu le dați ascultare. O ureche făcută din lut, una făcută din cocă. Strigătele lui Raai, paznicul satului, umpleau ulițele – îşi făcea rondul. Întoarce-ți încet capul pe pernă, închide ochii şi uită-l pe Harb. Mi-am întins trupul tremurând, mi-am îmbrățişat coapsele şi am oftat adânc. Îmi răsunau nişte cuvinte în cap. Se repetau. Ecou. Eram virgină – albă precum o porumbiță – pură ca stropii de rouă – virgină – miere ascunsă înăuntru.

În cele din urmă, razele de soare începură să se strecoare prin fereastra mică, rotundă; simțeam o durere surdă în stomac. Mi-am tras peste cap rochia neagră, m-am frecat la ochi şi m-am proptit de peretele din lut. Lacrimile mi se scurgeau pe față. Apa unui izvor nou, pe care pietrele îl ținuseră prizonier timp de sute de ani. Probabil pierdusem dragostea lui Harb. De ce să iubească un iepure fricos? Mama era vinovată, ea îmi spusese să nu le cedez bărbaților. Bărbații, îmi spusese ea, cred că femeile sunt îngeri care coboară din al şaptelea cer. Eu eram o beduină, liberă precum o rândunică şi curajoasă ca bunica mea Sabha. Trebuia să-mi fi ascultat chemarea

inimii.

Pielea parcă mi se micşorase, scoţând la iveală oasele ascuţite, picioarele-mi păreau mai slabe în lumina palidă a răsăritului, iar mâinile mi se scurtaseră. Voiam să dispar şi să nu mă mai gândesc la ce se afla dincolo de uşa din lemn. Tânjeam după braţele lui Harb. Cu degetele-i blânde, el îmi putea deschide petalele florii. Mi-am şters lacrimile cu mâneca şi am împăturit salteaua şi pătura, apoi le-am aşezat peste celelalte saltele de pe cufărul lung din lemn. Am aruncat covorul cu negru şi roşu peste maldărul de saltele, cu grijă ca toate să fie acoperite. Casa noastră gemea de oaspeţi pe când mama mai trăia. Perne şi saltele împrăştiate pe jos. Rochiile mamei putrezeau acum în cufăr. Moliile se înfruptau încântate. Şi eu aveam să îmbătrânesc, să decad, să pier.

Am umplut un vas de tinichea cu grăunţe şi un altul cu apă. Găinile cloncăneau liniştite în coteţul lor. Mi-aş fi dorit să fiu şi eu un pui micuţ, să pigulesc grăunţe cu ciocul. Grăunţele pe care le-am aruncat s-au împrăştiat şi au aterizat pe capetele găinilor adormite. „Norocul meu este precum faina împrăştiată pe o câmpie."

Vaca noastră, Halabeh, rumega foarte calmă iarbă. Am aruncat o mână de orz pentru ea şi pentru Mujahid, calul. El îşi întinse frumoasa coamă şi necheză. L-am mângâiat pe bot. Cămilele erau legate de trunchiul palmierului din colţul curţii. Mestecau orzul, mestecau într-una, ca un mojar neobosit al deşertului. Am apucat ugerele fine ale lui Halabeh şi am început să o mulg. Laptele îmi curse pe mâini şi apoi în găleata de tinichea. Gustul ostoitor de lapte cald îmi rămase pe limbă.

Ţesutul era o dorinţă nestăpânită de a transforma lâna murdară. Am găsit în cufărul mamei nişte sculuri de lână răsucită şi o roată de tors ruginită. Naşra mi-a adus un sac plin cu smocuri de lână tunsă de pe oile şeicului Talib, care avea o singură femeie în casă, cu vederea prea slabă să poată toarce. Ţineam firele în mâna stângă şi le treceam prin brida cea mică, apoi cu mâna dreaptă

învârteam roata. Mama îmi spusese că secretul țesutului este o coordonare bună între mâna dreaptă şi cea stângă. Firele nu trebuie să iasă nici butucănoase şi grele, nici subțiri şi slabe.

Fire în poala mea, fire dincolo de orizont, o pânză care se lăsa peste Valea Iordanului, peste Marea Moartă şi peste izvoarele minerale. Firele se întindeau până departe, ajungeau la Mukawir, unde englezii îşi spânzurau prizonierii, unde trăiau Hakim şi capra lui neagră, şi-l întrebau: „Există vreun leac pentru o inimă împovărată?" Hakim îşi îmbrățişa capra şi răspundea: „Nu."

Torsul mă ajuta să uit noaptea ce trecuse, promisiunile încălcate şi iepurele laş ce trăia în mine. Tata ieşi din casă şi, ajutându-se de baston, reuşi să meargă drept.

Sunetele fluierului Nasrei se schimbaseră. Le lipsea bucuria pe care o aveau odinioară. Biata femeie, spera că schimbând melodiile se apăra de Daffash. Sărmana, îl crezuse.

— Ar trebui să fii pe câmp, îmi spuse tata.

— Mâinile-mi jinduiau să toarcă, aşa că m-am gândit să fac un fir sau două.

— Ridichile şi henna au să fie însetate.

Am lăsat roata la o parte, lângă cel care mă întrerupsese. Covorul nu avea să fie niciodată terminat.

Ca să ajung la livada de portocali, trebuia să trec peste vechiul canal şi să merg prin noroi. Era mereu la fel, aceeaşi linişte care îmi cuprindea sufletul atunci când lucram în livadă. Am atins fiecare copac, am curățat straturile de buruieni şi am împins stăvilarul, lăsând apa din canal să curgă. În dimineața aceea, pământul răspunse sapei şi greblei mele ca şi cum ar fi ştiut cât de tristă eram. Am săpat şi am tot săpat, căutând rădăcinile durerii mele ca să le pot smulge cu propriile mâini. Aerul era atât de amar şi de sărat în dimineața aceea. Harb avea să mă disprețuiască, iar eu mă disprețuiam deja.

Vocea tatălui meu zbură printre copaci:

— Maha, Maha, fiica mea. Vino aici.

Trebuie să fie ceva important. Bătrânul nu mă întrerupea niciodată când lucram pământul; întreruperile le păstra pentru clipele în care torceam. Mi-am cufundat mâinile în apa rece a canalului, încercând să le curăț de noroi, însă murdăria de sub unghii nu ieşi la frecat.

Am pornit spre casă. Tata era aşezat pe covorul pe jumătate terminat. Mama nu reuşise să-l termine de țesut. Un covor bej cu maro, lung de zece palme. Trebuia să aibă cel puțin cincisprezece. „Bunica ta Sabha a tors primul fir. Te rog, termină tu ceea ce bunica ta şi cu mine am început."

— Da, tată.

Îşi legănă trupul, lovi pământul cu bastonul şi rosti:

— Stai jos, fiica mea.

Mă bătu pe spate şi continuă:

— Harb a fost pe aici.

Sângele-mi năvăli în obraji. Mi-am plecat ochii. Pentru numele lui Allah, oare ce-i spusese tatei? Mi-am apăsat mâinile pe pântecele încordat, am oftat şi am aşteptat.

— Ți-a cerut mâna. În seara asta au să vină şeicul Talib şi mai-marii tribului să mi te ceară.

Nu reuşeam să înțeleg ce-mi spusese tata. Sunetele răsunară o vreme în aer, iar abia apoi luară forma unei voci. Vocile îşi dădură târcoale, iar apoi se uniră în cuvinte. Harb voia să mă ia de soție?! Dar nu mă aventurasem în noaptea aceea afară din casă. Mama, Allah să-i binecuvânteze sufletul, îmi spusese că bărbații sunt asemenea păsărilor de pradă: urmăreau vânatul câtă vreme era viu şi se lupta, dar după ce îl omorau şi îşi umpleau burțile, începeau să caute altul. M-am cutremurat şi am rostit:

— Allah să apere femeile de nenorocire, de păsări de pradă şi de ruşine.

Tata mă întrebă:

— Ai să-l accepți pe Harb?

Ca toți bărbații din tribul nostru, mă ceruse de soție pentru că-l refuzasem. Ca lui Daffash, ca lui Raai, şi lui îi

plăcea să vâneze. Beduin şi fiu de beduin. Mama avusese dreptate. Stomacul mi se strânse când am recunoscut față de mine însămi cât de mult îl iubeam. În ciuda înțelepciunii mamei mele, mă îndrăgostisem de un vultur. Da, îl iubeam aşa cum henna iubea apa. Câtă vreme cămilele aveau să rumege orz şi pământul avea să rodească portocali, eu aveam să-l iubesc pe el. Aveam lacrimi în ochi atunci când am încuviințat din cap.

Um Saad

— Maha, unde eşti? mă strigă Um Saad.

Lumina palidă a apusului inunda salonul de spital. Mi-am astupat nările cu degetele, ca să nu mai simt mirosul de medicamente, de urină şi de sudoare. Din cerul întunecat ploua cu flori de portocal. Am zâmbit şi i-am răspuns:

— Dorm aici, pe patul ăsta, Um Saad.

— Maha, iartă-mă.

— Ți-am spus că nu am nimic de iertat.

— Soră, când m-au scos din Amman şi au luat-o pe drumul spre Salt[7], mi-am adus aminte de picnicurile pe care le făceam acolo când eram mică. Mi-am spus: „Haniyyeh, ochii tăi au să vadă o zi fericită. Te duc la izvoarele din Salt.” Pe urmă, soră, am văzut aracii viței-de-vie din Fuhais şi drumul îngust se încolăcea în jurul muntelui asemenea unui şarpe. Un val de sânge a părut să mi se scurgă în picioare. Panică, asta era. M-au adus la Fuhais, unde trăiesc creştinii şi unde sunt duşi nebunii. Haniyyeh, mi-am spus, au să te bage într-o închisoare ridicată pe pământ păgân. Mi-au pus o cămaşă de forță şi m-au împins prin uşa înaltă, grea. Am privit în urmă şi am văzut soarele iordanian fierbinte, care învăluia totul într-o lumină gălbuie. În cele din urmă, strugurii aveau să se usuce şi să devină stafide. Dacă păşesc peste pragul clădirii ăsteia, mi-am spus, nu am să mai ies niciodată. Nu sunt un personaj din „O mie şi una de nopți”. N-am să-l pot chema pe Hasan cel Isteț şi să-i port tichia care te face invizibil, n-am să mă pot strecura în altă identitate, în alt trup, n-am să pot călători în alte timpuri şi-n locuri mai fericite. Bărbatul ăla imens m-a împins şi m-am prăvălit în cameră.

— Kukash.

— Cum? Păr zburlit?

— Da, Kukash.

— I se potriveşte numele. Părul lui seamănă cu o mătură.

Am râs amândouă. Un sunet straniu, spart, de rebab[8]. Ne-am uitat una la alta şi ne-am oprit. Um Saad, încă legată de pat, îşi întoarse capul spre stânga, ca să se uite prin cameră.

— Nu te obosi. Salonul e gol, sunt în el doar paturile şi măsuța.

— Allah să mă ierte, când te-am văzut dormind în patul ăla, cu rochia neagră, bentița neagră, nu m-am putut abține. Să stai în cameră cu o orăşeancă e una, iar să stai cu o beduină mizerabilă e altceva. Dar, Maha, tu nu eşti mizerabilă deloc. Când mi-ai făcut frecție cu apă rece, mâinile-ți miroseau a grădini, a păşuni cu fructe coapte. M-ai purtat în mica mea grădină de pe Muntele Castelului. Pe viața ta, nu mi-ai alinat doar picioarele şi mâinile cu degetele tale, ci şi inima. Aveam patru ani, eram îmbrăcată în rochia mea portocalie, cu ghetuțele verzi şi alergam cât de repede puteam spre leagăne. Strângeam tare în mână piastrul pe care mi-l dăduse tata în dimineața aceea, atât de tare încât mă dureau degetele, îmi era teamă să nu-l pierd, iar odată cu el să-mi pierd şi rândul la leagăn şi vata de zahăr pe care voiam să mi-o cumpăr. Instalau leagănele în apropiere de râul care împarte Ammanul în două. Niciodată nu puteam să dorm în noaptea dinaintea marii sărbători. Stăteam pe perne, aşteptând nerăbdătoare să aud cele douăzeci şi una de salve ce anunțau începerea festivităților. A doua zi urma să fie una a încântărilor, plină cu vată de zahăr şi leagăne. Ziua următoare purta promisiunea unor hăinuțe noi şi a libertății. Mama, Allah să-i binecuvânteze sufletul, mi-a făcut o rochie din resturile de material pe care le ținea în şifonier. Era din şifon turcoaz, presărată cu inimi mici din alabastru. Eram sigură că văzusem de câteva ori cum inimile băteau. Tum-ti-tum-ti-tum. Leagănul urca sus-sus, spre cer, şi toți copiii din leagănele de lângă râu cântau laolaltă:

Azi e sărbătoarea mea, ya-la-la.
Port haine noi, ya-la-la.
O rochie cu franjuri, ya-la-la.
Cu pieptarul brodat, ya-la-la.

Mama nu uita niciodată să-mi dea şi o bandă de cauciuc, pe care o fixam în jurul fustei, ca să nu o ridice vântul. Mă ridicam în picioare pe leagăn. Pământ, cer. Pământ, cer. Cartierul Imigranților, unde stăteam noi, apoi cerul albastru nesfârşit. Casele erau împodobite cu panglici de culori deschise, vesele, şi cu flori de hârtie. Sub copacii de pe malul râului, vânzătorul de vată de zahăr terminase de aranjat în cărucior norişorii roz, pufoşi şi-ncepu să strige:

— Bucle-dulci, vată de zahăr! Delicioasă şi gustoasă!

Cutia cu Minuni cânta o melodie săltăreață, veselă. Pământ, cer. Pământ, cer. M-am ținut şi mai strâns de frânghia leagănului şi am zburat sus, mai sus decât toți ceilalți copii, mai sus decât casele din Cartier. Ya-la-la. Când omul a oprit frânghiile din învârtit eram amețită, fruntea mi-era asudată şi mâinile-mi tremurau. Atunci, jur, am văzut cum inimile micuțe de pe rochie băteau tare.

Cu jumătatea de piastru rămasă mi-am cumpărat o vată de zahăr imensă, roz şi am început să o molfăi. Buclele-dulci mi se topeau în gură nelăsând nimic în urma lor. Mai apucam o bucată, ca să prind gustul acela dulce, ca o furnicătură. Maha, soră, viața mea e asemenea vatei de zahăr: din afară pare pufoasă şi plină, dar pe dinăuntru e goală ca salonul ăsta blestemat de spital. Şi i-au spus vatei de zahăr „bucle-dulci”. Ca viața mea. Viața unei fete. O minciună pufoasă pentru jumătate de piastru. Ya-la-la.

Maha

Tata îşi târşâi picioarele prin pământul umed al curții şi veni spre mine.

— Bine ai venit, tată.

Capul lui pe jumătate ras îmi amintea de o cârtiță bătrână, cenuşie. Eşarfa albă pentru cap îi era înfăşurată în jurul gâtului, iar cămaşa în dungi avea mânecile pătate.

— Te rog, tată, lasă-mă să-ți spăl cămaşa.

Nu voia să mă lase, doar Maliha ştiuse cum să-i spele cămăşile. Nu trebuia să umble aşa, cu *kohl*-ul{9} scurgându-i-se pe obraji. Probabil o plânsese iar pe mama. Frecându-şi degetele slabe şi uscate, mă întrebă:

— Tot mai lucrezi, Maha?

De când devenisem femeie, nu mai voia să muncesc la câmp, era obositor şi ruşinos. Locul femeii era într-o încăpere bine închisă. Dar n-ar fi vrut nici să mă opresc din a munci pământul, pentru că eram singura care avea grijă de straturile tinere. Am ghicit toate astea în întrebarea lui.

— L-ai văzut pe Daffash azi? Trebuie să pună orzul la păstrare.

În spatele nefericirii tatălui meu se afla un singur om, un singur cuvânt: Daffash. Îşi dorise un fiu bun. Un țăran în stare să-şi afunde mâinile în țărână şi să transforme bucata aceea de pământ într-o livadă înfloritoare. Allah i-a dat un afemeiat şi un iubitor al oraşului. Voia să modernizeze ferma. Cu o mâna lovea şi cu alta aplica leacurile.

— Nu, nu l-am văzut. Poate că a plecat la oraş.

Se aşeză şi-şi îndreptă spatele, sprijinindu-se de baston.

Am cufundat cana de tinichea în apa rece.

— Bea, tată, bea fericit şi sănătos.

Începu să-şi legene uşor trupul, în timp ce privea

soarele apunând.

— Fiul meu e ademenit de luminile oraşului. Navighează îndrumat de stele false. Uită-te la fiii şeicului Talib. Cum au ținut ei plugul în țărână, de la răsărit la apus!

Daffash pleca la oraş în fiecare joi dimineața şi se întorcea abia duminică seara. Ştiam prea bine cum se întâmpla totul. Diminețile de luni erau cele mai dificile. Căuta nod în papură pentru orice. Unde îi erau pumnalul, micul dejun, câinele? Unde îi erau sandalele? Mă trăgea de păr. Şobolan mizerabil, cea mai urâtă femeie din lume. Fă ce-ți spun! Potopul de insulte şi lovituri nu putea fi oprit decât de bastonul din lemn al tatălui. Atunci Daffash îşi cerea scuze şi îmi dădea un pachet de ciocolată străină.

— Pe sufletul mamei mele, am să-ți răscumpăr durerea, tată, i-am spus.

Îşi trecu degetele uscate peste cosițele mele şi rosti:

— Fie ca niciodată să nu cunoşti o zi nefericită, Maha.

Tata obişnuia să-mi împletească pletele lungi în două cozi. Mângâierile lui îmi ostoiau durerea. Îmi spunea că-i aduc aminte de mama mea, Maliha, Allah să-i binecuvânteze sufletul. Aceeaşi ochi mari, căprui, şi bărbia tremurătoare. Mama îi cerea lui Allah să o apere de deochi şi să-i dea o viață pe care s-o poată îndura. A murit la puțină vreme după ce fuseseră culese recoltele. Oamenii din Hamia nu au ştiut care a fost motivul bolii ei. Jumătate din corp îi era paralizată, iar din ochiul stâng nu mai putea clipi. Ochiul bolnav privea snopii de orz. Au luat-o în toiul nopții şi au dus-o în curtea sanctuarului lui Abu Aubayydah. Au aşezat sicriul în fața mormântului sfântului, care era bine ascuns sub covoarele groase, verzi, şi sub perne roşii din catifea. Îți pui coatele pe acele perne şi te rogi lui Abu Aubayydah să i te laude profetului Mohamed. În noaptea în care am pierdut-o pe mama, aerul umed ne-a acoperit asemenea unui cearşaf ud din catifea neagră. Din depărtare,

dinspre minaretele strălucitoare ale Ierusalimului, răzbăteau strigăte extaziate: „Allah-u-Akbar, Allah e măreț, Allah-u-Akbar.” Mama mea renunțase la sufletul ei, zăcând acolo, pe betonul acoperit cu găinaț. Murise cu ochii larg deschişi deoarece nu mai putuse clipi. Vai, ochiul ei bolnav!

— Maha, lumina ochilor mei, te rog, bea nişte lapte! – aşa îmi spunea.

Daffash, cu ajutorul bărbaților tineri din tribul Qasim, înălțase trei corturi pentru logodna mea. Norul de praf pe care reuşiseră bărbații să-l ridice mă orbea. Nu vedeam nici cine lega frânghiile, nici cine împingea stâlpii. Hamda, vecina mea, năvăli în încăperea femeilor, roşie la față şi gâfâind.

— Soră am vrut să vin mai devreme. Iartă-mă, am întârziat din cauza lui Flayyeh, care s-a întors de pe câmp şi a cerut ceva de mâncare.

— Nu te grăbi. Bărbații prăjesc boabele de cafea.

— Allah să-ți dăruiască fericire pentru faptele bune ale mamei tale Maliha, amin, rosti ea cu răsuflarea tăiată şi-şi strânse mai bine eşarfa neagră în jurul capului, acoperindu-şi fruntea lată. Oamenii din Hamia spun că e îndrăgostit de tine.

Am ridicat din umeri şi am privit prin crăpătura dintre perdele, ca să văd câți bărbați veniseră să-mi ceară mâna în numele lui Harb. Şeicul Talib arăta solemn şi demn în pelerina lui de un maro pământiu. Bărbații purtau pelerine cu tivurile aurite şi-şi unseseră bărbile cu mosc luat din glanda unei gazele sălbatice. Fiii şeicului formaseră lângă el o semilună. Imamul Rajab, îngrijitorul sanctuarului; Jarbwa, cel mai priceput păstor al tribului, Raai, paznicul şi Hajjeh Hulala, moaşa, completau semiluna, făcând-o semicerc. Tata stătea lângă şeicul Talib şi strălucea asemenea unei perle aşezate între mărgele false.

— Allah să ne binecuvânteze oaspeții. Bine-ați venit în casa noastră, repeta el.

Când Harb intră în cort însoțit de Daffash, inima-mi începu să danseze în ritmul sunetelor pe care le făcea Jarbwa cu mojarul şi pisălogul. Dring-drang-dring-drang. Mustața lui deasă şi barba îngrijită străluceau în lumina slabă a lămpii cu benzină. Silueta singurului palmier se întindea spre orizontul palid şi se înălța către cerul tulbure. Soarele apunea încet, cu grijă, parcă. Mi-am dus mâna la inima ce-mi bătea cu putere şi am încercat să respir normal. Nu trebuia ca femeile din trib să vadă cât de emoționată eram.

M-am aşezat lângă Hamda şi am respirat adânc. În ultima sclipire dinainte ca soarele să dispară cu totul, am apucat să văd rândurile de portocali, straturile de ridichi şi de henna, caii legați de palmier, casa singuratică, cu ferestrele ei rotunde. De ce acceptasem să mă mărit cu Harb, care nu era diferit de ceilalți bărbați din trib, care mă ceruse de soție pentru că-l refuzasem? Tatăl şi mama mea obişnuiau să şadă sub palmier împreună, stând de vorbă. Ea se sprijinea de el, iar el râdea. Când Harb m-a cerut în căsătorie fusese ca şi cum o cazma uriaşă mă lovise în cap şi spusesem da. Da, aveam să dorm lângă Harb în fiecare noapte pentru tot restul vierii mele, da, aveam să-i spăl pelerina, cămăşile din bumbac şi chiloții. Aveam să-i pregătesc mâncarea şi să-i văd dintele auriu strălucitor în fiecare zi, pentru tot restul vieții mele. Imaginea încețoşată a şirurilor de portocali îmi trecu din nou prin fața ochilor. Am dat din cap, legându-mi astfel destinul de cel al lui Harb. Ochii mei distinseră o gazelă alergând şi urechile-mi auziră ecoul melodiilor Nasrei, clinchetul tălăngilor oilor ei, care se îndreptau spre casă. Îmi plăcea mirosul de santal ars, învăluit de aroma moscului. Harb mă iubea.

Zdrăngănitul ibricului de alamă şi al ceştilor pentru cafea mă readuse în cort. Şeicul Talib refuză ceaşca de cafea oferită de tatăl meu. Îşi drese vocea şi rosti:

— Nu am să-ți beau cafeaua, şeicule Nimer, până nu-mi vei da ceea ce ți-am cerut. Încă nu ne-ai dat un

răspuns.

— Oh, pe Allah, ai să fii încântat.

— O vrem pe fiica ta Maha pentru fiul nostru Harb.

— Pe Allah, bea din cafea, şeicule, răspunse tata cu vocea tremurătoare.

Trebuie să-i fi fost tare greu să mă mărite. Eram mereu alături de el, menajera lui şi cea care-i muncea pământul. O lacrimă fierbinte mi se prelinse pe obraz atunci când şeicul Talib sorbi din cafea şi spuse:

— Cafeaua îți e gustoasă, iar fiica îți e bună de măritat.

Toți bărbații îşi ridicară ceştile:

— Felicitări! Să aveți belşug şi băieți!

Mi-am şters repede lacrimile când am zărit fața lui Harb. Prima rază de lumină după o noapte lungă, o recoltă de lămâi după trei ani de aşteptare – nu, fața luminoasă a unui nou-născut.

— Jarbwa, adu-ți rebabul. Cântă-ne nişte muzică frumoasă.

Sunetul aspru al rebabului trist îmi aminti de mama, Allah să-i binecuvânteze sufletul. Vai, cât mi-aş fi dorit să fie acolo, să participe la nuntă şi să-mi uşureze povara de pe umeri! Hamda trebuie să fi observat norul ce-mi adusese o umbră pe față, pentru că începu să chiuie. Sunetul prelung şi tremurat le spunea bărbaților că şi femeile erau bucuroase. Chiuitul îi invita şi pe ceilalți oameni din Hamia să se alăture adunării. Copiii îşi tot împungeau şi întrebau mamele unde e mireasa. Nu erau convinşi că femeia cu rochia pătată şi cu fața murdară era mireasa cea strălucitoare.

Nasra, Halimeh, Hamda şi fiicele lor se aşezară în cerc în jurul meu şi începură să bată în tobă şi să cânte:

Suntem femeile din Qasim. Haya, haya.
Zvelte precum palmierii. Haya, haya.
Parfumate precum dulcele busuioc. Haya, haya.

Rebabul trist îmi răsună în urechi. Jarbwa istorisea

povestea Umaymei. Vântul, ce asculta şi el, purtă povestea până la urechile femeilor. Jarbwa vorbi despre trăsăturile minunate ale Umaymei. Era virtuoasă şi pură, gata de sacrificiu şi frumoasă, generoasă şi curajoasă. Când am privit fețele aspre ale femeilor din cortul slab luminat, mi-am dat seama că Umayma pe care o lăudau bărbații exista doar în mintea lor.

M-a fermecat, şi-a acoperit fața cu vălul,
Pur şi sfânt este numele Umaymei.
Delicată şi cu forme frumoase, potrivit de înaltă,
Chiar din basme coborâtă, dacă frumusețea ar putea
Transforma o copilă a pământului într-o făptură de basm.

Palmele îmi tânjeau după roata de tors, însă mama lui Harb, mătuşa Tamam, era cu ochii pe mine. Mă supraveghease toată seara, stând tăcută şi trăgând din pipa de care nu se despărțea niciodată. Am simțit cum ochii ei mici şi strălucitori m-au urmat atunci când am ieşit din cort. Am scos nişte smocuri de lână, roata şi câteva fire din cufărul mamei, apoi am traversat pe furiş curtea. Am dat peste Harb, care căuta boabe de cafea, să prepare încă o fiertură. Mă apucă de încheietură şi şopti în întuneric:

— Mi-e dor de ochii ăştia căprui. Nunta noastră o să fie vinerea viitoare. Pregăteşte-te, mireasa mea!

Am dat din cap, mi-am smuls mâna din a lui şi m-am întors în cort ca să stau cu femeile din trib, care tot se lăudau pe sine, în vreme ce bărbații visau la Umayma.

În noaptea aceea n-am avut voie să torc nici măcar un fir. Hajjeh Hulala şi mătuşa Tamam insistară că era semn rău ca mireasa să toarcă în noaptea logodnei. În noaptea aceea n-am avut voie să torc nici măcar un fir.

Povestaşul

În numele lui Allah cel Milos şi Milostiv, aşa spuse Domnul: „Cu adevărat, Noi l-am făcut pe om din lut tare, provenit din nămol moale, iar pe jinn l-am făcut şi mai înainte, din focul fierbinte."

Ah, măreții mei stăpâni, rostiți o rugăciune pentru profetul nostru Mohamed şi pentru companionii lui cei drepți. Aceasta este a treia noapte a Ramadanului, luna milosteniei şi a binecuvântărilor. Lepădați-vă de păcate, căiți-vă şi întoarceți-vă la Allah, care ne-a plămădit din pământ, apoi dintr-o picătură de sămânță, apoi dintr-un cheag, apoi dintr-un cocoloş de piele, cu formă şi fără formă. Maymoon, dulcea mea maimuțică, unde rămăsesem cu povestea? Mai ții minte? Mintea-mi devine asemenea unui centru otoman de inspecții. Tot mai mulți oameni pot intra cu uşurință, însă o părăsesc greu. Anii înşelători se perindă prin fața mea, iar tot ce pot face eu este să istorisesc poveşti. Construiesc regate magice şi dau viață morților. Slavă Lui, Celui ce va învia oasele după ce ele vor fi putrezit. Vai! Împărățiile Lui dăinuie, iar a mea se pierde în marea uitării.

> Vaaaai, vaaaai, yaaabaaaa.
> Stăpânul meu, imamul din moschee,
> mi-a poruncit să mă căiesc şi s-o uit.
> Am spus, pe Allah, să mă căiesc nu am de gând.
> Mereu am s-o iubesc.

Stăpânii mei, iertați-mă, Regina Tristeții domneşte asupra trupului meu muritor. Ținutul blestemat al tribului Qasim nu-ți lasă decât amărăciune: arid, palid şi bolnăvicios. Cealaltă lumină din marea întunericului este umbra Mahăi.

Mama Mahăi, Maliha, a învățat-o să mânuiască toporul, să gătească cel mai bun *mansaf*{10} şi să țeasă.

Sufletul unui jinn aprig ce a scăpat din adâncurile mării trebuie să o fi posedat. Când avea doar zece ani a reuşit să are singură pământul tatălui ei, să gătească şi să hrănească douăzeci de bărbați din trib şi să toarcă fire pentru mama ei.

Maliha nu era muritoare, ca noi. Frumusețea ei o depăşea pe cea a profetului nostru Iosif, iar înțelepciunea ei era cunoscută precum înțelepciunea stăpânului nostru Luqman. Luminile casei ei atrăgeau musafirii – călători –, care se repezeau precum moliile spre moarte. Ea reuşea, cu ajutorul fiicei, să hrănească toate ființele din casă, de pe câmp şi din cer, chiar şi păsările călătoare şi albinele. E vorba de douăzeci de cămile, o livadă de portocali, găini, vaci, cai, oaspeți şi un stup de albine. Păsările fericirii pluteau deasupra capetelor lor. Cu ochii mei, ce au să fie mâncați de furnici curând, am văzut cum liniştea şi armonia domneau asupra acelui ținut. O grădină căzută din cer şi aşezată acolo. Mi-am îmbrățişat măgărița, mi-am aşezat capul pe grumazul ei şi am plâns pentru tinerețea mea irosită pe tărâmuri reci şi îndepărtate, ce nu cunoscuseră căldura soarelui beduin.

Măgărița mea Aziza are ochii albaştri. Uitați-vă la ochii ei mari în timp ce ei privesc cerul, tronul lui Allah. Albastru azuriu, precum culoarea Pământului-Mamă când e privit din al doilea cer. Mohamed, în timp ce zbura pe calul înaripat al-Buraq, a văzut pământul; a văzut o minge albastră plutind în întuneric şi a căzut în prosternare. Lăudat fie Cel ce a creat noaptea şi ziua, soarele, luna şi pământul, fiecare plutind pe orbita lui. Albaştri sunt ochii Azizei.

Blestemat fie diavolul! Când mă văzu ştergându-mi lacrimile fierbinți de gelozie, privi cu ochii-i mari, albaştri spre casa şeicului Nimer şi, dintr-odată, i-a lovit deochiul. Ochi mari şi albaştri, o bărbie ascuțită şi o casă distrusă. O casă distrusă, ochi mari şi albaştri şi o bărbie ascuțită. Tot ce fusese bun devenise acum malefic. Caut izbăvire la Domnul, de răul pizmaşului când pizmuieşte.

Frații mei, la puțină vreme după aceea Maliha muri, şeicul Nimer se prăbuşi, iar Maha se transformă într-o femeie-demon. Oamenii spun că Maliha învățase vrăjitoria de la Harm şi Marut, îngerii blestemați şi stăpânii magiei negre. Torcea şi rostea vrăji cât erau nopțile de lungi. Despre Harut şi Marut s-a spus pe nedrept că ar avea legătură cu regele Solomon, care era un credincios adevărat. Ei învață omenirea vrăjitoriile ce le-au fost arătate la Babilon. Ei nu ştiu, însă cu siguranță răul este prețul pentru care îşi vând sufletele. Da. Chiar şi Raai, paznicul satului şi unul dintre cei mai buni bărbați ai lui, s-a jurat că le-a auzit pe Maliha şi pe Maha şoptindu-şi una alteia:

— Sângele bărbaților… carnea prăzii… rinichii vulturului… tremur în sângele lui.

Bunul om îşi strânsese în brațe puşca şi începuse să-l invoce pe Allah. A simțit o slăbiciune în picioare când le-a auzit. Trebuie să fi vorbit despre el. Ştia că nu-l plăceau pentru că stătea cu ochii pe ele şi nu le lăsa să culeagă ierburi otrăvitoare. Raai îşi pierdu fertilitatea chiar acolo, pe loc. Teama, stăpânii mei, loveşte trupul bărbaților şi-i lasă sterpi, fără nicio sământă vie în ei. Deşi paznicii sunt curajoşi, ei nu păşesc ferm pe pământ, ca să nu calce pe vreo nenorocire târâtoare. Veghea neîncetată pe întuneric le face ochii să se tot mărească, până ce ajung ca ai bufnițelor. Ei mor înainte de vreme, pentru că nu pot vedea bine la lumina zilei. După moarte, caută întunericul etern. Arabii nu au mințit atunci când au spus: „Cel ce veghează asupra credincioşilor lui Allah moare mai devreme, împovărat.” Lăudat fie Allah, Stăpânul Zilei Judecății.

Un țipăt ascuțit spintecă liniştea lăsată asupra satului, trezind fiecare suflet şi fiecare spirit. Aziza lovi din copite, iar Maymoon scânci. Se spune că Maha strigase „Mamă, unde pleci? De ce mă laşi singură aici?” Lătratul puternic părea din altă lume, făcea părul măciucă şi transforma genunchii în muşchi de copac. Mi-am luat maimuța în

brațe şi am început să citesc versete din Coran deasupra capului său, ca să-l calmez şi să se oprească din tremurat. Strigătul Mahăi fusese la fel de puternic ca țipătul îngerului nesupus Iblis, când fusese alungat pe pământ. Fie ca Allah să ne ofere iertarea Lui. Am văzut apoi o procesiune ce se îndrepta spre sanctuarul lui Abu Aubayydah. Toți bărbații, toate femeile, toți copiii şi bebeluşii participară la înmormântare. Azrael, neîndurătorul înger al morții, bântuia deasupra ținutului blestemat al tribului Qasim, cu ochii-i însângerați şi mantia neagră ca smoala. Păstorița Nasra strigase cât putuse de tare:

— Rămas-bun gâturilor voastre. Iată, Azrael.

Când au depus sicriul deschis al Malihăi în curtea altarului, am apucat să-i zăresc fața. Avea ochii larg deschişi, cu care m-a țintuit, acuzatoare. Trebuie să fi fost atinsă de un demon, judecând după muşchii contorsionați ai feței ei. E periculos să te joci cu jinnul soldat al stăpânului nostru Solomon. Shammar, jinnul cel malefic, şi-a înfipt degetele în ochii ei, iar ea muri pe loc. O siluetă fantomatică, înfăşurată într-o pelerină neagră, stătea lângă sicriu, ca o sperietoare de ciori. Allah, apără-mi gâtul de mâinile pătate ale lui Azrael.

— Maha, fiica ei, murmură o babă şi dispăru în întuneric.

Doi ochi imenşi, oribili, ițindu-se dintr-un craniu micuț şi rotund. Am îngăimat:

— Izbăvire caut la Domnul zorilor de răul beznei când se lasă.

Oamenii din trib arătau ponosiți şi speriați. Se îngrămădeau în jurul sicriului şi se aplecau spre pământ, rugându-se. Mi-am amintit atunci că eram străin în ținutul lor şi că studiasem Coranul în tinerețe, dar nu mă rugasem niciodată lui Allah. Am încercat să-i imit pe musulmani când se îndoiau de spate şi se plecau. Cei din tribul Qasim aveau un fel ciudat de a se ruga şi m-am străduit din greu să-mi stăpânesc râsul. Mai întâi îşi

îndreaptă spatele şi-şi aşază palmele deschise în spatele urechilor, apoi îşi împreună brusc mâinile deasupra pântecelui; şoptesc ceva o vreme, pe urmă îndoaie genunchii, se apleacă şi se aruncă la pământ, în prosternare. La finalul acestui ritual epuizant – pe care îl repetă de mai multe ori –, îşi întorc capetele întâi spre umărul drept, apoi spre cel stâng, rostind: „Pacea şi binecuvântările lui Allah fie cu voi.” Ei chiar cred – după cum am descoperit mai târziu – că îngerul Faptelor Bune stă pe umărul lor drept şi că îngerul Faptelor Rele stă pe cel stâng, înregistrându-le de zor păcatele şi virtuțile. La sfârşitul înmormântării strigară în cor:

— Oh, Allah, prefă-mi teama de mormânt în dragoste! Ajută-mă să cunosc ceea ce am uitat! Amin!

Satul a oftat uşurat atunci când Maliha a murit, însă odrasla ei cutreiera ulițele, promițând şi mai mult rău şi distrugere. Maha, onorații mei stăpâni, cu ajutorul păstoriței Nasra, plănui să-l omoare pe sărmanul ei frate Daffash pentru a moşteni ea pământul. Daffash este un tânăr zvelt, inteligent, plin de idei şi dornic să-şi modernizeze satul înapoiat. Mergea la oraş, vorbea cu învățații englezi şi crea împreună cu inginerii acestora planuri pentru dezvoltarea văii. Ținea busolele călătorilor, hrănea caii inginerilor şi le povestea acestora ce spun oamenii despre ei, le traducea ce era scris pe pietre, din araba colocvială în cea literară. Călătorii şi inginerii vorbeau araba literară şi puteau citi perfect Coranul, însă nimeni din Arabia nu vorbea limba Cărții Sfinte. Aşadar, Daffash îi asculta silabisind cuvintele – el nu ştia nici să scrie, nici să citească –, compunea din silabele lor fraze, apoi le recita cursiv cu accentul lui beduin. Spre exemplu, „Jos cu Declarația Balfour”, în urma complicatului proces de traducere qasimică, devenea „Cineva de sus trebuie să cadă”. Sunetele sunt foarte similare. Ha, ha, ha. He, he, he. Blestemat fie diavolul. Daffash fu recompensat cu generozitate de aceşti călători străini. Iar acum noi ne vom recompensa urechile cu un

cântec. Bateți, bateți, bateți toba.

Eu sunt povestaşul.
Traista mi-e plină cu declarații.
Eu sunt depănătorul-torcătorul.
Tot torc şi torc balfournații.

Doamnelor şi domnilor, Balfour, mi-a spus prietenul meu englez, era un lord care trăia într-un ținut îndepărtat numit Britania. Lordul englez, după ce vâna vulpi cu haita lui de ogari zile întregi, era tot plictisit. Avea chef să joace un joc numit „Teritorii”. După spusele englezului, lordul Balfour dădu bucata de teritoriu ce se întindea în vestul râului Iordan unui trib ce n-avea o aşezare a lui. Un teritoriu fără oameni pentru nişte oameni fără teritoriu, se gândi el. El dădu pământul pe care stăm acum unui trib saudit, apoi se scutură de praful plictiselii. Cete de soldați englezi şi familiile lor au invadat valea. Rose, fiica şefului tribului de englezi, a participat la nunta qasimită. Însă înainte de a vorbi despre nuntă, trebuie să vă povestesc despre cei doi vulturi, despre cele două păsări de pradă.

Daffash dormea când Maha şi Nasra au năvălit în cameră, au smuls puşca de pe perete, au încărcat-o şi-au îndreptat-o spre el. În noaptea de dinainte, ele stătuseră pe marginea canalului, plănuind să-l ucidă. Au căzut de acord să-l împuşte, apoi să-i îngroape trupul în curte. Cel mai bun moment pentru îndeplinirea planului lor era spre seară, când soarele avea să înceapă să coboare spre munți, iar noaptea se apropia. Tatăl lui mergea de obicei la moschee, pentru a se pregăti de rugăciunea de la apus. Casa avea să fie goală, iar bărbatul lipsit de apărare. Însă Allah este mereu treaz şi are să-i apere mereu pe credincioşii neajutorați. Când am văzut-o pe Maha în moschee arăta malefică, bântuită şi capabilă să ucidă un om, iar a doua zi să ia parte la înmormântarea lui. Amândouă l-au scuipat în față şi au spus:

— O să-ți aruncăm stârvul vulturilor înfometați!

Allah să înnegrească fețele acelor femei. Nu au minte şi nici credință în Allah. Chiar în momentul în care ele au năvălit în casă, şeicul Nimer s-a întors pe neaşteptate, pentru că uitase să-şi pună sandalele. Lovi mâna Mahăi, în care ținea puşca, şi începu s-o mustre. Raai i-a auzit certându-se amarnic. Nasra se repezi afară şi o apucă grăbită spre munții înnegurați, cât mai departe de casa plină de vrăji.

Maha urla precum un ghul[11] flămând, căruia îi fusese luată prada chiar în ultima clipă. Deşi sunt un străin pe meleagurile lor, am reuşit să le aflu veştile ruşinoase. Lăudat fie Domnul, căci toți vom muri curând.

Maha

Cele cinci cămile pe care Harb i le-a dat tatălui meu ca parte din dotă şontâcăiau în lumina răsăritului. Silueta subţiratică a tatei şi cămilele uriaşe păreau ireale în dimineaţa aceea. Cerul cobora asupra capetelor noastre, aducându-şi strălucirea voalată. M-am spălat pe faţă şi i-am dat tatei o ceaşcă de lapte. Degetele-i subţiri erau din ce în ce mai uscate şi mai înnegrite. Îmi era milă de bătrân, pentru că era tot mai neputincios, în vreme ce eu deveneam tot mai puternică. Înainte îmi era frică de el, dar după moartea mamei ochii lui şi-au pierdut înverşunarea.

— Bună dimineaţa, tată. Bea, cu fericire şi sănătate.

— Are să-mi fie dor de mâinile astea când vei pleca.

— Harb e călăreţ, iar toate câmpiile şi deşerturile sunt casa lui.

— Ce vrei să spui?

— Când va fi plecat, am să vin să te văd.

— Locul tău e lângă bărbat.

— Dar tu eşti tatăl meu mult iubit.

— Fiica mea, Daffash s-a dus la oraş să-şi aducă prietenii.

— Allah să ne ajute. Cum pot fi mireasă şi în acelaşi timp să-i servesc oaspeţii?

Mama murise cu ochii deschişi pe podeaua sanctuarului lui Abu Aubayydah. Singurul lucru pe care dorise să-l fac era să termin de ţesut covorul. Va rămâne neterminat, mamă.

Jarbwa şi Raai veniră să taie oile.

— Salutări bărbaţilor, am rostit, ascunzându-mi faţa cu vălul.

— Unde sunt oile? mă-ntrebă Jarbwa, ascuţindu-şi pumnalele.

I-am condus în curtea din spate şi le-am arătat cele cinci oi care aşteptau liniştite să fie căsăpite. Bărbaţii

trântiră oile cu spatele la pământ, le legară picioarele din spate şi strigară:

— În numele lui Allah!

M-am şters pe frunte cu mâneca. Oile se zbăteau şi loveau din copite fără încetare. Le despicară gâtlejurile. Trupurile se zvârcoleau în vreme ce-şi trimiteau sufletele spre Creator. Cămaşa albă a lui Raai era pătată, iar de pe pumnale se scurgea sângele. Când oile au încetat să-şi mişte capetele în spasme, bărbații le-au legat de nişte cârlige în spatele casei, apoi au început să le jupoaie cu pumnalele. Soarele apunea. O briză răcoroasă îmi atinse fața, ascunsă sub văl. Animalele nu simt durerea dacă sunt jupuite după ce au fost tăiate.

— Hei, femeilor, animalele tăiate sunt acum ale voastre! strigară paznicul şi păstorul.

Cu ajutorul Nasrei şi al Hamdei, am izbutit să trag leşurile în curtea din față şi să le tai în bucăți. Am pus carnea în vase mari şi am aprins focul sub ele. Fiicele Hamdei plecară pe câmp, să mai adune vreascuri pentru focul de sub cele două vase mari cu orez. Hamda supraveghea orezul, aşa că m-am hotărât să mă apuc de coptul pâinii. Halimeh cânta în vreme ce amesteca în vasele cu carne de oaie. Vocea-i era tristă:

Hei, tu, ce te sprijini pe sabie,
Sabia ta m-a rănit.
Între creaturi şi oameni,
Iubirea ta onoarea mi-a răpit.

Am vărsat un săculeț de făină într-un lighean, am adăugat apă şi am frământat aluatul până ce am simțit că degetele mă dor de parcă le-aş fi descărnat până la os. Când m-a văzut, Tamam, a plescăit din buze şi a spus:

— O mireasă coace. Vine sfârşitul lumii.

Am zâmbit şi am aprins focul sub tava pentru copt. Mi-am plimbat câte un pumn de aluat dintr-o mână în alta, până ce a devenit subțire precum eşarfele negustorului

țigan. Aş fi vrut ca țiganul să treacă în după-amiaza aceea prin sat, să cumpăr nişte esență de iasomie şi o eşarfă transparentă din brocart pentru față. Mi s-a părut că am văzut printre flăcările de sub tavă mâinile mamei, vânturând aluatul. Sudoarea se amesteca acum cu lacrimile. Când mă atingea odinioară blând pe cosițe, îmi dispărea durerea adusă de palmele lui Daffash.

— La ce te aştepți? E băiat. Allah l-a pus cu o treaptă mai sus. Trebuie să acceptăm hotărârea lui Allah, îmi spunea ea.

Prin fumul albăstrui am văzut un Land Rover apropiindu-se de câmpul nostru. S-a oprit în stratul de ridichi şi de henna. Cuprinsă de mânie, m-am repezit spre maşină cu pumnii încleştați. În maşină era Daffash, cu două femei vopsite şi un bărbat îmbrăcat în haine imaculate.

— Mutați-vă maşina! am strigat la ei. Vai, henna şi ridichile mele!

Cel de la volan zâmbi şi porni motorul. Nu am putut vedea cât rău făcuseră, din cauza norului de praf pe care îl ridicase. Blestemat fie Daffash şi prietenii lui de la oraş!

Mă arătă cu degetul şi spuse:

— Sora mea, scorpie de mireasă.

Femeile izbucniră în râs şi rostiră, în dialectul lor orăşean:

— Imposibil!

Pe fețele străinelor se citea surpriza, disprețul. Mizeria, sângele şi lacrimile trebuie să le fi părut respingătoare.

Erau femei, ca şi mine, dar atât de diferite! Una dintre ele purta o rochie strâmtă, ruşinos de scurtă. Aranjându-mi rochia, am plecat ochii. Fiecare părticică din trupul femeii era dezvăluită de materialul subțire. Portțigaretul din care pufăia semăna cu pipa lungă a lui Tamam, dar pipa mătuşii era făcută din lemn gros de măslin, în timp ce portțigaretul femeii era subțire, dintr-o piatră neagră scânteietoare, cu margini aurite. Nu înțelegeam de ce-şi tunseseră cosițele şi-şi legaseră panglici cu pene în jurul

capetelor aproape chele. Una era brunetă, iar cealaltă blondă, străină de meleagul nostru. Buze roşii, păr deschis la culoare şi sprâncene subţiri cât un fir. Îmi venea să încălzesc nişte apă şi să le spăl vopselurile de pe faţă. Le-aş fi putut da nişte rochii lungi, negre, qasimite şi eşarfe pentru cap. Ce ruşine! Pe tâmplele cărunte ale tatălui meu, femeilor ăstora nu le era ruşine să-şi arate trupurile bărbaţilor care le priveau.

Daffash îşi răsuci mustaţa subţire între degetul mare şi arătător, îşi întinse braţele şi odată cu ele şi pelerina-i largă, şi spuse:

— Bine ai venit, paşă. Bine aţi venit, oaspeţii noştri. Faceţi parte din familia noastră, iar ţinutul nostru va fi verde sub paşii voştri.

M-am întors grăbită în casă, pentru a o pregăti de oaspeţi. Am cărat saltelele şi le-am pus unele lângă altele peste covoarele groase. Când au intrat în casă s-au oprit în faţa tabloului lui Sittna Badryya.

— Hmmm, murmurau.

Le-am explicat, cu respiraţia tăiată, că Sittna Badryya era o faimoasă frumuseţe beduină.

— Ciudat, zise bărbatul căruia Daffash îi spusese paşă, nu are tenul întunecat.

Timiditatea m-a oprit să-i spun că nu toate femeile beduine aveau tenul întunecat, că „întunecatul” are nuanţe nenumărate. Mi-am muşcat buzele şi am adus două prosoape, ca orăşencele să-şi acopere picioarele goale, desfăcute generos privirilor. Blonda se juca cu prosopul ei, apoi îl împături şi şi-l aşeză în jurul gâtului. Mi-am stăpânit chicotitul.

— Hei, fato! Adu cafeaua, lătră Daffash la mine, aruncându-mi una dintre privirile lui ameninţătoare, şi adăugă: E ziua nunţii tale. Hai să n-o stricăm.

După ce am ieşit din casă am început să râd de femeile de la oraş, care nu aveau niciun strop de ruşine. Am dat peste Hamda şi i-am spus povestea cu prosopul.

— Aşa sunt obişnuite, soră. Pe Allah, bărbaţii se

plictisesc de ele foarte repede. Ele le arată totul, dar noi ne ascundem comorile. Când Flayyeh se culcă cu mine se simte ca şi cum ar fi cucerit oraşele Andaluziei, îmi spuse Hamda. Orăşencele n-au pic de ruşine sau de sfiiciune.

Mă bătu uşor pe umăr şi-mi mai zise:

— Am să fac nişte cafea pentru musafiri. Tu mai bine mergi şi fă baie.

— Casa e ocupată.

— Atunci în magazie.

— Îi duci tu cafeaua lui Daffash?

Hamda dădu din mână, poruncindu-mi să plec. Am umplut butoiul cu apă, am pus câteva frunze de lămâi şi l-am lăsat să fiarbă pe foc. Mirosul frunzelor de lămâi îmi aminti de anotimpurile abundenței. Nasra mă ajută să duc butoiul în magazie. Caii şi cămilele noastre păşteau lângă Marea Moartă. Allah să-i dea lui Jarbwa viață lungă! Am pus doi saci cu fân în spatele uşii închise şi am început să mă dezbrac de hainele murdare. Tălpile-mi erau aspre şi uscate, unghiile de la picioare şi mâini erau îmbâcsite cu noroi şi mizerie, iar pielea o aveam aproape neagră. Nu eram ca femeile cu pielea moale, vopsite, care stăteau cu picioarele desfăcute pe salteaua noastră. Însă Harb mă iubea. Oamenii spuneau că am ochii migdalați, ca ai mamei. Mi-am frecat bine pielea cu o lufă şi săpun Kanan, din oraşul Nablus. Parfumul de ulei de măsline şi cimbru inundă încăperea pe jumătate întunecată. Câinele Nashmi lătră. Cum o să mă pot despărți de el? Cum o să pot dormi lângă un bărbat străin? Tata are să fie neajutorat fără mine. Allah să-l pedepsească pe Daffash pentru faptele lui ruşinoase.

Am strigat-o pe Hamda:

— Te rog, adu-mi hainele mamei. Sunt în cufărul de lemn.

Tremuram când Hamda mi-a aruncat hainele, prin ferestruica de sus, de sub tavan. Am atins veşmintele ca şi cum aş fi ținut-o de mână pe mama. Am mirosit pantalonii roşii, strălucitori, juponul roz, rochia lungă,

din catifea brodată cu mărgele aurii.

Fire subțiri aurii străbăteau vălul negru, asemenea unor lacrimi sclipitoare. Silueta scăpărătoare a mamei străbătu magazia, lăsând în urmă-i mărgele strălucitoare. Am început să plâng iar.

Mama era singura persoană care m-ar fi putut îndruma, care m-ar fi putut ajuta şi lua de mână. Unde era ea? Ce ar trebui să fac atunci când brațul lui Harb se va întinde către mine? Dacă aş fi mers la Marea Moartă în noaptea aceea nu m-ar mai fi cerut de soție. Mama avea dreptate. Oare ne-am putea petrece noaptea nunții lângă Marea Moartă, sub stelele singuratice şi sub luna plină de dor?

Um Saad

— Maha, soră, mă chemă Um Saad.

Am privit fereastra cu gratii şi luna învăluită în nori. O minciună îndepărtată. Un spital. Medicamente şi nori. Am întors capul.

— Da, Um Saad.

— Ochii tuturor făpturilor omeneşti au adormit, chiar şi ai lui Kukash şi Salam; ai tuturor, în afară de ai noştri.

— Da, Um Saad.

— Allah şi creaturile lui sunt împotriva noastră. De când am venit pe lume, nu am cunoscut nimic în afară de nefericire şi durere. Caut în minte, să găsesc vreo amintire plăcută, dar nu e niciuna. Tata se întorcea acasă, în casa noastră din Hamidiyyeh, în Damasc, plin de mizerie şi noroi. Fața îi era obosită şi pătată. Pe umăr i se bălăngănea puşca. Tata a fost rebel, a luptat împotriva francezilor din Siria. Trebuie să-i fi speriat tare pe francezi, pe mine cu siguranță mă speria de moarte. Tot țipa şi se învârtea prin camera mică până ce ajungeam să înot într-un lac de teamă, sub pătură. Vorbea neîncetat despre crime şi despre sânge, despre explozibili şi cadavre, până ce-mi îngheța sângele în vene. Purta pantaloni largi, negri, îşi încrucişa peste piept curele cu gloanțe şi-şi acoperea capul cu un turban. Îmi țineam pleoapele strânse, ca să nu-mi intre în ochi sângele ce tot curgea şi cadavrele în descompunere.

Într-o dimineață, m-a trezit mama şi mi-a spus:

— Pregăteşte-te, Haniyyeh. O să mergem în Transiordania, plecăm din Siria.

Îmi plăcea mult numele țării în care aveam să mergem. Transiordania – îmi suna aşa de muzical. Mi-am împachetat rochiile, pantalonii, lenjeria, pantofii şi păpuşa de cârpă, Habibeh, într-o bocceluță şi am pornit în spatele mamei. O căruță cu doi catâri ne aştepta în fața casei. Tata puse în spatele căruței cufărul mare din

tinichea şi ne spuse să ne urcăm şi noi. Încet, piața din Hamidiyyeh dispăru, verdeața începu să se rărească. Nu mi-am dat seama că aceea avea să fie ultima oară când vedeam locul unde m-am născut. Din spatele căruței, în timp ce mă țineam bine de margine şi fredonam în minte „Trans-trans-trans-Iordania”, priveam cum ținutul devenea tot mai alb, mai uscat şi mai aspru. Tata avea să nu mai lupte cu francezii, iar apoi poate că avea să ne lase şi pe mine şi pe mama în pace. Nu îmi plăcea tata, însă pe francezii care-l făceau să fie neliniştit şi murdar chiar îi uram.

Tropăitul ritmic al catârilor m-a adormit. Am dormit multă vreme, iar atunci când m-am trezit, căruța era înconjurată de călăreți şi de alte căruțe. Împreună cu alți luptători şi cu familiile lor, formam o caravană şerpuită ce se îndrepta încet către un loc numit Amman. După patru zile de călătorie, de praf şi de zgomot al cailor, păpuşa mea Habibeh n-a mai dormit. Noaptea, stelele scăpărau, iar eu aş fi vrut să le pot culege şi să fac din ele un colier pentru Habibeh, păpuşa mea cea murdară. Apoi am auzit un strigăt ce ne-a speriat:

— A-M-M-A-N!

Ținându-mă cu ambele mâini de marginea căruței, am privit punctul verde ce se vedea în depărtare. Maha, soră, a fost dragoste la prima vedere. Când ne-am mai apropiat de el, am văzut copaci şi apă, am văzut oamenii ăştia frumoşi, caucazienii, arând pământul şi cântând, am văzut căruțele cu porumb şi crestele munților. Damascul era plictisitor şi plat, Ammanul era palpitant şi plin de coline. Tra-la-la. Trans-trans-trans-Iordania, unde munții erau înalți, câmpiile erau verzi, iar casele albe, pline cu miere şi frişca.

Deodată, doctorul Edwards şi asistenta Salam descuiată uşa şi intrară.

— Sunteți încă treze, spuse el, ținându-şi mâna pe stetoscop.

Am închis ochii strâns-strâns.

Chiar şi prin pleoapele închise, am putut-o vedea pe Salam zâmbind mecanic în vreme ce rostea:

— Cred că acum au să doarmă copilele noastre.

Au ieşit din cameră încuind uşa în urma lor. Am auzit clinchetul cheilor şi sunetul paşilor ce se îndepărtau.

— El cine e?

— Un doctor dintr-un ținut numit Anglia.

— Şi ce caută aici?

Am ridicat din umeri.

— Te rog, Um Saad, povesteşte în continuare.

— Maha, doamnă a poporului, m-au trimis la şcoală. M-a pus mama să mă îmbrac cu o fustă neagră, lungă, o pelerină neagră şi să-mi acopăr capul şi fața cu un văl negru. Încălzită, mascată şi fără să pot respira, m-am dus la *kutab,* şcoala religioasă condusă de moschee. De abia vedeam trotuarul, nu puteam distinge fețele trecătorilor. Oamenii din jurul meu erau parcă făcuți din vălătuci de fum. *Kutabul*-ul nu era departe de casa noastră. Profesoara era o cercheză în vârstă, pe nume Rahimeh. Purta un văl alb şi o rochie lungă, însă nu-şi acoperea fața, care-i strălucea, rotundă ca o lună. Mi-a urat bun-venit şi m-a întrebat dacă mi-am adus un sendviş pe care să-l mănânc în pauză. M-am ridicat în picioare şi i-am răspuns:

— Da, doamna profesoară, cu brânză şi castravete.

Toți au râs de mine, iar eu mă simțeam teribil de neîndemânatică şi muream de cald sub pelerină.

— Stai jos. Ți-ai adus Sfântul Coran?

— Da, doamna profesoară.

Am călcat pe marginea fustei lungi şi m-am împiedicat, prăbuşindu-mă sub un maldăr de haine.

— Bun. Am să te învăț primul verset din Coran şi să scrii puțin în arabă.

— Da, doamna profesoară.

Ne-am aşezat în semicerc în jurul ei şi am repetat după domnişoara Rahimeh versetele Coranului. În numele lui Allah cel Milos şi Milostiv.

— Nu trebuie să faci greşeli când citeşti cuvântul lui Allah. Scoate-ți masca, Haniyyeh, nu vezi nimic cu ea pe față.

Mi-am ridicat vălul şi am văzut fețele colegelor de clasă. Figurile fetelor din Transiordania străluceau de fericire. Le-am zâmbit şi eu şi-am oftat. Dintr-odată, aerul devenise mai răcoros, iar camera mai mare. Eram aşa de entuziasmată că învățam ceva nou, versete din al-Fatiha. *Sura* mea preferată era Cheagul de sânge.

— „Citeşte în numele Domnului tău ce a creat! Cel ce a creat omul dintr-un cheag de sânge… El l-a învățat pe om cu condeiul, l-a învățat ceea ce nu ştia."

Şi eu, soră, ca un burete uscat, absorbeam toate lucrurile pe care nu le ştiam. Şcoala îmi oferea o scuză pentru a ieşi din casă şi a scăpa de furia tatălui meu. Însă vântul bate întotdeauna în partea opusă dorințelor vasului. După un an, când am ajuns la *sura* Ya-Sin, la mijlocul Coranului, iar eu învățasem să-mi scriu numele, tata mi-a poruncit să stau acasă, cu mama.

— Eşti fată mare acum.

Dar nu voiam să fiu fată mare, voiam să-mi silesc corpul să fie iar mic.

Îmi era dor de domnişoara Rahimeh şi de Dalai, prietena mea, îmi lipsea drumul până la *kutab* din fiecare dimineață şi sendvişurile cu lipie umedă, brânză şi castravete.

— Da, tată, i-am răspuns, iar în clipa aceea mi-am auzit colegele de clasă repetând, ca pe o lecție de gramatică: „Haniyyeh, care peste doi ani va deveni mama lui Saad, i-a spus da tatălui ei."

Maha

M-am furişat încet în încăpere, ca să nu mă observe oaspeţii veniţi pentru nuntă, însă mă văzu orăşeanul şi spuse:

— Ce ochi fermecători de beduină!

Mueam de cald în rochia grea de catifea şi m-am rugat la Allah ca Daffash să nu mă pună să fac ceva. Tata intră în cameră târşâindu-şi picioarele şi privi dezaprobator picioarele dezgolite ale fetelor de la oraş. Ochii lui nu-i întâlniră pe ai mei atunci când îmi spuse:

— Allah să te protejeze, dulcea mea copilă.

Inima-mi zbură din piept şi-l îmbrăţişa pe bătrân. Era trist.

— Daffash, vino să pregăteşti *mansaf*-ul.

Am răsuflat uşurată şi i-am spus:

— Orezul e gata, carnea de oaie e bine coaptă în iaurt, iar pâinea e învelită în pânză de sac.

Allah să-mi binecuvânteze vecinele, ele făcuseră cea mai mare parte din muncă. Fără ajutorul Hamdei şi al Nasrei nu aş fi terminat de gătit.

Marginea uneia dintre saltele arăta atât de confortabilă şi de îmbietoare, că m-am prăbuşit pe ea, mi-am încrucişat picioarele, şi le-am vârât sub rochia lungă. Orăşenii vorbeau despre cluburile engleze, despre căpitani şi biserici. Eu nu văzusem niciodată aşa ceva. Femeia blondă rosti într-o arabă ezitantă, fără niciun sunet gutural:

— Sunt acceptaţi doar englezii.

Femeia brunetă vorbi şi ea, în araba ei stâlcită:

— Dar prietenii ofiţerilor?

Daffash îşi răsuci mustaţa subţire şi, privind lung la femeia blondă, rosti:

— Dar eu? Am petrecut atâta timp traducând inscripţiile din araba veche pentru călători.

Blonda îl bătu uşor pe umăr şi-i răspunse:

— Tu eşti un arab deschis la minte. Nu există prea mulți ca tine.

El îşi răsuci iar mustața între degetul mare şi arătător, şoptind:

— Nu dorim de la voi decât aprobare şi acceptare!

Deşi începuseră cu toții să râdă zgomotos, nu mă simțeam în largul meu printre ei. Daffash era un prost. Loviturile de tobă, cântecul şi chiuiturile femeilor din trib îşi croiră drum prin cameră şi mă salvară de a mai asculta cum era stâlcită araba.

Şeicule Nimer, Allah să-ți crească
Eşti cel mai bun socru.
Binecuvântată fie casa lui Nimer.

Venea familia lui Harb, să mă ducă în cuibul nupțial. M-a cuprins dintr-odată frica. Inima mi se învârtea prin cameră, agățându-se disperată de câte un lucru: saltelele vechi cusute de mama, cufărul de lemn, roata de tors unsă, puşca englezească a tatei, vasul vechi din lut, covorul din lână doar pe jumătate terminat şi oglinda cu marginile rotunjite. Bătrânul meu tată mi-ar fi putut vedea bărbia tremurând, aşa că am lăsat în jos vălul din brocart, acoperindu-mi fața pătată de lacrimi.

Silueta înaltă, înfăşurată în pelerină, a unchiului lui Harb părea să umple încăperea, iar mama lui stătea atât de aproape de mine încât îi simțeam respirația ce mirosea a tutun. Când Tamam termină de inspectat mireasa fiului ei, se hotărî să stea jos. Astfel am putut vedea fetele tinere din trib, care dansau în mijlocul camerei micuțe. Mă simțeam puțin amețită. Nu era niciun pic de aer în locul ăla aşa de înghesuit. Toba, fetele care săreau cu eşarfe colorate şi bătrâna mamă a lui Harb – toate făceau parte dintr-un vis nedesluşit. Chipul brăzdat de riduri al tatei apăru dintr-odată în față. Nu l-am putut privi în ochi, aşa că mi-am lăsat privirea în jos şi am fixat-o asupra degetelor de la picioare. Mă luă de mână şi mi-o

strânse uşor cu degetele lui zgrunțuroase. Vocea-i tremurată îmi ajunse la urechi:

— Au venit să te ia, mireasă.

M-am ridicat, privind în continuare spre degetele de la picioare, care de abia erau acoperite de tivul rochiei de catifea a mamei. Tata s-a apropiat şi m-a sărutat pe frunte. I-am şoptit:

— Tată, nu uita să mănânci.

— Să aveți grijă de ea! îi spuse el unchiului lui Harb.

— O vom îngriji ca pe ochii din cap.

Unchiul lui Harb îşi întinse brațul lung, mă apucă de mâna liberă şi-mi spuse:

— Vino cu noi, fiica mea.

Vântul călduț al nopții îmi dezmierda vălul. Lămpile cu gaz ardeau deasupra capului meu, iar parfumul florilor de portocali îmi copleşi inima, amintindu-mi că mă despărțeam de ferma mea, de straturile mele de henna şi de ridichi, de cămile şi de găini, de câinele nostru Nashmi, de calul nostru arab Mujahid şi de vaca Halabeh. Casa lui Harb stătea liniştită la marginea satului. Procesiunea înainta spre corturile bine luminate din curtea şeicului Nimer. Țigăncile dansatoare ajunseseră deja, unduindu-se şi legănându-se în costumele lor transparente, în mijlocul bărbaților din trib. Ruşine lor, să stea precum femeile de la oraş, aproape despuiate! Lovitura de tobă țigănească era mai insistentă şi mai puternică decât cea arabă:

Mireasa noastră e verde, verde.
Obrajii-i sunt precum merele.
Presărați flori de iasomie,
Aprindeți lumânări, ardeți tămâie.

Nu eram nici verde şi nici nu semănam cu merele. Aveam nouăsprezece ani şi spatele mă durea groaznic din cauza oboselii. Am intrat în cort, m-am aşezat pe covorul gros şi mi-am întins picioarele înțepenite.

Procesiunea de nuntă se deplasă iar, însă de data aceasta către casa lui Harb. Bărbații porniseră călare pe cai, iar femeile mergeau pe jos. Câțiva dintre călăreții cu pelerine purtau lămpi scăpărătoare. Femeile lăudau virtuțile miresei. Strămoşii ei fuseseră generoşi, mama ei fusese o soție supusă, iar ea însăşi era castă şi pură. Pâlpâitul luminii le tot acoperea şi apoi dezvelea fețele zâmbitoare. Picioarele mă dureau şi le simțeam obosite, cu toate că le țineam pe țărâna rece. Am văzut cum Land Roverul trecea uruind pe lângă procesiune. Fratele meu Daffash plecase la oraş cu cele două femei şi cu stăpânul lui. Speram ca tata să nu afle. Nu rămăsese în sat nici măcar pentru nunta surorii lui. Nasra se strecură printre femei şi merse pe lângă mine, ca o umbră.

— Să te ajute, Allah, soră, îmi şopti ea. Nu pot să mă căsătoresc, eu. Doresc un copil, eu.

Am luat-o de mână şi i-am spus:

— Nu-i nimic, poate e mai bine pentru tine aşa. Allah hotărăşte ce e mai bine pentru noi.

Mi-am lăsat capul în jos. Singurul cercel pe care-l purta Nasra se legăna în lumina slabă a lămpilor aflate în depărtare şi-mi amintea de fapta umilitoare a fratelui meu, care acum se dusese după străina aia ca un câine credincios.

Am avut mult de mers pe ulițele adormite, printre casele mici, din lut, cu ferestre înguste şi luminoase. Sanctuarul lui Abu Aubayydah se ridica înalt şi curat în partea stângă a satului, îmi imaginam că mâinile mamei țineau roata de tors în întuneric, încercând din greu să prindă câteva momente de linişte şi să toarcă măcar puțin. În lumina palidă, stătea privind modelul covorului ei neterminat. Fundal bej şi forme maronii. Ulițele adormite mi se tot întindeau sub tălpi, asemenea unui râu nesfârşit. Iordanul străbătea valea, stropind cimbrul verde şi busuiocul de pe mal. Curgea spre Marea Moartă, lacul de care eram îndrăgostită. Din când în când, buzele-mi tânjeau după gustul sării.

Casa puternic luminată a lui Harb arăta străină în întuneric, în curte fuseseră ridicate nişte corturi, pentru oaspeți. Acoperişul nostru de acasă era jos şi rotunjit, al lui Harb era înalt şi drept. Când tata construise casa, rotunjise intrările sub formă de arcade. Casa lui Harb avea linii drepte, care se întâlneau formând unghiuri ascuțite. Liniile casei noastre erau circulare şi domoale. Trupul meu nu avea să se potrivească pentru a intra pe uşa dreptunghiulară. Era noua mea casă. Trebuia să mă liniştesc. Mi-am repetat asta de câteva ori, până ce minaretul sanctuarului prinse ecoul şi repetă:

— Linişteşte-te. Transformă-te într-un dreptunghi. Allah-u-Akbar.

Când m-am strecurat pe uşa străină, am fost întâmpinată de fața strălucitoare a lui Harb, de mustața lui groasă, de dintele din aur şi de trupul lui zvelt, înalt. Coapsele-i ferme stăteau drept mărturie zilelor nesfârşite petrecute călărind cai arabi puternici. L-am iertat că era la fel ca ceilalți bărbați şi mi-am acceptat dragostea pentru el. Mă luă de mână, făcându-mă să mă simt dintr-odată subțire, moale şi catifelată. Când mă ajută să mă aşez, plămânii părură să mi se strângă în piept. Coastele mele prinseră aripi şi porniră în zbor înalt când Harb ridică vălul din brocart, dezvăluindu-mi fața. Îmi privi cu ochi rugători, supuşi genele încărcate de lacrimi. Inima-mi zbură afară din piept şi pluti deasupra capului soțului meu.

Când Hamda se apropie şi mă sărută pe frunte nu am putut plânge. Harb era singurul de a cărui prezență era conştientă fiecare fibră din ființa mea. Ea-l privi şi-i spuse:

— Ne e foarte dragă. Să ai grijă de ea!

— Pe Allah, să nu vă faceți griji. E frumoasă precum o iapă pursânge şi țin la ea ca la ochii din cap.

Când Hamda ieşi din cameră, toată lumea plecă odată cu ea. Toboşăreasa, dansatoarele, Tamam şi Hajjeh Hulala. Prietenele mele, Halimeh şi Nasra, m-au sărutat

pe obraz şi au zburat din odaie precum liliecii care simt sosirea întunericului.

Harb îşi întinse brațele şi mă îmbrățişă strâns, ca şi cum s-ar fi temut să nu dispar asemenea călăreților din Karak. Mama îmi povestise că oamenii din Karak erau uneori treziți noaptea de caii ce nechezau şi de clinchetul săbiilor luptătorilor profetului din Bătălia de la Mutah. Când locuitorii din Karak priveau afară, călăreții dispăreau în lumina difuză a răsăritului. Călărețul meu îmi luă fața în palmele sale şi îşi plimbă ochii asupra buzelor ce-mi fremătau şi a bărbiei tremurânde. O atingere care cerea, care dezmierda. Printre sunetele tobei şi chiuiturile femeilor, am distins cântecul din noaptea nunții:

Hei, mire,
Suntem pure
Şi catifelate precum petalele trandafirilor.

Toții membrii tribului aveau să aştepte în fața uşii dovada virginității mele. Fetele şi băieții, copilaşi pe jumătate despuiați, bătrâni ştirbi şi călăreții – cu toții erau însetați de sângele meu. Inima începu să-mi bată nebuneşte. Ce avea să-mi facă? Urma să-mi curgă nişte sânge. Era ca un ciclu obişnuit? Întrebările îmi zburau prin minte ca nişte porumbei în vreme ce Harb îmi masa picioarele. Îi puteam vedea părul des şi pielea întunecată de pe umăr. Nu mă mai simțisem niciodată atât de moale.

Am tresărit, îndepărtându-mă repede de Harb, când am auzit-o pe Tamam ciocănind la uşă:

— Fiule, fă-mă să merg cu capul sus tot restul vieții mele. Arată tribului dovada că eşti mândria tribului Qasim.

Harb îşi lăsă capul în mâini. Nu mai era interesat de trupul meu.

— N-am să o pot face dacă tot bat la uşă.

L-am strâns în brațe. I-am sărutat fruntea asudată,

ochii, nasul, gura. Auzeam galopatul cailor de afară şi focurile trase în aer. Tinerii din trib deveneau nerăbdători. Harb se culcă pe podea, închise ochii şi-şi întinse picioarele. Simțeam că trebuia să fac ceva ca să-l ajut. Nu ştiam exact ce. M-am întins lângă el şi i-am odihnit capul pe sânii mei. Începu să respire liniştit şi întinse din nou mâinile spre picioarele mele. Fața îi era acoperită cu sudoare, iar brațele-i tremurau.

— Totul e bine, i-am spus, e bine.

— Da, mi-a răspuns şi m-a sărutat pe buzele întredeschise.

O bocănitură puternică în uşă l-a înghețat pe Harb. Se ridică şi lovi peretele cu picioarele.

— Haide odată, şuieră Tamam, tot tribul aşteaptă. Aşteptarea poate să aducă ruşine bătrâneții mele.

Lui Harb îi dădură lacrimile când spuse:

— Maha, nu pot.

Mă gândeam la onoarea mea. Eram virgină, aveam sângele în mine, dar Harb era cel care trebuia să-l verse. Harb era cel care trebuia să facă dovada că eram virgină. Ce s-ar fi întâmplat dacă cei de afară n-ar fi primit cearşaful pătat de sânge? Ar fi crezut că nu aveam onoare. Ruşinea mi-ar fi ucis tatăl.

— Nu au să ne lase în pace până n-au să obțină un cearşaf alb picurând de sânge. Dacă nu li-l dăm au să creadă că nu sunt virgină. Numele familiei mele va fi mânjit pentru totdeauna.

Fața lui Harb era palidă când rosti cu greu:

— Maha, nu pot.

I-am zâmbit, deodată, şi am spus:

— Îi putem păcăli.

— E imposibil! oftă el.

— Crestează-mi degetul cel mic cu vârful pumnalului…

— Nu, n-am să fac una ca asta.

— Sângele meu e ceea ce vor.

— Nu te pot răni în noaptea nunții noastre.

Am înşfăcat pumnalul şi mi-am crestat doar vârful

degetului, ca să nu sângerez prea mult. În timp ce mă ştergeam de sânge pe cearşaf am văzut lacrimi în ochii soțului meu. Îmi sărută mâna şi-mi spuse că nu voise să sufăr, că iubea fiecare părticică din mine, chiar şi degetul cel mic.

— Arată-le dovada castității mele, repede.

Cu mâna tremurândă, ridică în aer cârpa pătată, apoi o aruncă prin uşa întredeschisă. Ar fi trebuit să fie gol. Am chicotit.

Tot tribul a înnebunit când mi-a văzut sângele virgin. Aveau să pună cârpa în vârful țevii unei puşti, să se urce pe cai şi să tragă câteva focuri în aer. Încă o femeie din trib se dovedise a fi ferecată, iar acum fusese deschisă. Mierea dinăuntru era în siguranță; eram pură.

Um Saad

— Maha, soră, oftă Um Saad.

Mă simțeam obosită în seara aceea, ca şi cum mâinile şi picioarele mi-ar fi fost făcute din muşchi de copac. Nu aveam deloc energie, nu aveam voința de a mai trăi şi a vedea încă un răsărit. Mi-am dres vocea şi am şoptit:

— Da, Um Saad.

— În seara asta inima-mi tânjeşte după ceva, ceva ce nu pot atinge. Aşa ne-a creat Allah. Tânjim, vrem, dorim, jinduim, îmi aduc aminte de prima şi ultima oară când am fost la cinematograf.

— Ce e cinematograful? am întrebat-o, ca s-o fac să vorbească în continuare, să fie fericită.

— Intri într-un sală mare, te aşezi pe un scaun din paie şi te uiți la perete. Dintr-odată apare o rază de lumină şi începi să vezi oameni şi să auzi ce vorbesc. E fantastic.

— Dar de ce mergi acolo să vezi şi să auzi oameni?

De ce să fi mers oriunde ca să vezi şi să auzi oameni? Niciun loc nu e bun. Lumea e teribil de mică, e ca un salon de spital fără aer.

— E altceva. Vezi oameni pe care în viața de zi cu zi nu ai putea să-i vezi şi vizitezi locuri în care nu ai putea merge. Filmul pe care l-am văzut era făcut la Cairo. Îmi plăcea tare mult accentul egiptean şi zgomotul marelui oraş. Jucam „prinde piatra” cu Dalai, pe trepte, când m-a strigat mama. Mi-a spus că Omar, fiul lui Um Abdu, avea să ne ducă la cinematograf în a doua zi de sărbătoare. Chiar înainte ca soarele să fi răsărit făcusem deja baie, mă îmbrăcasem cu hainele cele noi şi mă pieptănasem. I-am aşteptat cuminte pe Omar şi pe Dalai, ca să nu atrag atenția tatei asupra ieşirii noastre în oraş. Pe viața ta, a fost cea mai lungă aşteptare de când mă ştiu.

Când Dalai şi Omar au bătut la uşă, mi-am revenit. Au intrat, au dat mâna cu tata şi au rostit:

— Sărbătoare fericită, unchiule.

— Haniyyeh, adu dulciurile.

Tremurând, le-am oferit bomboane de ciocolată şi le-am făcut pe furiş semn să nu spună nimic. Dalai a înțeles, însă Omar ne-a dezvăluit secretul.

— Unchiule, vreau să-ți cer voie să o duc pe Haniyyeh la cinematograf.

Mi-am acoperit capul cu mâinile, ca să mă apăr de explozia de furie ce avea să urmeze. Am aşteptat, cu ochii închişi, lovitura cataramei de fier a curelei, geamul spart şi cuvintele usturătoare. Nimic. Am deschis un ochi şi m-am uitat în jur. Stăteau toți jos şi zâmbeau.

— Am să le las cu tine, Omar, pentru că am încredere în tine. Eşti bărbat şi le poți proteja. Dar să le aduci înapoi devreme.

Aproape că lăcrimam când mi-am pus *mulaya* turcească. Mi-am potrivit pelerina, masca şi vălul, apoi am coborât treptele înguste ale casei.

— Fetelor, pe aici! strigase Omar.

Străzile Pieței de Zahăr erau pline de bărbați şi de femei beduine.

Femei beduine? Ca mine. Chiar există. Satul meu, Hamia, chiar există.

— Pe Allah, ca mine.

— Da, ca tine, Maha.

— Eu n-am fost niciodată la oraş. Doar la Fuhais.

— Şi aş vrea ca tu să nu fi plecat niciodată din satul tău. Aş vrea ca eu să nu fi mers niciodată la cinematograf. Maha, aş vrea multe lucruri, atunci nu ştiam ce ştiu azi. Doar o țineam pe Dalai de mână şi-mi desfătam ochii privind lumina curată a râului. Casele vechi, construite pe pietre albe, străluceau în lumina soarelui şi perdelele din dantelă fluturau în vânt. Chiar atunci, chiar acolo, m-am molipsit de o boală care se numeşte „tânjire”. Tânjeam să văd, să aud şi să simt ce se petrecea dincolo de acele perdele, dincolo de uşile închise. Viața oraşului şi locuitorii lui începură să-mi curgă prin vene. Am trecut pe lângă piața de carne, unde se vindeau

măruntaie de oaie, pe lângă biserica catolică, unde călugărițele mergeau să se roage, pe lângă piața Bukhariyyeh, unde perşii vindeau mărgele şi paiete, şi pe lângă ruinele romane, ajungând apoi la câmpia verde. Mirosul de ridichi ude şi de salată învăluia locul. Pârâul care traversa câmpia răcorea aerul.

— Haideți, fetelor, ne strigă Omar, care era întotdeauna cu câțiva paşi înaintea noastră.

Literele roşii, scrise pe un cearşaf alb, anunțau „Cinematograful al-Amir". Omar ne-a spus să rămânem afară şi merse să cumpere bilete. Eram înconjurate de băieți şi de bărbați. Nu se afla acolo nicio fată. Am strâns tare mâna lui Dalai până ce ne-am văzut intrate într-o hală mare, aproape goală, şi ne-am aşezat pe nişte scaune joase din pai.

S-au auzit câteva păcănituri, după care linişte totală. Soră, dacă ai fi aruncat un ac pe podea, s-ar fi auzit căzând. S-au auzit apoi sunete şi apărură imagini pe perete. Reclame pentru săpunul Lifebuoy, biscuiții Marie şi crema de pantofi Kiwi. Toate fabricate în Anglia. Durau mai mult decât prostiile noastre. Calitate excelentă şi standarde înalte. Apoi a început filmul. Farid al-Attrash a apărut pe ecran, iar eu am fost izbită de un sentiment ciudat, ca şi cum mi-aş fi pierdut partea de jos a corpului. Îi cânta Samiyyei Jamal, care din cauză că era săracă trebuia să lucreze ca dansatoare din buric într-un club de noapte. Însă era o artistă cu o conduită frumoasă şi cinstită. Femeile cu gura mare, care trăgeau cu ochiul prin ferestre mici, o bârfeau şi o acuzau de fapte imorale. Samiyya Jamal era nevinovată. Continua să danseze pe melodiile lui Farid. Îşi legăna şi-şi unduia şoldurile frumoase, îşi scutura sânii, iar Farid cânta despre suferințele iubirii.

Într-o noapte, a condus-o acasă cu maşina şi a sărutat-o duios pe buze. Partea de jos a trupului meu s-a prăbuşit atunci pe podea, simțeam că ar fi trebuit să mă aplec şi să-mi țin coapsele şi şoldurile cu mâinile. Dar nu

puteam. Nu mă puteam mişca, nici măcar nu puteam să clipesc.

Cu tine, cu tine, întotdeauna.
Auzindu-ți paşii, întotdeauna.
Adorându-ți frumusețea, întotdeauna.

— Eu aud mereu paşii fiului meu, mereu. Zgomotul lor dulce are mereu ecou în urechile mele, Um Saad.

Mă ignoră, vorbind în continuare despre film.

— Am plâns când nu l-au lăsat să-şi vadă iubita. Am plâns când au acuzat-o că e uşuratică. Am plâns când s-au sărutat şi am plâns şi când s-au căsătorit, la sfârşitul filmului. Dalai m-a întrebat de ce plângeam.

— Nu pot îndura fericirea, i-am răspuns.

Nu pot să-ndur fericirea. Nu pot să simt mirosul fericirii. Soră, fericirea îmi spintecă inima. Allah a creat oamenii cu o gaură în piept. Oamenii plâng când îşi amintesc momentele triste, plâng când îşi amintesc momentele fericite, plâng când îşi dau seama că nu au trăit nici momente fericite, nici momente triste de care să-şi amintească. Blestemată fie viața asta.

În noaptea aceea, Maha, am descoperit jaluzelele şi găurile în formă de stele. Am stat pe pernuțe şi am privit prin găuri oraşul întunecat. Ammanul dormea dus. Uitare inimilor frânte şi străzilor triste, pustii. Îmi venea să cad în genunchi; eu, Haniyyeh Um Saad, simțeam, nevoia să strig numele cuiva; simțeam nevoia să… simțeam nevoia să dezmierd ceva; voiam să ating, să alint. Voiam să-mi frec nasul de bărbia cuiva. Tot ce am reuşit să fac în noaptea aceea lungă, asudată, a fost să mă mângâi singură şi să îmbrățişez întunericul.

Maha

Era aproape ora răsăritului. Strigătele bărbaților se potoliseră şi mi-am dat seama că mă aflam în brațele lui Harb. Stăteam întinşi unul lângă altul pe saltea, în tăcere. Îşi trecea degetele prin părul meu, desfăcându-mi încet cozile. I-am scos eşarfa de pe cap şi i-am îmbrățişat gâtul. Înțelegerea noastră secretă împotriva tribului ne apropiase mai mult unul de altul. Când părul îmi era cu totul liber, mi se revărsă pe umeri dansând. Degetele-i subțiri se plimbau peste ochii mei, peste nas, obraji, urechi şi poposiseră pe buze. Liniştea, plăcerea şi o foame irezistibilă îmi atacară trupul din toate direcțiile. Eram virgină, iar virginele nu trebuie să le răspundă bărbaților lor. Ar fi putut crede că eram o femeie uşoară.

Îmi sărută partea din stânga a gurii, apoi partea dreaptă şi în cele din urmă partea din mijloc a buzelor mele tremurătoare. Nu se compara cu nimic, nici măcar cu a săruta henna, calul sau portocalele. Allah să blesteme cotoroanțele şi legile vechi. M-am apropiat mai mult de el şi l-am cuprins cu brațele.

— Inima-mi începe să bată tare şi să tresalte atunci când te văd, spuse el.

— Călăreții triburilor nu trebuie să placă femeile.

— Doar pe tine, Maha, soața sufletului meu.

Fiecare cuvânt pe care îl rostea, fiecare mişcare pe care o făcea, aduceau cu ele mai multă libertate şi bucurie. Trupul îmi era tot mai uşor şi mai uşor până când m-am transformat într-o pană de struț.

— Harb, îmi doresc ceva.

— Dorințele tale sunt porunci pentru mine.

— Putem merge la Marea Moartă?

— Da.

— Acum?

Îşi dădu părul la o parte de pe față, şi spuse:

— E prea târziu.

— Nu e departe, i-am răspuns eu cu vocea rugătoare.

Briza călduță şi umedă îmi mângâia fața şi părul desfăcut. Harb mă ținea de mână. Satul întreg dormea dus, în afara câtorva ferestre la care era lumină. Femeile fără somn alăptau copiii. Am adulmecat parfumul florilor de portocali, mi-am umplut plămânii cu parfumul fericirii mele. Ne-am plimbat de-a lungul malului Iordanului, care era acoperit cu totul de lămâi şi portocali. Îmi lăsasem papucii în casa lui Harb şi acum mă plimbam desculță pe pământul răcoros. Uguitul porumbeilor era acoperit de sunetul continuu al apei curgătoare. Chiar eram acolo cu Harb? M-am cutremurat. Îşi deschise pelerina, mă trase mai aproape de el şi o înfăşură în jurul umerilor mei. Trupul lui cald, alături de al meu, îmi dădea un sentiment de siguranță şi de împăcare cu lumea întreagă, chiar şi cu fratele meu Daffash.

Mi-am adus aminte de îndoiala pe care am simțit-o atunci când Harb mă ceruse în căsătorie, după ce decisesem să nu mă întâlnesc cu el. Gândisem atunci că Harb era ca Daffash.

— Eşti ca fratele meu Daffash?

Harb izbucni în râs, ca şi cum putea ghici îndoiala din gândurile mele. Mă apucă şi mai ferm de talie şi-mi răspunse:

— Nu.

— Dar m-ai cerut în căsătorie chiar dacă nu am venit la întâlnire.

— Da şi nu.

Se opri brusc din vorbit şi trupul îi rămase rigid. I-am urmărit privirea şi am văzut câteva luminițe mişcându-se pe malul vestic al Iordanului.

— Cine sunt? l-am întrebat.

— Englezii.

— Ce caută în ținutul nostru?

— Dezgroapă oasele lui Salahudin.

— Salahudin?

— Salahudin al-Ayyubi, liderul musulman medieval

care i-a învins pe Cruciați.

— De ce vor să-i dezgroape oasele?

El privi către malul de vest şi-şi scutură capul ca un cal furios:

— Nu, nu sunt ca fratele tău Daffash.

Se aşeză în fața mea şi îmi luă capul în mâini. În strălucirea rece a lunii am reuşit să disting expresia de pe fața lui. O mai văzusem la tatăl meu, când îşi luase rămas-bun de la trupul neînsuflețit al mamei mele. Şeicul Nimer, tatăl meu, plânsese trei zile la mormântul mamei mele. Harb mă trase mai aproape de trupul său cald, îmi mângâie părul şi îmi atinse fața. Mâna mea se revoltă împotriva sfaturilor din bătrâni şi înconjură talia lui Harb. El îşi dădu părul pe spate şi grăbi pasul, nerăbdător să ajungă la mare.

O imensă câmpie întunecată se întindea în fața noastră, apa proaspătă a râului împreunându-se cu apa sărată a mării. Briza răcoroasă îmblânzea căldura aerului. Lumina lunii transforma marea într-o oglindă uriaşă, la fel ca aceea pe care bunica mea i-o dăduse mamei. Era asemenea unei bucăți de argint topit. Erau doar câțiva palmieri şi puține cămile, ce arătau ridicol de mici pe câmpia uriaşă. Totul era răcoros, calm şi atrăgător. Sufletul meu se întindea spre cer şi se apleca apoi pentru a săruta marea. Eram recunoscătoare pentru darul vieții şi am iertat timpul pentru toate nenorocirile pe care le adusese asupra mea. Daffash era cuprins de o furie teribilă atunci când mă bătea. Sigur, nu voise să-mi facă rău. Mama fusese mereu chinuită de dureri şi trebuise să ne părăsească. Să car apă, să-mi consolez tatăl şi să fac menajul nu mă epuizaseră deloc. Mi-am întins brațele şi am jurat să nu mai plâng niciodată, să zâmbesc mereu şi să-mi iubesc soțul până la moarte.

Am început să râd şi am luat-o la fugă spre apa argintie, să-mi umplu nările cu aerul sărat, să inspir mirosul înțepător al acizilor şi al mineralelor. Apa vindecă toate bolile de piele. Mi-am trecut mâinile prin păr. Harb

îşi desfăcea cureaua, de care atârnau pumnalul şi sabia, aruncând-o la pământ. M-am aşezat pe o piatră neagră, plată, şi mi-am privit soțul. Pelerina îi căzu la pământ. Îşi desfăcu şi cămaşa, iar scoțând-o îşi dezvălui pieptul măsliniu. Mi-am coborât ochii, fixându-mi privirea asupra pietricelelor acoperite de sare. M-am înroşit cu totul când mi-am dat seama că ochii mei voiau să vadă mai mult din trupul lui, că urechile mele doreau să-i asculte răsuflarea şi că nasul meu jinduia să-i miroasă trupul uns cu mosc.

Trupul îmi tremura în vreme ce el mă dezbrăca. Întâi scoase vălul, apoi cămaşa din mătase a mamei, juponul şi apoi pantalonii. Mă îmbrățişă strâns. Mână în mână ne-am scufundat trupurile în apa călduță ce fusese încălzită în timpul zilei de razele soarelui. Ne-am ținut de mană, ne-am îndoit, am rezistat, iar apoi am cedat tentației. Harb mă sărută pe frunte. Apa era lină, palmierii nu se mişcau în vânt, cerul îşi ținea răsuflarea. Am înotat spre soțul meu, m-am ridicat şi i-am sărutat fruntea. Nu aveam de gând să ascult sfaturile bătrânilor. Trupul îmi fremăta de căldură şi viață. Nu, nu aveam să ascult sfatul mamei mele. Iartă-mă, mamă. Privirea din ochii lui era plină de respect şi de încântare. Aşadar nu mă disprețuia din cauză că îi sărutasem fruntea. Femei din Hamia, trăiți într-un morman de bălegar. M-am apropiat mai mult de el, să primesc fiecare strop din apa mării.

— Eşti femeia mea, gâfâi Harb, ținându-mă strâns.

— Sunt femeia ta, am repetat eu.

Degetele-mi erau înfipte adânc în spatele lui.

— Îmi aparții mie, insistă el.

— Sunt a ta, am şoptit.

Trupul îmi tremura când l-am primit. Am strigat numele mamei, mi-am arcuit corpul şi apoi am cedat. Stelele sclipeau, iar orizontul a devenit mai larg, fără limite.

Munții Hamia, stâncile negre, izvorul mineral, şi, dincolo de acestea, înaltul Ierusalim, erau martorii naşterii iubirii noastre. Epuizată şi mulțumită, luna se

retrase în lumea ei. Îl iubeam pe bărbatul ce-şi ştergea acum trupul ud cu cămaşa de bumbac. Aveam să-l protejez, să accept protecția sa şi să fiu femeia lui până ce sufletul meu avea să se întoarcă la Creator.

— Eu stau pe o piatră, iar tu pe alta. Mă accepți drept soț? mă întrebă Harb.

— Te accept.

Am râs amândoi. Marea se transformase într-un nor de lumină ce strălucea în ceață, nerăbdătoare să se ridice către munții Ierusalimului. Auriu înfocat, argintiu strălucitor, maro-închis şi o lumină albă veselă. Harb îmi cuprinse fața în mâini şi-mi spuse că eu eram iapa arabă ce avea să-l însoțească oriunde ar fi mers, planta ce avea să-i uşureze durerile. Am râs, încercând să-i ocolesc privirea. Cristalele mici de sare ce se prinseseră în părul de pe pieptul său sclipeau în lumină. Mâinile îmi erau pătate de acizi şi minerale. Înotasem în mare, făcusem dragoste în mare, plânsesem în mare, ne părăsiserăm pe noi înşine în mare. Bazaltul, cămilele răbdătoare şi râul Iordan, care îşi revărsa apele dulci în Marea Moartă, toate cântau melodia iubirii mele.

Apărându-mi ochii de soare, am cercetat împrejurimile. Muntele Latroun se înălța drept, Munții Hamia se aplecau protectori, iar marea se întindea jucăuşă, privind cerul. În dimineața aceea munții aveau o strălucire deosebită în jurul piscurilor. Trebuie să fi fost lumina răsăritului. Trupul mi-a înghețat când am distins umbra strâmbă a lui Hakim urcându-se pe munte.

— Hakim! am strigat cu toată puterea, arătând spre munte. Hakim există, i-am spus lui Harb.

— O crezi pe Hajjeh Hulala? E o cotoroanță bătrână.

Roua şi lumina, surorile beduinilor m-au ajutat să-l văd pe Hakim, cu spatele lui strâmb, cu capra cea neagră şi bastonul lung. Tata îmi spusese că Hakim, întruparea mâniei şi rezistenței arabilor, n-avea să înceteze să respire niciodată, nu avea să moară niciodată şi avea să umble mereu prin deserturile şi munții Arabiei. Mulți

încercaseră să-i verse sângele, dar el supravieţuise.

Harb avea zugrăvită pe faţă o expresie ciudată atunci când rosti:

— Hakim a murit acum patruzeci de ani. În ţinutul acesta erau doar ruine atunci.

Mă durea chiar trupeşte faptul că soţul meu nu voia să mă creadă.

— L-am văzut.

— E mai bine pentru el să stea ascuns. Nu trebuie să fie văzut.

Jarbwa îmi spusese odată că Harb lupta împotriva englezilor. Călare, şi împreună cu alţi bărbaţi, el ataca bazele armatei. Îmi spusese că Harb lupta împotriva Mandatului. Eram supărată că acum nu voia să împărtăşească toate acestea cu mine. Alesese să le păstreze pentru el. Voia ca Hakim şi rezistenţa lui să rămână ascunse. Am evitat scurtătura şi am trecut printr-o plantaţie de bananieri. Hakim urcase pe Muntele Hamia şi dispăruse în norul ce-i înconjura piscul. Probabil că Harb mă urmărea îndeaproape, auzeam în spate foşnetul frunzelor groase. Am ajuns într-o vale uriaşă, prin mijlocul căreia trecea un pârâiaş. Mi-am spălat sarea de pe mâini şi de pe faţă, iar Harb începu să-şi spele părul. Mi-am făcut mâinile căuş şi le-am umplut cu apă. Când am turnat-o peste capul lui îşi schimonosi gura amuzat. Apa proaspătă îi trecu peste ochi şi peste mustaţa stufoasă. Toţi copacii din vale, toţi viermii orbi de sub pământ, toţi şerpii încovrigaţi sub pietre şi toţi stropii de apă dansau pe ritmul fericirii mele nou-găsite.

— Fată, ai un protector cu sabie şi scut?

— Nu, nu am, dar în faţa ta am să mă plec.

Sunetul melodios al fluierului Nasrei îmi ajunse la urechi. Părea mai nostalgic şi mai deznădăjduit ca oricând.

— Biata Nasra, am oftat.

— Fratele tău este vinovat, spuse Harb pe un ton de condamnare.

— Deci tribul ştie.

— Toată lumea. Tinerii o batjocoresc.

Nu era destul că Nasra fusese jupuită până la os, voiau să devoreze şi ce mai rămăsese. Mi-o imaginam mergând în urma oilor spre păşune. O siluetă întunecată în depărtare. În lumina dimineții, mâinile mele semănau cu două păsări captive. Harb mă îmbrățişă. Ținându-mi bărbatul de mână, am continuat să mă îndrept spre satul de lut.

Povestaşul

În numele lui Allah cel Milos şi Milostiv, „Şi poeții! Ei sunt urmați doar de cei care se rătăcesc. Nu-i vezi oare? Ei aiurează în fiece vale spunând ceea ce nu fac."

O, stăpâni prealuminați, rostiți o rugăciune pentru sufletul lunii pline, al Profetului nostru Mohamed şi al companionilor lui cei drepți. În seara aceasta, a şasea noapte a Ramadanului, luna iertării şi a milei, am să adaug încă o pată de culoare poveştii mele, ce este prețioasă şi felurită precum un covor persan. Deşi am călătorit în Persia, nu-mi pot aminti nimic în afara magicianului ce îngenunchea în fața unor flăcări învăpăiate. Cei slabi de minte venerau un foc tăcut pe care o cană cu apă rece l-ar fi putut stinge. Lăsați-mă să mai adaug o umbră mirajelor din deşertul minții. Greşelile îi urmăresc pe povestaşi pană în abisul sufletelor lor. Pentru a aduce fărâmele laolaltă şi a vă dărui o lună perfectă, m-am preumblat din vale în vale.

Cel mai impresionant peisaj se află în sudul acestui locaş al vânturilor. Petra. Măreția, durerea, sculptura! Nu am văzut nimic asemenea ei, în nicio altă vale. Nici chiar în valea uitată a minții mele. Stânci trandafirii, locaşuri în munte şi temple. Cu două mii de ani în urmă, când Pământul era doar un deşert pustiu şi plat, nabateenii{12} au descoperit o junglă de stânci trandafirii şi au început să sculpteze şi să tot sculpteze. I-am cerut Azizei să urce până la palat, să coboare la tezaur şi să se îndrepte spre mormintele regale, unde erau sculptate şase monumente pentru şase regi. După ce m-am apropiat de fiecare perete, am atins fiecare tavan şi am privit fiecare stâlp, mi-am dat seama că vraja acestui loc nu avea să se spulbere niciodată, în ciuda eforturilor mele. Asemenea vulturilor, oamenii trăiseră în locaşurile săpate în munte. Pietrele scrâşneau amintindu-mi insignifianța oamenilor care gravează, sapă, sculptează şi apoi mor,

supraviețuindu-le întotdeauna stâncile dure şi cerul albastru. Stâncile trandafirii îmi aminteau de roşeața din obrajii Mahăi. Chiar dacă te aşezi cu măgărița şi cu maimuța ta exact în mijlocul ei, Petra{13} rămâne misterioasă, de necucerit. Asemenea Petrei, şi Iordanul. Amândoi sunt precum o cutie de bijuterii încuiată, căptuşită cu catifea şi plină cu aur, peruzele şi perle pe care ți le poți imagina, dar nu le poți atinge niciodată cu mâinile tale tremurătoare şi avide.

Maha – „smochină indiană amară”, îi spuneau oamenii din Hamia – începu să muncească cu un entuziasm proaspăt în gospodărie. Îşi petrecea aproape tot timpul udând, smulgând buruienile, afânând pământul şi chiar frecând portocalele până ce străluceau în soare. De ce credeți că o făcea? Îmi poate spune cineva de ce? Nu, nu pentru că era o țărancă harnică. Motivul faptelor ei era mai profund de-atât. Pământul. Da, stăpânii mei, PĂMÂNTUL. Sursa lăcomiei şi a tuturor conflictelor.

Ea începu să lucreze cu hotărâre, de parcă livada i-ar fi aparținut ei, nu bietului ei frate Daffash. Vicleşugul femeilor nu cunoştea limite. Era o comoară, credea ea, pe care avea s-o moştenească în curând. Dacă ați fi împărțit lăcomia din ea ar fi fost destulă pentru toate inimile noastre. Vicleşugul lui Allah îl devorează pe cel al credincioşilor.

Primul pas spre a înghiți acea bucată de pământ era căsătoria. Îl văzuse pentru o clipă pe Harb într-o după-amiază rece, pe când ea freca portocalele cu mâneca de la rochie. Bun, îşi spusese ea. Călărețul acela înalt trebuie să fie fertil, sănătos şi puternic. Un protector pentru lăcomia mea. Ce altceva i-ar mai fi trebuit? Ce altceva îi mai trebuie oricărei femei? Întinse covorul mamei ei şi începu să toarcă şi să facă vrăji, torcând şi țesând până ce călărețul se opri şi coborî de pe cal. Ea începu să cânte invocându-i pe Gog şi Magog, stăpânii răului şi ai vrăjilor.

Gog şi Magog, aduceți-l la mine.

Gog şi Magog, legați-l de mine.
Faceți-l al meu. Dați-mi-l.

Fata îl privi cu ochii ei mari, iar băiatul cel necopt se îndrăgosti. Oamenii din sat puteau să jure că stătea zile întregi fără mâncare, peste drum de fereastra ei, doar ca să-i adulmece prezența. Se prăbuşi şi nimeni nu spuse „În numele lui Allah”. Vai, cel mai bun dintre călăreți fusese vrăjit, iar lupii întunericului tot urlau consimțind. Se întorcea acasă atât de palid şi de bolnav de dragoste, încât Tamam, mama lui, izbucnea în plâns şi spunea că fiica Malihăi îi luase mințile.

După zile nesfârşite de suferință şi lungi nopți nedormite, Harb era slab şi fragil ca o rămurică de busuioc. Mama lui îşi dădu seama că era îndrăgostit nebuneşte şi cât de puternică era vraja în care fusese prins. Două săptămâni mai târziu tobele răsunau pentru nuntă şi începea procesiunea. Am pus-o pe Maymoon în poală şi m-am aşezat sub palmier ca să privesc şirul şerpuitor al beduinilor. Călăreții purtau lămpi, oferind puțină vedere privirii mele. Păstorița mergea în spatele miresei, asemenea unui paznic vigilent, şi nu lăsa nicio altă femeie să se apropie de ea. Lumina puternică învăluia chipul miresei, înveşmântată într-un văl negru. În acel moment al păcatului, maimuța îmi sări pe umăr. Voia să-i vadă fața, să-i țină minte trăsăturile, să-şi imagineze plăcerile pe care le destinase soțului ei. Fața lui Maymoon era scăldată în dragoste, pasiune, adorație neiertătoare. Şi el fusese vrăjit. Lacrimile îi udau fața păroasă. Prietene, iubitul meu Maymoon, nu plânge pentru trecut. Fii înțelept, fii fericit, loveşte-ți tamburina de şold, scutur-o, scutur-o, scutur-o,

Maymoon, dulce Maymoon,
Mergi către lună.
Renunță la trup.
Vei muri în curând.

Hihi-haha-hun.

Allah să mă ierte şi să-mi accepte căinţa. Când sunetul tobelor se linişti şi chiuiturile femeilor se stinseră, se apropie vântul rece din ţinuturile îndepărtate. Aroma de caprifoi îmi învălui nările. Mi-am îndreptat spatele şi m-am aşezat pe o stâncă de unde se vedeau corturile. Focurile şi lămpile din corturi păreau nişte stele, ridicând chemări în întuneric. Orizontul sclipea în cenuşa soarelui mistuit. Vântul rece al nopţii stârnea praful pământului lipsit de speranţă, ridicând nori ameţitori. Orizontul se întindea generos, promiţând mai multe câmpii acoperite cu şofran. Mi-am aşezat pântecele fierbinte pe stânca cea rece, privind norul de praf ce părea o aură în jurul vârfurilor corturilor. În acel moment păcătos, mi s-a întâmplat ceva cu adevărat ciudat. Trupul mi-a fost cuprins de o oboseală nesfârşită, iar o parte din mine s-a desprins şi mă privea de deasupra. Mi-am dat seama cât de lipsite de importanţă erau eforturile mele şi cât de inutil era să vorbesc singur în întuneric.

Uralele sălbatice, galopul şi hărmălaia bărbaţilor şi a cailor mă smulseră din nefericirea mea. Maha fusese virgină. Călăreţii traseră focuri în aer, izbucniră în strigăte şi începură să descrie cercuri în jurul corturilor. Vocile groase ale bărbaţilor ce cântau „Hee-dehhya, hee-dehhya”, ajunseră până la urechile mele obosite. Maymoon, care privea tot timpul spre uşa închisă a încăperii miresei, începu să ţopăie când văzu că bărbaţii îşi fluturau poalele pelerinelor. Steagul castităţii Mahăi flutura în întunericul din vale. Dacă Daffash ar fi fost acolo ar fi simţit cum îi creşte inima. Dar Samir Paşa îl convinsese să uite de formalismul ritualurilor de nuntă şi să meargă cu el să viziteze noua fermă pe care o cumpărase în partea de sus a Hamiei. Tot ce voia să construiască era o căsuţă din pietre de prin zonă. Raai îmi spusese că Samir Paşa voia să-l angajeze pe Daffash ca paznic şi administrator al plantaţiei. Femeia cu părul

închis la culoare era dansatoare egipteană, iar cea blondă era Rose, fata capului tribului de luptători englezi.

Rose era asemenea unei lumânări albe, era precum porțelanul. Ori de câte ori se apropia de ea Daffash, își întorcea capul. Ha, Ha, Ha, He, He, He. Ca să se apropie de omul alb şi de toptanele lui de bani, Daffash voia să se căsătorească cu Rose Bell. După cum povestea paznicul, englezoaica se purta cu beduinul la fel de rece pe cât era țara ei de baştină. Pentru Maha şi pentru toate femeile din trib, eu, Sami al-Adjnabi, leul deşertului, nu existam. Eu, maimuța, măgărița şi poveştile mele eram invizibili chiar şi pentru Nasra, proasta satului.

În vreme ce stăteam pe stâncă, gândindu-mă la perne din mătase, la draperii tremurătoare, la femei împodobite cu bijuterii şi la dansatoare din buric, am văzut două siluete strecurându-se afară din casă. Întunericul rece îmbrăca totul, toate creaturile. Nu-mi venea să cred. Erau mireasa şi mirele. I-am legat repede pe Aziza şi pe Maymoon de o stâncă mare, mi-am aruncat bocceaua în spatele pietrei, apoi am urmărit pe furiş cele două siluete. Se îndreptau spre Iordan. Când s-au oprit pe mal, pentru a privi luminile de pe partea cealaltă, mi-am strâns cureaua în jurul taliei. Pregătiți-vă de distracție. Harb o sărută şi o trase mai aproape de el. Sub lumina palidă a lunii, se plimbară spre Marea Moartă. Am găsit nişte tufişuri scunde şi m-am aruncat la pământ în spatele lor. Dacă m-ar fi văzut, Harb m-ar fi împuşcat. Ha Ha Ha.

Bărbatul îşi scoase hainele şi începu să o dezbrace şi pe ea. Am reuşit să disting o siluetă albă, strălucitoare, cu sâni rotunzi. Goală, nu mai arată ca o beduină. Era albă şi sclipitoare precum porțelanul, precum lumânările, precum Rose. Sau poate că nu era? Ținându-se de mână, cei doi şi-au cufundat trupurile în apă. Toți jinnii şi demonii zburau liberi deasupra acelui ținut blestemat de diavol. Maha începu să-l împingă sub apă, ca şi cum ar fi vrut să-l înece sau să-l boteze, aşa cum fac infidelii creştini, dar el tot mai plutea. O luptă teribilă se porni

între ei. Mâinile şi picioarele li se încleştau, li se amestecau. El se împotrivea vrăjii ei scoțând mereu capul la suprafața apei, iar ea încerca să-i fure sufletul cufundându-l în acea mare a demonilor. Un țipăt teribil m-a cutremurat când, în sfârşit, ea reuşi să-i posede trupul. Bărbatul plângea. Tot corpul mi-era supărător de ud. Mi-am ridicat privirea spre cer şi l-am invocat pe Allah.

Când soarele răsări deasupra câmpiei acoperite cu tufişuri, îşi începură lunga plimbare spre casă. Picioarele şi spatele mă dureau atunci când m-am îndreptat. Femeia vorbea despre cineva pe nume Hakim. Arăta cu mâna spre munții învăluiți în ceață. Nimic! Mi-am propus să-l întreb pe Raai atunci când aveam să-l văd. Minaretele din Ierusalim răsunau de chemarea la rugăciune. Nu am mai urmărit perechea şi m-am întors spre izvoarele minerale de la mal, ca să-mi spăl trupul pătat de păcate cu apă proaspătă. În timp ce mă frecam să mă curăț, un verset din Coran mi-a venit în gând. „Cei care îşi iau oblăduitori în locul lui Allah sunt asemenea păianjenului care şi-a luat o casă, însă cea mai fragilă casă este cea a păianjenului. O, dacă ei ar şti!” El este cel Măreț şi înțelept. Preacinstiții mei stăpâni, povestea ce v-am țesut-o până acum este fragilă precum casa unui păianjen. O suflare de vânt, picături micuțe de ploaie pot îndepărta păianjenul şi distruge adăpostul lui firav. Cu toții vom pieri curând.

Maha

Mătuşa Tamam, mama lui Harb, păru uimită când m-a văzut în dimineața aceea smulgând buruienile de pe peticul de pământ din spatele casei cu două camere. Voiam să eliberez pământul şi să plantez nişte henna, ridichi şi unul sau doi portocali. Solul din jurul casei era sărat şi trebuia spălat cu şuvoaie de apă. M-am uitat la casa lui Harb, cu ferestrele ei mici. Avea o mulțime de colțuri, iar a noastră nu avea niciunul. Mamei mele nu-i plăcuseră formele cu unghiuri drepte. Intrările fuseseră modelate cu răbdare sub formă de arcade, oglinda era circulară şi chiar şi covorul neterminat avea marginile rotunjite. Trebuia să mă obişnuiesc cu unghiurile ascuțite, de dragul iubirii mele. Trebuia să fac pământul mai puțin sărat şi mai primitor.

În fiecare dimineață căram urciorul cu apă pe creştet şi mergeam la Puțul Adânc. Când aruncam găleata de cauciuc prin deschizătura îngustă a puțului, auzeam sunetul răcoros pe care îl scotea atunci când se lovea de apă. Melodiile plângătoare ale fluierului Nasrei şi behăitul oilor îmi răsunau în cap. Lumina puternică a dimineții alunga noaptea cea grea. Mă întorceam pe aleile adormite, cărându-mi urciorul de lut pe creştet. Vocea aspră a lui Jarbwa îmi ajungea la ureche.

Hei, tu care porți urciorul
Hei, tu care porți secretele
Dă-mi nişte apă, fată.

Stropeam cu apă în jurul casei şi-i trezeam pe toți care dormeau. Tamam îşi freca ochii şi pufăia din pipă. Mă privea cu suspiciune şi-mi spunea că de când a plecat Harb în munți, am făcut numai treburi inutile.

La cinci zile după nunta noastră, o mână puternică ciocăni la uşă. Pieptănam părul lui Harb după ce ne

terminasem pelerinajul spre plăcere. Allah să ne apere. Harb se înfăşură în pelerină şi-mi porunci să rămân acolo. Deschise uşa şi ieşi. Am auzit vocea lui Jadaan vorbindu-i cu răsuflarea tăiată soțului meu. Harb se repezi înapoi în cameră, îşi puse cămaşa din bumbac şi haina din piele de oaie, îşi strânse cureaua cu muniție şi-şi verifică pumnalul. Pleca într-un raid. Îşi fixă pe cap eşarfa, îşi puse sandalele şi smulse puşca de pe perete.

— Mi-ai hrănit calul? mă întrebă.

Mi-am pus rochia, mi-am acoperit creştetul şi mi-am urmat soțul în curte. În timp ce îi umpleam desaga de pe şa cu boabe şi curmale, am observat că-şi agita prin aer brațul drept, în vreme ce vorbea cu Jadaan. L-am auzit spunând:

— Alte impozite?

— Englezii… Cu toate forțele, răspunse Jadaan.

— Şi impozitele din urmă? întrebă Harb.

— Da… Fără să se consulte cu şefii de trib.

Soțul meu părea furios. Ținându-l pe Jadaan de braț, continuă să-i pună întrebări. Am simțit că avea să plece pentru multă vreme. Am împachetat o bucată mai mare de unt într-un ştergar şi l-am legat de marginea şeii. În timp ce se urca pe cal, ochii lui i-au întâlnit pe ai mei.

— Ți-o las în grijă pe mama, geamănă a sufletului meu, îmi şopti el şi porni în galop în noaptea neagră precum praful de *kohl.*

Zgomotul făcut de calul său se estompă, fiind acoperit treptat de lătratul câinilor. M-am cutremurat.

Harb petrecu cea mai mare parte a începutului căsătoriei noastre în munți, iar eu mi-am petrecut cea mai mare parte a timpului aşteptând sunetul familiar al copitelor în galop. Ridichile au supraviețuit în curtea din spate, transformând-o într-un covor de verdeață şi rouă. Când a văzut frunzele proaspete şi rădăcinile roşii ale primelor ridichi, Tamam şi-a muşcat buza de jos, a pufăit din pipă şi a rostit:

— Mare e Allah.

Tamam îşi umplea pipa veche cu tutun proaspăt adus din Damasc de Uqla, negustorul ambulant ţigan. Clinchetul clopotelor micuţe ce atârnau în jurul gâtului măgăruşului său avertizau soţii de venirea sa. Uqla prezenta tinerelor femei din sat eşarfe colorate, brăţări din sidef, mătase indiană şi dinţi din aur. Când femeile din Hamia auzeau clinchetul clopoţeilor lui începeau să strângă grâne, portocale, ouă şi covoare pentru a le da la schimb. Asemenea furnicilor, femeile din tribul Qasim se adunau în jurul lui Uqla şi al măgarului său. Tamam privea procesul de vânzare şi de cumpărare de mărfuri de la distanţă, lansând din când în când rotocoale de fum. Într-o zi, spuse că i-ar fi plăcut să-şi acopere unul din dinţi cu aur. Mătuşa încă avea o inimă tânără în piept. Mi-am întors privirea spre munţii înalţi. Eu nu voiam nicio bijuterie sau eşarfa. Jumătate din inima mea se afla în munţi, iar cealaltă jumătate se afla în partea opusă a satului, alături de tatăl meu.

Jarbwa, cel mai bun păstor din tribul nostru, îl vizita în mod regulat pe tata, purtând mesaje între noi. Allah să-i dea o viaţă lungă lui Jarbwa, îmi potolea focul din inimă de câte ori venea să mă vadă. Odată, tata l-a trimis cu firele de urzeală şi cu roata de tors, rugându-l să-mi spună că încă o iubeşte pe Maliha. Iar eu îl iubeam pe tata. Cele mai noi veşti de la gospodăria noastră spuneau povestea bolii tatălui meu. Daffash, fratele meu, cărase târnăcopul şi săpase pământul doar două săptămâni, după care se răstise la bătrân şi lăsase livada pe mâna furnicilor şi a buruienilor. Lui Daffash îi plăcea la oraş şi-şi petrecea cea mai mare parte din timp cu Samir Paşa şi cu englezii. Am hotărât să-mi vizitez tatăl. Tamam mă privi şi-mi spuse:

— Eşti o tânără mireasă. Nu trebuie să-ţi vizitezi tatăl. Oamenii au să spună că Maha n-a putut să stea locului în casa soţului ei.

Nu mă interesa gura lumii. Dacă Harb ar fi fost acolo, m-ar fi lăsat să merg.

În dimineața următoare, când udam stratul de busuioc şi mă gândeam la vizita la tata, am văzut-o pe Nasra alergând spre mine. Se opri să-şi tragă răsuflarea. Femeia asta era urmărită de dezastre oriunde mergea.

— Salvează-ți fratele, gâfâi ea.

— Poftim?

— A dus-o în peşteră pe soția lui Salih, fratele tău. O caută cu ochii însângerați soțul ei.

Am aruncat stropitoarea la pământ, am alergat în casă, am dărâmat mormanul de saltele şi am înşfăcat puşca lui Harb. Am ascuns-o în faldurile pantalonilor mei largi.

— Mătuşă Tamam, am să merg cu Nasra.

— La ora asta? întrebă ea pufăind.

— Nu stau mult.

Când nu ne mai putea vedea Tamam, am început să urcăm spre munte. Tălpile picioarelor ne frigeau. Mâinile lacome ale lui Daffash ajunseseră chiar şi la soția lui Salih. Iar ea era o proastă. Am urcat cărăruia ce ducea spre peştera semnelor rele. Nasra îmi arătă un punct negru, greu de distins, ce urca prin vale, şi strigă:

— Vai, soartă rea, soțul ei.

Cu puşca în mână şi cu degetul pe trăgaci, am intrat încet în peşteră. Eşarfa lui Daffash era aruncată pe o piatră. Când ochii mi s-au obişnuit cu întunericul, am distins două siluete una peste cealaltă.

— Destul! am strigat din toate puterile.

Daffash îşi întoarse capul şi latră:

— Cățea ce eşti, ce cauți aici?

Scuipă, dar saliva căzu pe fața înspăimântată a soției lui Salih.

Nasra o apucă de mână şi-i spuse:

— Îmbracă-te, repede.

Soția lui Salih se încurcă în partea din față a rochiei. Fața îi era albă ca brânza.

— Te caută soțul tău.

Soția lui Salih începu să se lovească peste față cu ambele mâini şi să țipe:

— Fața mi-e neagră, e acoperită cu mizerie.

Nasra o apucă de încheieturi şi îi spuse:

— Trage-ți rochia asta peste cap. Dezbrăcată, te măcelăreşte ca pe o găină, soțul tău.

I-am arătat lui Daffash țeava puştii şi i-am poruncit să se îmbrace.

— Aducătoare de nenorociri, mârâi el. Într-una din zilele astea am să-ți mănânc rinichii şi am să-ți beau sângele din țeastă.

— Dacă nu-ți pui cămaşa aia, sângele tău o să fie băut.

Ținându-ne de mâini, Nasra, soția lui Salih şi cu mine am țâşnit afară din peşteră, stând în lumina soarelui şi tremurând. Am vârât puşca în pantaloni, ținând-o cu brațul drept ca să nu alunece. Salih nu era departe de noi.

— Şterge-ți lacrimile şi taci din gură.

— Pacea fie cu voi, rosti Salih apropiindu-se şi adăugă, privindu-şi soția: blestemați fie-ți părinții. Ce cauți aici? Țipetele copilului tău au umplut valea.

M-am aşezat în fața lui, împiedicându-l să-şi bată soția.

— Frate, am luat-o cu mine să mă ajute să caut nişte limba-boului. Frate, mă doare tare rău spatele şi mătuşa Tamam mi-a zis că fiertura de limba-boului ar putea fi bună.

— Nu mi-a cerut voie.

— Allah ne va ierta pe toți.

— Hai, femeie! spuse Salih şi o lovi în spate.

Femeia se prăbuşi, se ridică, îşi lăsă capul în jos şi începu să coboare muntele în spatele soțului ei.

— Allah să-l pedepsească pe fratele meu Daffash pentru faptele lui ruşinoase. Amin.

Când am auzit râsetele nepăsătoare ale lui Daffash mi-am întors capul şi am scuipat pe stâncile curate.

— Mulțumesc, surioară.

— Ce pot să mai zic? Nimic nu poate descrie neruşinarea ta. Du-te şi ajută-ți tatăl pe moarte, în loc să

violezi femei.

— N-a fost viol. Mă implora să o fac şi bărbăția mea nu mi-a permis s-o las să-mi scape fără să-i dau ceea ce voia.

— Ruşine să-ți fie!

Privi spre siluetele tot mai şterse a lui Salih şi a soției lui.

— Îmi pare cu adevărat rău, spuse el.

Îmi strânse mâinile şi mă sărută pe frunte.

Nasra îşi strigă dintr-odată capra, Nawmeh, cu o voce ascuțită. Era îndrăgostită de Daffash, care o violase, îi făcuse viața nefericită, se culcase cu alte femei. Pe viața Sabhei, bunica mea, nu o înțelegeam. Pentru a doua oară, Nasra îl scosese din încurcătură. Acum îşi ridică fluierul şi porni în josul muntelui. Când suflă în instrument şi îl atinse cu degetele-i tremurătoare, fluierul făcu să răsune o melodie sfâşietoare. Tubul din trestie rezonase cu aerul fierbinte suflat de buzele Nasrei, rezonase cu gura-i nerăbdătoare. Lemnul îi răspunsese!

Însă trupul meu nu răspunsese apei fierbinți a lui Harb. Carnea nu răspunsese. Ah, cum uram priveliştea sângelui meu menstrual, scoțându-şi limba la mine la fiecare douăzeci şi opt de zile. Mătuşa Tamam pufăia, umplând camera cu un fum insuportabil şi mă întreba:

— E încă gol butoiul?

Da, Tamam, butoiul era încă gol. Da, pântecul Mahei era la fel de mic ca întotdeauna, sânii la fel de moi ca întotdeauna, iar ciclul o vizita regulat. Când nu răspundeam, Tamam îşi pocnea buzele, scoțând un sunet clipocit. La doar cinci luni fără sarcină, oamenii din Hamia începură să adauge „Allah să-ți dăruiască un fiu" după fiecare salut.

Trupul meu avea doar câțiva muşchi, oase, vene şi sânge precum oile pe care Jarbwa le tăiase pentru nunta noastră. Îmi petreceam zilele mâncând, bând şi dormind. Corpul meu prefera să facă ce voia el şi să-mi dea în fiecare lună un semn că sunt stearpă, eliberând limbile

de sânge neiertătoare. Satul nostru leneş stătea pe munte asemenea unei lipitori. Mă vedeam pe mine însămi în fiecare ciot uscat de copac, în sacii de fân uscat, în dunele aride de nisip ce se întindeau dincolo de orizont. Marea Moartă era prea sărată şi prea înțepătoare pentru a permite vieții să se dezvolte. Râul Iordan încerca din greu, cu apa-i proaspătă, să îndulcească marea încăpățânată, să o facă mai puțin densă şi mai prietenoasă, să o aducă înapoi la viață, însă nu reuşise. Marea Moartă murise cu ani şi ani în urmă.

Marea îmi era singura prietenă. Mă simțeam tot una cu apa ce mirosea a pucioasă. Oamenii comiseseră tot felul de păcate în acel ținut, bărbații le-o făcuseră altor bărbați, aşa că Allah a întors pământul cu susul în jos, a turnat sare şi a inundat zona cu apă. Întreaga regiune era cu totul stearpă, aridă. În lumina slabă a dimineții, ori de câte ori priveam portocalele rotunjoare şi strălucitoare, vedeam copilaşi rotofei. Îmi frecam sânii de câte ori vedeam o cămilă alăptându-şi puiul. Eram asaltată de fertilitatea din jurul meu; fructele erau coapte, iar copiii se jucau prin curți cât era ziua de lungă. Mătuşa Tamam îi considera o modalitate de a mi se aduce aminte; nu aveam nevoie să mi se aducă aminte. Torceam şi torceam ca un vierme de mătase. Firele pe care le făceam erau suficiente ca să acopere întreaga noastră vale. Suficiente să ajungă la Harb, oriunde ar fi fost el, şi chiar la mama. Îmi doream s-o îmbrățişez şi să plâng pe umărul ei. Mătuşa Tamam mă privea cu suspiciune, îşi pocnea buzele şi spunea:

— S-a aşternut întunericul. Tot mai cari după tine roata aia de tors?

După apus, am auzit sunetul cunoscut al copitelor cailor. Apariția lui Harb era proaspătă ca mirosul de cardamom{14}, ca aroma florilor de portocal, chiar ca aroma paradisului.

— Bine ai venit, tovarăşul sufletului meu.

Mă trase înăuntru zâmbind şi mă sărută aspru pe

buze. Mirosea a lungi nopți prăfuite şi a oboseală. Eu miroseam a busuioc şi a baloți de lână. Crezusem că n-am să-l mai văd niciodată.

— Tot mai torci. Nu face bine ochilor tăi frumoşi.

— E mai bine decât să ascult bătrânele.

— Tot mai vorbesc despre tine?

— Au trecut doar şase luni! am strigat şi l-am tras pe Harb spre podea.

M-am aşezat deasupra lui şi i-am azvârlit eşarfa cât colo, i-am scos cureaua cu muniție şi i-am deschis cămaşa de bumbac. Am început să-i sărut şi să-i muşc uşor pieptul, ca un ghul ce jinduia după carne de om. Când mi-am trecut limba şi buzele peste genele lui, s-a cutremurat. Trebuie să-l fi durut sărutările şi muşcăturile mele, a vrut să mă împingă la o parte. Mi-am înfipt genunchii în şoldurile lui şi am gâfâit:

— Nu sunt stearpă! Nu sunt stearpă, mă auzi?

— Eşti o iapă puternică. Iapa mea.

Apoi, încercând să-şi recapete suflarea, soțul meu îmi mai spuse:

— Nu asculta ce vorbesc bătrânele.

Mi-am culcat capul pe coapsa lui şi am început să plâng. Lacrimile mi se scurgeau peste lacrimi, peste supărare, peste umilință. Harb m-a mângâiat pe păr şi mi-a sărutat lacrimile până m-am oprit din plâns.

— Mătuşa Tamam vrea să merg cu ea la Hajjeh Hulala, i-am spus lui Harb.

— Allah ştie că vreau sute de fii. Fiii tăi.

Mi-am şters lacrimile şi am spus:

— Atunci am să merg.

— Încrede-te în Allah, spuse el şi-şi trecu degetele peste pântecele meu gol.

Atingerea degetelor lui aspre m-a făcut să-mi dau seama cât de obosit, de epuizat era soțul meu.

— Ați făcut iarăşi raiduri la alte triburi?

— Nu, nu la alte triburi. Ai ceva de mâncare pentru mine?

Am dezvelit pâinea şi am pus câteva bucăţi pe o tavă din pai. Când am ieşit din cameră aerul era răcoros şi primitor. Am auzit câinii lătrând şi un foc de puşcă în depărtare. Strigătele lui Raai, paznicul, dădeau o notă familiară zgomotelor nopţii. Am aprins focul, am fiert ceai şi am prăjit două ouă în tigaie. Harb n-avea să mă părăsească dacă aveam să-l hrănesc cum trebuie şi să am grijă de el. Eram stearpă, aşa că trebuia să fiu o gospodină şi o iubită desăvârşită. Am purtat cu greu tava încărcată şi am strecurat-o prin uşa întredeschisă. Bietul meu soţ dormea dus. L-am acoperit cu pelerina şi cu o cuvertură din piele de oaie. Oare unde mergea atunci când pleca de-acasă? Ce făcea de era atât de slab şi de obosit?

Harb se urcă pe cal şi plecă înapoi în munţi. Am spus mătuşii Tamam că voi merge cu ea la Hajjeh Hulala. Pufăi din pipă şi-mi spuse că era şi vremea să fiu înţeleaptă. Gata. Acceptând să merg la Hajjeh Hulala mă înfieram singură ca fiind stearpă. Toată lumea avea să afle despre vizita mea, să ţeasă poveşti şi să găsească motive pentru sterilitatea mea. Teama trebuie să fie de vină, pentru că atunci când era mică a văzut trupul mamei ei pe podeaua sanctuarului. Încă de mică a trebuit să aibă grijă de tatăl ei. A cărat doi saci cu orz care i-au rupt spatele, răpindu-i orice şansă. Când nu a putut să se roage pentru sufletul profetului, a fost deochiată. Oamenii spun că şi-a petrecut noaptea nunţii în mare, mineralele şi sărurile i-au intrat în pântece şi l-au distrus. Auzeam sunetul şuierător al frunzelor lovite de o briză uşoară. Sunetul şuierător ce acoperea întreaga vale şi urca spre Muntele Latroun, lovindu-se de ferestrele pictate ale mănăstirii; sunetele şuierătoare ce urcau pe Muntele Mukaber din Ierusalim şi ajungeau în moscheea Aqsa, ce striga de cinci ori pe zi; sunetele ajunseră chiar şi în Munţii de Sare, unde trăiau soţul meu şi fraţii lui, spunându-le povestea scandalului stârnit de mine. Însoţitorii lui Harb râdeau şi îi spuneau:

— Dacă ai cumpăra o puşcă englezească şi ai descoperi că nu funcţionează, ce-ai face? Ai arunca-o şi ai cumpăra alta.

Um Saad

Încă țineam în brațe perna şi mă gândeam la puştile englezeşti când Um Saad, companioana mea din spitalul încețoşat, îmi strigă numele.

— Maha, soră.

Era o noapte fără lună. Vântul rece nu reuşea să împrăştie mirosul de săpun medicinal şi apă. M-am ridicat, mi-am proptit perna la spate şi am răspuns:

— Da, Um Saad.

— Până şi luna s-a dus la culcare. Înainte o priveam prin găurile în formă de stea din jaluzelele de lemn. Ah, anii trecuseră şi eu încă trăgeam cu ochiul la viața ce se desfăşura afară. Tatăl Luminii cânta în limba cercheză, în vreme ce aprindea felinarele cu gaz. Îmi aminteau de spânzurători, acele brațe din lemn. Ammanul era asemenea unei închisori otomane spațioase. Ținea scăpărătoarea sus şi aprindea lampa. Treptat, străzile înguste erau inundate de lumină. Era momentul meu preferat din zi. Scăpărări şi sclipiri şi vocea tristă a Tatălui Luminii. Trebuie să fi jelit pierderea păşunilor întinse şi primăverile înghețate din Caucaz. Tata îmi spunea Haniyyeh visătoarea. Găurile sub formă de stea din jaluzele lăsau să intre o briză blândă în camera încărcată. Plină cu perne…

— Noi folosim saltele şi perne. Daffash le-a vândut pe cele mai multe dintre ele lui Samir Paşa. Voia să cumpere în locul lor fotolii.

— Cine este acest Daffash despre care tot vorbeşti?

— Fratele meu, fiul tatălui meu. Era asemenea soarelui de iarnă. Acum îl cunoşti, acum nu-l mai cunoşti. Răutatea şi bunătatea se împleteau.

— Daffash? Ce nume! E chipeş?

— Allah să te răsplătească, suntem prea bătrâne pentru asta.

Am zâmbit şi mi-am dus mâna la gură să ascund lipsa

dinților.

— Tu nu eşti. Eu sunt. O, da, sunt. Zilele au venit şi au trecut. Am fost chiar şi îndrăgostită. În vremea aceea inima mi se rostogolea asemenea roților carelor cu porumb. Muhammad, înalt, puternic şi blond. Era cerchez. De câte ori treceam pe lângă magazinul lui îmi strângeam şi mai mult *mulaya* în jurul pieptului. Voiam să-mi ascund sânii. Tata îmi spunea:

— Nu mai eşti o copilă. Sânii îți sunt mari ca pepenii.

Îmi era tare ruşine cu pepenii mei. Mă aplecam de spate ca să îi ascund, să-i îngrop în piept. De asta sunt acum cocoşată. Ah! Dragostea şi dorința. Dragostea m-a făcut să vreau să fiu mai înaltă, mai albă şi mai plinuță. Ciudat. Când e deja prea târziu înveți să accepți felul în care arăți. Credeam că Abu Shawmer, farmacistul, cu ierburile şi chimicalele lui, mi-ar putea da o rețetă pentru a-mi face nasul mai mic, buzele mai pline, coastele mai puțin vizibile şi degetele de la picioare mai scurte. Acum e prea târziu. Allah a dat şi Allah a luat, însă Tatăl Luminii ne-a supraviețuit tuturor. Felinarele strâmbe nu mai există. S-au strecurat sub covoarele din Marea Moschee. Ammanul are electricitate astăzi. Spânzurătorile au fost împinse sub covoarele moscheii.

— Electricitate? În satul meu nu există.

— Întunericul este milos. Lumina e crudă.

— Ce vrei să spui, soră?

— Nimic, felinarele, găurile în formă de stea şi Tatăl Luminii. Când închid ochii, când pleoapele alunecă deasupra pupilelor, văd stele plutitoare. Asta era lumea mea…

Maha

Mi-am acoperit urechile cu mâinile şi am pornit tăcută în spatele mătuşii Tamam, care îşi târşâia picioarele bătrâne peste pământul sterp. Îmi priveam vârfurile degetelor de la picioare şi vedeam fața zâmbitoare a mamei mele şi ochii strălucitori ai tatălui. Dring-drang-dring-drang – se auzeau mojarul şi pisălogul din mine. Hajjeh Hulala locuia într-una din vechile dolmene de la periferia Hamiei.

Erau doar două blocuri de piatră, acoperite cu un al treilea mai mare. Dolmenul părăginit era înconjurat de zaqqum-i[15] meniți să țină la distanță diavolii tineri. Când am intrat în camera spațioasă mi-am dat seama cât de frig era înăuntru. Probabil o parte din acoperiş se prăbuşise, iar Hulala acoperise locul cu un covor gros.

— Hajjeh Hulala! exclamă mătuşa Tamam.

— Bine ați venit, oaspeți ai Celui Milostiv, spuse ea, şi scoase capul printr-o mică deschizătură din perete. Se apropie printre copaci şi spuse cu o voce aspră:

— Aşadar ai reuşit să o convingi pe tânăra mireasă.

Am recunoscut în cameră mirosul sângelui proaspăt de gazelă.

— Um Harb, ai adus pacienta. Acum poți pleca.

— Nu, mătuşă, nu pleca.

— Fă tot ce spune Hajjeh Hulala. Pacea fie cu tine, spuse ea.

Pufăi încă o dată din pipă şi dispăru.

Hulala mă apucă de mână, o strânse apoi îmi ceru să stau jos. În aer plutea mirosul de tămâie şi de tăciuni încinşi. Ochii mi se umplură de lacrimi. Era un nor de fum suspendat între zaqqum-i. Imaginea încețoşată a vasului cu jeratic pluti în stânga, în dreapta, apoi se opri. Cu degetele-i osoase, Hulala mă apucă de umeri şi mă împinse cu blândețe spre saltea. Bucăți de muselină gri, grăunțe, ierburi uscate, bețe metalice şi talismanul contra

deochiului atârnau pe perete. O grămadă de prostii.

— Aşază-te, fiica mea, rosti ea şi descrise în aer, cu degetele, un cerc.

Oala micuță, neagră, aşezată deasupra jarului adăuga abur aerului deja greu din cameră. Mirosul înțepător de ierburi îmi umplu nările, însă sunetul şuierător al frunzelor era liniştitor.

— Scoate-ți hainele, Maha, şopti ea.

— Nu.

— Fă ce-ți spun. Vrem să scăpăm de spiritul rău din pântecele tău.

Luând o bucată de muselină ce atârna pe perete, strigă:

— Oooh, Allah!

Hajjeh Hulala mă privi straniu şi aruncă în apa ce fierbea doi pumni de ierburi uscate. Cu degete tremurătoare mi-am scos rochia. Degetul osos arătă spre pantalonii şi juponul meu. Am scuturat din cap.

— Trebuie.

Întinsă goală puşcă pe salteaua murdară, învăluită de un fum sufocant şi de abur, simțeam că murisem şi că eram pe cale să ard în iad.

Hulala îşi trecu cu blândețe degetele peste fiecare parte a trupului meu, apoi începu să-mi mângâie sânii. Am împietrit.

— Destinde-te. Trebuie să te destinzi pentru ca acest leac să funcționeze.

Am închis ochii şi am încercat să-mi imaginez că degetele-i osoase erau cele acoperite cu păr ale lui Harb. Că el îmi mângâia părul, frecându-mi sfârcurile şi pântecele. Mişcări uşoare, circulare pe tot trupul meu. Când s-a oprit din masaj, am deschis ochii şi am văzut că scurgea ierburile fierte şi le punea într-o bucată de muselină. Muie din nou bocceluța în apa ce fierbea, îşi puse mâinile calde pe pântecele meu şi începu să îl frece. Degetele-i coborau tot mai jos şi mai jos.

— Hajjeh! m-am împotrivit eu.

— Trupul tău are să absoarbă sucurile ierburilor. Destinde-te.

Simțeam că mă ridic mai sus şi mai sus, ca un porumbel ținut prizonier ce fusese dintr-odată eliberat. Când Hulala vârî în mine bocceluța, am explodat. Sucul se răspândi, înțepându-mă peste tot, asemenea ardeiului iute. Am început să plâng.

— Nu plânge. Trebuie să fie fierbinte. Păstrează-l acolo timp de trei zile şi când bărbatul tău se întoarce, lasă-l să se urce pe tine.

Sucurile îmi urcaseră până la creier şi îl înfierbântau. Trebuia să țin lucrul ăla înăuntru timp de trei zile. În vreme ce şchiopătam înapoi spre casă, simțeam că soarele se juca cu mine. Poposea asupra capului meu, apoi mă părăsea. Trupul îmi era scăldat în sudoare, iar picioarele erau prea slabe pentru a mă mai purta. Când pipa pufăitoare mă văzu împleticindu-mă spre casă, mă luă de mână. M-am aşezat pe podeaua rece şi mi-am pus obrajii direct pe suprafața răcoroasă. Degeaba. Mi-am îngropat capul sub perne şi am încercat să mă gândesc la ferma noastră răcoroasă. Degeaba. Flăcările teribile se urcară repede spre capul meu ce luă foc asemenea frunzelor uscate de palmier. Focul era prea intens pentru a-l suporta, aşa că am implorat-o pe Tamam să acopere fereastra cu un sac. Voci. Doar voci.

— Ce ți-a făcut?

Vai! Chipuri curioase, văzute ca prin ceață, urmate de un întuneric de nepătruns.

Să mănânce bălegar. Toți. Voiau viței de la vaca de lapte. Să mănânce rahat de câine. M-au târât în pat şi m-au băgat sub o pătură. Am aruncat păturile cu toată puterea care îmi rămăsese şi am scuipat pe podea. Trebuia să scot săculețul din mine. Cu cât durea mai mult, cu atât mai bine. Mi-am băgat degetele în pantaloni, însă două mâini slabe mă opriră din a smulge ierburile şi a le arunca în fața femeilor.

— Răbdare, fiica mea.

Era vorba doar de trei zile. Ah. Nu voiam copii. Eram stearpă. Stearpă. Mă auziți?

— Tamam, ia-i fiului tău altă soție! am exclamat cât am putut de tare şi am început să mă legăn.

Aminteşte-ți de Allah, aminteşte-ți de Allah.

— Ah, surorile mele. Un foc ce nu-l cunoaşte pe Allah mi-a cuprins pântecele.

Nasra năvăli în cameră şi aerul deveni dintr-odată mai uşor de respirat. Ea înmuie o bucată de cârpă într-un vas cu apă pe care îl purta la ea şi îmi curăță fața.

— De la Puțul Adânc, şopti ea.

Cercelul îi tremura. Era tare frig. Nasra îmi frecă pieptul, mâinile şi picioarele.

— E mai bine, sora mea.

Am apucat-o pe Nasra de mânecă şi i-am spus:

— Spune-le să plece.

Bătu din palme şi spuse:

— Vecinelor, vrea să doarmă puțin, Maha.

Allah să-i dea Nasrei o viață lungă. Şi mătuşa Tamam era acolo, simțeam, fiindcă fumul ei umplea camera.

— Vreau ca Tamam să mă lase singură.

— Pleacă, Tamam. Fumul.

Am auzit plescăitul buzelor bătrâne şi am zâmbit.

Ştergându-mi fruntea, Nasra mă întrebă direct:

— Vrei copii, Maha?

Am dat din cap.

— Posibil niciodată să am copii eu, spuse ea.

Ochii verzi ai Nasrei păreau mai luminoşi decât de obicei. Am luat-o de mână.

— Fratele tău, Maha.

I-am strâns mâna şi mai tare.

Îmi zâmbi şi spuse:

— Dacă vrei copii, singurul leac, ardei iute.

— Au trecut doar şase luni.

— Deloc milă în vale.

Se scărpină în cap şi îmi promise că avea să mă viziteze des şi să-mi cânte din fluier. Când cânta la instrumentul

ei din trestie, camera se umplea cu melodii calme, melodii ce te liniştеau şi te conduceau spre uitare. În noaptea aceea am visat pajişti verzi, oi ce se adăpau şi un cer albastru strălucitor, cu raze calde de soare. Cârpa răcoroasă a Nasrei şi melodiile din flaut mă ajutară să rămân în viață acele trei zile. Am scos săculețul şi am oftat. Tamam îmi spuse că aveam să fiu unul dintre oamenii deosebiți, ce aveau să meargă în paradis datorită visului pe care îl avusesem. Brațele lui Harb erau paradisul meu. Am zâmbit şi mi-am întors capul spre fereastră, urmărind cu privirea raza de soare ce se opri asupra covorului neterminat.

Când l-am văzut pe Harb în dimineața aceea inima mi-a tresăltat în piept asemenea unei rândunele. Când m-a îmbrățişat am început să plâng ca un copil. Geamănul sufletului meu era mai slab ca niciodată. M-am aşezat lângă el şi i-am povestit despre leacurile pe care le puseseră în mine ca să-i pot da un fiu.

— Vrei să mă căsătoresc cu altă femeie?

Bătrâna pipă poftitoare trebuie să-i fi spus despre izbucnirea mea. Allah să-i rupă lui Tamam pipa!

— Nu, i-am răspuns lui Harb.

— Nici nu vreau altă femeie. Maha, iapa mea, nobilă din născare n-are să lase pe nimeni s-o umilească.

L-am îmbrățişat strâns. În curând avea să se urce pe armăsar, să pornească la galop spre munte şi să dispară într-un nor de praf. L-am îmbrățişat strâns. Era slab, obosit şi gata să plece din nou.

Era încă devreme, iar lumina soarelui nu colora încă ființele lui Allah. Casele din lut şi curțile pline de animale adormite erau cufundate în tăcere. Uguitul porumbeilor şi ciripitul rândunelelor se afundau în râu, se ridicau spre nori, apoi deveneau clare şi aspre. Nu m-aş fi despărțit niciodată de sunetul apei curgătoare. Tălpile aurite ale verii transformaseră cele câteva bucăți de pământ cultivate în mări de aur otoman. Auzeam cântecul cosaşilor, ridicându-se tot mai sus. Nasra era deja pe

munte, iar vântul purta melodia plângătoare a fluierului ei. Strigătele lui Raai nu-i mai îndemnau pe oameni să se trezească. Cocoşii începuseră să cânte atunci când Raai încetase să mai strige. Mi-am pus rochia veche, din catifea, a mamei, papucii din plastic şi i-am spus pipei bătrâne că merg să-mi văd tatăl. Trebuia să-i cer sfatul înainte de a fi cauterizată.

Mergând spre livada noastră, mi-am dat seama că mă întorceam cu mâna goală. Nu purtam nimic în mâini, nimic în pântece. Tot nu aveam un copil. Nu mai rămăsese niciun leac, în afară de cauterizare, în afară de a-mi fi arsă carnea şi de a fi marcată pe viață. Când am intrat în curte, Nashmi se repezi spre mine şi începu să-mi lingă picioarele. L-am îmbrățişat şi mi-am dat seama cât de mult îmi lipsise vechea gospodărie. În timp ce-l mângâiam pe grumaz, am văzut că ochii lui Nashmi erau plini de lacrimi, ca şi cei ai stăpânului lui, şeicul Nimer. Tata trebuie să-mi fi auzit vocea, pentru că a ieşit din casă chinuindu-se încă să-şi închidă nasturii cămăşii vărgate. I-am sărutat mâna uscată şi l-am îmbrățişat. Mirosea a bălegar şi a iaurt uscat.

— Maha, fiica mea, rosti cu vocea lui hârşâită.

Când eram mică mă temeam de el, acum inima mă îndemna spre el. Nashmi şi tata îmbătrâneau, de abia se mai puteau hrăni singuri. Tata nu-şi putea spăla cămaşa, pe care timpul o călca în picioare de câte ori trecea prin valea noastră. I-am sărutat din nou mâna şi l-am întrebat de ce era atât de slab. Încercă să râdă, scoțând la iveală gingiile ştirbe.

— Bine ai venit, fiică a Malihăi. Intră.

Încăperea era aproape pustie, cu excepția unei saltele aruncate pe podea şi a unei carpete din piele de oaie. Mormanul de saltele dispăruse, iar pereții erau aproape goi. Oglinda rotundă a mamei era într-un colț. Tata îmi văzu uimirea şi-mi explică:

— Daffash i-a împrumutat saltelele lui Samir Paşa. Dă o petrecere.

Puteam să ne luăm rămas-bun de la saltelele din lână cusute de mama. Vaca Halabeh, calul Mujahid, perechea de cămile şi cei doi pui ai lor lipseau.

— Unde ne sunt animalele?

— Le-a vândut Daffash. Vrea să cumpere un Land Rover.

Din henna şi din ridichi nu mai rămăsese nimic.

— Vorbeşte despre modernizarea gospodăriei. Vrea să construiască o vilă şi să aducă indieni care să muncească pământul, îmi povesti tata.

— Jarbwa mi-a zis că neglijează gospodăria.

Tata lovi în pământ cu bastonul:

— Încearcă să facă rost de bani pentru gospodărie!

Am ieşit din casă. Singurele animale pe care le mai aveam în curte erau câteva găini care, în loc să stea în coteţul lor, fuseseră lăsate libere şi se plimbau prin magazie.

Gospodăria părea părăsită. Portocalii şi lămâii plângeau cu toţii, „apă, apă!” M-am aşezat lângă vechiul canal şi am vărsat lacrimi amare, crescând apa Iordanului şi gustul sărat al Mării Moarte. Dacă mama mea, Maliha, s-ar fi întors din morţi şi ar fi văzut casa odinioară înfloritoare transformată într-o ruină, ar fi ales să moară din nou. Tata, ca şi gospodăria, era slăbit, murdar şi bătrân.

Mi-a mângâiat părul cu mâna-i uscăţivă şi m-a rugat să nu mai plâng.

— Eu sunt fericit aşa cum sunt.

Lovi în pământ cu bastonul şi continuă:

— Oamenii din sat vor să mă însor iar. Nu vreau să doarmă altă femeie lângă mine.

— Mi-e teamă ca în curând să nu mori singur.

— Aştept ziua aceea, în care am s-o întâlnesc pe Maliha, îmi răspunse el şi porni înapoi spre casă, şchiopătând şi sprijinindu-se în baston.

Um Saad

— Maha, soră.

Pipăiam pe sub pernă teaca pumnalului lui Harb. Argintul îşi pierduse strălucirea şi se transformase într-un gri şters, însă turcoazul rezistase umezelii.

— Da, Um Saad. Toate ființele din lumea asta au adormit. Acum îți poți vărsa durerea din inimă.

— Nu ştiu ce să-ți spun, de unde să încep. Mă băteau, pur şi simplu, fără niciun motiv. N-am să uit niciodată mustața tatălui meu şi pantalonii lui largi. Pe mustața-i stufoasă s-ar fi putut aşeza doi vulturi. Cântecele ostoitoare şi strigătele din noapte.

Frumusețe cu păr negru.
Oh, frumusețe cu păr negru.
Tu eşti cupa,
Iar buzele-ți sunt vinul.

* * *

Cântărețul care ne era vecin intona cu vocea-i cristalină. Țipetele copiilor care erau îmbăiați sau care cereau sânul mamelor umpleau malul plin de pini al râului. Când am auzit melodia săltăreață a unui acordeon cerchez, am oftat. În Cartierul Imigranților era o nuntă. Priveam prin găurile în formă de stele şi-mi doream ca sufletul meu să se poată întinde şi ieşi prin găuri, să poată atinge umărul lui Muhammad.

— De ce ai ridicat jaluzelele, fato? strigă tata.

Mă bătu cu catarama curelei. Era rece şi ascuțită. Când m-am oprit din scâncit şi tremurat, am adormit sub fereastră, pe perne. În noaptea aceea am visat tichia care te face invizibil. Voiam să fiu nevăzută precum eterul, să mă mut într-o altă identitate. Poți să-ți arunci identitatea ca lenjeria murdară? Poți?

— Identitate? Ce e identitatea? Eu nu cred că am vreuna.

— Maha, biată Maha.

— Te rog, Um Saad, mai spune-mi.

— Mi-am pus *mulaya* după ce mi-am acoperit fața cu pudră albă. Mama mi-a dat voie în dimineața aceea, pentru prima oară, să-i folosesc fardurile. Nu voiam ca Muhammad să-mi vadă bărbia lovită. Am intrat în magazinul lui şi mi-am cufundat degetele tremurânde în boabele de orez. El mă privi. Am început să plâng ca o proastă. M-a apucat de brațul drept, împrăştiind nişte orez pe duşumea.

— Vino cu mine, mi-a spus.

Am mers după el. În văgăuna mică din spatele magazinului, a ridicat vălul negru şi mi-a sărutat bărbia pudrată.

— Nu, nu face asta. Nu mă atinge.

— Vreau să te iau de soție, mi-a răspuns el.

Am intrat în panică şi am ieşit valvârtej din magazin, în căldura de pe stradă. Dacă m-ar fi văzut tata, m-ar fi omorât în bătaie.

Însă mama m-ar fi omorât dacă n-aş fi cumpărat trandafirii uscați după care mă trimisese. Mi-am tras pelerina neagră şi m-am dus la magazinul lui Abu Shawmer. Trandafiri uscați pentru gât, iasomie uscată pentru voce, Crema Miresei pentru un ten curat, alifie de băşica-vacii pentru sâni mai plini. Vai, cum îmi doream toate astea! Îmi doream şolduri rotunde, ca ale lui Hind Roustom.

— Cine e?

— O actriță egipteancă frumoasă. Are vocea răguşită şi-şi unduieşte şoldurile. Eu nu aveam şolduri, n-aveam nimic. Când am auzit țăcănitul chimvalului vânzătorului de suc din lemn-dulce şi strigătele celui de vată de zahăr, mi-am dat seama că eram fericită. Pe acoperişul pieței de aur era pe atunci o cafenea. Um Kulthoum le cânta fumătorilor de narghilea şi celor care jucau cărți:

Spre cine să mă întorc?
Tu eşti durerea mea.
Tu eşti fericirea mea.

Fii fericită, inimă! Are să vină şi rândul tău. Ammanul era încântător, era înverzit, era minunat. Pe viața ta, eu, Haniyyeh, mai târziu Um Saad, credeam că avea să vină şi rândul meu. Fericirea era la un pas distanță.

Um Saad e fericită. Eu trebuie să mănânc ce-mi aduce Sura, iar mâncarea ei are gust de noroi. Fadă. Um Saad vorbeşte despre fericire. Mie mi-e frig şi sunt obosită. Am uitat gustul fericirii. Viața mea e asemenea făinii împrăştiate pe un câmp cu ciulini. Teaca nu-şi are pumnalul, nu-şi are călărețul.

Maha

Tata purta deja o povară grea, nu-i mai puteam adăuga şi durerea faptului că eram stearpă. Mi-am târât picioarele prin praful satului uitat de lume, ce se agăța de povârnişul muntelui ca o lipitoare. Mi-am făcut mâinile streaşină la ochi şi am văzut un nor de praf coborând pe muntele dinspre est. Se întorseseră călăreții. Încet-încet, se apropiau. Auzeam acum sunetul cunoscut al copitelor în galop. Ştiam că făcuseră un raid pentru că la plecare îşi legaseră ambele capete ale eşarfei. Strigătele de război umpluseră ulițele leneşe ale satului. Allah să ne apere, bărbații noştri luptau. Vreo douăzeci de călăreți traseră hățurile şi descălecară. Şi caii, şi bărbații erau murdari şi obosiți, de abia respirau. Unul dintre ei se îndrepta spre mine, ținându-se de umăr.

— Haaaaarb! am strigat şi am alergat să-l întâmpin pe geamănul sufletului meu.

Se dădu jos de pe cal. L-am luat de mână şi am mers acasă. Fața îi era acoperită de sudoare şi praf.

— Ce ți-au făcut, dragostea mea?

Hulala a fiert nişte ierburi şi a pus comprese pe rana adâncă de pe umărul lui Harb; eu i-am spălat fața cu apă de trandafiri şi mi s-a strâns inima atunci când i-am simțit oasele ieşindu-i la iveală prin pielea pomeților. Ca stâlpii de cort făcuți din păr de capră. I-am pregătit o ceaşcă de lapte fiert amestecat cu miere şi ou crud. A vomitat mare parte din băutură pe rochia mea. Lumina ochilor mei era fierbinte precum zgura încinsă.

— Trebuie să-mi spui cine ți-a făcut asta. Pe sufletul bunicii mele, am să-i beau sângele.

Clătină din cap, apoi se culcă pe pernă.

— Maha, mă rugă şi pe urmă adormi.

Am petrecut noaptea aceea privind luna prin fereastra noastră îngustă. Părea să-şi întoarcă fața, ba încolo, ba încoace. Harb aiura, iar gemetele lui umpleau valea

întreagă. „Ah”-ul zbura de pe buzele lui şi se lăsa uşor pe piepturile tuturor celor din Hamia. Ar fi trebuit să pun muşeţel în lapte, să-i fi uşurat puţin durerea.

După un somn scurt, Harb se trezi şi mă văzu stând în genunchi lângă el, ca şi cum m-aş fi rugat.

— Tu eşti, Maha?

— Da.

L-am luat de mână. Faţa îi părea mai întunecată, iar ochii mai strălucitori în lumina lunii. Bărbaţii noştri trebuie că au luptat zile întregi.

Mă privi în ochi şi-mi spuse:

— A fost o bătălie mare.

I-am şters sudoarea de pe frunte şi l-am întrebat, deşi nu mă aşteptam să-mi răspundă:

— Împotriva cui?

— A turcilor şi a englezilor. Şi unii şi alţii vor mai mulţi bani.

— Impozite?

— Da, şi pe cele din urmă. Un regim străin a fost înlocuit de altul. Întâi turcii, acum englezii.

— Suntem beduini liberi. N-am acceptat niciodată stăpâni străini, i-am răspuns.

— Am atacat una dintre bazele lor la vremea răsăritului. Ei ne-au atacat cu ceva ce semăna a vulturi de fier. Am pierdut mulţi oameni, îmi spuse Harb cu ochii înlăcrimaţi.

M-am aplecat şi l-am sărutat. Şi-a îngropat faţa la pieptul meu şi a mai rostit:

— A trebuit să ne retragem. A trebuit să ne retragem.

I-am apăsat capul pe pieptul meu. Mă simţeam neputincioasă. Satul nu m-ar fi lăsat să-l însoţesc pe Harb pe câmpul de luptă, iar el avea nevoie de sprijinul meu. Cum aş fi putut să lupt împotriva englezilor? Trebuia să fac tot ce-mi stătea în putinţă ca să rămân gravidă.

Două raze de lumină îi zburară de pe buze dimineaţa, când îmi rosti numele:

— Maha.
— Harb, vreau să ştii că te sprijin.
— Aşază-te lângă mine, ochi-de-căprioară.
Mă strânse puternic de talie cu braţul stâng. I-am atins cu buzele ochii obosiţi, i-am sorbit oboseala de pe gene. M-a sărutat pe gât şi am simţit că avea nevoie de mine, că tânjea după mine, după linişte. L-am ajutat să-şi scoată hainele, m-am dezbrăcat şi eu; am făcut dragoste cu gingăşie, uşor precum zborul unui fulg ce pluteşte, pluteşte şi se aşază pe o pernă din catifea, un fulg purtat de adierea leneşă a nopţilor fierbinţi de vară. M-am înfăşurat în jurul lui ca să-i ţin de cald, să-l apăr şi să-l salvez de rafalele de vânt ce schimbă forma dunelor.
— Dragostea-mi pentru tine e înspăimântătore, Maha. Ca Antar Ibn Shadad, mă reped spre vulturii de metal pentru că întrezăresc acolo chipul tău, al copiilor noştri şi frunţile înalte ale arabilor.
Lacrimile îmi asaltară ochii şi-ncepură să mi se prelingă necugetate pe faţă.
— Pe sufletul bunicii mele Sabha, am să-ţi fac un fiu.
— Nu plânge. Lupt tocmai ca să nu te văd plângând. Iepele arabe nu plâng niciodată.
I-am povestit despre tata. Mi-a zis că pot merge la el în fiecare după-amiază.
Deodată mă întrebă:
— Dacă mor, o să ai tu grijă de mama?
Inima-mi îndurerată se scufundă-n Iordan.
— De ce vorbeşti despre moarte?
— Nu ştiu, mi-a răspuns el şi începu să se îmbrace de plecare.
— Nu poţi să lupţi cu umărul rănit.
— Dă-mi doar binecuvântarea ta, ochi-de-căprioară.
Am strigat din toate puterile în dimineaţa aceea.
— Du-te! Fie ca ochiul lui Allah să te apere. Du-te! Fie ca Allah să frângă lăncile duşmanilor tăi.
Mi-am despletit părul.
— Du-te! Ochii mei nu au să cunoască odihna până ce

n-ai să te întorci.

Cu mâinile întinse către cerul uituc, am alergat în spatele armăsarului lui Harb, invocându-l pe Allah, îngerii Lui, cărțile Lui şi profeții Săi, ca să-mi apere bărbatul şi să-l aducă înapoi cu bine, să trăiască pentru a-şi vedea copiii jucându-se în jurul lui. Speram ca urechile cerului să nu fie surde şi ca vântul învolburat să-mi asculte ruga, în loc de a-şi asculta propriile urlete. Soarele s-a întors cu spatele către noi la apus, iar eu mi-am împletit părul în două cozi.

Povestaşul

În numele lui Allah cel Milos şi Milostiv, „Vă apropiați de bărbații din aceste lumi părăsindu-vă soțiile, create vouă de Domnul vostru? Sunteți un popor călcător de legi.”

Preamăriții mei stăpâni, rugați-vă pentru sufletul Celui Ales, profetul nostru Mohamed, şi pentru companionii lui cei drepți. În seara aceasta, a cincisprezecea din Ramadan, luna postului şi a rugăciunii, am să vă istorisesc partea cea mai infamă a poveştii noastre. Cea care L-a zguduit pe Allah de pe tronul său şi L-a făcut să lovească pământul cu bastonul Său, întorcând ținutul cu susu-n jos. Dacă vă scufundați în mare, pe fundul ei veți găsi siluete din sare; stâlpi de sare, cu groaza întipărită pe chip. Gurile larg deschise, strigând după ajutor şi iertare. Da, oamenii lui Lot în ținutul acesta mânjit, cel mai malefic dintre popoare. Mâna Atotputernicului a lovit cu toată puterea şi a frânt fața pământului. Prăpastia începe în Damasc şi se termină în Africa întunecată. Loviți-vă tamburina de şold şi haideți să dansăm. Să-L preamărim pe Allah, Regele Judecății de Apoi.

Allah, Allah, e generos Allah,
Allah, e milostiv Allah,
Allah e puternic.

Maha, da, Maha, a început să urle şi să latre când văzu umărul rănit al bărbatului ei. Oamenii povestesc cum corpuri din fier au traversat centura albastră ce înconjoară pământul şi l-au bombardat pe soțul ei şi ceata lui. Stăpânii mei, cei care i-au rănit soțul erau jinnii înaripați, care o avertizau. Prea se jucase cu codurile soldaților stăpânului nostru Solomon. Raai, paznicul, mi-a spus că ea şi-a desfăcut cosițele, şi-a sfâşiat rochia şi apoi, chiar în fața lui, picioarele-i au început să i se

sucească spre spate. Un ghul. Fiica unui ghul. Allah să ne apere şi să ne împrejmuiască. Ea-l zări pe Raai şi-şi deschise gura uriaşă, scoţând la iveală nişte colţi lungi şi ascuţiţi. Vântul ce a ieşit din gura ei s-a învolburat în sat timp de trei zile. Aerul fierbinte trecea printre deschizături şi crăpături, făcând copiii să plângă şi clopoţeii să sune. Pielea ei se transformă în solzi de peşte, ochii i se rotunjiră, iar genele şi pleoapele îi dispărură cu totul. Raai mi-a povestit zâmbind nervos:

— Când am văzut-o, frate, am făcut pe mine.

Spaima i-a uscat sucurile lui Raai şi a rămas steril până în ziua de azi.

Fiecare fereastră micuţă, fiece picătură de apă, fiecare suflet adormit – toate auziră urletul hienei atunci când soţul plecă din sat şi porni călare spre munţi. Ea-i invocă pe Gog şi Magog, pe Harut şi Marut, diavolii vrăjitoriei. Avertiză spiritele malefice că avea de gând să treacă prin ritualul de iniţiere, ca să capete puteri noi pentru a-şi proteja bărbatul şi pe ea însăşi. Ea strigă, iar vântul purtă ţipetele ei lungi până-n adâncurile Mării Moarte şi până în munţii Ierusalimului.

Fiica Malihăi, sunt eu.
Fiica Sabhei, sunt eu.
Dacă vă apropiaţi doar de bărbatul meu,
Am să vă ard, să vă transform în lut.

Femeia neînfricată ameninţa şi rostea incantaţii neîncetat. Allah i-a creat pe jinni din foc, iar dacă ar arde până s-ar transforma în lut, ar deveni fiinţe umane ca noi. Şi-ar pierde puterile, ar îmbătrâni şi-ar muri.

Cei doi corbi ai plecării, Tamam şi Nasra, merseră la dolmen pentru iniţierea Mahăi. Ea credea că dobândind puteri noi şi bucurându-se de ajutorul celorlalţi magicieni, Allah să ne apere, nicio creatură, jinn sau om, nu s-ar mai fi putut apropia de ea sau de soţul ei. Mergeau pe uliţele murdare de bălegar şi nu salutau în

drum pe nimeni. Încruntare pe fruntea fiecăreia, ca o cruce, şi în ochiul stâng câte o pată de sânge. În calea lor se auzeau uşile închise repede şi geamurile trântite imediat. Oamenii din Hamia, care nu aveau demnitate deloc, încercau să nu lase răul să le intre în case. Aziza mea se cutremură şi începu să ragă. Imaginea celor trei corbi ai plecării, mirosul de ierburi arse şi soarele galben, bolnav, prevesteau că toţi jinnii din lume aveau să se întâlnească în valea blestemată de diavol.

Prea generoşii mei stăpâni, numele lui Allah să ne fie scut, am auzit şuieratul îndepărtat al unor obiecte uriaşe, apoi o explozie teribilă. Deasupra muntelui pluteau picături de sânge. Sângele mustea, acoperea cerul albastru şi picura până în vale. Cât am clipit, întreaga roşeaţă a orizontului dispăru. M-am pălmuit peste faţă, ca să-mi dau seama dacă dormeam sau eram treaz, târându-mi picioarele prin nisipul fierbinte al acelei văi sterpe. M-am aşezat pe o stâncă ce ieşea din povârnişul muntelui, asemenea unui dinte, şi am privit cum cei trei corbi deveneau tot mai mici în depărtare, până când au ajuns ca nişte gândaci. M-am scărpinat în capul acoperit cu grăsime şi am coborât de pe munte, ca să trag cu ochiul prin crăpăturile dolmenului. Când eram nu departe de vizuina magicienilor, le-am văzut pe Tamam şi pe păstoriţa cea nebună plecând în mare grabă. Inima-mi începu să bată tare, ştiam că aveam să văd ceva important, ceva de neuitat care avea să mă marcheze pentru totdeauna, lăsând urme în inima mea, în inima lui Maymonn şi-n inima obosită a Azizei.

I-am legat pe Aziza, măgăriţa, şi pe Maymoon, maimuţa, de trunchiul unui copac uscat şi m-am strecurat uşor printre tufişurile pârjolite. Ţinând în mână o creangă arcuită de zaqqum, am privit prin deschizătura dintre dalele de piatră ce fuseseră ridicate de păgâni cu atâtea mii de ani în urmă. Necredincioşi locuind în casele necredincioşilor. Stăpâni şi stăpâne, cine sunt eu? Robul vostru Sami al-Adjnabi. Cine sunt eu?

Eu sunt povestaşul,
Tolba mi-e plină cu istorii.
Eu sunt depănătorul-țesătorul,
Tot țes şi țes poveşti.

Am privit pe furiş prin deschizătura dintre dalele mari de piatră şi ce am văzut? Am văzut o siluetă albă, goală, aşezată pe podea, iar – Allah să ne ierte pe toți! – deasupra ei o siluetă neagră aplecându-se către ea. Fum negru, sărutări şi gemete. Oftaturi şi linsuri şi fum negru. Am început să asud ca un catâr muncit din greu şi l-am invocat pe Allah. Dacă ai fi tăiat cele două făpturi în două cu o sabie chiar atunci, nu ai fi ştiut al cui sânge l-ai vărsat. Ținutul Sodomei şi Gomorei tremura de plăcere şi dezgust. Marea Moartă urla a aprobare, iar satul neştiutor habar nu avea ce se petrecea chiar în bătătura sa.

Hulala, fiica unui vrăjitor marocan vestit ce sosise în Arabia în căutare de comori, îşi băgase capul între coapsele subțiri ale miresei sterpe. Sunetele pe care le scotea mireasa erau precum torsul unei pisici întinsă la soare şi mângâiată pe burtă. Rrrrrr. Sfidător şi tulburător sunet. Rrrrrr. Mi-am strâns mai bine cureaua sub pântecele ce mi se revărsa şi am făcut două mătănii, rugându-l pe Allah să mă ierte.

Stăteam sub un zaqqum, numărând mărgelele mătăniilor, când am văzut-o. Da, am văzut-o pe Maha. Şchiopăta afară din vizuină; privi apoi soarele fierbinte – înota în plăcere şi în sudoare. Se trânti la pământ, îşi întinse mâinile şi picioarele, apoi se ridică cu greu şi porni spre sat. Nu i-am zărit fața, dar i-am văzut pata de sânge din ochi şi cheagul negru din inimă.

În clipa aceea m-am întrebat ce căutam în valea aceea nebună. Allah ar fi putut lovi din nou ținutul, îngropându-ne pe toți sub țărână. Am luat-o pe Aziza de căpăstru, mi l-am aşezat pe Maymoon pe umăr şi am

pornit spre munți. Mizeria nu mă putea ajunge acolo, dar m-aş fi putut transforma într-un stâlp de sare. Apusul roşiatic ardea deasupra stâncilor muntelui, aruncând flăcări peste pietrele ascuțite. Peisajul îmi limpezi mintea şi îmi scăpă sufletul de tensiune şi nefericire. Trebuia să părăsesc valea semnelor rele. Lumina soarelui era tot mai palidă, domolind vântul fierbinte. Tremurând, m-am aşezat pe creasta muntelui, cu fața spre mănăstirea Siyagha. Călugării din Madaba trimiteau mesaje celor de la mănăstirea din Latroun, din Cisiordania, fluturându-şi lămpile în întuneric. Doar o licărire de lumină scăpa prin ferestrele pictate înguste.

— *Kyrie Eleison, Kyrie Eleison*{16}, trebuie să fi repetat ei atunci.

Mănăstirea din Latroun sclipea în depărtare. Luminile satului de pe fundul văii se stingeau una câte una.

Mi-am înfăşurat umerii cu o pătură din piele de oaie şi m-am scărpinat în cap. Probabil că acum fierarul Salih îşi bate soția. Nasra cânta încă din fluieru-i prostesc şi-şi aduna oile. Şeicul Talib visa, probabil, la Sittna Badryya, care dormea pe covoare din mătase. Şeicul Nimer plângea după Maliha lui şi-i dădea de mâncare câinelui său fidel Nashmi. Raai terminase cu soția lui şi se pregătea să îşi facă rondul în sat. Imamul Rajab se pregătea pentru drumul de vineri spre sanctuarul profetului Shuayb. Maha? Maha tot mai încerca să înece călăreții în marea ei de vrăji. Dar Daffash? Unde era Daffash?

Luminile din vila lui Samir Paşa străluceau precum reflexia lunii pe o apă liniştită. Am tras de căpăstrul Azizei şi am pornit în jos spre partea de nord a satului, ca să nu-i ies în cale lui Raai. Zgomotul respirației grele şi mirosul de săpun şi apă umpleau ulițele pustii. Câini murdari, asta erau cu toții! Se spălau o dată pe lună şi-şi periau blana din când în când. Drumul larg era mărginit de sălcii. Ghereta paznicului era goală, nu se afla înăuntru decât o puşcă Jeft sprijinită de perete. M-am strecurat în grabă şi am legat-o pe Aziza de un lămâi. L-

am îmbrățișat pe Maymoon şi am fugit cât de repede am putut spre vilă. Ca vântul, am alergat pe drumul îngust ce ducea spre grădina plină. Mirosul de vin şi de rață friptă se răspândea prin uşile întredeschise. Zgomotul de tobe şi alămuri îmi făcea inima să coboare spre genunchi. Plin de nostalgie era cântecul. Folosindu-mă de mânecă, am şters o bucată rotundă din geamul prăfuit.

Vai, ce-mi fu dat să văd! Lumânări scăpărătoare, femei pe jumătate goale, bărbați îmbrăcați în costume negre. În cameră era o singură cămaşă lungă, o singură pelerină. Cine era? Daffash? Da, da. Se ținea ca umbra după englezoaica ce venise la nunta surorii lui, Maha. Rose Bell, aşa o chema. Ea-i respinse mâna şi dansă cu Samir Paşa. Începură să se legene şi să țopăie ca nişte maimuțe, apoi englezoaica zbură prin aer şi trecu printre picioarele larg deschise ale lui Samir Paşa. Femei pe jumătate despuiate, alunecând printre coapsele bărbaților? Allah să ne apere şi să ne ierte. Englezii nici măcar nu se uitară strâmb. Pe Allah, cât trăieşti vezi lucruri neaşteptate.

Fata brunetă izbucni în râs la o glumă ce-i fusese şoptită la ureche de un om cu mănuşi albe. Încăperea spațioasă era plină de oameni blonzi care fumau țigări groase, maronii. Ferestrele erau aburite de respirația lor. Nu mai vedeam bine. Umbrele beau, râdeau şi se auzea sunetul tobelor. Dintr-odată, Daffash strigă ceva şi merse în mijlocul camerei, îşi ridică poalele pelerinei şi începu să danseze *dhiyya.* Îl arătau toți cu degetul şi mureau de râs. El respiră adânc şi cântă:

Bine ai venit, bine ai venit, hei, băiete.
Prietenul meu, aliatul meu, hei, băiete.

Într-o altă limbă, una dintre femei spuse ceva ce suna precum „Aba-al-Jimaal” sau „Ora-Jinal”. Lăudat fie Allah, care ne-a dat limbile, putința de a le folosi şi de a vorbi graiurile. Preamărit fie El, Unicul. „Tatăl cămilelor”? Ce cucoană amuzantă. Cu penele ei, cu rochia-i neagră şi

strâmtă, ce ştia ea despre cămile? Ha, ha, ha.

Maha

Am rugat-o pe mătuşa Tamam să mă ducă la Hulala pentru cauterizare. A pufăit din pipă şi mi-a zis că avea să le roage pe Hamda şi pe Nasra să vină cu noi. Mergeam încet, pe pământul aproape gol. Mă duceam la înmormântarea liniştii sufletului meu. După ziua aceea, nu aveam să mai cunosc vreodată un somn tihnit sau o clipă de fericire. Orăcăitul unei broaşte răsuna în inima mea. Oac, oac, oac. Îi promisesem bărbatului meu rănit că aveam să fac tot ce-mi stătea în putință ca să-i ofer un copil. Vântul îmi ştergea urmele paşilor şi nici măcar Shamam, cel mai bun copoi din Arabia, nu avea să mă găsească.

Când am intrat în camera prăfuită a Hulalei, am găsit-o îngenunchind şi făcând mătănii, rugându-se lui Allah al universului. După ce a salutat cei doi îngeri ce-i şedeau pe umeri, ne salută şi pe noi. Ne invită să stăm jos.

— Bine ai venit, Tamam.

— Celei care ne primeşte astfel, rosti Tamam şi adăugă: Femeia asta tot nu e însărcinată. Soarta ei e în mâna lui Allah, mai întâi, şi în a ta, apoi.

Hulala dădu din cap, întinse pe jos o piele de oaie şi puse pe ea câteva bare mari de fier. Unele dintre ele erau lungi şi ascuțite, altele erau groase şi grele, altele subțiri şi şerpuite. M-am cutremurat, ca şi cum m-ar fi înțepat o albină în lobul urechii. Capetele erau mici şi ascuțite. Pisălogul imens din trupul meu începu să bată. Dacă barele acelea aveau să fie vârâte în mine, nu aveam să suport.

— Mătuşă, doare? Cauterizarea?

— Încrede-te în Allah cel înțelept.

Hulala alese o bară subțire şi o aruncă în aer. Ateriză în foc şi începu să pocnească; rezistă puterii flăcărilor de a o topi. Nasra suflă în fluier, iar el țipă, scoate un oftat lung şi dureros. Vălătucii de fum ce ieşeau din pipa

mătuşii Tamam se adunau în aer şi luau tot soiul de forme: o iapă în galop, un porumbel zburând, stoluri de păsări migrând din satul uitat de lume. O râşniță de piatră îmi pisă toate grăunțele vitejiei, tot curajul, lăsându-mă asudând şi tremurând. Hamda se întoarse cu spatele spre foc. Hulala se aşeză pe podea, privind flăcările ce sfârâiau. Începu dintr-odată să se legene şi să se unduiască asemenea flăcărilor. Când bara se transformă într-o bucată de fier fierbinte ca focul, Hulala strigă:

De foc, foc, foc,
Mamă, mamă, mamă,
Opăreşte şi arde,
Vindecă şi alină.

— Ooooh, foc, foc, foc! i se alăturară femeile.

— Aşază-te şi scoate-ți hainele, îmi porunci Hulala.

Hainele? Şi de data asta trebuia să-mi scot hainele. Norocul îmi era precum făina împrăştiată. Hamda îşi înfipse genunchii în umerii mei, iar Tamam mi se aşeză pe picioare.

— Ooooh, foc, FOC!

Dolmenul era plin de mirosul înțepător de cenuşă şi sudoare. Erau gata să mă ardă, să-mi însemneze pielea pentru totdeauna.

— Nu! Nu! am strigat.

Nasra, prietena mea, s-a repezit afară din încăperea sufocantă. O bară fierbinte de fier mi-a trecut pe deasupra capului şi a aterizat pe pântecele meu, săpând cu foc prin piele. Am lovit-o pe Tamam cu piciorul, aruncându-i în aer pipa, într-un nor de fum. Stropi generoşi de apă. Hamda îmi plângea pe creştet. Am auzit o împuşcătură în depărtare, un țipăt de cămilă în deşert. Am părăsit lumea luminii, intrând în cea a întunericului, unde nu poți vedea şi nu poți avea regrete.

Când m-am trezit, am auzit melodia tânguitoare a

fluierului Nasrei. O voiam lângă mine pe mama, pe Maliha. Carnea mi se sfâşia singură. O haită de câini sălbatici ronțăind o vulpe deja împuşcată. Harb trebuia să mă salveze. Apa lovise părțile moi ale trupului meu. Acum înăuntru, acum în afară. Ceața mă împiedicase să văd expresia feței lui Harb. Urechile-mi obosite auzeau sunetul valurilor şi gemetele lui Harb. Vizuina sufocantă era asediată de zaqqum-ii blestemați. Plutea în satul uitat de lume, agățat de povârnişul muntelui ca o lipitoare.

M-am aplecat în față, să-mi văd rana. Cârpa de muselină, îmbibată cu sânge, zăcea pe pântece, aşa cum stau bufnițele cu ochii mari pe crengile de cedru.

— Surorile mele, sunt sub protecția voastră. Vă implor, dați-mi ceva ca să înceteze durerea.

Hulala mi-a întins o băutură atât de amară încât părea să fie aloe, doar stoarsă şi fiartă. Am băut-o repede. Pielea mi se strânse şi mi se chirci toată, chiar şi pântecele cauterizat.

Nasra se întoarse şi începu, ca de obicei, să mă şteargă şi să mă răcorească.

Hulala stătea într-un colț şi murmura:

— Oh, foc. Oh, mamă.

Hamda mă luă de mână şi mă ajută să mă ridic pe picioarele-mi nesigure.

Tamam îşi scoase pipa din gura strâmbă şi spuse:

— Allah să-ți binecuvânteze mâinile.

Hulala nu răspunse. Continuă să se legene şi să cânte.

Am plecat din insula de zaqqum şi am traversat marea clocotitoare de nisip. Tălpile-mi săpau în nisip, căutând un strat mai răcoros. Nasra sufla în fluier, trezindu-l la viață. Melodiile tânguitoare purtau cu ele primăvara, margaretele, anemonele roşii, pajiştile verzi şi oile mulțumite. Încercam să văd verdeața, roua şi dimineața luminoasă, dar nu reuşeam să disting decât casele din pământ, mici şi cu ochi spălăciți.

Soarele era neîndurător în după-amiaza aceea şi pârjolea tot ce-i ieşea în cale: pereții vechi, palmierii

răsfirați şi creierul meu.

Înotam într-o mare de sudoare. Fierbinte. Era foarte fierbinte totul. Am încercat să invoc o amintire răcoroasă, livada noastră de portocali, canalul umed, henna şi ridichile. Tata stătea pe pragul casei din capătul celălalt al Hamiei, unde pământul era mai supus şi mai roditor. Acolo, soarele purta un văl transparent, cum aveau costumele țigăncile dansatoare. Bătrânul se stingea în tăcere, sub acoperişul gros al magaziei. Ar fi trebuit să-l întreb despre cauterizate. Însă bietul meu tată avea deja destui demoni cu care să se lupte.

Um Saad

— Maha, soră.

— Da, Um Saad.

— Ce să-ți mai spun? Ce să-ți mai povestesc despre zilele mele de plâns şi de râs din Amman? Dădeam câte o recepție pe lună. Mama, Allah să-i binecuvânteze sufletul, alegea prima zi de luni din fiecare lună ca zi de primit musafiri. Toți vecinii şi toate rudele ne vizitau în ziua aceea. Pentru mine, erau cele mai grele zile. Începeam amândouă curățenia odată cu răsăritului soarelui şi terminam treaba abia la apus. Casa trebuia să fie curată, iar podelele imaculate. Pe viața ta, mă distram nemaipomenit! În loc să stau în spatele jaluzelelor din lemn ale camerei mele, stăteam în spatele sobei mari. Îmi îndesam trupul subțire în spatele ei, iar în cele din urmă duhneam a gaz. Mama se uita la degetele mele şi-mi spunea că nu storceam migdalele suficient de tare.

— Să storci migdalele? Şi orăşenii ăştia...!

— Era aşa dureros să strivesc migdalele ude pe suprafața dură a bolului din lut. Tot frecam şi împingeam până ce degetele mi se înroşeau şi se umflau. După ce scuturam saltelele şi covoarele cu bătătorul din paie, fața mi-era scăldată în sudoare.

Mama, Allah să-i binecuvânteze sufletul, îşi dădu părul negru, umed, la o parte de pe față şi-mi spuse să port ceva decent. Nu avea timp de mine. Decent? Puloverul mov din mohair şi fusta în carouri. Ce altceva aş mai fi putut purta? N-aveam alte haine. Mi-am pieptănat părul sârmos, apoi mi-am strecurat trupul subțiratic între soba imensă şi perete. De acolo vedeam bine uşa de la intrare.

Lungă viață să ai, acum sunt cu toții morți. Um Abdu, cu râsul ei cochet, Um Sameh, cu gâtul gros şi ochii bulbucați – avea probleme cu tiroida – şi Um Rida. Imediat ce intrau în cameră, Um Rida avea obiceiul de a-şi scoate vălul, pelerina neagră şi colanții groşi, negri,

aruncându-le pe toate la podea dezgustată. Stătea pe jumătate despuiată, în rochia transparentă din brocart, şi începea să dea din buric şi să-şi unduiască şoldurile. Mi-ar fi plăcut să fiu ca ea, să-mi arăt pepenii.

— Pepenii? am întrebat-o pe Um Saad. Pepenii?

Era foarte palidă, avea faţa gălbejită.

— Sânii. Pielea albă a lui Um Rida era atât de netedă, încât îmi plăcea să-i ating braţul ori de cât ori puteam.

Când se aşezau pe saltele şi fotolii, mama aducea lăuta, chimvalele şi toba, apoi striga:

— Haniyyeh, unde eşti, gât-frânt?

Spunea că ar fi vrut ca gâtul să mi se fi frânt pentru că eu, primul copil, fusesem fată şi nu băiatul pe care îl dorise.

— Adu tava.

Doamnele începeau să cânte din lăută, să tot cânte, iar eu le serveam cu pahare tremurătoare de suc de migdale. Ori de câte ori vedeam plutind în pahar vreo firimitură maronie, mă gândeam că ele beau pielea mea. Eram o proastă. Asta eram, o proastă fără cap. Chiar credeam că avea să vină şi rândul meu.

După ce le serveam cu băuturi reci şi prăjituri de curmale, mă aşezam în spatele sobei şi ascultam cu mare interes cântecele femeilor.

Hei, Saideh, ascultă-ţi stăpânul.
Eu mă îmbăiez.
Supune-te stăpânului tău.
Eu gătesc mâncare.
Mergi la stăpânul tău.
Eu…

Se opreau din cântat şi începeau să chicotească. Eu închideam ochii şi, în minte, umpleam golul lăsat de Um Abdu în cântec:

Privesc prin fereastra deschisă.

Ascultă-ți tatăl.
Sunt în magazinul lui Muhammad.
Supune-te tatălui tău.

Um Saad se opri din cântat şi-şi întoarse fața spre geamul cu zăbrele. Eram obosită. Mă oboseau poveştile ei despre „râs şi plâns în Amman”. Eram sătulă de poveştile despre viața de la oraş. Jinduiam după un sat micuț, cu case oarbe din lut şi un râu ce se grăbea spre Marea Moartă. Tânjeam după norul de parfum al florilor de portocali. În noaptea aceea, inima mi se strecură afară din piept şi chemă:

— Mubarak, fiul meu. Mubarak. Mubarak!

Maha

Trupul nu-i fusese curățat prin foc, mama lui Hajjeh Hulala. În ziua aceea, soarele împrăştia raze gălbui ce făceau ca rana să-mi coacă. În fiecare dimineață năşteam sânge întunecat şi puroi. Din umflătura roşie ieşea o substanță galbenă, iar agonia deveni tovarăşa mea de zi cu zi. Eu strângeam odinioară vreascuri, ierburi şi pietricele cu forme ciudate, iar rana mea strângea mizerie, bucăți de piele, scame, sânge şi puroi. Nasra veni să mă viziteze în vreme ce zăceam pe podea, ca un sac gol. Îmi spuse cu vocea-i ascuțită:

— Țese covorul! Culcată pe jos, curcă leneşă.

— Soră, mă doare când mă aplec în față.

— Blestemată fie religia lor! strigă ea şi se repezi afară din cameră.

În zilele acelea auzeam ce se întâmpla în jur cu o singură ureche, cealaltă era mereu întoarsă spre sunetele copitelor în galop ale armăsarului lui Harb. Geamănul sufletului meu nu se întorsese din raid. Oare era bine? Cine îi îngrijea rana? Dacă se umfla şi aduna puroi, ca a mea? Putea să se întindă undeva? O vorbă, un semn, orice ar fi fost mai bun decât tăcerea aceea.

Într-o dimineață, Nasra a adus cu ea un alt păstor, pe Murjan. Tamam nu era de acord ca ea să aducă în casă un tânăr neînsoțit, aşa că a ieşit din cameră. Se plimba prin casă ca o pisică într-o zi friguroasă de iarnă.

— Maha, ai încredere în mine. Cunoaşte secretele ierburilor, ale oilor, anotimpurilor şi ale păşunilor, Murjan. Gata să-şi piardă un picior, capra mea. Curățat şi vindecat, Murjan, îmi spuse Nasra.

I-am privit figura blândă, măslinie şi ochii sinceri, apoi am spus:

— Da.

Mojarul din trupul meu începu să se frământe. Oare exista ceva mai rău decât starea în care mă aflam deja?

Harb dispăruse fără un cuvânt, corpul mi-era tot mai slab, iar în fiecare dimineață înotam în sânge şi puroi.

Când Murjan zâmbi şi-mi spuse:

— Allah e vindecătorul, mamă – am izbucnit în plâns.

Îmi spusese „mamă”. Tânărul păstor de cincisprezece ani mă făcusem să-mi dau seama cât de dulce e să fii mamă. Credeam că n-aveam să-mi văd niciodată propriii copii.

— Şşşşşş! Nasra, fierbe nişte apă cu multă sare, porunci el.

Îmi împinse rochia în sus şi rămase uimit:

— Mamă, cum poți suporta aşa o rană? Eşti asemenea profetului nostru David.

David? Lui viermii îi mâncau rănile infectate. De câte cri cădea un vierme de pe el, David şi-l punea la loc pe trup. Aveam nevoie de răbdarea lui David pentru că Harb era plecat tot timpul. Murjan îşi cufundă pumnalul ascuțit într-un lichid maroniu şi rosti:

— În numele lui Allah.

Lama pumnalului îmi deschise rana, iar eu am urlat. Nasra se repezi în cameră, împroşcând cu apă peste tot în calea ei.

— Când îți spun eu, torni apă pe rană.

Nasra dădu din cap.

Mâinile lui îmi apăsară pântecele, iar durerea pe care o simțeam era asemenea valurilor care lovesc țărmul şi apoi se retrag, lovesc, apoi se retrag, lăsând în urmă pietricelele de pe țărmul care se zbate să respire.

Apa înțepătoare îmi pătrunse arzând în rană. Mi-am apăsat pieptul cu mâinile, ca inima să nu sară afară printre coaste. Am auzit vocea plăcută a lui Murjan, dar nu înțelegeam ce spunea.

— Am să pun un bandaj pe rană, ca să absoarbă puroiul şi otrava. Ai să te faci bine.

Pentru prima oară în atâtea zile, pântecul nu-mi era jilav, sălciu.

Nasra îmi aşeză o pernă la spate şi-mi zise:

— Acum să țeşi, tu.

Murjan insistă să rămân culcată, ca să țin rana presată. Îmi dădu o cană cu ierburi aburinde şi-mi mai spuse:

— Asta-i o combinație de ierburi rare pe care le-am strâns de pe munții din Maan.

Zâmbi, îşi înfăşură trupul tânăr în pelerină şi rosti:

— Pacea fie cu tine.

Nasra aşeză tava de pai pe podea, lângă mine. Probabil îşi mulsese una dintre capre. Am încercat să mănânc un pic de ou prăjit, dar gura mea refuza să înghită altceva în afara câtorva curmale şi a laptelui. M-am sprijinit de perete şi am privit marginile rotunde ale covorului. Lumina portocalie strălucitoare care intra prin fereastra micuță îmi spunea că soarele se întorsese cu spatele către noi. Țipetele copiilor care erau chemați acasă de pe ulițe şi zgomotele cailor era sunete liniştitoare, însă urechile şi inima-mi erau flămânde să audă sunetul copitelor în galop.

Am privit covorul şi am atins suprafața inegală, acolo unde trebuie să-şi fi pus şi mama degetele. Lacrimile au un spirit al lor şi se scurg pe față ori de câte ori jinnul are chef să iasă din lampa lui. Am început să plâng pentru soțul meu iubit care nu-mi trimisese nici măcar un cuvânt de când plecase de acasă. Am plâns pentru mama şi pentru covorul neterminat, pentru tatăl meu care era pe moarte, pentru pântecele meu sterp care trăise zile cumplite de infecție şi foc. Am plâns pentru Hamia, cu cele câteva case ale ei de lut şi cu soarele nepăsător. Râul trecea prin vestul satului fără să arunce măcar un salut, iar marea dinspre sud se cutremura şi se agita, captivă în căuşul ei de pământ.

Um Saad

— Maha, eşti bine? Fața îți e palidă ca o lămâie.

— Da, Um Saad, continuă doar să vorbeşti. Vocea ta îmi ostoieşte durerea din inimă.

— Odată, stăteam aşezată pe perne şi priveam prin găurile în formă de stele la Tatăl Luminii. În noaptea aceea cântecul lui era atât de trist, de nostalgic, despre câmpii acoperite de zăpadă şi despre cavaleri. Din cauza religiei trebuiseră să-şi părăsească țara. Merseseră apoi în țara picioarelor desculțe. Aşa le spun ei arabilor. Stăteam acolo, gândindu-mă la tichia lui Hasan cel Isteț care te face invizibil. Dispari, zbori, iar apoi te înalți cât mai sus. O mână mare, păroasă, ateriza pe fața mea. Imaginea ochilor neînduplecați ai tatălui meu. Bătând, lovind. Fără să scot un cuvânt, fără să deschid măcar gura, am încasat vreo sută de lovituri. Cureaua tatălui meu m-a transformat într-un maldăr de carne vie. Stătea apoi deasupra capului meu, ca un vultur, strigând:

— Cine e Muhammad?

Un fior mi-a străbătut inima, trecând apoi în mădularele trădătoare. Mai târziu i-am mulțumit lui Allah, profeților şi îngerilor Lui, pentru că m-a făcut să-mi pierd cunoştința. Unul dintre bastarzii Ammanului trebuie să-i fi spus tatălui meu despre vizitele mele la magazin. Pluteam într-un nor când am auzit vocea lui Muhammad în casa noastră. Allah să ne ajute. Am sărit din pat şi m-am dus să trag cu ochiul pe gaura cheii. Era acolo, stătea pe canapeaua noastră uzată, era înalt şi tulburător.

— Unchiule, am venit aici în seara asta să-ți cer mâna fiicei tale Haniyyeh.

— Îi ştii şi numele, i-a răspuns tata amenințător.

— Nu caut necazuri, vreau doar s-o cer în căsătorie.

Ah, Maha, inima îmi bătea precum roata morii lui Abu Jamal.

— Dar eşti cerchez.
— Sunt un bun musulman.
— Fiica noastră a fost promisă vărului ei.

Mi-am dus mâna la stomacul ce mi se strângea. Tata minţea. Nu aveam nicio rudă în Amman.

— E logodită?
— Da, e logodită.

Muhammad se ridică în picioare, apoi se aşeză din nou. Faţa îi părea roşie şi rotundă. Trebuie să fi părut aşa din cauza găurii cheii. Mi-am frecat mâinile tremurânde.

— Sunt un bărbat puternic şi voi avea grijă de fiica ta. Îţi promit că am să-i apăr demnitatea.

Era importantă pentru cerchezi. Demnitatea, vreau să spun.

— Răspunsul e nu.

Muhammad şi-a şters fruntea cu o batistă albă şi s-a repezit afară din casă. Înainte să mă prăbuşesc pe podea, am apucat să-i aud paşii grei coborând treptele înguste. M-am prăbuşit şi am început să strig din toate puterile numele lui Hasan cel Isteţ. Alunecă în uitare. Alunecă într-o altă identitate. Părăseşte trupul ăsta. Mama a turnat apă rece ca gheaţa peste trupul meu scuturat de friguri. Nu puteam opri şuvoiul de lacrimi, nu puteam mişca mâinile sau picioarele, nu mă puteam opri din a striga „Hei, Hasan cel Isteţ, adu-mi-l la mine."

M-am frecat la ochi. Începeam să înţeleg la ce se referea Um Saad când vorbea despre „identitate".

— Îţi jur pe viaţa ta, sora mea beduină, peste o săptămână mi-au spus să mă îmbrac cu cele mai bune haine ale mele.

— Puloverul din mohair şi fusta în carouri? am întrebat eu.

— Ai să porţi una dintre rochiile mele, mi-a răspuns mama cu vocea-i pierită.

— Dar sunt prea slabă.

Mama a aruncat o rochie albă pe patul cel vechi şi a început să-şi dea contur buzelor cu un creion purpuriu.

Privindu-şi reflexia gurii colorate în oglindă, mi-a spus:

— Suntem invitate la o nuntă.

Am început să sar în sus de bucurie.

— Am voie să ies din casă?

— Da, ai voie. Tatăl tău, cu inima lui mare, te-a iertat.

Rochia mamei mirosea a Ramaj, parfumul coreean ieftin pe care îl folosea ea. Mi-am tras-o peste cap şi am legat o eşarfă roz-aprins din mătase în jurul taliei largi a rochiei. Arătam ca un ac înfăşurat într-o batistă. Mi-a dat voie chiar să mă machiez puţin. Mi-am conturat ochii cu *kohl,* am schiţat câte un cerc purpuriu pe fiecare obraz şi mi-am pictat cu roşu aprins buzele crăpate. Din oglindă mă privea Shushu, clovnul, cu eterna lui lacrimă albă. Părul îl aveam mai lung ca de obicei, din cauza timpului petrecut închisă în casă. Um Abdu obişnuia să-mi tundă părul cu foarfeca ei ascuţită. Când am ieşit din casă vântul rece m-a lovit peste faţă. Eram bucuroasă să simt sub picioare treptele reci din piatră ce duceau spre stradă. Am privit către jaluzelele închise şi am zâmbit. Nu mi-am dat seama că tocmai îmi luasem la revedere de la găurile în formă de stea. În timp ce mergeam pe trotuarul de vizavi de magazinul lui Muhammad, i-am auzit canarul galben cântând. Inima mi s-a cutremurat în pieptul încordat. Mi-am fixat privirea asupra trotuarului mizerabil. Sunet de tobe şi cântece trecură prin fereastra cu ornamente:

Am sosit, am sosit, am sosit.
Am adus mireasa şi am sosit.

Mi-am dus mâna la inimă şi am întrebat:

— A cui nuntă e asta?

Tata m-a privit în ochi şi mi-a spus:

— A ta.

— Poftim, tată?

— A ta.

Nunta mea? Nunta mea! Am izbucnit în râs şi am

început să dansez pe treptele casei aceleia mari. Tra-la-la, tra-la- la, fii fericită, inimă. Nunta mea? Nunta mea!

Um Saad s-a oprit din povestit şi a început să se joace cu eşarfa roz ce-i acoperea părul cernit. Lumina albastră a lunii se oglindea în barele de metal ce stăteau de strajă la fereastră. Îşi ridică privirea şi mă văzu plângând aşa cum plângea fiul meu Mubarak când avea patru luni şi îi dădeau dinţii. Îşi îndreptă spatele şi mă întrebă cu o voce şoptită:

— De ce plângi?

Nu am răspuns. Nu-i puteam răspunde. Dintr-odată, expresia feţei ei se prăbuşi şi începu şi ea să plângă. Împreună tăcurăm o criză de plâns şi de urlat pentru nunta ei, pentru nunta mea, norocul ei, norocul meu, viaţa ei şi viaţa mea.

Doctorul Edwards, cu haina lui albă şi ochii albaştri precum oţelul, se repezi în salonul nostru şi ne spuse cu o voce obosită:

— E foarte târziu. Îi deranjaţi pe ceilalţi pacienţi.

Era gata să zâmbească, însă se răzgândi.

— Luaţi pastila asta, vă rog.

Am înghiţit amândouă nişte pilule micuţe şi ne-am aşezat capetele pe pernă, aşteptând să se aştearnă liniştea victorioasă.

Nu pot controla jinnul cel rău atunci când hotărăşte să-şi părăsească lampa. În noaptea aceea, lacrimile mele au spălat aşternuturile, faţa de pernă, salonul de spital şi chiar munţii Fuhais. Cu fiecare răsuflare, cu fiecare geamăt, chemam:

— Harb, Harb, Harb.

Maha

Am primit cu bucurie soarele a doua zi dimineață şi mi-am controlat rana. Era curată, cu excepția câtorva pete de sânge pe bandajul prins în jurul taliei mele. Mă simțeam uscată şi sănătoasă. Niciun puroi galben, umed, nicio umflătură roşiatică. Am apucat roata de tors şi am atins lâna obosită. Mâinile mele duseseră dorul caierelor, lemnului uns şi covorului aspru. M-am aplecat în față şi am lovit roata uşoară, dorind să țes fire subțiri. Firele mele se întinseră asupra văii întregi pentru a o apăra de atacatorii agresivi, de soarele uituc şi de raidurile inamicilor. Căldura brațelor lui Harb părea să treacă prin rochia mea, prin pansamentul de pe rană şi să-mi aline trupul epuizat.

În aceeaşi dimineață, Murjan veni să verifice pansamentul, înmuie o cârpă în ulei de măsline şi puțin suc de lămâie ca să închidă şi să dezinfecteze tăietura. Înțepăturile sucului mă făcură să tresar. Pântecele îmi era acum chiar mai uscat şi mai curat decât înainte. În curând aveam să-l văd scufundându-se în apa sărată a Mării Moarte.

— Arăți mult mai bine astăzi, îmi spuse Murjan.

— Mă simt mai bine, i-am zâmbit. Allah să-ți binecuvânteze mâinile acestea.

Pipa veche a lui Tamam pufăi a dezaprobare, umplând încăperea cu un fum sufocant. Fiica cea mică a lui Hamda, Jawaher, care venise în vizită, începu să tuşească. Şi inima mea începu să tuşească atunci când am văzut ochii căprui strălucitori ai lui Jawaher. Geamănul sufletului meu dispăruse într-un nor de praf, cu mai multe săptămâni înainte. Voiam o părticică din el, un copil cu aceiaşi ochi luminoşi, un bebeluş care să facă dovada că ceea ce s-a întâmplat între noi nu fusese mirajul unei fântâni cu apă proaspătă la linia orizontului şi nicio plăsmuire a mințit mele, care fusese cauterizată

de focul Hulalei.

Tata, aducând un sac de portocale, veni să mă viziteze. Îşi târşâi picioarele pe podeaua curată, îi dădu portocalele lui Tamam şi se aşeză la capătul saltelei.

— Mai bine aş fi orbit cu totul înainte să apuc să-mi văd floricica aşa uscată şi slăbuță. Arabii ăştia nu-ți dau de mâncare?

În toți anii aceia de arşiță şi durere, nu-l văzusem niciodată pe tata pierzându-şi cumpătul.

— Sunt bine, i-am spus şi l-am îmbrățişat.

Mirosea a găinaț, cardamom şi cimbru. I-am simțit prin pelerina largă coastele ascuțite.

— Bărbatul tău a rămas plecat mai multă vreme de data asta şi te-au cauterizat. În tinerețe am vrut să plec de-aici. Mama ta, Allah s-o ierte, m-a împiedicat, spuse el cu vocea-i hârşâită.

Anii nemiloşi trecuseră peste câmpia feței tatălui meu şi schimbaseră forma dunelor de nisip. Acum în pielea bronzată erau săpate linii albicioase, ce păreau la fel de permanente precum tatuajul de pe bărbia mamei mele. Încercase să-l scoată cu tot felul de acizi. Mă întrebam de ce timpul, în loc de a merge tiptil prin deşert, tropăia cu putere, slăbind membrele şi vederea, rărind părul şi îndoind oasele. Bățul de care se sprijinea tata în timp ce stătea ghemuit pe saltea era drept şi puternic.

— Şeicule Nimer, nu mănânci cum trebuie, l-am dojenit.

— Ba da. Nu ne putem irosi anii şi pe cei ai copiilor noştri. Fie ca Allah cel Milostiv să aducă un sfârşit bun.

Înainte de a ieşi din cameră îşi îndreptă bastonul spre mine şi spuse:

— Dacă bărbatul tău nu se întoarce acasă curând trebuie să te muți înapoi în casa tatălui tău.

Singurul lucru pe care îl puteam face când soțul meu era plecat era să țes. Am întins între cele două stinghii de lemn firele de lână rămase libere la capătul covorului. Am petrecut lâna înainte şi înapoi printre firele lungi

susținute de bara orizontală. Am bătut modelul cu stinghia liberă. Linişte, clinchet, apoi lovitură. Linişte, clinchet, apoi lovitură.

Norocul meu este asemenea făinii
Împrăştiate pe un câmp cu ciulini.
Într-o zi cu vânt, le-am cerut
Bărbaților desculți să o adune.

Mama nu vopsise sculurile, aşa că nu am făcut-o nici eu. Tamam voia să fierb lâna cu şofran, dar am refuzat. Am lăsat firele maronii şi bej să-şi găsească propriul model. Țesătura aspră avea pe ea forme ciudate, asemenea dunelor de nisip aflate în zbor. Pentru mine, toate acele desene stranii înfățişau calul lui Harb, alergând spre casă. Dacă era un contur maroniu, acela era botul calului, un cerc era pântecele calului, iar dacă apărea un singur fir maroniu era coada calului. Zilele erau urmate de alte zile, distanțele erau înghițite de alte distanțe, iar Harb nu străbătea depărtarea dintre noi doi.

Vizitele Nasrei devenîră mai dese. Se aşeza pe marginea saltelei şi îmi punea întrebări despre sănătate.

— Vrea să ştie dacă rana a început să te mănânce, Murjan.

— Da. E mai uscată decât coasta Mării Moarte.

Chiui, apoi îmi spuse:

— Se vindecă rana ta.

Începu să sufle în fluier şi să cânte:

Aşteptăm călăreții, noi.
Va înfrânge noaptea lungă, el.
Va aduce soarele acasă, amin.

M-am alăturat şi eu cântecului ei, iar vocile noastre răsunară în întreaga vale, implorându-ne bărbații să se întoarcă acasă. Vocea mea era asemenea croncănitului unui corb negru ce aduce despărțire şi distrugere.

Strigam „Amin!” şi băteam firele cu stinghia astfel încât să formeze pe covor fața demnă a lui Harb. „Amin”, linişte, clinchet, apoi lovitură.

Mătuşa Tamam intră într-o dimineață în cameră, scărpinându-se în cap. Mă privi în ochi şi spuse:

— Rana ți s-a vindecat. Scutură-ți mijlocul şi treci la treabă.

— Mătuşă, vreau să termin covorul.

— Preşurile maică-tii. Prostii.

— Covorul ăsta nu e un preş al mamei. Viața ei, degetele ei, trupul ei au fost toarse şi țesute în covorul ăsta minunat.

Îşi umplu pipa cu tutun proaspăt şi pocni din buze. Eu am împăturit covorul, am înfăşurat firele pe roata de tors şi am pus bătătorul într-un sac. Când am încercat să mă ridic pentru prima oară după atâtea săptămâni, podeaua începu să-mi alunece de sub picioare. M-am sprijinit de perete şi încăperea reveni la poziția normală. Mi-am legat eşarfa şi am fixat-o cu o bentiță neagră, apoi am scos capul pe uşă.

În vale sosise vara şi-i auzeam acum pe cosaşi cântând,

Recolta noastră aurie, ya ya ya,
Tăiem, adunăm, ya ya ya.

Sufletul meu întâmpină cu bucurie parfumul florilor de portocal. În curând recoltele aveau să fie vândute, iar fetele cuminți aveau să se mărite. Vânătoarea şi cursele de cai aveau să ne împiedice să dormim în timpul nopților fierbinți de vară. Am înconjurat casa, să le urez „bună dimineața” plantelor mele. În straturile micuțe, ridichile, henna şi busuiocul erau galbene, ofilite, moarte. Un vânt straniu suflase prin vale şi ceva malefic coborâse asupra capetelor noastre. Doar pentru nişte tulpini prosteşti, ofilite. Probabil nu erau prosteşti. Frunzele maronii care porniseră spre creatorul lor îmi vorbiră despre moarte şi

despre trupuri întinse în sanctuare. Eram sigură că mirosul pe care îl simțeam era duhoarea putreziciunii şi a creaturilor ce părăseau viața.

Um Saad

— Maha, soră.

— Da, Um Saad.

— Îți e mai bine acum? S-a ridicat ceața ce te înconjura?

— Da. Camera e senină acum, i-am răspuns eu, privind prin fereastra cu gratii.

Am scuturat din cap, să scap de amețeala provocată de medicamentele doctorului englez. Valea abruptă ce înconjura spitalul era plină de ceață, o negură ce făcea câmpiile invizibile. Puteai auzi cântecele țăranilor, puteai mirosi pământul arat, simțeai chiar şi frigul dar nu vedeai nimic.

— Cine vrea să aibă o minte limpede? Cine vrea să-şi amintească cum tata m-a pălmuit peste față, chiar atunci, pe loc, şi m-a împins în casă? Îți jur pe viața ta, când am văzut figurile mulțumite ale femeilor, care aşteptau să vadă mireasa şi s-o inspecteze, picioarele au început să-mi tremure şi l-am privit din nou pe tata, care stătea în fața uşii, blocându-mi vederea spre stradă. Cu vocea tremurătoare am şoptit:

— Tată, Allah să-ți apere femeile, Allah să-ți dea viață lungă. Am să-ți fiu sclavă toată viața.

El clătină din capul acoperit cu un turban.

Femeile grăbite m-au împins către baldachin şi m-am aşezat acolo cu mâinile împreunate în poală. Mă simțeam ca o capră friptă, umplută cu orez şi carne tocată de vită, decorată cu pătrunjel, gata să fiu servită oamenilor nerăbdători.

Am distins pe fereastră o siluetă neagră, în depărtare. O furnică neagră? O femeie ce smulgea buruienile de pe pământul ei? Mi-am privit unghiile. Erau curate. Albe, fără o linie de noroi.

Când am văzut obrajii căzuți ai mirelui şi mâinile lui bătrânicioase, l-am privit cu ochi rugători pe tata, care

încă stătea în fața uşii, sprijinindu-se de cant.

E ciudat, Maha, dar nu-mi amintesc ce s-a întâmplat cu mine în seara aceea. Doar două brățări de aur, un inel şi obrajii căzuți. Atâta tot. Nu, să nu mă ajute niciodată Allah să mint. Un imam bătrân m-a întrebat dacă îmi pot scrie numele. Am dat din cap. Într-un pătrat alb mi-am scris numele, Haniyyeh Fuad Hajjo. Am auzit vocea profesorului meu de *kutab* citind din Coran şi strigând: „Repetă după mine."

Privind spre via înghețată, am rostit:

— Eu nu ştiu să citesc şi să scriu.

— Cu atât mai bine pentru tine. Ştii ce mă înfurie groaznic?

Mă gândeam că țăranii din Fuhais şi-au pierdut recolta din anul acela.

— Ce?

Am răspuns întrebării lui Um Saad, nu pentru că voiam să o fac, ci pentru că asta dorea ea:

— Amman, oamenii din Amman. Înainte iubeam oraşul acela din tot sufletul. Acum nu mai suport să aud râsetele Ammanului. Am stat în spatele ferestrelor cu gratii ale casei mirelui şi am auzit scrâşnetul roților de căruță şi clinchetul chimvalelor vânzătorilor ambulanți de suc de lemn-dulce. E un oraş cu capul în nori.

Vorbindu-i înghețului, am rostit:

— Satul nostru este pur şi simplu uitat.

Un lucru n-am să-l uit niciodată. Noaptea, bărbatul, soțul meu, care am descoperit după aceea că se numea Abu Saad, m-a fugărit şi a rupt rochia de pe mine. Apoi m-a întrebat cu o voce slabă, subțiratică, ce făcea ca trupul lui greoi să pară o greşeală:

— Ți-a venit ciclul?

Am dat din cap.

— Mereu la fel.

M-a drămuit din priviri, mi-a mângâiat pântecele neted cu degetele-i reci, mi-a îndepărtat picioarele cu forța şi apoi mi-a penetrat trupul împietrit. O, mireasă, cu

lumânări în jurul nostru, cântau femeile de-afară. Un lichid galben şi lipicios mi se prelingea pe coapse. O, mireasă, eşti o garoafă. Mi-am îmbrățişat strâns propriu-mi trup şi am repetat întruna numele lui Hasan cel Isteț.

Dacă sunt cu adevărat nebună, atunci trebuie ca mintea mea să fi cedat în noaptea aceea, am văzut o tichie zburând prin cameră.

— Şşşt, nu suntem nebune.

Doctorul Edwards şi Salam, cu zâmbetu-i angelic, intrară în salon. Nu le auzisem paşii uşori.

Doctorul spuse ceva în engleză, apoi rosti într-o arabă stricată:

— E imposibil, voi două nu vă opriți niciodată din vorbit.

— Da, am răspuns într-un glas.

— Am să vă cresc doza.

Am privit chipul lui Um Saad, unul dintre muşchii obrazului ei i se zbătea. Râdea. Mi-am dus mâna la gură, ca să-mi ascund gingiile goale, şi am început să chicotesc. Um Saad izbucni dintr-odată într-un hohot de râs. Doctorul îşi lărgi gulerul de la cămaşă şi ne privi stupefiat.

Maha

Când am întors capul, am văzut-o pe Nasra şi oile ei, alergând în josul povârnişului cât de repede puteau. Norul de praf coborî şi se opri aproape de picioarele mele. Am reuşit să o văd pe Nawmeh, capra dezastrelor, şi cercelul ce se bălăngănea.

— Soră, gâfâi Nasra.

Blestemată fie religia Nasrei, întotdeauna rămânea fără suflare. Mă luă de mâini şi spuse din nou:

— Soră.

— Mi-ai înspăimântat inima. Ce este, corb al despărțirii?

— Călăreții din tribul nostru, îngăimă ea.

Ochii verzi, uimiți, mă priveau.

— Pe Allah, sunt fiica Sabhei. Spune odată.

Nasra se trase de lobul urechii şi spuse:

— Măcelăriți precum oile.

Corpul lui prăvălit la pământ, sânge, vene, carne. Zdrobit. Mi-am apăsat ochii cu mâinile, refuzând să văd scena bărbaților ce se prăbuşeau. Mi-am împins bentița în sus.

— Hakim, raiduri cu vulturi de metal, englezii. Mingi strălucitoare deasupra capetelor lor. Fâşii din haine şi carne însângerată, bărbații noştri.

Mi-am descoperit capul, mi-am desfăcut cosițele şi am strigat:

— Harb!

Mi-am smuls părul şi m-am aruncat la pământ, strigând din toate puterile:

— Harb!

Mi-am smuls partea din față a rochiei, mi-am umplut mâinile cu pământ şi l-am aruncat peste cap. Mâinile-mi întinse şi creştetul acoperit de praf implorau să fie îngropate.

— Harb, geamănul sufletului meu! am urlat, iar ecoul

vocii mele rănite a trecut peste povârnişurile munților, peste creste, şi apoi coborî în marea cea surdă.

Povestaşul

În numele lui Allah cel Milos şi Milostiv, „Când Pământul fi-va zgâlțâit de cutremur, când pământul îşi va arunca afară lăuntrurile sale, se va întreba omul: 'Ce s-a întâmplat oare?!' În ziua aceea el îşi va spune povestea".

Voi, prea iluştri stăpâni, rugați-vă pentru sufletele lunii pline, al profetului nostru Mohamed şi ale drepților lui însoțitori. În seara aceasta, a douăzeci şi una noapte a Ramadanului, luna postului şi a rugăciunii, am să vă povestesc o parte înspăimântătoare a istoriei Mahăi din tribul Qasim. Allah Milosul, Milostivul, a creat-o pe Maha dintr-un cheag de sânge murdar. Pământul s-a cutremurat atunci când s-a uşurat de povară, scăpând de spiritul malefic. Invocați mila şi iertarea lui Allah, implorați iertarea Lui. Pământul se zgudui ca lovit de un cutremur atunci când Maha auzi că soțul ei, Harb din tribul Qasim, fusese măcelărit precum o oaie. Ea începu să bocească şi să blesteme, plângând şi râzând până când un şoim ce zbura deasupra casei ei se opri în mijlocul cerului şi întrebă:

— Soră, soră, care ți-e durerea?

Iar ea îi răspunse:

— Pasăre din cer, o povară grea în suflet.

Iar şoimul o întrebă din nou:

— Soră, soră, care ți-e durerea?

— Pasăre din cer, un foc mă sfâşie, răspunse ea.

Când soarele îngenunchea, rugându-se lui Allah, Stăpânul universului, eu, împreună cu Aziza şi Maymoon am coborât spre un ținut de şes, în mijlocul căruia se afla o fântână tăcută. Acolo, Maymoon sări de pe spatele Azizei şi umplu câmpia cu țipetele lui. Fântâna durerii era plină cu carne de om, sânge şi mizerie. Cămilele şi caii zăceau pe spate, picioarele lor negre arătând către cer. Duhoarea era oribilă, de nesuportat, ca şi cum diavolul şi-ar fi trimis răsuflarea-i groaznică asupra pământului.

Mi-am legat în jurul feței o fâşie de cârpă, am respirat adânc şi am început să întorc capetele cadavrelor. Maymoon se aşeză pe gura fântânii, bălăngănindu-şi picioarele, cu mâinile deasupra capului şi scâncind. Aziza tropăia şi răgea cu o voce groasă. Şşşşt, animalelor. Şşşşt, animalelor.

Degetele-mi tremurătoare îmi erau acum pline de sânge. De câte ori întorceam un cap, descopeream o expresie de groază zugrăvită pe ceea ce mai rămăsese din față: un ochi, un nas, sau doar dinți strălucitori acoperiți cu sânge. Am recunoscut chipul lui Jadaan, al cărui corp fusese aruncat aproape de gura fântânii. Falca îi fusese spartă de parcă ar fi strivit-o nişte mâini gigantice. Nu exista niciun cadavru, erau doar câteva bucăți de carne, arse, împrăştiate în jurul capului. Pământul se mişca sub picioarele mele goale ca şi cum soldații jinn – în numele lui Allah – nu scăpaseră cu totul de mânia lor. Tălpile mi se afundau adânc în pământul udat de sângele călăreților. Domnea o tăcere desăvârşită, cu excepția croncănitului păsărilor de pradă, nerăbdătoare să sfâşie carnea oamenilor. Muşte albastre bâzâiau deasupra tuturor, alcătuind un nor întunecat. În buzunarul unui soldat alb am găsit o cutiuță din argint, ce avea gravat pe capac un leu ce răgea. Când am deschis-o, mirosul de tutun măcinat mi-a umplut nările. L-am luat pe Maymoon în brațe, m-am aşezat pe jos aproape de gura fântânii, pregătindu-mă să inhalez. Am tras tutunul pe nas şi am strănutat, am tras pe nas şi am strănutat, până când tutunul mi s-a împrăştiat prin cap, făcându-l mai uşor, cu mintea mai clară, capabilă să vadă lupta dintre englezii ajutați de soldații lui Solomon, jinnii, şi arabii, ajutați de vanitatea lor.

Adevărul este că, după un mic dejun uşor, călăreții din tribul Qasim hotărâseră să pornească într-un raid asupra uneia dintre taberele albe ale englezilor. Un tânăr a trecut pe lângă ascunzişul lor şi le-a cerut ceva de băut, să-şi ostoiască setea. A băut laptele şi apoi a dat fuga la

stăpânii lui, englezii, să le descrie locul în care se aflau bărbații din tribul Qasim.

Luptătorii îşi curățau puştile şi îşi umpleau burdufurile cu apă când au auzit zgomotul. Un sunet ascuțit al focului de puşcă. Nisipul începu să se ridice, iar cât ai clipi bărbații săriră pe cai în timp ce întorceau focul asupra albilor îmbrăcați în uniformele lor elegante. Bărbații slabi, înfăşurați în pelerinele lor maronii, au tras în armata engleză ce se apropia. Unul umplea puşca cu gloanțe, iar altul trăgea. Armata străină sosea călare pe cămile, urmate de trei maşini ce arătau ca nişte insecte târâtoare gigantice.

Qasimiții începură să tragă asupra maşinilor, asupra armatei îmbrăcate în uniforme verzi şi asupra cămilelor, dar nu putură opri înaintarea englezilor. Dintr-odată o imensă pasăre de pradă din metal începu să dea târcoale, tot mai jos şi mai jos, aplecându-şi ciocul ca într-o căutare. Pasărea, susținută de aripile jinnului – în numele lui Allah – hurui pe deasupra fântânii şi începu să urce spre munte până când deveni mică precum un greiere. Zbură înapoi şi când ajunse foarte aproape de capetele călăreților, imensa pasăre de pradă făcu un ou de metal. Vulturii jinn făceau ouă. Oh, stăpânii mei, ce ouă? Ce ouă? Când se spărgeau, din ouă ieşea un foc pârjolitor şi distrugere. O explozie teribilă zgudui împrejurimile, îi aruncă pe călăreți de pe caii lor şi le împrăştie puştile. Rupse trupurile bărbaților, scoțându-le la iveală măruntaiele. Pasărea se tot arunca şi avânta după trupuri, se tot arunca şi avânta până ce locul din jurul fântânii începu să arate ca un crater lipsit de viață, sufocant. Fumul negru umplea văzduhul, duhoarea cărnii arse şi a sângelui umplea văzduhul. Raidul asupra fântânii nu lăsă în urmă niciun supraviețuitor, nicio pasăre, nicio insectă în viață. Nu se făcea auzit decât sfârâitul focului ce se stingea şi ritmul tobelor şi al cimpoaielor jinnilor, ce-şi sărbătoreau victoria. O lovitură de tobă şi un sfârâit, un fâsâit şi un fluierat. O lovitură,

un sfârâit şi hohote de râs. Nu a supravieţuit luptei nimeni care să poarte mai departe vestea, în afara nemuritorului Hakim şi a călătorului englez.

După ce mi-am limpezit capul cu tutunul găsit, am coborât povârnişul abrupt ca să mă întâlnesc cu Raai, paznicul satului, şi să-l întreb dacă are noutăţi despre Maha. Rugaţi-vă pentru sufletul profetului. Când păstoriţa nebună i-a spus despre raid, femeia a pornit spre munţi ca o căprioară rănită. Viaţa se scurgea din rămăşiţele luptătorilor atunci când ea ajunse la fântână. Pumnalul lui Harb zăcea în pământul umed, lângă calul lui zdrobit. Hiena, când văzu ochii scoşi ai soţului ei, se prăbuşi pe un tufiş de spini şi slobozi unul dintre hohotele ei de râs ascuţite. Începu să sape în pământ, să-şi toarne nisip pe cap, apoi să-şi smulgă părul în timp ce striga: „Negru asupra capetelor voastre, întuneric." Raai îi auzi strigătele şi se temu că din cauza lor Allah nu avea să mai trimită a doua zi soarele, nu avea să mai dea lumină şi căldură credincioşilor. Maha plângea şi blestema, urla şi blestema, până când îşi pierdu vocea. Raai mi-a jurat că a văzut sânge proaspăt curgând pe obrajii Mahăi. A plâns şi a tot plâns până când fiecare părticică de carne arsă, fiecare deget tăiat, fiecare şuviţă de păr a fost înmuiată în sânge călduţ. La orizont strălucea o lumină roşiatică, iar suprafaţa apei se coloră în roşu coral.

Oamenii spun că Maha din tribul Qasim a săpat un mic mormânt şi a aşezat în groapă capul soţului ei, pieptul lui, mâna dreaptă rămasă fără degete şi unul dintre picioarele lui. I-a sărutat buzele şi apoi i-a acoperit trupul cu pământ până ce a fost cu totul îngropat. Lumina slabă a soarelui obosit făcea cadavrele să pară mai mari, mai întunecate, mai înspăimântătoare. Maha a mai săpat pământul şi l-a presărat asupra trupurilor călăreţilor, în timp ce recita una dintre vrăjile ei şi cânta:

Norocul meu este precum făina împrăştiată.

Adună şi numără praful.

Şi-a acoperit fața cu noroi, s-a ghemuit la pământ şi a început să-l blesteme pe Allah, universul Lui, îngerii Lui, cărțile Lui şi pe profetul Lui, Solomon.

— Blestemați fie soldații albi care mi-au ucis soțul. Să le fie distruse recoltele şi boala să le ucidă animalele.

A îngenuncheat, şi-a cufundat fața în pământ şi a urlat. Strigăte ascuțite au umplut valea de nefericire şi au avut ecou în marea roşie precum coralul. Când răsăritul şi-a trimis răsuflarea asupra văii, şeicul Talib a găsit-o pe văduvă îmbrăcată în negru, alergând fără niciun țel, ca o găină cu gâtul tăiat. A sfâşiat partea din față a veşmântului aşa încât jumătatea de sus a trupului ei era acum dezvăluită privirilor. Sânii îi erau asemenea unor privighetori moi, încercând să evadeze de pe pieptul ferm. Şeicul Talib văzu păsările tinere, moi, hrănite cu nectarul florilor, şi îşi pierdu liniştea.

Oamenii spun că Maha şi-a pierdut cunoştința pentru trei zile şi trei nopți. Nu a mâncat, nu a băut, nu a vorbit, nu a mers. Îşi acoperea ochii cu mâna pentru a nu-i vedea pe cei care veneau s-o viziteze. Stăpânii mei, doamnelor şi domnilor, cine erau musafirii ei? Oaspeții îi erau tristețea şi durerea. Au sosit întinzând în fața lor un covor al disperării. iată cum vine noaptea, pentru a spune stelelor povestea durerii ei. Iată cum vine dimineața, pentru a deschide rănile amintirilor.

Maha

M-am scărpinat în cap şi am încercat să înțeleg de ce stăteam în satul acela, ascultând zgomotul apei ce curgea şi strigătele păsărilor călătoare. Se adunau pe cer, asemenea unui nor negru şi se repezeau să scoată ochii din orbite. Nu, nu. Mătuşa mea, tatăl meu, salvați-mă. Geamănul sufletului meu părăsise acest pământ. Fără părăsiri, nu puteam suporta părăsirile. Ce bine ar fi dacă oamenii şi-ar putea toarce nişte armonie în firele vieții lor. Ce bine ar fi, am început să mă pălmuiesc şi să-mi smulg părul.

Nasra intră grăbită în cameră şi strigă:

— Opreşte, nebună, tu! Spun, oamenii.

Am țâşnit în sus şi am fugit afară strigând:

— Da, nebună. Sunt nebună. Mă auzi? M-a auzit Harb?

Nasra mă trase înăuntru şi-mi spuse:

— Ascultă. Trebuie să asculți. Crede că eşti gravidă, Tamam. Boceşti, în schimb.

Razele de soare ce se furişau în încăpere străluceau roşiatice. Am scuturat din cap, am închis ochii şi apoi i-am deschis iar. Allah al universului! Într-adevăr, nu-mi văzusem sângele de treizeci şi cinci de zile. M-am aşezat pe podea, mi-am cuprins capul în mâini şi am început să plâng în tăcere:

— Blestemată fie religia ta. Mai ai lacrimi, Maha?

M-am ridicat şi am început să țip şi să sar în sus. Harb nu era mort, nu era mort, nu era mort. O, ceruri, o, stele, soțul meu nu era mort!

Nasra mă luă de mână:

— Nebună, Maha? Pierzi copilul, tu.

— Copilul? Da, da, am spus şi mi-am trecut mâna peste pântece.

Am râs din nou şi mi-am amintit ochii mari şi căprui ai lui Harb. „Vreau un fiu, fiul tău, iapa mea frumoasă.” M-

am aşezat, m-am sprijinit de perete şi am plâns fără zgomot. Harb ar fi trebuit să fie acolo. Harb trebuia să fie acolo. Mi-am aşezat capul pe pernă, m-am şters pe față cu mâneca şi apoi am închis ochii. Cercurile colorate de lumină ce pluteau pe sub pleoapele mele au fost înghițite de întuneric.

Când m-am trezit a doua zi dimineață, muşchii, oasele, chiar şi venele mă dureau. Oglinda veche îmi arăta acum o față pătată, un păr răvăşit şi nişte ochii mari. Bunica Sabha mă amenința uşor cu degetul. Bunico, ce-aş putea face? Hainele pe care le purtam erau rupte de zilele pline de tristețe. Aveau fâşii murdare şi fire ce nu mai puteau fi cusute. Tălpile îmi erau acoperite cu bucăți de piele uscată şi noroi. Am aruncat pătura pe podea şi am ieşit din casă. Soarele blând de toamnă mi-a spus că anotimpul logodnelor se terminase. Fetele care se măritaseră erau norocoase, iar cele care nu se măritaseră aveau să-şi petreacă anul aşteptând vara viitoare. Mi-aş fi dorit ca Nasra să se căsătorească. Biata Nasra.

Am fiert apă într-o cratiță mică şi apoi am dus-o în bucătărie. M-am dezbrăcat şi mi-am cercetat trupul. Sânii îmi erau mai mari, iar sfârcurile mai întunecate ca de obicei. Două linii subțiri de piele arsă îmi traversau pântecele asemenea unor şerpi. Allah să o pedepsească pe Hulala şi focul ei. Mi-am frecat spatele cu lufa. Ciclul nu-mi sosise de vreo patruzeci de zile. Trebuie să fi fost însărcinată. Mi-am frecat cu blândețe pântecele şi am şoptit:

— Bine ai venit, fiul meu, plantă tămăduitoare ce îmi vei vindeca toate rănile.

Când mi-am spălat părul am descoperit că acum îl puteam cuprinde pe tot într-o singură mână în loc de două. Aveam să folosesc henna, ouă şi ulei de măsline ca să-mi fac părul mai puternic şi mai des. Fiul meu avea să sosească în curând. Voiam să-l întâmpin pe geamănul sufletului meu cu un zâmbet luminos şi un trup sănătos. El nu trebuia să cunoască niciodată durerea despărțirii.

Aveam să-i povestesc despre faptele eroice ale tatălui său şi despre firea lui nobilă.

Mi-am pus juponul şi rochia mamei, apoi mi-am strâns în două cozi părul uns cu ulei. Am scuturat salteaua şi pătura în soare şi am măturat podeaua. Prin fereastra deschisă mi-a ajuns la urechi ciripitul rândunelelor. Am bătut la uşa camerei lui Tamam şi am şoptit:

— Bună dimineața, mătuşă.

Tamam răsuflă greu şi apoi se lovi în piept:

— Lăudat fie Allah că te văd mergând şi vorbind din nou.

Cu buzele-i subțiri, mă sărută pe frunte. În dimineața aceea nu a pufnit din buze.

Am privit-o zâmbind.

— Sunt însărcinată.

Tamam se aşeză pe podea şi începu să plângă, să se legene şi să bălmăjească:

— Fiul meu Harb trăieşte încă. Cel care dă naştere nu moare niciodată. Lăudat fie Allah. Allah e mare şi milostiv.

Nu o văzusem niciodată pe Tamam plângând. Îmi amintesc că avea gura larg deschisă şi părul răvăşit. Începu să-mi tremure şi mie bărbia, dar m-am oprit din a plânge. Fiul meu trebuia să ajungă într-un loc al fericirii şi al luminii. Nu trebuia să plâng, fiul lui Harb avea să se nască în curând, iar eu aveam să-mi umplu nările cu mirosul lui.

M-am dus să văd straturile de henna şi ridichi. Nimic. Era doar o bucată goală de pământ, fără urme de cultură sau paşi, ca şi cum nu aş fi trăit în casa lui Harb timp de doi ani. Am ieşit din curtea aridă, respirând cu putere aerul sărat. Ulițele înguste ale satului păreau acum chiar mai înguste. Minaretul sanctuarului striga cu frenezie „Allah-u-Akbar”. Satul orb se agăța încă de povârnişul muntelui ca o lipitoare. Sat idiot! Fața asudată a lui Salih strălucea în depărtare. De pe platoul lui înalt, îşi flutură mâna în care ținea o bară de fier. I-am făcut şi eu cu

mâna.

— Viață lungă ție şi copiilor tăi, spuse el.

Mi-am coborât capul şi am trecut dincolo de platou.

Am mers spre Iordan, lăsând satul în urmă. Munții se înălțau în spatele satului, protejându-l de duşmani. Oameni care purtau aceleaşi haine ca ale noastre şi vorbeau aceeaşi limbă, dar erau străini. Acasă era mirosul de busuioc şi de cimbru ce oferă sufletului odihnă. Gânguritul porumbeilor şi ciripitul rândunelelor mă purtară în vremuri mai fericite. Vremurile în care Harb îşi înfăşura pelerina în jurul umerilor mei. Îmi era frig. O parte din iubitul meu creştea în mine, asemenea unei flori ce îmbobocea. Nu erau flori de primăvară. Sunetul apei curgătoare şi mirosul unui foc ce se stingea mă făcură să mă simt mai uşoară, mai subțire şi mai curată. M-am aşezat pe vine, mi-am cufundat mâinile în râu, mi-am umplut palmele făcute căuş cu apă şi apoi mi-am spălat fața. Burnița rece îmi trecea prin piele, ajungând până la plămâni. Am privit cerul şi am oftat.

Stând pe saltea, mi-am dat seama că în încăpere era întuneric şi umezeală. Soarele după-amiezii nu reuşea să intre prin ferestruica îngustă. Mi-am acoperit umerii cu şalul purpuriu-deschis pe care mi-l dăduse Harb. Unghiurile casei lui Tamam erau mai ascuțite ca niciodată. Tamam pufăia dâre de fum ce arătau precum norul de nisip ridicat de armăsarul lui Harb. Ea îşi pierduse fiul, iar eu îl pierdusem pe geamănul sufletului meu. Când am văzut covorul neterminat zăcând într-un colț mi-am dat seama cât timp am petrecut în uitare, suspendată între un cer plictisit şi un pământ crud.

M-am întins pe saltea şi am privit particulele micuțe de lumină ce pluteau prin fereastra îngustă din partea de sus a zidului. Mi-am petrecut cea mai mare parte a zilelor sperând să aud zgomotul familiar al copitelor în galop, însă în locul lor am auzit cântatul cocoşului şi ciripitul rândunelelor. Mi-am trecut uşor mâna peste pântece şi am simțit lovitura unui picioruş. Mama mea, Maliha, avea

un nepot! Vai! Copilul meu? Nu se putea. Fereastra deveni dintr-odată mai mare, iar particulele de lumină zâmbeau toate. Am văzut un stol de porumbei aterizând precum un nor de ploaie deasupra portocalilor din livada noastră. M-am hotărât. Aveam să mă mut înapoi în casa tatălui meu. Da, asta trebuia să fac. Harb îmi ceruse să am grijă de mama lui. Aveam nevoie de livadă. Trebuia să încep să lucrez.

Um Saad

— Maha, soră.

— Da, Um Saad, am răspuns şi mi-am întors capul pe pernă.

Fereastra mică, cu gratii, lăsa să intre o lumină palidă ce făcea ca patul, mesele şi Um Saad cu eşarfa ei roz, să pară ireali.

— Salam a închis uşile şi a oprit luminile. Pot să încep să vorbesc, nu-i aşa?

— Da, Um Saad, poţi.

— Un mare „aah" din tot sufletul, mai întâi. Când Abu Saad se întorcea de la muncă, îi aşezam picioarele într-un lighean şi le spălam cu săpun şi apă. Era măcelar în piaţa de măruntaie de pe acoperişul râului – acoperiseră râul cu beton – din centrul Ammanului. Cizmele lui înalte din cauciuc negru erau întotdeauna acoperite cu sângele şi excrementele oilor şi caprelor. Pe viaţa ta, dura ore întregi să le frec şi să le curăţ; puneam chiar şi gaz în lichidul cu care spălam, ca să curăţ cuţitele şi să înlătur mirosul persistent. O duhoare scârboasă ce mă ducea cu gândul la moarte şi la canale. Mă striga cu vocea lui subţire şi-mi cerea să aştern masa. Aveam mereu la masă carne, rinichi, inimi de pui, picioare de capră şi maţe de oaie. Odată mi s-a întors stomacul pe dos şi am vomat totul pe masa rotundă, joasă, din lemn. Nu-mi dau seama cum am rămas însărcinată.

Trupul meu a părut să preia controlul şi a început să se umfle şi să se umfle, asemenea balonului uriaş cu care englezii au zburat peste Muntele Castelului. Acolo am trăit cea mai mare parte din viaţă, pe Muntele Castelului. Îmi uram trupul, buricul ce-mi ieşea în afară şi copilul care mă storcea de viaţă dinăuntru. Petreceam ore în şir frecând burţile de oaie cu faină şi lămâie, aşa că nu aveam niciodată timp să privesc prin fereastră la amfiteatrul roman ce se întindea în vale. Casa lui Abu

Saad avea trei camere şi o verandă cu vedere spre centrul oraşului. Amfiteatrul a fost apoi invadat de străini din lumea întreagă. Soră, ei traversează păduri şi câmpii ca să cerceteze pietre vechi, pline de muşchi. Ciudați oameni. Trecutul? Cine vrea să-şi amintească trecutul? De câte ori se întorcea acasă Abu Saad, seara, aducea o găleată de cauciuc plină de burți şi de mațe pline încă de bălegar şi de mâncare stricată. O luam de la început cu curățatul, iar şi iar.

Doar cântam şi frecam,

Poştaşii s-au plâns
De multele mele scrisori.
Atunci când ochii îmi plângeau,
Luminile-mi erau aprinse.
O, lună, o, lună, spune-i
Bună seara iubitului meu.

— Ai o voce minunată.

— E cam ruginită acum. Când eram tânără, cântecul meu atrăgea păsările din zborul lor înalt. Cred că soțul meu a încetat să se mai poarte aspru cu mine datorită vocii mele. Simțea că Allah compensase astfel corzile lui vocale subțiri, tremurătoare. Ce rost avea? De câte ori cântam, mă gândeam la Muhammad în vreme ce-l priveam pe Abu Saad cum dădea din cap euforic. Asemenea cărnurilor pe care le vindea, era butucănos şi moale. Obişnuiam să închid ochii, să-mi astup nasul şi să-mi încredințez trupul lui Allah. Dacă eşti răbdătoare mergi în paradis, îmi spusese profesorul de *kutab.* Voiam să merg în paradis, ca să pot sta în spatele unei perdele creponate şi să privesc siluetele neclare ale oamenilor care trec. Abu Saad era un măcelar gras şi urât, din piața de măruntaie. O meserie dezgustătoare. Nimeni nu l-ar fi lăsat să se însoare cu fiica lui. Tata acceptase cererea lui în căsătorie într-o dimineață de vineri, când mersese să cumpere humus pentru micul dejun de la cafeneaua

aflată lângă măcelăria lui Abu Saad. Pentru că sunt fiica unui imigrant, oamenii cred că am venit pe lume din senin. Nu am arbore genealogic, nu am un trecut. De aceea, nimeni nu ar cere în căsătorie fiica unor imigranți. Abu Saad şi eu. Ultimii dintre proscrişi. Refuzați chiar şi de gunoi.

Maha

Când mi-am deschis cufărul din lemn, balamalele au scârțâit a nemulțumire. Am aşezat covorul, războiul de țesut, suveica şi roata de tors pe fundul cufărului, apoi mi-am împăturit cu grijă rochia sfâşiată şi bentița. Teaca pumnalului lui Harb şi o şuviță din părul lui le pusesem sub pernă. Le-am legat cu eşarfa brodată şi le-am pus peste caietele de lână. Am privit maldărul de saltele, înalt până la tavan, şi am clătinat din cap. Nu mai era nevoie de ele în casa tatălui meu. După mirosul de tutun, mi-am dat seama că Tamam se afla în încăpere. Am întors capul şi am întâlnit privirea întrebătoare a ochilor ei mici.

— Iartă-mă, mătuşă, trebuie să mă întorc în casa tatălui meu.

Lăsându-mi capul în jos, i-am văzut pentru o clipă ochii strălucitori.

— Îți promit că am să vin să te vizitez o dată pe săptămână. Şi tu trebuie să vii la mine oricând simți că ți se strânge inima, iar buzele-ți jinduiesc să vorbească despre Harb.

— Allah este Marele Făuritor. Mergi la tatăl tău suferind. Are nevoie de tine. Am să te vizitez.

Pufăi un nor de fum şi-şi pocni buzele subțiri.

— Poate că ar trebui să mă las de fumat? murmură ea şi mai trase o dată din pipă.

Mătuşa nu se gândise niciodată la faptul că fuma. Trebuie să fi fost obosită. Am îmbrățişat-o şi i-am sărutat fruntea tatuată.

Nasra şi cu mine am cărat cufărul de lemn şi am mers înapoi în livada şeicului Nimer. Spatele îmi era mereu lovit de ochii ce priveau pe furiş prin ferestrele micuțe. Frunzele fremătau şi se auzeau şoapte. Tânăra văduvă se târa înapoi în casa tatălui ei, cu mâna goală. Fără avere, fără un fiu. Doar cu o figură îmbătrânită şi aplecată de spate. Soțul meu nu era nici primul şi nici ultimul călăreț

ucis de englezi. Era ca şi cum Allah ar fi creat-o şi apoi ar fi distrus matrița. Am închis şi am deschis din nou ochii. Unde era Maliha, mama mea?

Nu ştiu de ce mi-am amintit de alaiul meu de nuntă, de focurile trase în aer şi de caii ce se cambrau. Atunci, la capătul drumului, mă aştepta o promisiune luminoasă. Privind acum soarele ce apunea, mi-am dat seama că satul se schimbase. Tot mai multe încăperi din beton înlocuiseră corturile din păr de capră, afacerea aurarului prospera, iar sanctuarul era mai mare. Ulițele erau acum mai curate şi copiii purtau pantaloni largi în loc să alerge de colo-colo goi. Mi-am strâns mai bine şalul în jurul gâtului, apărându-mă de vântul rece dinspre est, apoi am continuat să merg.

Nasra privea urmele paşilor noştri pe pământul uscat şi începu să le numere. Pronunță diferit atunci când spuse:

— Merg cu tine, vin cu tine, eu.

— Ce-ai pățit la dinți?

Îşi deschise larg gura şi spuse:

— Dimineață. Alergat după Nawmeh, căzut, eu.

— Aş vrea să scapi odată de capra asta care aduce numai nenorociri.

Nasra îşi înclină gâtul într-o parte şi rosti:

— Beee, beee…

Casa noastră din lut, ponosită, cu tavanul în formă de cupolă, încerca să pară sănătoasă şi demnă, dar era trădată de straturile de nisip ce o acopereau. Vasele micuțe din lut în care plantasem cimbru, mentă şi busuioc lipseau din curte. Sahi se plimba prin ogradă, urmat de câteva găini slăbuțe. Am lăsat jos cufărul din lemn ca să-l salut pe Nashmi, care şchiopăta, venind cu greutate spre mine.

— Vai, ce ți s-a întâmplat, băiete? Uite ce ochi lăcrimoşi şi ce bot adulmecător!

Trebuie să mă fi recunoscut după miros, pentru că a început să latre şi să-şi frece nasul de picioarele mele. În

timp ce-l îmbrățişam pe Nashmi, am auzit mersul târşâit al tatălui meu. Mi-am ridicat privirea şi l-am văzut stând acolo, cu cămaşa lui murdară în dungi şi cu ochii conturați cu *kohl.* M-a îmbrățişat tremurând. Am început să plâng pe umărul lui, să tot plâng.

Plângea şi el, îngăimând:

— Gata, Maliha. Gata, gata, Maliha.

Mi-a mângâiat părul cu degetele-i subțiri şi a spus:

— Şşş, fiica mea Maha este o iapă arabă. Iepele arabe nu plâng niciodată.

Mi-am şters lacrimile cu mâneca şi am spus:

— M-am întors şi am să rămân.

— E casa ta, e livada ta, copila mea.

Când am intrat în cameră am găsit înăuntru două saltele, un vas din lut plin cu apă, două covoare din piele de oaie şi o cutie mare, maro, cu pântece alb şi două butoane negre, în colț.

— Ce-i asta?

— Fratele tău Daffash a adus-o. Îi spune *radion.*

— *Radion?* rosti Nasra şi începu să danseze în jurul lui.

— Îi dai două bucăți de mâncare, pe urmă apeşi pe butonul acesta şi îl învârți, iar el începe să cânte şi să vorbească.

Nasra apăsă repede butonul şi o voce puternică rosti tare:

— Aici Radio Iordania din Ierusalim.

Am început să râd de Nasra care sări înapoi strigând:

— Cutia asta e posedată de jinnii soldați şi de Stăpânul nostru, Solomon.

Daffash intră brusc în cameră, ne privi bănuitor şi spuse:

— Cum e voia lui Allah! Tot tribul umblă la radioul meu.

— Frate, ce mai faci?

— Văd că ți-ai adus cufărul. O şedere lungă, se pare.

Tata îşi agită bastonul din lemn în aer şi spuse:

— Foarte lungă.

Daffash îşi răsuci mustața între degetul mare şi arătător, apoi rosti:

— Idioata asta se teme de aparat. E simplu, ei vorbesc la Ierusalim şi noi îi auzim aici. Un prieten de-al meu, om important, mi l-a dat.

Învârti butonul şi ajunse la o limbă pe care nu o puteam înțelege. Se auzea ca şi cum cineva s-ar fi sufocat sau n-ar fi fost lăsat să respire. În cele din urmă am auzit puțină arabă, dar nu puteam înțelege restul cuvintelor.

Daffash îl opri şi spuse:

— Vorbesc în engleză. Bun. Pleacă acasă acum, nunta s-a terminat.

— Aici e casa mea şi aici rămân.

— S-a întors aducătoarea de nenorociri, spuse el şi ieşi trântind uşa.

Nu mai aveam decât un cocoş, nişte găini, un câine pe moarte şi câțiva portocali. Tata stătea pe podea, sprijinindu-se de perete. Părea bătrân, obosit şi pierdut. Mi-am aşezat capul în poala lui şi am spus:

— Tată, sufletul meu, sunt însărcinată.

Îşi întoarse capul şi i-am putut auzi respirația greoaie.

— Slăvit fie Allah, Creatorul credincioşilor şi Tămăduitorul rănilor. Îi vom spune Mubarak. Binecuvântat şi fiu al binecuvântatului.

I-am îmbrățişat trupul slăbit şi am spus:

— Am să muncesc în gospodăria asta, am să curăț casa şi am să pregătesc un loc luminos, fericit pentru naşterea fiului meu. Am să încep cu tine, bătrân minunat. Mâine-dimineață am să-ți fac o baie şi am să-ți spăl şi hainele.

— Nu, sunt bolnav.

— Ba nu eşti, i-am spus râzând.

În dimineața următoare l-am rugat pe tata să se dezbrace în magazie. A rămas doar cu izmenele pe el. L-am pus să se aşeze şi să se aplece în față, iar apoi i-am frecat capul pe jumătate chel cu săpun şi l-am spălat cu

apă călduță până ce părul lui cernit se ridică moale ca lâna proaspăt spălată. I-am spălat mâinile şi picioarele tremurătoare, pieptul, cu o bucată mare de săpun şi apă. Coastele îi ieşeau în afară de parcă ar fi aşteptat să fie numărate.

— Restul trebuie să-l speli tu cum se cuvine, i-am spus şi l-am lăsat să-şi arunce hainele murdare într-un lighean.

De ce n-aş fi folosit pulberea pentru spălat pe care o adusese Daffash din casa lui Samir Paşa? Am acoperit hainele cu nişte pulbere şi am început să frec. Ca printr-o magie, grăsimea ce stătuse lipită de poale se dizolvă. Mândră, am privit rufele spălate. Am avut grijă ca fiecare bucată de cârpă sau haină din casa şeicului Nimer să fie spălată şi pusă la uscat.

Înfăşurându-se în pelerină, tata îmi spuse cu o voce morocănoasă:

— Allah să te ierte, Maha, mi-e frig.

— Stai la soare, ai să te încălzeşti repede.

I-am dat o cană cu lapte fierbinte şi am mers să inspectez livada. Am trecut peste canal. Deşi curgea încă, apa era noroioasă. Stratul unde cultivam înainte henna şi ridichi era acoperit de tufişuri verzi. Aveam multe buruieni de smuls. Portocalii, lămâii şi copacii de grepfrut erau încă acolo, însă pe frunzele lor apăruseră pete de un galben-deschis. Suprafața nu era netedă, precum corturile făcute din păr de capră. Erau bolnavi. Trebuia să-i spun tatei. Vărsatul de vânt al frunzelor, aşa i se spunea. Într-un singur an câmpul ar fi ajuns sterp şi plin de cicatrice. M-am întors spre casă şi i-am vorbit tatei, care stătea în soare şi îl mângâia pe Nashmi.

— Poate că are să găsească Daffash ceva, el a adus tot soiul de pulberi magice în casă.

Daffash clătină din cap atunci când l-am întrebat şi rosti mânios:

— Lasă-mă să dorm!

Um Saad

Vreau să dorm. Vreau să mă odihnesc. Doar asta auzeam în cap. Aş vrea ca Um Saad să mă lase în pace în seara asta. Dar nu. Urechile mele obosite au auzit din nou cunoscutul „Maha, soră”. Mi-am forțat cu greu vocea şi i-am răspuns:

— Da, Um Saad.

— Asistentele s-au dus la culcare, nu? pot să vorbesc acum.

Am privit luna strâmbă, aşezată în mijlocul cerului întunecat şi am oftat:

— Poți, da.

— Am să încep cu un mic „of”, pentru că zilele treceau şi zilele veneau, iar eu încă frecam interiorul burților, le umpleam cu orez şi năut, iar apoi le coseam la loc. Cu ajutorul lui Allah, am umplut casa cu fii. Opt băieți: Saad, Mahmoud, Farid, Jamal, Wahid, Walid, Shaker şi Rawhi. Nici măcar o fiică. Mi-am dorit ca Rawhi, ultimul dintre ei, să fie fată. L-am îmbrăcat în fustițe şi i-am legat părul lung, negru cu fundițe colorate. Când vecinii îi vedeau bonetele, râdeau de mine şi-mi spuneau c-ar fi trebuit să-i fiu recunoscătoare lui Allah că era băiat. Fetele sunt o grijă până în clipa în care intri în mormânt. Gătind, spălând scutece, făcând curățenie în casă, să pot scăpa de mirosul blestemat al cizmelor şi al hainelor lui Abu Saad, astfel au trecut douăzeci şi cinci de ani din viața mea. Cât ai clipi. Doar cloceşti şi fierbi chimen.

— Ce este chimenul?

— Este o sământă. Măcinăm chimenul, îl amestecăm cu orez şi apoi îl fierbem până se îngroaşă. Este servit cu fistic şi migdale oaspeților care vin să binecuvânteze naşterea unui copil. Ajută femeia care a născut să scape de sângele murdar. Cloceşte şi bea chimen.

Nu am mai privit pe fereastră. Abu Saad mi-a dat voie să port un văl şi să stau pe veranda ce era complet

împrejmuită de butuci de vie şi iasomie. Arăta urât şi pustiu iarna, însă vara era împodobită cu alb şi verde. Când stai pe fotoliile din paie, seara, mirosul florilor de iasomie îți învăluie sufletul. Ca în rai. Trăgeam cu ochiul printre frunzele viei la străzile aglomerate ale Ammanului. Înainte eram îndrăgostită de oraşul ăla, dar e un oraş crud. Suferă de o amnezie acută.

— O ce?

— Doctorul Edwards mi-a spus că sufăr de amnezie acută. Amnezie? Vorbe goale. Îmi amintesc totul, chiar şi lucrurile pe care nu vreau să mi le amintesc. Uitarea e o binecuvântare. Ascultă, Saad şi Mahmoud au intrat în afacerea tatălui lor şi s-au căsătorit. Țin minte că Farid voia să fie actor şi a sfârşit prin a fuma şi a juca cărți în cafeneaua League. Jamal a fugit în Europa şi n-am mai primit nicio veste de la el niciodată. Wahid era ajutor de brutar în Raghadan. Walid mergea la şcoală în fiecare dimineață şi îşi petrecea nopțile învățând la lumina felinarelor de pe stradă. Shaker a intrat în armată, iar Rawhi s-a îndrăgostit de o baie publică doar pentru bărbați şi s-a angajat acolo. Vezi, soră, țin minte totul. Aş vrea să nu fi ținut minte. Să tai firele. Înainte tăiam frunzele de viță-de-vie, le fierbeam şi apoi le umpleam cu carne tocată şi orez.

— Orăşenii!

— Sunt foarte gustoase şi la fel sunt mațele umplute, să tot mănânci şi să mănânci. Să-mi hrănesc fiii, să le umplu burțile cu mâncare delicioasă era lucrul care mă făcea cea mai fericită. Farid n-avea poftă de mâncare. Din cauza fumatului, de-asta. Primul lucru pe care îl făcea era să bea dimineața o ceaşcă de cafea turcească. Îți imaginezi ce face fiertura aia țesutului din stomac? Îmi oboseam gura tot spunându-i: „Fiul meu, dragostea mea, te rog, bea paharul acesta cu lapte înainte de cafea.” Dar nu. Locuia într-una din cele două camere pe care le construiserăm în plus pe o latură a casei. Odată era cât pe ce să-şi dea foc la cuvertură. Era o cauză pierdută.

— Fiul meu Mubarak e acum cu unchiul lui Daffash cel rău. Doar Allah ştie cum are să-l crească.

— Nu uita, soră, că am promis că n-o să plângem.

— Mi-aş dori ca doctorul englez să-mi şteargă toate amintirile cu o bucată de vată.

— Roagă-te pentru sufletul profetului, femeie.

— Um Saad, nu mai suport despărțirea asta. Lui Allah ar trebui să i se facă milă de mine şi să mă ducă la tatăl meu şi la Harb.

— Maha, să-ți spun cum să plantezi iasomie irakiană?

— Sunt țărancă, ştiu cum să plantez afurisita de iasomie.

— Sapi în pământ şi faci o gaură lungă cam de un sfert de metru…

— Taci din gură, Um Saad.

— Acoperi toate rădăcinile vlăstarului cu…

Maha

În ciuda copacilor bolnavi, rutina mea zilnică fu reluată aşa cum era înainte. Mă trezeam dimineața, îmi legam o eşarfă în jurul capului, o fixam cu o bentiță neagră şi-mi băgam poala rochiei în pantaloni.

— Bună dimineața, copile, spuneam şi mângâiam cu grijă pântecele ce-mi creştea.

Sahi se agita gălăgios în cotețul de sârmă reparat, implorând să fie lăsat liber să se plimbe prin curte. Am reparat cotețul găinilor, acoperind găurile cu frunze de palmier. Urma apoi strigătul lui Raai, iar Nashmi ne asigura printr-un lătrat slab că mai trăia. După ce măturam podeaua şi împătuream carpetele şi saltelele, pregăteam micul dejun pentru tata şi pentru Daffash. Lapte, ouă, miere şi unt. Al meu consta într-un pahar cu lapte amestecat cu două ouă crude.

Îmi lua ceva timp să fac curățenie în casă, în magazie şi în curte. Cei doi palmieri se țineau încă drepți în fața curții. Rădăcinile lor erau înconjurate de pietre, buruieni şi noroi. Le-am curățat straturile şi am stropit cu apă solul uscat. Mi-am pus sapa pe umăr, am rostit numele lui Allah şi am pornit spre câmp. Să văd portocalii bolnavi, să le vorbesc şi chiar să le cânt în timp ce săpam pământul de sub ei, asta mă ajuta să uit totul. Să uit de satul ce era prins între mare, râu şi munți, de casa bătrână şi de gurile nemiloase ce nu păreau să obosească niciodată muşcând din oameni: „Tânăra văduvă – Allah să ne ierte – se ocupă de casa lui Nimer şi de toți din ea."

Într-o dimineață, în vreme ce măturam podeaua, am pornit radioul şi am auzit un accent cunoscut. „Bună dimineața, frate țăran", rosti radioul. „În dimineața aceasta vom vorbi despre o boală care afectează copacii citrici. Dacă observi că frunzele copacilor voştri nu mai sunt netede", am auzit şi am aruncat cât-colo mătura, „şi umflate, cu nişte pete pe ele", m-am aşezat lângă aparat

şi am ascultat în continuare, „îi poţi vindeca stropind copacii cu un lichid alb pe care îl poţi lua de la cooperative. Inginerii noştri agricoli te vor ajuta.”

Am alergat la Daffash şi l-am zguduit până s-a trezit.

— Daffash, am auzit ceva la radio. Poţi să capeţi de la stăpânul tău, Samir. Daffash, portocalii.

— Mă trezeşti ca să-mi povesteşti despre portocalii tăi nenorociţi.

— Nu, ascultă-mă.

După ce am repetat de trei ori aceeaşi explicaţie, Daffash înţelese despre ce vorbeam.

— Are să-mi ia preţul din salariu, spuse el.

— Pe sufletul mamei noastre, Maliha, te rog, adu-mi puţin din leac.

— Bine, am să aduc, zâmbi el.

După trei săptămâni un Land Rover se opri în faţa porţii noastre. Construisem un gărduleţ în jurul stratului de henna şi de ridichi, ca să nu mai treacă paşa peste plantele mele. Unul dintre servitorii lui Samir Paşa sări din Land Rover şi îmi dădu două butoaie pline cu un lichid alb ce puţea îngrozitor. Mi-am acoperit nasul cu capătul eşarfei şi i-am făcut cu mâna.

Era înalt şi creol. Îmi spuse, ca şi cum ar fi dat ordinul servitorului din bucătărie:

— Pentru copacii bolnavi. Porţi mănuşile astea de cauciuc.

Am rămas cu gura căscată, nu văzusem în viaţa mea mănuşi de cauciuc. Arătau ca mâinile tăiate ale unui om. Îmi îndesă mâna ezitantă într-una dintre ele şi zâmbi.

— Umple stropitoarea cu lichidul acesta, cu mare grijă. L-am amestecat deja pentru tine. Ai grijă să nu verşi deloc pe pământ. Stropeşte copacii de la vârf spre rădăcină. Ai înţeles?

Am clipit în semn că înţelesesem.

— Ziua bună.

Urcă apoi în Land Rover şi plecă ridicând un nor de praf.

Mi-am pus mănuşile şi am cărat butoaiele în curte. Era greu de stropit copacii înalți, dar am găsit cele două cutii de lemn pe care le adusese Daffash de la ferma şefului său. Le-am pus una peste alta şi am început să stropesc vârful copacilor, cântând: „Baia îți e rece, şeicule, rece şi răcoritoare, şeicule.” În curând aveam să spăl piciorușele delicate ale fiului meu. „Rece dar răcoritoare, fiul meu.” Copacii mei se unduiau în tăcere. Era spre binele lor, iar ei ştiau asta.

Duhoarea leacului se ridică sus, tot mai sus spre cer. Părul, rochia, brațele şi picioarele îmi erau pătate cu lichidul alb. Mi-am scos eşarfa şi bentița, am aruncat mănuşile pe un butoi. Uneori simțeam o neîncredere profundă față de ajutorul orăşenilor. Dacă leacul pe care îl adusese paşa era doar nişte var pe care arabii îl foloseau la vopsitul caselor? Pisălogul din mine începu să macine. N-aş fi suportat să pierd portocalii. Proasta de mine, nu-mi mai rămânea decât să aştept şi să văd.

M-am întors în casă, am fiert nişte apă şi mi-am spălat trupul ce mă durea. Pântecele îmi era mare, copt. Loviturile erau tot mai dese în ultima vreme. Rochia din catifea brodată a mamei mele fu singura haină curată pe care am găsit-o. Mâinile îmi erau reci ca gheața când am atârnat pe sârmă lucrurile spălate. Briza răcoroasă sosi dinspre munți, aducând cu ea mirosul de zăpadă. Am aprins vreascuri în sobiță şi am lăsat adierea să ațâțe focul; am cărat-o apoi înăuntru şi am pus-o în fața tatălui meu, care asculta radioul.

— Pe Allah, pot să înțeleg nițel din vorbele lor împopoțonate, rosti el entuziasmat.

Se auzi o bătaie în uşă, apoi Tamam intră în încăpere.

— Bine ai venit, mătuşă, am spus şi i-am sărutat mâna.

Pufai din pipă în camera deja plină de fum şi rosti:

— Cum te simți, copila mea?

— Sunt bine, mătuşă, doar nişte dureri de spate.

— Ai să naşti în curând. Şi cum se simte şeicul Nimer?

— Sunt bine. Nashmi îmbătrâneşte.

Tamam mai pufăi o dată din pipa ei cea lungă şi rosti:

— Nu mai ascultaţi aparatul acela. Poveştile noastre sunt mai frumoase.

— Te rugăm, spune-ne o poveste.

— Bine. Opriţi întâi aparatul. Au fost o dată, sau poate că n-au fost, în cele mai vechi timpuri, o mamă şi fiul ei. Mama cocea pâine, iar fiul se juca lângă ea. În timp ce ea întindea aluatul pe plită, fiul ei se uşura pe pământ. Mama nu găsi nimic cu care să-l şteargă aşa că ceru ajutorul lui Allah. El îi trimise o bucată de mătase. Stăpânită de lăcomie, femeia nu voi să folosească mătasea şi îşi şterse fiul cu o bucată fierbinte de pâine. Imediat, din pielea lui începură să crească fire groase de păr. Posteriorul îi fusese ars de pâine şi deveni de un roşu strălucitor. Fiul ei se transformă dintr-unul din fiii lui Adam într-o maimuţă. Allah să ne protejeze de lăcomie şi deformare.

— Singura maimuţă pe care am văzut-o vreodată era cu un străin care a venit la noi în sat, am spus eu.

— Ah, mincinosul acela împuţit!

— Allah să-ţi dăruiască un fiu cu părul asemenea aurului, gura ca un rubin şi ochii asemenea smaraldelor, amin.

— Nişte cafea, mătuşă?

— Binecuvântate fie-ţi mâinile, Maha.

I-am privit ochii înguşti şi i-am zâmbit. Sufletul lui Harb tropăia în jurul casei. De ce nu l-aş fi putut lăsa înăuntru? Să-l ajut să se întoarcă din ţinutul celor dispăruţi. Era cu noi. Copilul lui se mişca în mine.

— Ai să naşti în curând, Maha.

Am zâmbit şi i-am arătat mătuşii covorul.

— Priveşte, mătuşă, am mai ţesut.

— De ce nu vrei să vopseşti lâna, ca şi celelalte femei din trib?

— Îmi plac bejul şi maroul.

— Maha, tu crezi că eşti altfel decât femeile din trib,

spuse Tamam.

— Maro? Mâinile îmi sunt mai întunecate pe zi ce trece, murmură tata. Niciun zgomot în casă, nicio veste.

— Mâine nepotul îți va dansa în jur.

— Lăudat fie Allah.

A doua zi dimineață, mi-am băgat poalele rochiei în pantaloni şi mi-am legat strâns bentița. Trebuia să arunc o privire portocalilor bolnavi, să văd dacă erau mai bine. Am luat sapa şi am sărit peste canal, îndreptându-mă spre livadă. Toate frunzele bolnave căzuseră la pământ, iar unii dintre portocali erau acum complet golaşi. Am sperat că leacul era cel bun pentru boala lor. M-am aplecat şi am smuls nişte buruieni, le-am aruncat în apropierea canalului. O durere surdă m-a lovit în spate. Mi-am cufundat mâinile în apă şi m-am spălat pe față. Era doar o durere de spate care venea şi dispărea ca valurile nehotărâte. Am strâns nişte pietre şi le-am adunat lângă un rând de copaci. Voiam să le folosesc ca să țin apa în afara straturilor. O durere şi mai puternică mi-a cuprins spatele. Am încercat să n-o bag în seamă în timp ce săpam pământul. Trebuia să las plantele să respire cum trebuie.

Am pus sapa pe pământ şi m-am aşezat lângă canal. Mi-am strâns talia cât de tare am putut cu ambele mâini. Când mi-am lăsat capul pe pământul proaspăt săpat, mirosul de sol roditor mi-a umplut nările. M-am lăsat pe spate, încercând să scap de valurile de nestăpânit ale durerii. Ciripitul rândunelelor şi sunetul apei curgătoare mi se amestecau în cap. Era rece, umed, sub lămâi. Mi-am înfipt degetele în pământ şi am zâmbit. Două mâini puternice mi-au înşfăcat mijlocul şi au început să stoarcă şi să învârtă. Un vierme de pământ se strecură pe lângă mâna mea, unduindu-se şi apoi îndreptându-se iar. Unduindu-se şi îndreptându-se. Eram maronie şi rozalie. Zgomotul lătratului leneş al lui Nashmi m-a îndemnat să mă ridic şi să merg în casă. Am ridicat capul, dar un alt val de durere mi-a atacat trupul asemenea unor cuțite

ascuțite. Soarele era doar un cerc strălucitor sub pleoapele mele. Mi-am lipit obrazul de pământul rece şi am închis ochii. Apa caldă a Mării Moarte îmi masa trupul întreg. Poc, poc, poc. Ca nişte perne aducătoare de uşurare. Mâinile lui Harb îmi mângâiau umerii şi ceafa. Când am deschis ochii, de gene îmi atârnau picături de sudoare şi lacrimi. Am gemut, aşteptând următorul val. Privighetoarea trecu fâlfâind pe deasupra apei. Câmpia Mării Moarte se deschidea sub lumina lunii asemenea unei scoici sidefii. Apa sclipea sub pleoapele mele. Vai, Maliha, mamă, salvează-mă. M-am scufundat din nou în mare.

Durerea a sporit, iar eu mi-am astupat gura cu mâna, ca să nu țip. Poate că tata n-ar fi suportat să audă un asemenea strigăt de durere. Mi-am întins trupul şi am desfăcut picioarele larg. Durerea era tot mai sfâşietoare. Auzeam sunetul de tobe ale țiganilor ce nu-l venerau pe Allah. O gură mică de aer, apoi din nou durerea insuportabilă. Mi-am îndoit genunchii şi am încercat să respir. Mi-am îndoit din nou genunchii, împingându-mi coapsele în sus, luptând împotriva durerii ce mă sfâşia înăuntru. În depărtare se auzeau lătrături şi melodii de fluier. Un sac de piele plesni, iar din mine năvăli un şuvoi de apă şi sânge. Mi-am aruncat bentița şi eşarfa cât colo, mi-am smuls părul umed. Valuri de durere treceau peste mine, iar după fiecare din ele simțeam că înot în mare cu Harb. Degetele subțiri ale tatălui meu îmi mângâiau părul şi-mi spuneau „o să fie bine”. Nu-mi mai controlam trupul. Muşchii începură să se contracte. Am strâns cât de tare am putut o mână de pământ, am tras aer în piept şi am împins cu toată puterea, să arunc afară durerea. O bucată rotundă de carne roşiatică, mustind de sânge şi murdărie alunecă afară, pe pământ.

Fiul meu? I-am atins trupuşorul alunecos şi am început să râd şi să plâng. Fiul meu căzuse pe pământul bunicului său. Un covor de fericire şi uşurare. Era orb şi semăna cu un vierme, dar inima-mi zbură din piept

pentru a-l îmbrățișa. Când am întins brațele, l-am ridicat şi l-am îmbrățişat, el începu să plângă. Se împotrivea atingerii umane după atâtea luni petrecute în apă călduță. Era micuț şi roşu ca o nectarină. Degetele de la mâini şi de la picioare îi erau unite cu o pielicică subțire. Când i-am frecat trupul cu eşarfa, m-a copleşit un sentiment ciudat, călduț. M-am îndrăgostit de creatura micuță, ca un viermişor, ce-mi stătea în poală şi plângea din toate puterile. Tata îngenunche şi spuse:

— Curajoasă, Maliha. Lăudat fie Allah.

Şeicul Nimer sărută pământul acoperit de sânge şi, cu un cuțit din bambus, tăie cordonul ombilical. Legă strâns buricul fiului meu cu un fir scos din eşarfa.

— Să mergem în casă.

Mi-am luat bebeluşul în brațe şi am pornit spre casă lăsând în urmă o dâră de sânge.

Tamam, Hulala, Hamda şi Nasra năvăliră cu toate în cameră, chiuind.

— Maha şi fiul lui Harb. Allah a luat şi Allah a dat!

Aprinseră focul în sobiță şi aduseră un lighean plin cu apă călduță şi ierburi.

— Preamărit fie Allah, Protector al sufletelor, Cel care dă şi Cel care ia.

Tamam frecă trupul nepotului ei cu ulei de măsline şi sare, îi frecă mâinile şi picioarele cu făină călduță, îi puse în ochi *kohl,* apoi îl înfăşură într-o bucată mare de cârpă. Mă ajutară să mă dezbrac şi mă spălară. Mirosul de busuioc şi de frunze de lămâi pe care le puseseră în apă umplu încăperea. Când, în cele din urmă, m-am aşezat pe saltea, mă simțeam amețită, dar fericită. Înfăşurară trupul fiului meu într-o cârpă pe care o fixară cu panglici. Părea aşa de mic şi neajutorat. Am început să plâng în tăcere. Bebeluşul meu era un orfan, nu avea tată, n-avea coloană. Nimeni de care să se sprijine. Cine avea să-l învețe să călărească? Cine avea să…

Tamam plescăi din buze şi spuse:

— O mamă care alăptează nu trebuie să plângă. Are

să-ți sece laptele.

Nasra rosti:

— Aşa de frumos, fiul tău.

Hamda făcu curățenie în cameră, puse nişte tămâie în jar şi aşeză o salteluță în leagănul copilului. Darul lui Tamam pentru nepotul ei. Băiatul meu începu să plângă. Inima-mi tresări în piept. L-am luat în brațe, i-am sărutat ochii înnegriți cu *kohl şi* amuleta mare, triunghiulară, pe care o avea prinsă la piept. Mi-am scos unul dintre sâni şi i-am dus sfârcul în dreptul guriței sale. Se opri chiar atunci din plâns şi începu să sugă din laptele sânului meu plin. Deschise ochii şi două heleşteie mari de chihlimbar mă priviră absente. Trupul îmi era copleşit de plăcere şi am uitat cu totul durerile naşterii de sub lămâi. Căpşorul lui rotund se odihnea pe pieptul meu şi am simțit atunci c-aş fi făcut orice ca să-l apăr. Mângâindu-i părul negru şi des am întrebat:

— Ce nume să-i dăm?

— Îi vom spune Mubarak. Mama ta şi-a mai dorit un fiu. Allah ni l-a adus acum, rosti tata.

— Mubarak, ascultă-ți bunicul, am spus eu, iar surorile începură să râdă.

Povestaşul

În numele lui Allah cel Milos şi Milostiv, pacea să coboare asupra sufletului lui Iisus, fiul Mariei, în ziua în care s-a născut, în ziua în care a murit şi în ziua în care va învia. Maria se retrăsese de lângă ai ei pentru a trăi într-o încăpere cu deschidere spre răsărit, unde întunericul dă naştere luminii. Duhul lui Allah nu a părăsit-o în momentele de singurătate. Luând înfăţişarea unui bărbat desăvârşit, duhul a vizitat-o şi i-a spus că Allah avea să-i dăruiască un fiu desăvârşit.

El nu este fiul lui Allah, care nu a fost născut şi nu a născut niciodată. Allah i-a spus spiritului „Fii!" – şi aşa este.

Maria fusese castă şi pură, însă Maha din tribul Qasim era murdară şi malefică. Soţul ei era mort şi nu se mai urcase pe ea de multe luni. Cum rămăsese ea însărcinată şi cine era nefericitul tată? Oamenii spun că atunci când a petrecut o noapte în munţi, căutând rămăşiţele soţului ei Harb, o creatură cu picioare de om şi cap de cal a călărit-o în apropierea fântânii. Pântecele creştea tot mai mult şi mai mult, iar diforma creatură creştea în ea. În timpul nopţii devenea mai grea şi loviturile erau atât de dureroase încât femeia petrecea nopţi întregi gemând şi blestemând.

A părăsit casa soţului ei chiar în clipa în care i s-a spus că spiritul lui a plecat spre Creator. Tamam a plâns şi a plâns, implorând-o să rămână pentru a risipi singurătatea şi a o ajuta în vremea bătrâneţii.

— Nu! a strigat tânăra văduvă.

Când a ajuns la casa tatălui ei, un spirit malefic a posedat întreaga zonă. Cu ajutorul a doi jinni soldaţi ai Stăpânului nostru Solomon, ea a întors totul cu fundul în sus şi şi-a întins cuibul pe toată proprietatea virtuosului său frate Daffash. A frecat, a măturat, a arat şi a smuls buruienile, s-a plecat în faţa stăpânilor ei jinni şi şi-a

întins mâinile. Oamenii spun că era gravidă cu o creatură care în viața anterioară fusese tăietor de lemne. Un jinn, care cu o singură lovitură a mâinii lui a tăiat coamele copacilor, lăsând în urmă doar butuci. Fetusul greu, tot crescând în ea, îi sfâşia măruntaiele. Ea gemea şi plângea, se tot ridica şi apoi îngenunchea.

Tatăl ei ştia ce o măcina, însă nu voia să se apropie de ea. Petrecea ore întregi stând pe sacii cu orz din magazie. Stătea pe sac şi blestema vântul din est, ce sufla peste vale nemilos. Nu ştia dacă are vedenii sau dacă, într-adevăr, două mâini imense se preumblau pe deasupra pământului, denivelând suprafața universului. Îşi ținea bastonul cu hotărâre şi îşi târşâia picioarele pe pământ cu grijă, sperând să nu fie luat de vânt ca o boccea de zdrențe. Odată, când a mers la sanctuar să se roage, întrebă pe unul dintre bărbați despre munții Ierusalimului.

— Nu mai sunt. Au dispărut, s-au transformat – puf! – în aer. Unde sunt, Salah? Unde sunt, Hakim? bălmăji el, înainte de a se aşeza pe podeaua rece a sanctuarului şi a începe să plângă.

Mâna imensă, credea el, care trecea acum pe deasupra părții din vest a văii, avea să tot apese, până când întregul sat avea să fie devorat de vid.

Şeicul Nimer din tribul Qasim fusese doborât de furtuna pe care o stârnise fiica lui atunci când se întorsese în casa lui. Începu să aibă halucinații şi să facă spume la gură, refuză să mănânce orice gătea ea, deoarece odată văzuse piciorul unei şopârle plutind în lapte. Vrăjitoarea încercase să-şi otrăvească tatăl, ca să-i asigure o proprietate vastă fiului ei, care avea picioare de țap.

— Tată, o, tată, poți te rog să te muți din camera asta? Am să fac curățenie aici, mâine-dimineață, şuieră ea.

Şeicul Nimer se mută în a doua cameră. Ea îi bătu la uşă cu pumnul încleştat şi-şi şuieră din nou porunca:

— Tată, o, tată, te poți muta din camera asta?

A tot bătut la uşă şi a tot poruncit bătrânului să se mute dintr-un loc într-altul până când el ajunse în magazie. Ea a închis uşa bine, a pus mânerului un lacăt mare şi l-a lăsat pe bătrân să putrezească în propriul rahat şi-n urină. Oamenii spun că atunci când şeicul Nimer din Qasim a început să îşi construiască casa, el a împodobit uşile cu bucăți de piatră albe din munții Balqa, munții în care trăiesc nimfele. Umbra ruginie, luminoasă, a rodiilor acoperea munții. Primăvara, culoarea devine mai caldă atunci când se amestecă cu trandafirul strălucitor al florilor de rodii. Dacă veți călători în Valea de Sare şi veți merge pe malul râului cu măgăruşul şi cu maimuța voastră, veți vedea în cele din urmă o scăpărare strălucitoare a părului blond al nimfelor, plutind deasupra apei sclipitoare asemenea aurului topit.

Răsuflarea aurie a soarelui umplea valea atunci când Maha țâşni pe uşa împodobită cu pietre albe. Părul negru îi atârna pe umeri precum catranul cu care țăranii greci marcau uşile femeilor adultere. Soarele era în mijlocul cerului în momentul în care valea tristeții auzi strigătul sălbatic, țipătul ce se scufundă în Marea Moartă şi trezi stâlpii de sare ce dormeau sub apă. Țipetele ei care erau uscate precum pământul arid din partea de nord a satului, deveniră treptat umede. Lacrimi de durere şi frustrare îi curgeau pe obraji. Îl blestema pe Allah pe Tronul Său, îngerii Lui şi profeții – caut refugiu departe de femeia cu limbă ca de şarpe – pentru durerea pe care i-o provocau, pentru darul duhului murdar, cu copite de țap, care îi sfâşia carnea. Maleficul născu malefic şi are să trăiască mai mult decât noi toți. Loviți-vă tamburina de şold. Tring-tring-trang.

Femeia îmbrățişă copilul acoperit de sânge şi mizerie, îl strânse la piept şi îi sărută picioarele hidoase. Cu limba, ea supse şi înghiți sângele, mucii şi apa până când fiul ei fu curat. Atunci când îl lovi peste fund, el scuipă pe fața mamei lui şi începu să plângă. Treptat – lăudat fie Allah, Stăpânul creaturilor – părul de pe picioarele de țap

începu să cadă, iar picioarele hidoase să se retragă către părțile laterale ale corpului. Când copilul se opri din plâns cerul era purpuriu, iar vântul purta răsuflarea fetidă a lui Iblis, îngerul neascultător. Trupul i se metamorfozase, arătând acum ca al nostru, cu două picioare, fără coarne şi cu bărbia normală. Oamenii povestesc că atunci când au mers să îl vadă, el nu vorbea în leagăn, ca Iisus – pacea să se coboare asupra Lui –, însă ochii lui păreau să vorbească. Privea către orizontul îndepărtat, către obiectele nevăzute ce pluteau în aer. Oamenii jură că în irisurile lui au văzut reflexia palatelor midianite din Yemen. Fiul abia născut visa să devină rege în Rub al-Khali şi Aden, avea o privire tristă, dar plină de lăcomie şi ambiție. Fiul vrăjitoarei din tribul Qasim tot privea la bogățiile îndepărtate şi scuipa fețele oamenilor, privea şi scuipa. Ea l-a numit Mubarak, iar oamenii din sat i-au spus fiul văduvei negre.

Maha

Aşezată pe podea, în întuneric, priveam fața luminoasă a fiului meu.

— Allah să te protejeze de deochi şi de ochii mei.

Luna arăta în noaptea aceea ca o bucată strâmbă de os. Strălucirea ei trecea prin ferestruică, intrând în camera liniştită. Voiam să aud respirația fiului meu. Însă am auzit strigătele lui Raai şi lătrături în depărtare. Leagănul era vopsit cu albastru şi împodobit cu semiluni albe pe fiecare parte. Albastrul era pentru a-l feri de deochi şi semilunile albe erau ale stăpânului nostru Mohamed. Am încercat să adorm, dar nu am reuşit. Am invocat în minte cele mai plăcute gânduri. Eram tânără, neînfricată şi în îmbrățişarea caldă a lui Harb. „Ochi frumoşi, Maha”, rostea el, iar eu mă apropiam cât de mult puteam. Mubarak începu să plângă. L-am luat în brațe şi am început să-l alăptez. Lumina ochilor mei nu avea tată. Dar atunci când avea să fie mare o să fie cel mai bun călăreț al tribului şi protectorul casei noastre. Suptul mi-a adus o durere surdă de spate şi m-a făcut să sângerez şi mai mult. Suge laptele, suge laptele şi creşti; simțeam cum laptele se scurgea până în stomacul meu.

— Cu fericire şi sănătate, fiul meu.

În dimineața următoare, am dat drumul la radio şi am început să mătur prin casă. De când leacul cel urât mirositor îmi vindecase copacii, începusem să-l ascult pe bărbatul care vorbea despre agricultură. „Fratele meu țăran, anotimpul culesului…” Am pus scutecele murdare într-un lighean şi eram gata să torn nişte pulbere pentru spălat. Nu, mi-am zis, şi am folosit săpunul delicat Nabulsi. Am frecat şi am tot frecat, umplând încăperea cu aburi şi cu miros de săpun. După ce am pus rufele la uscat, mi-am scos rochia veche din cufărul de lemn şi am folosit-o ca suport. Mirosul de praf, mizerie şi noroi a ieşit din cufăr şi s-a răspândit în cameră. Mi l-am legat pe

Mubarak în spate şi am pornit spre câmp.

— Gata, gata. Acum ai un sac.

Am mers în livadă şi mi-am găsit sapa aruncată lângă canal. Probabil că tata îngropase cordonul ombilical. Am desfăcut sacul şi l-am aşezat pe Mubarak pe jos.

— Sufletul mamei tale, vreau să fii aproape de pământ.

Am împins pietrele şi noroiul deoparte, lăsând apa să se scurgă spre straturi. Unul câte unul, copacii însetați băură din apa lui Allah.

Mi-am amintit ce auzisem la radio în dimineața aceea. Valea Iordanului e bună pentru plantatul legumelor, în special al roşiilor, bamelor şi castraveților. De ce să nu fi plantat câteva în curte? Daffash apăru brusc în fața mea. Nu-mi venea să-mi cred ochilor. Daffash chiar venise la livadă. Mustața lui subțire era bine răsucită, dar el avea pungi întunecate sub ochi.

— Bine ai venit, frate.

— Fată, m-ai făcut unchi.

— Da.

— Vreau să-mi țin în brațe nepotul. Pe Allah, ai născut un bărbat. Vreau să-l țin în brațe, spuse el cu o voce plină de încântare şi de bucurie.

Daffash să zâmbească? Nici nu ştiam cum arăta atunci când zâmbea. Inima mi se strânse atunci când îmi luă în brațe bebeluşul.

— Unchiul tău are să te învețe să călăreşti, să tragi cu puşca şi să conduci maşina. Ce zici de asta? rosti el.

Pe Allah, zâmbea. Aş fi vrut ca Daffash să mă lase în pace, să-mi lase în pace şi fiul; du-te în oraş şi cufundă-te în luminile false ale Ammanului.

— Lucrezi azi?

— Zâmbeşte-i unchiului tău. Ehee. Mubarak, eu plec acum. Ne vedem mai târziu.

Îşi răsuci mustața cu degetele şi spuse:

— Pentru că ai născut un bărbat poți sta în casa mea.

Mă apucă de mâini şi mă sărută pe frunte. Mirosul de pulbere pentru spălat îmi umplu nările. Trupu-i

subțiratic trecu peste pământul noroios, iar când norul alb al cămăşii lui dispăru, mi-am trecut degetele peste fața bebeluşului meu spunându-i:

— Caut refugiu în fața răului blestemat.

După o săptămână, am început pregătirile pentru ceremonia de circumcizie. M-am asigurat că aveam destule grâne şi orez. O oaie şi o capră au fost cumpărate de la şeicul Talib. Nasra a insistat s-o jertfească pe Nawmeh pentru fiul Mahei. Am încercat s-o fac să se răzgândească pentru că ştiam cât de mult ținea la capra aceea. Nasra scutură din cercelul ei şi spuse:

— Un fiu, am. Fiul tău, Maha.

Am îmbrățişat-o. Era mai slabă decât de obicei, iar pe față avea noroi şi mizerie. Prietena mea îmbătrânea. Nasra n-avea să se căsătorească.

Nasra şi cu mine am mers în munți să adunăm limba-boului şi muşețel pentru Mubarak. L-am lăsat cu mătuşa, să sugă apă cu zahăr. Era o zi însorită, cu cerul de un albastru strălucitor şi un soare sclipitor ce nu dădea căldură. Vântul era rece ca o lamă de cuțit. Oare închisesem fereastra înainte de a pleca de-acasă? Oare avea Tamam să mai pună o piele de oaie peste copilul meu? Când am ajuns în creştetul muntelui, peisajul văii era atât de clar încât îndurera ochii. Case umile din lut, înghesuite laolaltă şi o casă mare, albă, ce domina asupra lor.

— Pe Allah, a cui e casa aia?

— E casa cea nouă a lui Samir Paşa. Lucrează acolo, fratele tău.

M-am aşezat pe o stâncă ce înfrunta vântul din vest, ce venea dinspre Ierusalim. Iordanul tot mai încerca să aducă Marea Moartă la viață, iar satul de acolo părea mai mare. Erau câteva petice verzi de pământ pe malul vestic al râului. O țărancă puternică trebuie să fi muncit zi şi noapte pe pământul lor. Pe partea noastră nu prea era verde, în afară de oaza verde a palatului paşei. Mă întrebam cum mâncau oamenii aceia, cum se salutau

unii pe alții. Soarele aluneca la orizont, îndreptându-se spre ascunzătoarea lui. Nasra țâşni ca o săgeată să-şi adune turma. Dacă ar fi apus soarele în timp ce oile păşteau, Nasra credea că un ghul avea să le măcelărească pentru a-şi hrăni copiii. Femeile din tribul Qasim alergau de colo-colo ocupate. Puncte negre ce arătau ca nişte furnici harnice. Nici mai mult nici mai puțin. Toată viața lor asudă, sapă pământul ca să construiască cuiburi pentru bărbații şi copiii lor, iar în cele din urmă mor şi sunt uitate. Furnici fără nume, trecut sau viitor. Soarele se refugie la creatorul său. Am pornit înapoi spre casă, ținând strâns la piept un braț de limba-boului şi unul de muşețel.

A doua zi mi-am uns fiul, care avea şapte zile, cu ulei de măsline şi sare şi l-am aşteptat pe imamul Rajab să vină şi să îi rostească lui Mubarak la ureche chemarea la rugăciune. Casa era plină de femei, iar cortul din grădină era plin cu bărbați: şeicul Talib, tatăl meu, Raai, imamul Rajab, Murjan şi Daffash, care turna cafeaua şi întâmpina oaspeții. Mai devreme, în dimineața aceea, pregătisem pâinea şi fiersesem cerealele. Nasra tăie oaia sacrificată şi pe Nawmeh în bucăți şi le aruncă în apa ce fierbea. Am zărit-o ştergându-şi lacrimile în timp ce învârtea în orez. Nu ar fi trebuit să o las s-o omoare pe Nawmeh. Hulala sosise cu un mănunchi de ierburi şi țărână, ce aveau să fie puse pe rană după aceea. Când desfăcu legătura am rămas cu gura căscată: piatră acră, bălegar, carii de lemn şi schinduf erau amestecate. Hulala râse, îmi dădu un săculeț şi rosti cu vocea ei ascuțită:

— Amestecă astea pentru copilul tău.

Tamam îi mulțumi, desfăcu săculețul şi puse zahărul candel, cele câteva semințe de cimbrişor, muşețel şi anason pe o bucată de tifon, legând apoi colțurile pentru a forma o punguță. Am înmuiat-o în apă şi am pus-o apoi în gura lui Mubarak. Fiul meu, lumina ochilor mei, începu să sugă punguța de parcă ar fi fost sfârcul meu. Hulala dădu din cap a aprobare şi spuse:

— O să adoarmă. Mergi şi termină-ţi treaba.

Înainte ca soarele să se oprească în mijlocul cerului, imamul Rajab tuşi şi intră în încăpere. Hulala măcina, răbdătoare, balega uscată cu două pietre. Fără să spună nimic, imamul îşi suflecă mânecile, îşi fixă turbanul şi începu să rostească lângă urechile fiului meu chemarea la rugăciune.

— Allah-u-Akbar. Allah-u-Akbar.

— Aşa are să se obişnuiască cu sunetul Islamului. Când are să crească mare va fi un bun musulman, îmi explică Hulala.

— Allah e mare! strigă imamul cât de tare putea.

Eu mă temeam că băiatul putea să surzească din cauza zgomotului atât de puternic. Imamul îl puse pe Mubarak pe saltea, puse o grămăjoară de bălegar sub glandul lui, apoi scoase un pumnal ascuţit dintr-un suport de piele învechită. Inima îmi coborî până în genunchii ce-mi tremurau, iar totul din mine începu să se frământe.

— În numele lui Allah.

Apucă capătul penisului lui Mubarak într-o mână şi pumnalul în cealaltă.

— Vom înlătura necredinţa şi necurăţenia, rosti el, şi tăie bucata de piele ce atârna.

Femeile ce găteau afară cântau:

Circumcis, o, Shalabi,
Lacrimile-i preţioase curgând.

Pe coapsele-i micuţe curgea sânge. Hulala puse amestecul de bălegar cu pământ şi piatră acră pe rană.

— Ia-l în braţe, Maha, şi învârte-te.

Mi-am luat în braţe fiul ce sângera neîncetat şi m-am plimbat în jurul casei de şapte ori, să-i potolesc durerea, şi să-l apăr de deochi.

Circumcis, o, Shalabi.

Ascute-ți cuțitul,
Fă-ți mâna uşoară.

Bebeluşul meu tot plânse până ce lacrimile i se scurseră pană în urechi. În timp ce mergeam, am încercat să-i pun legăturica de schinduf în gură. Nu a vrut-o. Am mers în magazie, mi-am scos un sân şi i-am pus sfârcul în gură. A plâns în continuare şi nu a vrut să sugă. După mai multe încercări, a apucat cu limba sfârcul întins, şi a început să sugă. În timp ce-i ştergeam lacrimile cu mâneca, plângeam şi eu. Lumina ochilor mamei lui suferea. Dădea drumul sânului, apoi îl apuca iar. Suferea. Rana, plină de praf întunecat, încă sângera. Vai, unde era tatăl lui? Unde era Harb?

Dacă îl răneşti pe cel frumos
Am să te blestem, Shalabi.

M-am întors în camera principală. Femeile mâncau ce rămăsese din *mansaf,* iar bărbații sorbeau cafea în cort. Am vrut să-mi înfăş fiul, dar cotoroanțele nu m-au lăsat, spunând că rana trebuia să stea descoperită ca să se vindece repede. Cu vocea-i ascuțită, Hulala adăugă:

— Urina o s-o vindece.

L-am pus pe Mubarak în leagăn şi am oferit stafide şi boabe fierte oaspeților mei. Vocile bărbaților ce plecau ajunseră până la urechile femeilor:

— Felicitări.

— Lăudat fie Allah.

— Să-l vedeți mire.

Tata intră în cameră şi puse cinci dinari de aur sub perna lui Mubarak. I-am sărutat mâna şi i-am spus:

— Fie ca binecuvântările tale să dăinuie asupra capetelor noastre.

Trebuie să fi văzut urmele de lacrimi de pe obrajii mei, căci şi-a mişcat bastonul şi a spus:

— Nu fi tristă pentru că eşti cea mai înălțată.

Am dat din cap şi l-am urmat pe tata până la uşă. Bărbații se înfăşurau în pelerine şi-şi luau rămas-bun, toți în afară de şeicul Talib, care stătea de vorbă serios cu fratele meu. De când avea şeful tribului timp pentru fratele meu? Om trăi şi om vedea.

Fiecare țipăt slobozit de buzele fiului meu îmi făcea inima să se strângă. Rana mai sângera încă, acum încet. Nu înțelegeam rostul acelei tăieturi. Imamul Rajab îmi porunci să îngrop pielița tăiată, ca să nu o mănânce pisicile sau câinii. Am aşezat sub un lămâi o parte din fiul meu. Mubarak s-a tot trezit şi a plâns în noaptea aceea, aşa că l-am legănat şi l-am plimbat prin casă ca să-i ostoiesc durerea. Poate că vântul rece avea să-i răcorească rana. Nashmi lătra din când în când, dar strigătele lui Raai erau mai dese. Raai proteja cu hărnicie onoarea femeilor din trib. Dar cum le-ar fi putut apăra pe femei de propriile lor vise? L-am strâns pe Mubarak şi mai aproape de piept şi am continuat să mă plimb. Palmierii se întindeau parcă să atingă cerul întunecat. În noaptea fără lună, arătau ca nişte bețe arse. Doi îndrăgostiți. Aveam vedenii. Sufletul lui Harb era captiv în cer. Voia să fie alături de mine şi de fiul lui. Puteam să aud chiar şi sunetul paşilor lui. Să-l eliberez.

— Harb, eşti geamănul sufletului meu, soțul meu, dragostea mea, viața mea.

Lumina dimineții se întindea acum pe cer, transformându-l într-un albastru difuz. Momentul răsăritului îmi săltă inima. O ridica sus, până la Muntele Latroun, unde călugării rosteau rugăciunile de dimineață. Când dinspre minaret se auzi strigătul „Allah-u-Akbar”, Mubarak îşi închise ochii mari şi adormi epuizat. L-am pus în pătuțul lui şi l-am acoperit cu o pânză albă, subțire.

Um Saad

— Maha, soră?

În seara asta luna e asemenea unui os bătrân şi strâmb. Putrezesc în spitalul acesta alb şi am să pier în curând. Am tras cearşaful alb peste piept şi am spus:

— Da, Um Saad.

— Am auzit sunetul uşilor închizându-se. Doctorul Edwards, Salam şi Kukash trebuie să se fi culcat. Eh, eh, zilele veneau şi zilele treceau, iar eu tot priveam pe furiş lumea printre frunzele viței-de-vie ce înconjura veranda de pe Muntele Castelului. Pentru că născusem de atâtea ori, mă împrietenisem cu moaşa Um Gharib. Obişnuia să vină la mine dimineața şi să mă ajute să rulez foile de viță, să umplu vinetele şi zucchini. M-a învățat chiar cum să umplu napi şi cartofi. Râul de mațe şi burți tot venea şi curățatul lor m-a ținut activă. Însă nu mai făceam curățenie în bucătărie. Negustorii ambulanți începuseră să vândă ustensile din plastic. Am cumpărat un lighean mare şi o cutie cu capacul etanş. Întâi storceam excrementele şi mâncarea din intestine în cutie, iar apoi le puneam în lighean şi le frecam cu lămâie şi faină. Cutia o acopeream repede ca să scap de duhoarea sângelui şi a excrementelor. Capacul făcea ca muştele să nu ne bâzâie prin toată casa. Abu Saad nu-şi mai băga mâinile în mizerie. Cei doi fii mai mari ai mei şi trei beduini de pe valea Iordanului lucrau în magazin. Soțul meu, soră, începu să poarte cămăşi albe, eşarfe albe pe cap şi pantaloni negri. Spatele îmi era distrus după atâta spălat şi călcat. În zilele acelea, puneam fierul de călcat pe plita cu gaz lampant până se încingea, îl ştergeam cu o cârpă curată şi apoi îl treceam peste tivuri şi mâneci. Era muncă grea să-l fac pe Abu Saad fericit şi sclipitor. Mi-a spus odată că avea să mi-o cumpere pe fiica lui Abu Hassan, care lucra în magazinul lui. O servitoare în casa mea? Nu puteam primi aşa ceva, aşa că am continuat să

cânt şi să muncesc.

> Bărbatul negru m-a înnebunit,
> El mi-a luat minţile,
> N-am să iubesc pe nimeni în afară de el.

Zilele lui Saideh şi ale stăpânei ei au luat sfârşit. Cântecele au devenit tot mai scurte şi mai uşoare. Când eram tânără cântam despre primăvară, despre recolte, păşuni şi despre viaţă. Pe viaţa ta, toate cântecele din ziua de azi sunt despre dragoste. Pentru generaţia tânără nimic nu e important în afară de iubire şi dorinţă. Când nu poţi obţine ceva, te gândeşti la el fără încetare. La cincisprezece ani de când mă ceruse Muhammad în căsătorie, am dat peste el în centrul oraşului. El nu m-a recunoscut pe mine, dar eu am ştiut imediat că este el. Frumosul lui păr blond era acum gri precum cenuşa, iar ochii lui albaştri îşi pierduseră strălucirea.

— Muhammad, am rostit.

S-a oprit, mi-a privit faţa şi a spus:

— Haniyyeh? Eşti încă în Amman. Am crezut că tatăl tău te-a trimis în Siria să te căsătoreşti.

Avea o voce joasă şi obosită. Când am zărit în spatele lui minaretul Marii Moschei, m-am simţit singură şi tristă.

— Nu, m-am măritat aici şi am opt fii.

Îmi zâmbi, scoţând la iveală o părticică din bărbatul de care mă îndrăgostisem cu douăzeci şi cinci de ani în urmă.

— Dar tu?

— Eu muncesc în Aqaba. Se construieşte un port acolo.

— Te-ai...?

— Nu, nu m-am însurat, spuse el şi-şi ascunse degetele îmbătrânite în buzunarele jachetei vechi.

Pentru o clipă doar am vrut să-l îmbrăţişez, să-i sărut ochii ridaţi şi părul cenuşiu.

— Îți doresc numai bine, am rostit cu o voce seacă.

Maha, vocea mea nu e niciodată seacă.

El şi-a înfipt şi mai adânc mâinile în buzunare şi mi-a spus:

— La revedere.

Soră, mi s-a frânt inima în bucăți când l-am văzut pe Muhammad. Vai, era bătrân şi singur. Îmbătrânim. Aşa e viața. M-am întors acasă luptându-mă cu un coş plin cu legume. Le-am aruncat în chiuvetă, m-am repezit în dormitor, m-am dezbrăcat de toate hainele şi m-am aşezat în fața oglinzii. Pântecele îmi era mare, sânii aproape îmi ajungeau la talie, părul meu negru era acum cenuşiu, iar fața plină de riduri. Mi-am dat atunci seama că tinerețea mă părăsise în tăcere. Nu avusesem nici măcar o zi de fericire adevărată. Doar fiii mei, fețele lor strălucitoare. Pentru Abu Saad fusesem întotdeauna şi aveam să fiu mereu doar un fel de recipient în care îşi arunca frustrarea. Pentru Abu Saad fusesem mereu şi aveam să fiu întotdeauna o sclavă, ca şi cea pe care voia s-o cumpere de la angajatul lui. M-am aşezat pe marginea patului şi am început să plâng. În clipa aceea Abu Saad intră în dormitor şi fu şocat să mă vadă goală.

— Ți-ai pierdut mințile, femeie?

Mi-am pus caftanul maroniu şi m-am dus în bucătărie. Vezi tu, bucătăria era domeniul meu, spațiul meu. Puteam să închid uşa şi nimeni nu mă deranja acolo. Voiam să stăm de vorbă. Niciodată nu stăteam de vorbă, Abu Saad şi cu mine. El dădea ordine şi eu le ascultam. În timp ce tocam ridichile, am început să fredonez cântecul Tatălui Luminii. Îi era dor de casă. Pe viața ta, zilele mele erau doar un şir de glume foarte amuzante şi prosteşti. Inima-mi tresălta în piept şi jinduia să părăsească trupul, să intre în alt corp frumos, cu o altă identitate. Am ieşit pe verandă şi am tras cu ochiul la maşinile ce înaintau cu hopuri, umplând străzile Ammanului cu mizerie şi fum. Ca şi cum oraşul cu mintea în nori ar fi avut nevoie de mizerie şi de fum care

să-l facă negru. Era negru deja. Ammanul are inima neagră.

Um Saad îşi trăgea în jos eşarfa roz atunci când eu mi-am întors capul pe pernă. Aş vrea, aş vrea… Vocea ei lină îmi ajunse la urechi.

Nu-mi spune ce eram şi ce era.
Aş vrea ca toate astea să nu se fi întâmplat.
Aş vrea ca niciodată să nu te fi văzut.

Maha

Am încercat să-mi îndoi picioarele sub mine, dar refuzau să mă asculte. Mi-am aşezat capul pe pernă şi am încercat să adorm. O fâşie de catifea udă. Pumnale strălucitoare. Armăsarul lui Harb galopând şi ridicându-se pe picioarele din spate. Vulturi din metal. Pieptul lui Harb era pătat cu sânge proaspăt. Mirosul de sânge, de sudoare şi sunetul respirației grele. Curaj. Fiul meu, acoperit de unt şi mizerie, era legat de o sfoară pe care o ținea Daffash. Legată strâns în jurul gâtului copilului. Mai strâns. Daffash hohotea de râs. Am sărit în picioare căutând fețişoara copilului meu. Respira greu şi se vedea cum ochii i se dădeau peste cap pe sub pleoape. Când era gata să plângă mi-am amintit ce-mi spusese odată tata. Când îngerii îi spun unui copil că mama lui e moartă, începe să plângă în somn şi când îngerii îi spun că mama lui este în viață, el zâmbeşte în somn. Mama lui Mubarak era în viață, puternică şi avea să-l protejeze chiar dacă ar fi trebuit să se lupte cu însuşi îngerul morții.

Samir Paşa veni la noi într-o dimineață şi mă rugă să merg în vinerea aceea la ferma lui, să-i dau o mână de ajutor bucătarului său. Eu tocmai spălam scutecele lui Mubarak. Oaspeții lui, îmi spuse el, doreau să guste adevăratul *mansaf* beduin, însă bucătarul lui era sudanez. Am zâmbit. Îmi spuse că bucătarul nu ştia nimic despre capre, orez şi iaurt. Îmi mai zise că atât tata, cât şi fratele îmi dădeau voie să merg în casa lui vineri.

— Da, paşă, am să vin cu o condiție: să-mi aduc cu mine propriile turte de iaurt uscat.

— De acord, doamna mea, spuse el şi zâmbi.

Dinții lui albi strălucitori şi cizmele lungi din cauciuc, ce făceau ca picioarele lui desculțe să nu atingă pământul, erau un semn al faptului că era străin. Pantalonii kaki şi cămaşa ce-i acoperea silueta înaltă îl făceau pe paşa să arate ca un dezertor. Am continuat să

frec scutecele bebeluşului meu, apoi le-am înmuiat în apă cu săpun. Am aruncat apa murdară şi am mai turnat din butoi. Paşa a sărit înapoi în Land Roverul lui şi a plecat, ridicând un nor de praf. Tata apăru târşâindu-şi picioarele pe pământ. Se aşeză pe treapta de la intrare şi şi-l aşeză pe Mubarak în poală.

— Dacă pleci, să ai grijă.

În noaptea aceea am visat încăperi spațioase şi perdele transparente zbătându-se în vânt. Podelele erau acoperite cu covoare chinezeşti, iar saltelele cu fețe din mătase. Perne brodate, vase şi tăvi din alamă strălucitoare. Bărbații purtau pantaloni, fără cămăşi lungi, iar femeile erau pe jumătate goale, cu multe pene în păr. Aveau sprâncene şi buze subțiri. Hulala îmi spusese că femeile de la oraş îşi desfac picioarele pentru orice bărbat. Oare o fac în fața tuturor? Nu. Nu. Am simțit un gol straniu crescând în mine. Am legănat pătuțul lui Mubarak şi apoi am închis ochii. Inele colorate de lumină pluteau sub pleoapele mele. Aşa avea să arate palatul vineri seara. Harb ar fi trebuit să fie acolo, atingându-mă, dezmierdându-mă, sărutându-mi urechile. Cioara lui Sahi îmi spuse că trebuia să dorm. Uită lumea şi închide-ți ochii cu hotărâre. Ai putea, chiar ai putea să adormi.

Vineri după-amiaza, Samir Paşa şi Daffash veniră să mă ia.

— Tată, ți-am pregătit mai multe punguțe cu cimbrişor şi zahăr candel pentru băiat. N-am să lipsesc mult, am spus, şi mi-am suflecat poala rochiei ca să mă urc în Land Rover.

Când bărbatul închise uşa şi porni motorul, mi-am dat seama că eram luată cu o maşină. Uşi din metal, ferestre, roți, un motor care torcea. Am amețit pentru că picioarele mele nu mai atingeau pământul cel milostiv. M-am prins cu mâinile de scaun şi mi-am ținut răsuflarea. Daffash văzu expresia de pe fața mea şi începu să râdă. Paşa spuse:

— Nu te teme, e ca un fel de cal.

În vreme ce goneam spre munții din Hamia, am văzut un armăsar negru galopând în jos pe povârnişul muntelui. În ultima vreme nu îmi mai umpleam ochii cu imaginea călăreților. După munți urmau alți munți, iar după câmpii alte câmpii. Dintr-odată, cerul rece, albastru, se umplu cu păsări. Plecau din vale? Nu le învinuiam. Tufişurile uscate, scunde, dispăreau treptat. Dealurile din nordul văii erau acoperite cu şofran galben, cu irişi roz şi negri. Cu cât înaintau, cu atât mai verde era peisajul. Plantele strălucitoare şi păşunile erau dureroase privirii. Mi-am şters ochii cu eşarfa şi m-am sprijinit de geam.

Am apucat-o pe un drum îngust mărginit de sălcii uriaşe. Un negru, ce păzea poarta înaltă, ne făcu semn cu mâna când intrarăm. Era îmbrăcat cu o haină lungă, groasă, iar pe umăr îi atârna o puşcă. I-am zâmbit, apoi mi-a căzut privirea asupra câmpului. Nu-mi venea să cred cât de groşi şi de verzi erau copacii din jurul meu. Eu eram mândră de cei patruzeci de copaci ai mei, iar în livada paşei trebuie să fi fost sute de copaci. Crengile erau prinse laolaltă, ținând afară soarele şi făcând locul răcoros şi umed. Mirosul de frunze, de citrice şi de bălegar umplea aerul. Crânguri de un verde crud se întindeau de la micul drum până la linia orizontului. Am trecut printr-o altă poartă de fier şi ne-am întors, trezindu-ne în fața unei case de un alb strălucitor. De pe vârful dealului, arătase ca o pată albă pe linia orizontului.

Paşa opri motorul şi parcă maşina în curtea asfaltată. În mijlocul curții se afla un strat rotund de flori, plin de arbuşti de iasomie, de fucsii albe şi de leandri de culoarea coralului. Florile de iasomie răspândeau un parfum încântător şi învăluiau întregul palat în norul aromei lor. Am mirosit câteva dintre florile albe. Paşa întoarse capul şi zâmbi:

— Îți place iasomia?

— Da.

Îmi privi fața pentru prima oară. O privi cu adevărat şi

mă văzu pe mine, văzu că eram o femeie căreia îi plăceau florile de iasomie. Înainte, fără îndoială, eram doar unul dintre punctele negre care se mişcau prin vale.

— Am să-şi trimit o tufă.

Grădina din spate era plină cu măslini, palmieri şi bananieri. Ferestrele erau nişte foi mari, ovale, de sticlă strălucitoare.

Fiecare uşă era mare cât o cameră întreagă din Hamia. Oamenii de la oraş erau nerăbdători să intre şi să iasă foarte repede din case. Cu asemenea ferestre şi uşi nu puteau rezista frigului tăios. O casă construită din sticlă avea vedere spre un lac pătrat.

— Piscina, îmi explică paşa.

— De ce? Nu puteți merge la Marea Moartă?

— Prefer să înot în apă dulce, spuse el şi mă conduse printr-o uşă din spate ce ducea în bucătărie.

Era o încăpere spațioasă şi cu tot soiul de ustensile de cate nu mai văzusem niciodată. Bucătarul sudanez stătea protector lângă plite. Boneta roşie îi era aplecată în față. Ochii lui mari, rotunzi, îmi spuneau că nu mă plăcea şi că se opunea prezenței mele în bucătăria lui imaculată.

— Te rog să te simți ca acasă, îmi spuse paşa şi plecă din bucătărie.

— Bună ziua, unchiule, am îndrăznit eu.

— Nici un bună ziua şi nici o politețe. Treci la muncă, fato.

— Ascultă, paşa m-a rugat să vin aici şi să te ajut.

— Şi mai şi răspunzi? spuse el.

Am mers în salon ca să mă plâng paşei. Perdelele erau grele, de culoare galbenă, scaunele erau de un verde prăfuit, iar covoarele de pe jos erau asemenea celor pe care le țeseam eu şi surorile mele. Paşa vorbea într-o limbă străină, cu un mâner negru ce avea o ureche rotundă. Continuă să vorbească şi în timp ce se uita la mine.

— Da, Maha, spuse el atunci când lăsă mânerul la o parte.

— Vreau să-i dau o mână de ajutor bucătarului tău. Nu mi-am lăsat bebeluşul sugar în grija tatălui meu, om bătrân, ca să vin aici să fiu umilită. Mă aflu sub acoperişul şi sub protecția ta.

— Al-Hadi! Îmi pare rău. Am să vorbesc cu el, spuse el, iar după o pauză continuă: beduinele sunt asemenea iepelor arabe.

Harb îmi spunea că sunt iapa lui frumoasă. Aveam să gătesc pentru ei şi pe urmă să mă întorc acasă. Mi-am strâns bentița şi mi-am băgat poalele rochiei în pantaloni. Dacă voiau mâncare beduină adevărată atunci trebuia să mă asculte pe mine.

Stăteam pe treptele din piatră privind culorile unduitoare ale arbuştilor de leandru atunci când paşa mi-a strigat numele. Am mers în bucătărie şi am cerut bucătarului trei pungi mari cu orez, toate oile pe care le-au tăiat şi un vas mare din lut. Am hotărât să nu gătesc în camera spațioasă şi curată, i-am cerut lui al-Hadi să aprindă un foc în curtea din spate. Paşa zâmbi şi îi ceru bucătarului să mă asculte. Daffash şi al-Hadi merseră în hambar să taie oile. Un bătrân slab căra buştenii şi îi punea într-un colț al grădinii din spate. Am turnat nişte apă peste turtele din iaurt uscat şi am început să le frec în vasul de lut.

— Cum te numeşti? mă întrebă bătrânul.

— Maha, fiica lui Nimer.

— Eu sunt Esrur, grădinarul.

— Ai degetele verzi, unchiule.

— De când m-au cumpărat, am lucrat fără încetare în grădina asta.

— Nu eşti liber?

— Nu, fiica mea.

Flăcările erau în toi când am terminat de zdrobit şi de frecat turtele de iaurt. Am pus vasul mare plin cu iaurt pe foc. Se făcea tot mai întuneric şi mai frig. Mă întrebam ce făcea în clipa aceea Mubarak. Sfârcurile mi se ridicară drept în sus când m-am gândit la el. Mirosul de iasomie

deveni şi mai puternic; florile erau cele care ne salutau pe noi, muritorii, înainte de a merge la culcare. M-am aşezat lângă foc, aşteptând să sosească carnea. Ferestrele erau acum doar nişte fâşii de sticlă întunecată. Am surprins cu privirea o siluetă ce stătea în picioare lângă fereastra de la etajul al doilea. Cineva supraveghea servitorii şi bucătarii.

Um Saad

— Maha, soră.

— Da, Um Saad.

— Ce să-ți mai spun? Totul în Amman s-a schimbat brusc. Căruțele de porumb conduse de vizitii şi trase de catâri au fost înlocuite de maşinării zgomotoase care umpleau aerul cu fum negru şi abur. Tuşitul şi pufăitul maşinilor se amestecau cu clinchetul chimvalelor vânzătorilor de suc de lemn-dulce. Îmi era dor de uguitul porumbeilor şi de liniştea nopților. Câmpurile cu ridichi şi varză întinse de-a lungul malurilor râului se uscaseră din cauza otrăvii pe care maşinile o pufăiau în aer. Până şi oamenii s-au schimbat. Şi-au scos vălurile şi pelerinele şi mergeau acum pe străzi pe jumătate despuiați. Un diavol locuia în Amman. Guvernul a construit şcoli pentru băieți şi fete. Prețul țesăturilor albastru-deschis a crescut din cauza uniformelor. Copiii se îngrămădeau spre şcoală în fiecare dimineață, cu părul umezit să stea lins şi cu genşile pline.

Eu făceam cafeaua, iar apoi îl trezeam pe Abu Saad. Diminețile erau cele mai grele pentru că eram teribil de amețită. Spălatul pe față al copiilor, datul de mâncare, fiertul ceaiului şi prepararea laptelui praf îmi ocupau de obicei toată dimineața. După ce plecau cu toții, începeam pregătirea prânzului. Abu Saad îmi cumpărase un radio cu tranzistori pe care îl puneam în dulapul din bucătărie, ca să-l apăr de picăturile de apă ce l-ar fi putut stropi. Îmi plăcea la nebunie să ascult emisiunea de dedicații.

Ochii tăi pot răni şi tămădui.
Dacă tu mă vei părăsi…
Am să te urmez mereu.
În urma ta, mereu.

În zilele de vineri invitam toată familia la masa de

prânz, inclusiv pe mama şi pe tata, Allah să le binecuvânteze sufletele. Tata fuma narghilea cu soțul meu, iar mama rupea frunze de coriandru ca să le amestece cu bame şi sos de roşii. După ce serveam ceaiul de după-amiază, mă prăbuşeam în fotoliu. Nici macaraua primăriei n-ar fi reuşit să mă ridice. Băieții mei făceau tot felul de glume pe seama obiceiului ăsta. „Hajjeh s-a aşezat şi numai Allah ar putea-o face să se ridice.” Picioarele mi se umflaseră ca nişte pepeni şi degetele îmi anchilozaseră. Aveam mâini urâte oricum. Acum sunt uscate şi netede.

— Şi ale mele sunt netede.

— Ne-am înmuiat.

Um Saad şi-a aşezat eşarfa roz pe cap şi a început să râdă, dar salonul spitalului era plin de tristețe.

Pipăind teaca şi şuvița de păr de sub pernă, am întrebat-o pe Um Saad dacă a fost vreodată fericită cu Abu Saad.

— Îmi plăcea tare mult mirosul de caprifoi, însă m-am străduit din toate puterile să mă obişnuiesc cu aroma de iris negru. Duhoarea mațelor îmi întorcea stomacul pe dos. Mi-am îmblânzit stomacul, mi l-am dresat chiar şi să îi placă duhoarea. Când Abu Saad dormea cu mine, țineam gura închisă. Aveam un soț, copii şi nepoți. Mă obişnuisem cu lipsa conversației dintre noi. Doar coexistam. Îți place cuvântul ăsta? Fiului meu Walid îi plăcea. Spunea lucruri precum „Eu exist în casa asta. De fapt, coexist cu voi”.

Eu existam. Îți spun, am încetat să mai visez la a avea sâni mai fermi, picioare mai lungi şi şolduri rotunde. Îmi doream doar o cremă care să oprească trecerea anilor peste fața mea. Um Gharib fierbea migdale şi castraveți, iar apoi lăsa amestecul să se răcească. Când îmi întindeam puțin pe față, pielea îmi devenea încordată şi simțeam că mi-ar fi crăpat fața dacă aş fi zâmbit. Dar la ce bun? Când mă spălam, totul era la fel ca înainte.

— De ce vrei să îți schimbi înfățişarea?

— Beduinele sunt altfel. Nu-i aşa? Nu folosesc niciodată creme şi alte prostii din astea. Sau folosesc?

— Nu, nu folosesc.

— Sunt mai înțelepte ca noi. Noi ne epilăm picioarele cu ceară, ne tundem, ne dăm cu creion în jurul ochilor, ne vopsim buzele. Problema e că bărbații nu observă niciodată schimbarea. Um Gharib, Allah să o răsplătească, spunea că suntem doar nişte vase. Aşa ne văd bărbații. Asta îi interesează. Şi aşa, soră, m-am obişnuit cu casa de pe Muntele Castelului, cu zgomotul traficului din centrul oraşului, cu pietrele prăfuite ale amfiteatrului roman, cu umplutul stomacurilor şi cu călcatul cămăşilor albe. Am uitat cu totul de Hasan cel Isteț şi tichia lui. Stăteam la soare, citeam Coranul şi număram boabele mătăniilor.

Maha

Oaspeții paşei au început să sosească, în maşini cu tot felul de forme ciudate care pufăiau fum asemenea pipei lui Tamam. Orezul şi carnea de oaie erau bine făcute, iaurtul era gros şi gustos, pâinea era coaptă, iar migdalele erau descojite şi prăjite. Briza răcorea plitele pe care fierbeau oalele imense. Mi-am şters fruntea şi pe urmă aproape m-am prăpădit de râs când l-am văzut pe al-Hadi. Cămaşa lui albă era mânjită cu mizerie şi pătată de sânge. Am râs şi i-am mulțumit mamei pentru rochia mea neagră. Stelele străluceau pe un cer senin, de un albastru-închis. Avea să fie o seară minunată. M-am spălat pe față şi pe mâini, mi-am scuturat praful şi murdăria de pe rochie, apoi am cufundat în iaurt lingura de lemn.

Am gustat iaurtul fierbinte, opărindu-mi limba. Păr blond şi uniforme elegante începură să se strângă în grădină din față bine luminată. Am zărit vulturi din aur ce străluceau pe piepturile bărbaților. Mâinile au început să-mi tremure. Am aruncat lingura fierbinte în foc şi mi-am şters fruntea. Munții. Trupul lui Harb fusese tăiat în două, ca oaia pe care o găteam eu. Nu mai rămăsese nimic din piciorul lui drept. Muştele agitate îi lingeau frumoşii ochi căprui. Mi-am dus mâinile la cap şi l-am întrebat pe Esrur:

— Cine sunt oamenii ăştia?

El făcu un gest cu mâna-i neagră şi subțire, ca şi cum ar fi rupt un trandafir, şi-mi răspunse:

— Stăpânii noştri, englezii.

— Unchiule, am gătit *mansaf*-ul ăsta pentru ei?

— Da.

L-am văzut pe Daffash dând mâna cu unul dintre ofițerii englezi. Am pornit către el. Când m-a văzut, în rochia-mi neagră şi cu bentița întunecată, îndreptându-mă către el, a tresărit. I-am spus, uimit cum era:

— Vreau să stăm de vorbă.

— Nu acum, şuieră el şi continuă să-i zâmbească englezului.

— Trebuie să stăm de vorbă acum, i-am spus.

S-a îndepărtat de oaspeți şi m-a urmat în grădina din spate, unde cele două vase mari cu iaurt făceau bulbuci. Vocea îi era plină de mânie rece atunci când îmi spuse:

— Ce vrei, văduvă neagră?

Bărbia îmi tremura când l-am întrebat:

— E adevărat ce mi-a spus Esrur? Ăştia sunt englezi?

— Da, căpeteniile celor mai bune triburi engleze.

— Dar englezii l-au omorât pe Harb, am rostit eu încercând să-mi revin.

— Prostii. Oamenii ăştia nu sunt în stare să omoare nicio muscă, îmi răspunse, apoi îşi întinse pelerina şi se întoarse în mijlocul musafirilor străini.

M-am aşezat şi am început să amestec în orez. Încercam să mă stăpânesc. Esrur mă privea cu ochii trişti. Am oftat, dar când l-am văzut pe Daffash stând lângă poartă şi fluturându-şi mâinile în aer, făcându-i pe unii dintre oaspeți să râdă în gura mare, am sărit în picioare strigând:

— Întunecată fie luna! Întuneric fie asupra capetelor voastre!

Am început să mă învârtesc, să mă tot învârtesc în cercuri ca o capră în care a fost înfipt cuțitul. Ruşine să-ți fie, Maha.

— Ruşine!

Daffash, fiu de câine. Nu ştiusem că găteam pentru englezi. Am lovit cu piciorul oala mare din metal şi am mers în grădina din față, unde musafirii curați, parfumați, îmbrăcați în alb stăteau de vorbă unii cu alții. Am ținut capul sus şi l-am întrebat pe paşa în auzul tuturor:

— De ce nu mi-ai spus că am gătit pentru străini?

— Nu sunt străini, îmi răspunse el trăgând din trabuc.

— Dar ea cine e? întrebă un ofițer bătrân, într-o arabă

caraghioasă.

— Sunt Maha, fiica Malihăi, fiica Sabhăi.

Daffash se repezi spre mine, dar îl opriră paşa şi al-Hadi. Oaspeţii trebuie să fi găsit amuzant ceea ce am spus, căci începură să râdă.

— E una dintre servitoare, explică paşa.

Am văzut stelele, ce îndrumă călătorii, strălucind pe cerul întunecat. Mi-am şters fruntea şi m-am îndreptat de spate. Bărbia îmi tremura când am rostit:

— Voi mi-aţi ucis soţul, pe Harb.

Cu vulturi de metal. Zumzetul se opri şi toate privirile se îndreptară spre mine. Cu lacrimile şiroindu-mi pe obraji, cu capul sus, am pornit înainte, am smuls vulturul de pe pieptul unui bărbat mai în vârstă, l-am aruncat la pământ şi l-am călcat în picioare. Am strâns cât de multă salivă am putut şi am scuipat în faţa surprinsă a ofiţerului englez. S-a lăsat o tăcere de moarte, auzindu-se doar sunetele tânguitoare ale fluierului Nasrei şi clipocitul mâncării ce fierbea. Sunetul teribil m-a îndemnat să plec din vilă, să părăsesc vizuina vulpilor ce se înfruptaseră din carnea soţului meu.

Daffash lătră:

— Am să te ucid, Maha.

— Ucigaşi străini, voi, toţi! am strigat şi apoi am trecut dincolo de maşinile parcate, dincolo de luminile felinarelor, dincolo de coliba din lut a paznicului şi am ieşit pe poarta cea largă.

Dacă aveam să merg pe lângă râu spre stânga aveam să ajung în sat. Hakim îi spusese Nasrei că englezii îl uciseseră pe Harb. Hakim nu minţea niciodată. Nu putusem să îngrop toţi călăreţii morţi aşa că doar presărasem nisip peste trupurile lor sfârtecate, ca să le protejez de păsările de pradă. Paşa trebuie să fi băut din laptele lor. Doar ridicase din umeri atunci când am izbucnit în lacrimi. Să-i hrănesc pe cei care muşcaseră din carnea soţului meu. Ruşine să-ţi fie, Maha. Blestemat fie Daffash şi faptele lui ruşinoase.

Era întuneric beznă şi frig. Copacii arătau ca nişte fiinţe umane în lumina difuză a lunii micuţe. Am continuat să merg, îndrumată de sunetul apei curgătoare. Câtă vreme Iordanul era lângă mine aveam să fiu bine. Mi-am dat seama, în momentele acelea de întuneric beznă, că eram doar o ţărancă simplă. Da, nu înţelegeam prea bine multe lucruri. Nu înţelegeam limba pe care paşa o folosise când vorbea cu mânerul negru; nu ştiam să folosesc maşina care prepară mâncare în bucătărie, nu înţelegeam de ce Esrur tot vorbea cu apa din piscină. Însă ştiam cine era vinovat de moartea soţului meu. Englezii. Englezii îl omorâseră pe Harb, geamănul sufletului meu, îl lăsaseră pe fiul meu, Mubarak, orfan. Iartă-mă, Harb. Vântul rece ca gheaţa m-a lovit în faţă, mi-a îngheţat lacrimile. Lacrimi reci şi amare, nerăbdătoare să iasă la suprafaţă. Daffash, câinele!

Din întuneric a apărut o pelerină largă. În numele lui Allah! Să fi fost Daffash?

— Daffash?

Silueta se apropie şi mai mult.

— Cine e acolo?

— Eu sunt, şeicul Talib. Ce cauţi aici în toiul nopţii?

— Mă întorc acasă.

— De ce singură?

— Pentru că…

Mă luă de mână şi îmi spuse:

— Biata văduvă.

Nu voiam să fiu atinsă. M-am dat înapoi.

— Soţia mea e bolnavă şi oarbă. Mă gândesc mereu la tine. Maha cea puternică.

Încercă să mă tragă mai aproape de el. Blestemat fie ceasul acela. L-am împins cu toată puterea. A căzut în tufişuri, iar mormăielile lui mi-au ajuns la urechi. Trebuia să fug, să fug. Picioarele de-abia dacă atingeau pământul. Blestemaţi fie englezii, Daffash şi nebunul ăla bătrân. De ce nu mă lăsau în pace? Nu făcusem rău nimănui în toată viaţa mea. Protejam chiar şi gândăceii

din fața măturii mele.

Țipetele lui Mubarak umpleau ulițele întunecoase ale satului. Am început să alerg şi mai repede, ca să ajung la el, să-l strâng la piept şi să-l liniştesc. Sfârcurile sânilor îmi erau gata de alăptat. Vai, de ce acceptasem să merg la vila cea mare? Când am intrat în camera întunecată am distins silueta tatălui meu, ținându-l pe Mubarak în brațe şi încercând să-l adoarmă. Plângea în hohote. Avea ochii roşii şi umflați. L-am îmbrățişat, mi-am scos sânul şi l-am aşezat în gurița lui deschisă. La început nu putea suge, apoi încet mi-a apucat sfârcul. I-am şters fața şi l-am întrebat pe tata:

— Când a început să plângă?

— Acum ceva vreme.

— Îți mulțumesc, tată.

— Unde e fratele tău Daffash?

— L-am lăsat acolo.

Tata îşi apucă bastonul, se ridică şi începu să-şi târşâie paşii pe beton. Trupul îi era tot mai slab sub cămaşă. Într-o zi avea să dispară cu totul.

Bătăile inimii se mai potoliră. Auzeam strigătele lui Raai. Unde era marele paznic atunci când şeicul Talib încercase să mă atace? Satul era orb. Mi-am adormit copilul fredonându-i unul dintre cântecele vechi ale bunicii mele,

Închide ochii şi adormi.
Fie ca ochii duşmanilor niciodată să nu doarmă.
Luna ta a apărut pe cer.
Fie ca noaptea duşmanilor tăi niciodată să nu moară.

L-am aşezat cu grijă pe Mubarak în leagăn. Dimineața, cu picioarele-i uşoare, alerga spre noi. Mi-am aşezat capul pe pernă şi am încercat să adorm. Stăteam mai bine pe partea dreaptă decât pe cea stângă. Atâta frământat, atâta amestecat în oală. Cât alergasem. Blestemați fie englezii şi vulturii lor de fier.

Lumina dimineții mi-a pălmuit fața. Am deschis ochii cu greu. Muşchii îmi erau împietriți asemenea stâlpilor unui cort. Allah să ne apere de răul acelei zile. Băiatul meu zâmbea în somn. Mama lui era în viață. Dintr-odată, Daffash împinse uşa cu putere şi intră în cameră. Pe bărbie începuse să-i crească barba, iar ochii îi erau înghețați de furie. Cu cizma stăpânului său, mă lovi în față:

— Târfă, fiică de câine! Ce-ai făcut aseară? M-ai umilit în fața prietenilor mei.

M-am ridicat în picioare şi i-am atacat fața cu unghiile. M-a aruncat pe covor şi a început să mă lovească peste față. Tata a intrat în cameră, iar când l-a văzut pe Daffash deasupra mea, şi-a ridicat bastonul. Daffash îl rupse şi începu să mă bată cu bucățile pe tot corpul. I-am scuipat în față sânge şi salivă.

— Blestemată să-ți fie religia! Acum am să te omor.

Țipetele lui Mubarak îmi cereau să mă ridic, dar nu puteam. Doi dintre dinții mei erau pe podea. M-am prăbuşit, am început să plâng şi să strig:

— Blestemat! Sclav al englezilor!

— Deci tot mai vorbeşte. Dacă nu taci, am să-ți rup oasele unul câte unul.

Eşarfa tatei era pe podea.

— Tatăl tău!

— Vă rup mâinile la amândoi.

Apucându-şi cureaua cu gloanțe, Daffash începu să mă bată cu ea. Metalul rece al gloanțelor îmi sfâşia pielea. Trebuia să-mi protejez sânii, ca să-l pot hrăni pe Mubarak. M-am lăsat pe podea, mi-am strâns picioarele sub mine, mi-am îmbrățişat sânii cu mâinile şi mi-am încovoiat spatele. Nu ştiu când s-a terminat bătaia. Nu. Am simțit doar mâinile Nasrei şi ale Hamdei încercând să-mi întindă trupul. M-am opus mâinilor fragile ale femeilor. Mi-au turnat apă rece peste cap. Am respirat adânc şi m-am cufundat în întuneric.

Când m-am trezit, Hulala încerca să-mi îndese în gură

o bucată de bandaj. Durerea cărnii rănite începu să-mi lovească creierul. Fiul meu. Îmi voiam fiul. Toate femeile mă priveau şi plângeau. Ochii mici ai lui Tamam apărură în fața mea.

— N-a fost rupt niciun os. Răni peste tot.

— Trebuie să facem ceva cu gingiile.

— Sare şi apă călduță. Gargară. Gargară şi scuipă.

Am scuipat în lighean şi m-am cutremurat. Scuipasem sânge. Tamam îşi aruncă pipa şi începu să dea porunci.

— Nasra, fierbe nişte apă, Hamda, tu încălzeşte nişte ulei de măsline şi amestecă-l cu busuioc. Jawaher, închide uşa. Tu, Hulala, nici să nu deschizi gura.

— Ba am să deschid gura şi am s-o scuip pe Maha în față. E o fată neascultătoare şi merită să fie bătută.

— Am spus să taci.

M-au ridicat ca pe o pană şi m-au ajutat să mă aşez într-o cadă rotundă. Mi-au împăturit rochia şi mi-au proptit-o la spate, între mine şi metalul rece al căzii. Tamam rosti:

— În numele lui Allah Milosul, Milostivul, apoi îmi turnă pe cap apă fierbinte şi-mi spălă părul.

Cu apă călduță şi săpun, îmi frământă trupul bucată cu bucată. Îmi unse mâinile rănite cu ou şi ulei de măsline, îmi ostoi spatele lovit. Îmi acoperi rănile cu bandaje şi bucăți de bumbac.

— Trebuie să o ținem la căldură.

Laptele fierbinte îmi arse gingia rănită, am dat din cap respingându-l. Nasra îl ținea în brațe pe Mubarak şi încerca să îl hrănească. Înmuie o bucată curată de muselină în lapte, apoi i-o puse în guriță. Îi era atât de foame încât a supt laptele din cârpă, lăsând-o uscată şi tare.

Stăteam întinsă pe saltea, cu ochii deschişi. Tamam mă acoperi cu o pătură groasă şi îl luă în brațe pe Mubarak. Nasra cânta din fluier afară, nu departe de fereastra micuță. Melodia plângea şi tot plângea. Cerul are urechi, dar una e făcută din lut şi alta e făcută din

cocă. Surd. Voiam să mor. Mă rugam să mor şi să scap de durerea sfâşietoare. Un păstor nebun îmi sfârteca pielea cu un pumnal ascuțit. Duşmanii noştri. Fratele meu. De ce nu mă putusem apăra? De ce nu l-am putut lovi şi eu? De ce nu i-am putut scoate ochii? M-am înecat, gâtul îmi era plin de sânge şi de lacrimi. De ce nu l-am putut lovi în nas? Furia şi umilința se răzvrăteau în mine. Țipătul meu a făcut înconjurul satului, a zguduit ferestrele închise, a trezit copiii şi a cutremurat uşile ferecate.

Povestaşul

În numele lui Allah cel Milos şi Milostiv, „Ori sunt asemenea întunecimilor dintr-o mare adâncă. Un val le acoperă, iar peste el un alt val şi deasupra sunt norii: întunecimi peste întunecimi. Dacă cineva îşi întinde mâna, abia mai poate s-o vadă. Celui ce Dumnezeu nu-i dă lumină, acela nu are lumină”.

Într-o dimineaţă cu lumină difuză, ceaţa se ridică deasupra satului nefericirii, precum un turban, iar ciripitul ascuţit al păsărilor străpungea urechea. Când muezinul{17} anunţă sosirea clipei pentru rugăciunea de dimineaţă, văduva neagră se frământa în patul ei. Raai îşi lăsă la o parte puşca şi descuie uşa de tablă a magazinului său; Salih cără afară cuptorul, foalele şi le puse pe platforma atelierului său, iar Nasra îşi îndrumă turma de oi spre munţi. Sângele Mahăi fierbea, inima îi bătea precum o tobă, iar un strop de sânge se ridică în albul ochilor ei. Aruncă pătura cât colo şi fugi desculţă la fratele ei. El, zărind părul acela lung şi despletit, ochii sălbatici, invocă numele lui Allah. Femeia zâmbi dulce şi sărută mâna fratelui ei. Lui Daffash nu-i venea să creadă că Maha se transformase într-o soră cuviincioasă.

— Bună dimineaţa, frate, leu al preriilor şi protector al aşezării tribului Qasim.

El îşi frecă ochii, neputând crede, şi privi zâmbetul ei luminos.

— Ce vrei?

— Doreşti să te ajut să-ţi pui cizmele?

— Da.

Ea zâmbi, îngenunche, îi sărută picioarele, trase cizma în sus şi legă şireturile.

Allah şi-a avertizat credincioşii loiali, în cartea Sa înţeleaptă, despre înşelăciunile femeilor, în special ale văduvelor şi ale fetelor bătrâne. Când nu au niciun bărbat care să ţină hăţurile, să se urce pe ele şi să le

înece în marea gătitului şi a copiilor, femeile încep să întindă capcane. Ele îşi şoptesc cântecele în urechile bărbaţilor, zâmbesc, îşi tot şuieră vrăjile până pun mâna pe sufletele bărbaţilor. Maha, văduva neagră, îl ajută pe fratele ei să se spele, îi taie părul, îl îmbrăcă şi îi dădu să mănânce miere şi unt. Apoi îi sărută fruntea, mâna şi picioarele.

— Daffash, iubite frate, te rog, găseşte-mi ceva să lucrez în palatul paşei. Cu banii pe care i-aş câştiga aş vrea să mai cumpăr portocali. Pe sufletul mamei noastre, Maliha, găseşte-mi ceva de lucru.

Daffash călărea împreună cu paşa, mergând spre Um Qais, când îi pomeni de rugămintea Mahăi. Paşa căuta vase vechi din lut şi monede, pe care să le vândă pe bani buni călătorilor englezi. Beduinii, care îl ajutau să sape după gunoaiele alea vechi, credeau că strămoşii lor creaseră vasele şi oalele, aşa că urmaşii lor puteau face cu uşurinţă aceleaşi ustensile. Bogăţie băştinaşă făcută din pământ băştinaş, gândeau ei, poate fi oricând reprodusă. Săpau pământul şi predau vasele vechi, oalele şi urcioarele în mâna paşei, rânjind.

Paşa, în timp ce studia monedele ruginite cu lupa sa, îi povesti lui Daffash că, de când angajase bucătarul cel nou, nu mai mâncase o masă cumsecade. Daffash îşi aminti de rugăminţile Mahăi şi-l întrebă pe paşă dacă ar fi vrut s-o angajeze pe sora lui ca să îi gătească. Cu cât ar fi avut mai mulţi portocali în gospodărie, cu atât mai mult ar fi plătit străinii ca s-o cumpere.

— E puternică?

— Puternică precum trei măgăriţe laolaltă.

— Prea bine.

Când terminară de împachetat vasele din lut, monedele ruginite şi celelalte prostii, se întoarseră la Hamia. Daffash îi spuse surorii lui Maha că paşa fusese de acord s-o angajeze ca bucătăreasă. Ea începu să ţopăie pe saltea.

— Potoleşte-te.

— Vai, fratele meu, fiul tatălui şi al mamei mele, nu ştiu cum să-ţi mulţumesc.

Maha, colochinta cea amară, nu se putu calma şi nici nu adormi. Ea îşi petrecu noaptea aceea învăţând pe de rost reţete şi recitând incantaţii de vrăjitorie.

Tatăl meu Gog şi Magog,
Unchii mei Harut şi Marut,
Ajutaţi-vă fiica să vă poarte roadele.

Se îmbăie, îşi împleti părul în două cozi, îşi stropi sânii cu nişte apă de trandafiri, îşi frecă buzele cu petale de creasta-cocoşului şi-şi contură ochii sălbatici cu *kohl.* Îşi lăsă fiul cu bătrânul ei tată. Îşi legă lucrurile într-o boccea şi porni spre palat fredonând încetişor. Când ajunse acolo sărută mâna paşei, care zâmbi şi-şi retrase palma.

Femeia mătură şi spălă podelele, spălă aşternuturile, udă plantele din ghivece, scutură de praf preşurile şi pregăti cel mai bun *mansaf* gustat vreodată de un arab. Începu chiar să culeagă măsline verzi şi să le mureze în borcane mari. Paşa cel cu umerii laţi trăgea mulţumit din trabucul lui gros. Pentru prima oară după multe luni, nu-l mai durea stomacul după cină. Femeia aceea, gândea el, era de preţ şi merita dinarul pe care i-l dădu la sfârşitul lunii. El nu ştia ce se întâmpla sub acoperişul lui noaptea, când lupii începeau să urle şi bufniţele să buhăie.

Când luna îşi aduna razele şi se retrăgea, când cobora întunericul, gleznele Mahăi începeau s-o mănânce, sângele să-i fiarbă, iar inima să-i bată mai tare.

— Nu în noaptea asta, îşi imploră ea stăpânii, magicienii.

Mâncărimea continuă, apoi gleznele începură să se învârtească şi să se răsucească până când piciorul ei stâng era întors spre est, iar cel drept spre vest. Unghiile i se întăriră, iar gura i se mări.

Paşa îşi scoase cizmele, pantalonii de călărie şi cămaşa. Stinse lumânarea şi se aşeză în pat. Sub aripile întunericului, văduva neagră intră pe furiş în dormitorul paşei. El auzi paşii uşori ai picioarelor răsucite.

— Cine-i acolo?

— Sunt eu, Maha. Vreau să trag draperiile.

Ea privi pe fereastră grădina cufundată în întuneric şi apa sclipitoare din piscină.

— Minunat, rosti ea şi oftă.

Paşa urmărea silueta subțirică şi privea părul strălucitor, desfăcut. Continuă să o privească şi atunci când, fredonând uşurel, ea începu să se dezbrace. Merse spre pat şi căzu în genunchi.

— Chipeşul meu stăpân, rosti ea sărutându-i uşor degetele de la picioare.

Era ca şi cum ar fi simțit mângâierea unor aripi de fluturi. Paşa nu mai fusese niciodată sărutat pe picioare, aşa că ceva înăuntru lui se rupse. Ea continuă să îi sărute şi să îi sugă degetele de la picioare până când el aruncă la podea păturile subțiri, se repezi şi prinse buzele gemânde. Precum două furtuni pierdute pe marea dorinței, trupurile lor se întâlniră. Hiena îşi lansă atacul asupra lui, înarmată cu limba şi cu dinții.

Paşa cel lat în umeri se transformă într-un copil ce plângea după lapte şi atenție. Ea îl muşcă şi suflă asupra lui, muşcă şi suflă până când el deveni doar o spumă în mâinile ei, un burete, uşor de stors până la uscăciune.

Lumina dimineții îi găsi pe cei doi păcătoşi în pat, capul paşei odihnindu-se în poala văduvei negre. Ea îi mângâia părul şi fredona încetişor.

Din acea dimineață, paşa fu asemenea unui inel pe degetul Mahăi. Ea trebuia doar să frece inelul, iar bărbatul se prosterna, îi asculta poruncile şi se supunea. Oamenii spun că ea a început să-i ceară bani, copaci, saci de orez şi de zahăr şi brățări de aur. Într-o clipită, mărețul paşă începu să vândă bucăți de pământ, recolte necoapte şi argintăria. Râul de daruri ce curgea dinspre

palat către fermă era tot mai mare şi mai mare.

Asemenea unui muşuroi de furnici harnice, servitorii paşei cărau mereu daruri în ograda Mahăi. Sacii de orez şi de grâne se aflau în fruntea coloanei, în mijloc soseau uneltele, iar la urmă venea mobila. Raai jură că a văzut un convoi de catâri ce cărau sofale, paturi, fotolii şi chiar sobe ce se îndreptau spre gospodăria şeicului Nimer.

Arabii spun că văduva neagră a pus stăpânire pe toate bogățiile paşei, chiar şi pe hainele pe care le purta. Într-o bună zi, soarele nu mai aduse lumina-i strălucitoare şi începu să pogoare o lumină roşiatică asupra văii nefericirii. Babele, imamii şi bărbații au ținut o întâlnire ca să afle motivul ruşinii aduse asupra lor de soare. Ce păcat era comis în valea lor? Cine încălca poruncile lui Allah? Bătrâna ce locuia în dolmen îşi netezi rochia şi o stropi cu nisip; ea desenă linii şi făcu găuri; îşi holbă ochii şi apoi rosti teribilul adevăr:

— Maha, fiica Malihei.

Daffash se ridică în picioare, îşi aşeză eşarfa pe cap şi porni în galop spre palat. Paznicul, bucătarul, grădinarul şi cei doi servitori zăceau morți, cu cercuri galbene în jurul gurilor. Draperiile fluturau în vânt, iar încăperile palatului erau goale, nu mai erau covoare, mese sau scaune. Nimic. Daffash îşi scoase sabia din teacă şi fugi pe scări, spre dormitorul paşei.

Vai! Oribilă privelişte! Vai, ființele lui Allah! Sora lui şi paşa zăceau în pat, sugându-şi unul altuia sângele din venele deschise. Din paşă rămăsese doar un schelet acoperit cu o piele subțire. Fața îi era palidă. Ochii priveau pierduți, iar dinții îi erau roşii. Maha, păianjenul negru, distrugătoarea de case era acum rotundă şi radia de plăcere.

— Allah e mare! strigă Daffash, leul preriilor, şi lovi gâtul nesupus al surorii lui.

Ea se ridică în picioare, îşi deschise gura cea mare cu doi colți ascuțiți. Unghiile îi crescuseră mai lungi şi mai ascuțite, până ajunseseră asemenea acelor. Fugi spre

fratele ei, vrând să înfigă acele în carnea lui. El o împinse şi îşi flutură sabia. Ea îşi îndoi spatele şi-şi preschimbă mâinile în gheare. Sări în spatele lui Daffash şi începu să-i sfâşie carnea de pe umeri. El privea a implorare către paşă, care sugea vrăjit o venă nevăzută. Daffash se aruncă la podea, capul de pisică al Mahăi se lovi de beton, ea țipă şi începură să-i crească aripi.

Şoimul pluti prin încăpere, apoi se repezi să sfâşie carnea lui Daffash. El se aruncă pe podea şi nici nu se mişcă atunci când simți ghearele înfigându-i-se în spate. Şoimul nu simți viață în trupul lui, aşa că se transformă într-un nor de fum.

Maha

Trecerea zilelor a închis tăietura din gingii, dar nu a reuşit să vindece rana adâncă pe care o purtam în inimă. Umilința, mânia şi faptul că eram pur şi simplu neajutorată. Femeile din tribul Qasim au reuşit să-mi aducă trupul la starea dinainte, însă, încăpățânată şi demnă, inima refuza să fie vindecată şi continua să plângă în tăcere. Voiam să fiu salvată din satul acela, cu ulițele lui înguste şi casele din lut cu ferestre minuscule. O lipitoare agățată de munte. Spre deosebire de viermii de pământ, care sunt orbi, dar sensibili, satul era orb şi avea pielea groasă. Trebuia să-mi alăptez bebeluşul. Pielea moale din jurul degetelor lui avea să dispară, ochii aveau să i se usuce, iar moalele capului avea să i se întărească. Mubarak avea să crească, să devină un bărbat puternic. Oare avea să mă apere de unchiul lui? Avea să frângă el mâna ce l-a ucis pe tatăl lui, Harb, şi i-a pălmuit mama? Mi-am şters fața cu mâinile şi am oftat.

Am lăsat o parte din văl liberă, ca să-mi pot acoperi atunci când voiam gingiile goale. Nu tot timpul. Doar când bărbații din sat mă salutau şi începeau să râdă de mine. Tatăl meu, şeicul Nimer din tribul Qasim, tigrul temut de tribul Hufour, refuza să mănânce şi să bea din clipa în care Daffash i-a rupt bastonul pe spatele meu. El insista să doarmă în magazie, printre sacii de fân şi orz. Mormăia toată ziua:

— E plin de fân, spunea fără încetare.

Îl îmbrățişa pe Nashmi, câinele, şi plângea:

— Ia-ne, vai, Maliha.

Eram îngrijorată de sănătatea tatălui meu. Tot slăbea şi murmura mereu câte ceva. I-am pregătit micul dejun, l-am pus pe o tavă din pai, şi am mers să-i dau bună dimineața. Se sprijinea pe unul dintre saci, mângâind spinarea lui Nashmi. Pantalonii erau gălbui-maronii din cauza urinei, dungile albe ale cămăşii erau acum de un

gri-închis, iar crăpăturile picioarelor lui erau pline de mizerie. Băşicile de la colțurile gurii îi erau acoperite de muşte.

— Bună dimineața, tată.

— Maliha, te-ai întors.

— Eu sunt Maha, tată. Te rog, bea nişte ceai.

Am pus paharul cu ceai fierbinte pe podeaua mizerabilă. Tare mi-aş fi dorit să mă lase să-i fac baie şi să-i spăl hainele.

— Maha a murit. Ei i-am dat pământul. Acum poate să ia Mubarak gospodăria.

Nu ştiam ce să-i spun. I-am sprijinit capul şi am pus marginea paharului între buzele lui uscate. A sorbit puțin ceai şi apoi şi-a întors capul.

— Destul. Lăsați-mă acum. Toți, toți să mă lăsați în pace.

M-am şters la ochi şi m-am întors în cameră cu tava. Mubarak gângurea şi scuipa. I-am şters fața şi capul cu o cârpă înmuiată în apă călduță de trandafiri, i-am schimbat scutecul şi mi l-am legat de spate. Trebuia să văd ce făceau portocalii. Pietrele bătrâne aşezate de-a lungul canalului erau acoperite cu muşchi verde. Apa era tulbure şi mirosea a pătrunjel putred. Stratul de henna şi de ridichi era uscat precum Rub al-Khali.

L-am dezlegat pe Mubarak şi l-am aşezat pe şal, sub un copac tânăr, care să-l apere de căldură, de păsări şi de insecte. Am umplut stropitoarea cu apă şi am turnat-o în gurile nevăzute ale plantelor. În timp ce frământam pământul cu săpăliga, simțeam de parcă eu aş fi fost lovită. Daffash mă bătea. Mânia mă redusese la oasele-mi goale. Trebuia să încerc să continui cu viața asta, de dragul lui Mubarak, fiul lui Harb Ibn Qasim. Tot trăieşti, o iei de la capăt, aştepți să răsară soarele chiar dacă eşti plin de răni, chiar dacă ai vrea să-ți smulgi inima şi s-o îngropi sub puietul de portocali. Tata îl iubea pe Mubarak, mă iubea pe mine, şi întotdeauna îmi mângâia părul cu degetele-i subțiri, uscăţive şi-mi spunea:

— Fiica mea, tu eşti mai bună decât neisprăvitul de frate al tău. Mi-aş dori să fi fost bărbat, pentru că pământul trebuie să-i revină celui care ară.

Nasra îşi anunța sosirea în livadă cântând o melodie scurtă ce suna ca „Mu-ba-rak”. Am zâmbit. Nasra se repezi spre fiul meu şi-l strânse tare la piept:

— Mi-a fost dor, Mubarak, cu-cu, îl sărută ea zgomotos pe obraz.

Îl aşeză în poală şi începu să sufle în fluier. Melodia era sacadată şi săltăreață. Băiatul începu să plângă.

— Nu-i place muzica. E un călăreț aspru.

Nasra arătă spre gingiile mele şi descrise un cerc prin aer.

— Bine, golaşe, am răspuns.

— Întors acasă, Daffash?

— Nu. Şi-a luat toate lucrurile. Doarme în poala englezilor şi a servitorilor lor.

— Trebuie să plec. Oile, spuse Nasra şi țâşni ca o săgeată printre copaci.

Livada fusese vindecată de leacul lui Samir Paşa. Crengile creşteau laolaltă formând un cort de frunze şi fructe. Nu vedeam soarele când îşi întorcea spatele spre mine. Lui Mubarak îi ieşeau dinții. Eu mi-i pierdusem pe cei doi din față. Anotimpul logodnelor avea să înceapă în curând. Fetele cu ochii mari petreceau lungi nopți pline de speranță, aşteptând sosirea anotimpului şi a promisiunilor lui ascunse. Nu aveam să-mi mai odihnesc capul pe brațul nici unui bărbat în afară de Harb. Mă bucuram că şeicul Talib nu-şi mai arătase fața după ce-l împinsesem în tufişuri. Ocoleam pe toată lumea. Nu mai mergeam nici măcar să o vizitez pe Tamam. În noaptea aceea blestemată, Daffash umpluse satul cu lătratul lui teribil: „Târfă, fiică de câine bătrân, blestemați fie părinții tăi. Nu eşti decât o femeie. Linge-mi cizmele, linge cizmele generalului! Supune-te stăpânilor tăi...” Şeicul Talib trebuie să fi râs. Îl lovise pe tata şi îl aruncase la pământ. Murjan, Allah să-i binecuvânteze mâinile, împreună cu

Nasra, m-au salvat de la moarte. Daffash mă strângea tot mai tare de gât. Văzusem luminile colorate ale Ierusalimului, luminile alaiului meu de nuntă, luminile palide ale sanctuarului. O râşniță puternică îmi zdrobea coastele una câte una. Durerea cărnii nu era nimic față de durerea oaselor. Durere ce străbătea până în străfundul oaselor. Un vânt rece dinspre est ce trecea prin carne, vene, spinare, şi tăia chiar prin unghii de fier.

Am stors o felie de portocală pe buzele lui Mubarak. Daffash încercase să-mi stoarcă trupul şi să-mi scoată sufletul din el. Eu supravieţuisem, iar el plecase de-acasă, luând cu sine pulberile magice, radioul, puşca şi câteva dintre pieile de oaie. Tata îl implorase să rămână sub acoperişul lui.

— Maha n-o să mai facă niciodată ce-a făcut. Maha s-a căit. Tu eşti stăpânul casei. Nimeni nu ți se va opune.

Auzeam foarte puțin din ce spunea tatăl meu, dar vocea îi era slabă şi rugătoare. Mi-am astupat urechile cu mâinile şi m-am culcat. În dimineața următoare, Land Roverul lui Samir Paşa era parcat aproape de gard. Daffash îşi aruncă lucrurile în spate, se urcă lângă paşa şi trânti uşa maşinii. Zgomotul motorului înecă scâncetele şi plânsetele tatălui meu, şeicul Nimer, tigrul tribului Qasim.

Tata refuză să doarmă pe salteaua de lângă patul de metal al lui Daffash. Nu voia să stea în camera fiului neascultător ce nu i se supusese niciodată tatălui său. Să fi dat oare naştere unui păianjen otrăvitor? Nu era sămânța lui, cu siguranță. Din ziua aceea, tata dormi pe podeaua mizerabilă a magaziei. O apă de un verde-închis se aduna sub sacii umezi. Aerul duhnea a putreziciune şi urină, de parcă aş fi depozitat acolo bălegar, nu fân curat. Mă cutremuram de câte ori pătrundeam în ascunzătoarea tatălui meu. Muşchii, putreziciunea şi buruienile domneau asupra magaziei, deschizând drumul părăsirii acestei vieți.

L-am dus chiar şi pe Mubarak la tata, ca să-l smulg

din colțul lui cu toată forța unei vieți tinere. I l-am pus pe Mubarak în poală şi i-am spus să-i ureze bună dimineața bunicului său.

— Bună dimineața, micuța mea Maha. Te-a hrănit Maliha cum trebuie?

Mubarak începu să plângă şi să se foiască. L-am liniştit şi i-am spus să-i zâmbească bunicului său. Când muştele albastre s-au aşezat pe fața fiului meu şi i-au lins genele, nu l-am mai putut lăsa acolo. Bătrânul putrezea în propriul rahat şi în urină. Muştele îi sugeau băşicile şi mizeria i se întindea pe haine. Era un maldăr de oase putrezinde. M-am repezit afară, l-am pus pe Mubarak în patul lui şi m-am grăbit înapoi ca să-l scot pe tata din mizeria în care trăia.

Am fiert nişte apă într-un cazan şi am cărat-o în colțul în care se ascundea tata.

— Am să-ți fac baie.

Mi-a zâmbit şi a spus:

— Maliha, te-ai întors.

— Da, şeicule, m-am întors.

L-am dezbrăcat cu grijă şi i-am aruncat afară hainele. Apoi am curățat podeaua şi l-am rugat să se aşeze pe preş. M-a ascultat ca un copil, mormăind într-una numele Malihăi. I-am frecat mâinile cu lufa, apoi i-am spălat spatele, picioarele-i subțiri şi capul. Şiroaie de săpun îi scăldau trupul şi picurau pe podea. Blestemate să fie orzul şi fânul. Se udau. Pielea atârnândă a tatălui meu se cutremura. Simțeam că mă lupt cu Azrael, îngerul morții. Ochii tatălui meu nu mă puteau privi direct, se uitau prin mine. Nimic nu-i putea atrage ochii înapoi spre pământ. Nimic nu-i putea opri din a privi pierduți. Am frecat şi am tot frecat până ce mâna dreaptă îmi amorți de durere.

Pentru prima oară în viața mea am căutat haine în camera lui Daffash. Nu mă lăsase niciodată să intru pe teritoriul lui. În cufăr avea o poză mare cu o femeie blondă ce zâmbea, trecându-şi limba peste buza de jos.

Străinii şi faptele lor. Neruşinați. Într-un vraf de haine vechi am reuşit să găsesc o cămaşă albă curată, pantaloni şi o eşarfa. L-am îmbrăcat încet pe tata. Părul îi crescuse şi fața era acoperită cu un început de barbă. Mâinile îi tremurau prea tare ca să poată ține lama de ras. I-am înfăşurat capul cu eşarfa şi i-am legat capetele în spatele gâtului.

— Vino cu mine, şeicule.

— Da, Maliha.

L-am luat de mâna tremurătoare şi l-am ajutat să iasă afară.

— Lăudat fie Allah. E noapte strălucitoare. Adu-ți aminte de luna noastră, Maliha. Vară, simt cum miroase a vară. Da.

L-am ajutat să se aşeze pe saltea şi l-am acoperit cu o pătură uşoară.

— Adu-ți aminte de nunta noastră, Maliha. Am tăiat o sută de cămile, treizeci de capre şi douăzeci de pui. Adu-ți aminte de luminile din…

Vocea lui puternică se transformă într-un murmur. Un corb cârâi în întunericul de nepătruns. Nicio plecare, corb al despărțirii. Mă auzi? Nimeni nu pleacă.

Um Saad

— Maha, soră.

Mi-am frământat fruntea şi am întors capul. Luna era tot mai bătrână şi mai obosită. Lumina sa cenuşie învăluia totul din cameră, inclusiv fața lui Um Saad.

— Da, Um Saad.

— Zilele au dat naştere altor zile şi nenorocirilor. Cum ți-am spus, chiar mă obişnuisem cu semiexistența mea din spatele zidurilor de cărămidă ale casei lui Abu Saad, în vârful Muntelui Castelului. La câțiva metri distanță de casa noastră au construit un muzeu în care să expună oase romane, monede şi vase ruginite. Auzeam oasele neliniştite zdrăngănind noaptea, jinduind să fie îngropate sub pământ. Niciun iordanian – au numit țara Regatul Haşemit al Iordaniei –, niciun iordanian n-ar fi plătit zece piaştri ca să vadă nişte oase putrezite şi nişte pietre acoperite de muşchi. Uram să privim în urmă, să vedem trecutul, să învățăm din el. Oasele putrezite ne aminteau de moarte, de plăcerile trecătoare, şi de mânia lui Allah. Ştii cine venea la muzeu? Englezoaicele bătrâne, care purtau ochelari şi sandale din piele. Râdeam de ele.

— Englezii l-au ucis pe soțul meu, Harb.

— Fie ca anii lui netrăiți să fie ai tăi, soră. Astea sunt căile vieții. Nu-ți fie teamă, au plecat din țara noastră.

— Ştiu. Fie ca ei să nu se întoarcă niciodată.

— În cele din urmă, englezii au plecat din țara noastră, după ce au construit cluburi în care nu putea nimeni să intre şi toalete cu formă ciudată, pe care niciun musulman nu le poate folosi. Abu Subhi, paznic la Clubul nu-ştiu-cum Jack, le-a spus băieților mei multe poveşti despre englezi. Cum bărbați puternici aleargă ore întregi o mingiuță amărâtă. Cum nu se spală cu apă după ce merg la baie. Pe viața ta, doar se şterg cu hârtie. Îşi iubesc câinii ca pe propriii copii şi nu se îngrijorează niciodată în legătură cu părul şi cu saliva lor impură. Copiii îl

chinuiau pe Abu Subhi, paznicul. Se tot urcau pe gardul înalt din sârmă şi furau conserve de fasole şi dulciuri. Dar au plecat, soră, fie ca inima-ţi să-şi găsească odihna. Când guvernul a transformat cluburile în şcoli, localnicii, care înainte nu avuseseră voie să intre în cluburi, au dat năvală şi au distrus toaletele şi sifoanele necredincioşilor.

— Sifoane!

— Da. Tragi de un fir şi vine apă, care duce cu ea toată mizeria.

— Avem nevoie de unul şi în Hamia, în satul meu.

— Au plecat din ţară noastră, iar eu am privit sărbătoarea şi procesiunea de pe verandă. Sărbătoarea de Ziua Independenţei. Cavaleria, tancuri, soldaţi în straie colorate şi călare pe cămile, muzică, alămuri. „Trăiască Regele!” Steagul Iordaniei flutura pe acoperişul nostru. Negru, pentru mânia de temut a arabilor, alb, pentru generozitatea şi bunătatea arabilor, roşu pentru sângele martirilor, şi verde, pentru păşunile noastre fertile. Aveam vise colorate, pentru că cele mai multe dintre câmpiile noastre erau aride, deşert. Luminile Hotelului Ammon nu s-au stins atunci până dimineaţa. Ţara era fericită şi liberă, soră, dar acela a fost începutul sclaviei mele. Ţara a dansat, cu inima uşoară, până în zori. Împlinirea viselor mă face mereu să plâng, îmi frânge inima în două. Ţara îşi îndeplinise visul şi era ameţită de fericire. Am adormit în noaptea aceea cu lacrimile şiroindu-mi pe obraji. Au întrebat porumbiţa albastră de ce plângea, iar ea le-a spus că era din cauză că vedea atât de bine. Am spus: „Vederea mea e pătrunzătoare; văd viitorul şi plâng pentru zilele ce au să vină.”

Într-o după-amiază spălam podeaua din salon. Părul, sprâncenele, genele şi caftanul îmi erau toate acoperite cu praf şi stropite cu apă. Ude. Podeaua era umedă, iar scaunele erau îngrămădite unele peste altele. Era vară şi îmi era foarte cald, transpirasem. Era ziua de spălat rufele, iar în spate simţeam o durere surdă, după ce frecasem un maldăr de haine murdare şi de rufărie.

Auzeam sunetul slab al radioului cu tranzistori, cântând în engleză în dormitorul băieților. Când am ridicat capul i-am văzut. Se țineau de mână şi râdeau.

— Cine?

— El şi ea. Bărbatul căruia îi spusesem soț în ultimii douăzeci de ani şi femeia în verde, care-şi lingea buzele ca un şarpe. Râse când m-a văzut frecând podeaua şi storcând preşul murdar.

— Chestia asta e soția ta? l-a întrebat.

Abu Saad spuse, ținând-o de mână:

— Da.

— Nu te condamn, i-a spus ea.

M-am ridicat, mi-am netezit caftanul şi l-am întrebat:

— Ea cine e?

Mi-a răspuns cu vocea lui anemică:

— Yusra, soția mea cea nouă.

A spus că era soția lui cea nouă, soră. Eu, Um Saad, mama fericirii, Haniyyeh, fericita, am răsturnat găleata cu apă murdară pe podeaua strălucitoare. A fost o prostie, pentru că mai târziu tot eu a trebuit să o usuc. Era o femeie tânără, vopsită blond, pe tocuri înalte. Rochia de mătase verde i se aşeza pe trup asemenea unei piei netede. Am văzut sute de muşte albastre zburând prin salon şi fluturându-şi aripile verzi-albastre strălucitoare. Dezgustător. I-am zis bărbatului căruia-i spusesem soț:

— Cum îndrăzneşti să aduci o altă femeie în casa mea?

Nu m-a băgat în seamă. Nu avea ochi pentru mine. Nu m-a băgat în seamă şi şi-a întrebat tânăra mireasă:

— Să-ți arăt dormitorul?

Maha, soră, Allah să-ți lărgească pieptul şi să nu-ți lase coastele să te sufoce! Abu Saad a dus-o în dormitorul meu şi a închis uşa. Am văzut roşu, am văzut verde în fața ochilor. Am văzut sânge. Apucând un cuțit din bucătărie, m-am apropiat de uşa dormitorului. Când le-am auzit gemetele înăbuşite, râsetele şi rugămințile răguşite, nu am mai putut să deschid uşa dormitorului; nu puteam suporta să văd ce făceau în patul meu.

Mâinile îmi tremurau, iar cuțitul căzu pe podea. M-am dus la fiul meu Walid şi am plâns pe umărul lui. El mi-a spus:

— Mă bucur că acum ştii. Tot Ammanul ştie.

Ammanul, oraşul cu capul în nori, ştia despre Abu Saad şi noua lui soție, însă tot mai zâmbea.

În noaptea aia am dormit cu copiii mei, pe podea. Am zis că am dormit? Pe viața ta, nu am putut închide ochii. Minaretul Marii Moschei striga „Allah-u-Akbar" când mi-am găsit lucrurile aruncate pe jos în salon. Rochiile, cele două cămăşi de noapte pe care le aveam, pelerinele şi vălurile, lenjeria, caftanul meu, parfumul Ramaj, cele două rujuri Max Factor şi pieptenele meu zăceau pe podea.

Am golit unul dintre sertarele din bucătărie, mi-am împăturit cu grijă hainele şi le-am pus acolo. Am hotărât să dorm pe podeaua din bucătărie. Poate că briza răcoroasă ce venea dinspre Muntele Coroanei avea să mă ajute să dorm.

Abu Saad intră în bucătărie şi mă întrebă:

— Ce avem la micul dejun?

Când m-a întrebat de micul dejun am simțit că ceva din creierul meu a cedat; am început să mă pălmuiesc peste față, să jelesc şi să-i lovesc picioarele grase.

— Încetează, încetează!

Am refuzat să mă opresc. Nu m-aş fi putut opri nici dacă aş fi vrut. A zdrobit unul dintre scaune, a apucat picioarele de lemn şi le-a rupt pe amândouă pe şalele mele.

Mi-l aminteam pe Abu Saad, măcelarul, duhoarea de sânge, şi zilele de la începutul căsniciei mele, când obişnuia să mă bată înainte de a se culca cu mine. Yusra stătea în pragul uşii, în cămaşa ei de noapte roşie şi transparentă. Roşul e culoarea mâniei arabilor. Roşul e culoarea inimii mele. Roşul e culoarea sângelui. Inima mea mânioasă vărsa sânge roşu pe întreg Muntele Castelului.

Eu am strigat, Haniyyeh a strigat, Um Saad a strigat:

— Mă bați! Nu ai niciun pic de respect pentru părul meu cărunt?

El mi-a răspuns că s-a căsătorit cu o a doua soție tocmai din cauza părului meu cărunt. Părul meu cărunt era vinovatul. Ce să fac, soră? Poți opri trecerea anilor şi înmulțirea firelor albe de păr? Sunt de neoprit? Nu-i aşa? mă întrebă ea şi-şi aranjă eşarfa roz peste părul drept, cenuşiu.

— Da, Um Saad, sunt de neoprit, i-am răspuns.

Mi-am întins brațul peste spațiul dintre cele două paturi şi i-am strâns mâna.

— Nu, nu poți opri trecerea vremii, i-am spus, strângând degetele-i înghețate, tremurânde.

Maha

Sub lumina slabă a lunii, fața tatălui meu părea mai tânără, mai relaxată. Îşi deschise ochii, mă privi cum îl alăptam pe Mubarak şi zâmbi.

— Maha, copilul meu minunat. Mubarak se simte bine?

— Da, tată, îi e doar puțin foame.

— Am vrut întotdeauna să fiu puternic şi să te apăr, însă Allah mi-a dat altă soartă. Pământul trebuie să fie al celui care-l ară. Nu, al celei care îl ară. Pământul e al tău, Maha. Asta îmi e dorința. Am spus-o şi în fața imamului şi a lui Raai. Daffash nu merită niciun petic de pământ. Îți aparține ție, iar după tine fiului tău. Au fost martorii dorinței mele.

Am simțit mirosul plecării. Miros de sudoare, lacrimi şi cărări nebătute.

— Să ai viață lungă, tată.

— Ai suferit mult în viața asta. Vrerea lui Allah, îmi spuse el şi întoarse capul spre lampă.

Mâinile îmi tremurau, nu erau bune de nimic.

— Inima-mi nu vrea să te părăsească. Are să îmi fie dor de tine. Aş vrea să-l sărut pe Mubarak.

L-am dus pe Mubarak la tata şi l-am apropiat de buzele lui uscate. L-a sărutat pe frunte şi l-a preaslăvit pe Allah.

— Mărturisesc că nu există alt dumnezeu decât Allah şi alt profet decât Mohamed.

Vocea-i aspră deveni tot mai slabă. Luna dispăru în spatele norilor întunecați. Distingeam forma capului tatălui meu pe pernă. I-am sărutat fruntea, iar el trebuie să fi simțit căldura buzelor mele, pentru că a zâmbit.

Curat ca un nou-născut, tata a părăsit lumea în care trăiesc oamenii. Am plâns în tăcere deasupra trupului său neînsuflețit. Mult zgomot nu l-ar fi adus înapoi. Dacă lacrimile ar fi putut învia morții, Harb ar fi trăit printre noi. Încă purtam bentița neagră; încă îmi jeleam soțul. M-

am legănat şi m-am tot legănat ca să-mi ostoiesc durerea din piept. Mi-am frecat coastele, cerând inimii să bată în continuare. Scutură din cap, ca să laşi aerul să intre spre plămâni. Undeva sus, un diavol sugea tot aerul din sat, lăsându-ne să plutim într-un vid. Tăcerea se înstăpânise, era mai presus chiar decât regele zgomotului. Tăcerea, muşchiul verde şi putreziciunea triumfau asupra forțelor vieții. Mubarak începu să plângă tare.

— Taci, orfanule, fiule de orfană.

Am mers tăcută în procesiunea de înmormântare pe ulițele înguste ale satului. Trupul tatălui meu fusese spălat, îmbălsămat şi aşezat într-un sicriu din lemn de măslin. Mirosul de tămâie arsă mi-a amintit de locuri îndepărtate, de suflete ce-şi părăseau trupurile şi de aroma lui Harb. Tamam mergea lângă mine. Era o zi fierbinte. Hulala şi Tamam începură să se bată cu mâinile în piept şi să-şi smulgă părul. Eu nu aveam nici puterea să ridic brațele spre cer. Mi-am mascat fața, ascunzându-mi sudoarea, lacrimile, gingiile ştirbe. Durerea îmi era adâncă, mai adâncă decât valea Abu Saleet. Când stăteai pe margine, nu puteai vedea animalele şi copacii de pe fundul ei. Atât de abruptă şi de adâncă e. Eu nu mi-am pus țărână în cap, nu mi-am rupt hainele de pe mine, nu mi-am pălmuit fața. Am jelit în tăcere, o tăcere grozavă precum cea din Abu Saleet.

Daffash, fiul mamei mele, a participat la înmormântare şi a purtat coşciugul. Imamul Rajab, Raai, Murjan, şeicul Talib şi Salih, cu toții au participat la coborârea coşciugului în groapa săpată în cimitirul tot mai întins de lângă sanctuarul lui Abu Aubayydah. Au rostit pentru sufletul tatălui meu rugăciunea funerară.

— Uşurează-i chinurile grele, ostoieşte-i singurătatea şi iartă-i păcatele.

Femeile nu aveau voie să intre pentru rugăciune în sala cea mare a sanctuarului. S-au rugat pentru sufletul tatălui meu afară, în soarele fierbinte. Bărbații stăteau unii lângă alții, ridicându-şi brațele către cer. Eu nu

ştiam cum să mă rog, aşa că am imitat-o pe Tamam, care tot mormăia cuvinte de neînțeles, se apleca, îngenunchea şi se prosterna. Venerează, onorează şi supune-te făuritorului plecărilor din lumea aceasta. Supune-te în tăcere Stăpânului nostru. Prosternează-te. Pecetluieşte-ți buzele, pecetluieşte-ți sufletul şi şuieră odată cu mulțimea.

— Allah să-i facă loc şeicului Nimer în paradisul lui cel mare.

Amin.

Oamenii care au participat la înmormântare s-au întors pe ulițele înguste la casa şeicului Nimer ca să mănânce de prânz. Raai striga de pe platforma prăvăliei sale:

— Un piastru bucata, arătând la borcanele pline cu dulciuri, cu bomboane, rahat şi năut prăjit. Avem biscuiți Marie, spuse el procesiunii ce trecu prin fața sa.

Nasra, care mergea lângă mine ca o umbră, spuse:

— Raai pute.

Clinchetul ceştilor de cafea, al pisăloagelor şi al vaselor din alamă umplea cele două corturi funerare ridicate în curte. Nasra a ținut tava mare şi eu am pus grămada de orez în mijloc. Mi s-a întors stomacul pe dos când i-am văzut pe bărbați îndopându-se cu carne de oaie şi cu orez. Li se scurgea untul prin bărbi şi se murdăriseră pe față cu iaurt. Voiau mai mult orez, mai multă carne, mai mult unt cu care să-şi umple burdihanele. M-am aşezat cu capul între genunchi, uitând de aluatul de pe plită. Mirosul de pâine prăjită îl făcu pe Daffash să vină în fugă.

— Femeie proastă, nu eşti în stare să coci o pâine?

Mi-am strâns în continuare capul între genunchi. El m-a apucat de cozi şi a lătrat:

— Cu tine vorbesc!

Cu fața lipsită de expresie, am privit gura lui Daffash, mustața lui subțire şi apoi ochii întrebători ai bărbaților din trib. Păsările de pradă scot ochii luptătorilor. Porumbeii de pe Valea Iordanului planau deasupra livezii de portocali şi au aterizat apoi pe vârful copacilor, precum

fulgii de zăpadă. Cosițele aveau să îmi devină gri precum cenuşa. Am luat pâinea arsă şi am pus pe plită o altă bucată de aluat. Îmi plăcea tare mult mirosul de cenuşă încinsă. Nasul meu căuta mirosul ăsta în pâine, în carne şi chiar în cafeaua prăjită.

Mubarak plângea. Am redevenit demnă, mi-am acoperit gura şi am pornit spre casă. Oare îl văzusem pe şeicul Talib rânjind înfumurat? Nasra şi Hamda s-au ocupat de tot şi au reuşit să hrănească toți bărbații. Femeile şi copiii aşteptau răbdători să primească ce rămânea de la masa lor. Lui Mubarak îi era foame şi mi-a apucat sfârcul imediat ce-i atinse buzele. Era hămesit. Yasmineh, fiica cea mai mică a Hamdei, fugea după tăvile cu mâncare ca un cățeluş, se tot agita mânată de foame. Hamda strigă:

— Yasmineh, stai jos. Încetează cu alergatul!

Şeicul Nimer din tribul Qasim, tigrul temut de teribilul trib Hufour, plecase de pe lumea asta ca să fie alături de Maliha. Îmi doream ca şi sufletul meu să părăsească trupul, să meargă să-şi întâlnească geamănul, pe Harb. Când am scos covorul neterminat din cufăr, femeile qasimite au fost nedumerite. Tamam a pocnit din buze şi mi-a zis:

— Nu e voie să munceşti a doua zi. Ai să înfurii îngerii.

Voiam să-mi țin mâinile ocupate, altfel aveam să lovesc ceva sau pe cineva. Neluând în seamă ce-mi spusese mătuşa Tamam, am lucrat la războiul de țesut. Inima-mi jinduia să desenez multe fețe pe țesătură. Clinchet şi lovitură. Bărbia tatuată a Sabhei, zâmbetul cald al Malihăi, ochii căprui ai lui Harb sau silueta subțire a tatălui meu. Clinchet, lovitură.

În noaptea aceea am văzut pe cer două luni micuțe. În noaptea aceea, în vreme ce schimbam scutecul fiului meu, am văzut în gurița lui doi dinți. M-a muşcat când îl alăptam. Dinții din față ce-mi lipseau mie crescuseră în gura lui Mubarak. Mi-am trecut limba peste golul dintre dinții şi am zâmbit. Nu îmi pierdusem dinții, până la urmă. Fiul meu, lumina ochilor mei, creştea. Picioarele îi

erau acum mai puternice şi în curând aveau să-i poată susține trupul. I-am strâns căpşorul aproape de piept şi i-am şoptit la ureche:

— Creşti, creşti, fiul meu. Fie ca în viață să cunoşti doar fericire. Tatăl tău era cel mai bun călăreț al tribului, bunicul tău era temut de toții duşmanii lui, iar mama ta... nu ştiu ce să-ți spun despre mama ta. Ea este asemenea viermelui de pământ ce se strecoară pe sub nisip ca să nu fie văzută.

I-am mângâiat burtica şi a început să gângurească şi să scuipe. Sunetul gânguritului jucăuş umplu camera. I-am sărutat zgomotos obrajii şi mi-am frecat fața de burtica lui. Începu să râdă. Un sunet clar, inocent, ca apa curgătoare. Sunetul ce ieşea dintr-o inimă nou-născută. I-am dat să mănânce nişte orez şi iaurt, l-am spălat pe față şi apoi l-am legănat până a adormit. Pe când împingeam leagănul uşor cu piciorul, am văzut un stol de porumbei albi fluturându-şi aripile deasupra capului bebeluşului meu.

Liniştea domnea din nou în vale. Urechile-mi căutau strigătele lui Raai, țiuitul greierilor şi lătratul lui Nashmi. Unde era lătratul lui Nashmi?

— Nashmi! l-am strigat, deschizând zăvorul uşii.

L-am căutat în curte, în magazie, în camera lui Daffash. Nici urmă de el, am ieşit din curte ca să-l caut pe afară. Acolo era, zăcea sub palmier. Când l-am mângâiat pe cap, mi-am dat seama că murise. Blana îi era rece, iar ochii închişi. Nu i se simțea deloc respirația. În întuneric, arăta ca un om bătrân care se ghemuia sub copac. L-am luat în brațe, am traversat canalul şi i-am săpat mormântul sub cel mai frumos portocal. Când îi coboram trupul în groapă, lacrimile pe care le stăpânisem până atunci începură să curgă.

Um Saad

— Maha, soră.

— Da, Um Saad.

— Maha, tovarăşa mea în salonul ăsta gol de spital. Zilele treceau şi zilele veneau, iar eu am apucat să văd cum o femeie străină pune stăpânire pe casa mea. Juca şi cărți cu fiii mei, asculta cu ei cântece englezeşti, dansau şi făceau glume. Felul în care dansau era ciudat. Îşi scuturau tot trupul şi săreau-n sus şi-n jos ca maimuțele. Cu totul altfel decât dansul nostru lin, legănat şi unduit. Ea imita felul în care vorbea Abu Saad, iar fiii mei se prăpădeau de râs. Auzeam ecoul râsetelor în timp ce găteam, în bucătărie. Tot mai preparam stomacuri şi intestine, rulam frunze de viță şi umpleam vinete. Începusem să usuc şi mentă, pătrunjel şi coriandru. Eu făceam curățenie, spălam, măturam, ştergeam praful. Însă nu făceam curățenie în dormitor. Abu Saad îmi interzisese să intru în camera aceea, în camera mea. Acum era a ei.

Mă culcam pe salteaua întinsă pe podeaua din bucătărie şi oftam adânc, uşurată că încă o zi se terminase. Cel puțin pentru câteva ore, nu mai trebuia să-mi încovoi spatele anchilozat. Cu toate că briza ce venea dinspre Muntele Maroniu era răcoroasă, proaspătă, nu puteam închide ochii şi adormi. Boala aceea, mi-a spus fiul meu Farid, se cheamă „insomnie” sau cam aşa ceva. Pur şi simplu nu poți dormi. Îmi aşezam capul pe pernă şi ascultam zgomotele oraşului. Țipătul sirenelor maşinilor de poliție, fâsâitul traficului pe lângă casă, lătratul câinilor, bufniturile morii şi huruitul monoton al avioanelor. Auzeam chiar şi sunetul paharelor ciocnite în Hotelul Ammon. Îmi dădeam seama când se apropiau zorii, iar bărbații erau atât de beți încât nu-şi mai puteau ține bine paharele cu vin. Orice zgomot era bine-venit. Orice zgomot era mai bun decât ah-urile şi oh-urile femeii

din dormitorul meu. „Te rog, aici” şi „Te rog, mai mult” şi mormăielile lui Abu Saad, omul căruia îi spusesem soţ în ultimii douăzeci de ani. Pentru că fusese soțul meu, ştiam ce însemnau acele mormăieli. Îmi astupam urechile cu vată şi speram că somnul avea să-mi viziteze ochii.

Când Um Gharib, prietena mea, a observat că aveam ochii umflați şi că-mi tremurau mâinile, m-a dus la un şeic sfânt, care locuia într-o peşteră din spatele Muntelui Castelului, spre centrul oraşului.

— Şeicul Salim are cheia uşii durerii tale. Nefericirea ta va naşte fericire.

Am urmat-o pe Um Gharib în susul povârnişului abrupt, până când am ajuns la un platou. Peştera, care era închisă cu o uşă de lemn făcută din cutii goale de zarzavat, era orientată cu ieşirea către platou. Ne-am aşezat pe pământ, aşteptând să ne vină rândul. Alți oameni, mai ales femei, aşteptau cu răbdare ca uşa de lemn a peşterii să se deschidă. Fețele tuturor erau obosite, asudate şi prăfuite. O bătrână cu ochii strălucitori se adresă mulțimii ce aştepta spunând:

— Eu nu am nicio problemă, în afară de mătreață. Soțul meu mă adoră.

Femeile dădură din cap la unison. Toate pretindeam că aveam o boală fizică şi că aveam soți iubitori. Bineînțeles, durerea tuturor femeilor era una a inimii. Dintr-odată, bătrâna ne întrebă:

— Îmi vedeți ochii strălucitori?

Într-adevăr, ochii îi erau pătrunzători şi strălucitori.

— De câte ori fac o salată, storc în ei puțin suc de lămâie.

Am privit-o pe Um Gharib şi am zâmbit.

— Vă salvează ochii strălucitori? Nu, nu vă salvează. Ce căutați aici? Voi, toate. Nu ştiți că şeicul Saleem e un şarlatan? Blestemată să vă fie religia.

Când bătrâna obosi, vocea îi deveni doar un murmur pe fundalul traficului zgomotos din centrul oraşului.

Atunci când mi-a venit rândul, subsuorile îmi erau ude

şi mirositoare. Intrând în peşteră, mi-am ținut capul plecat, de teamă să nu fiu văzută de vreuna dintre vecinele noastre. Dacă Urn Jamil era acolo, doar Allah mă putea salva de limba ei ascuțită. Peştera era rece, umedă şi goală. Trupul meu a primit cu bucurie răcoarea, după atâtea ore de stat în soarele arzător. Un bărbat chel, cu o bonetă albă, stătea pe un covor subțire. A făcut un semn cu mâna, poruncindu-mi să mă aşez.

— Da, stăpânul nostru.

Şi-a dat ochii peste cap şi m-a întrebat ce mă supăra.

— Soțul meu s-a căsătorit cu altă femeie, i-am răspuns, cu vocea tremurătoare.

— Aah, o a doua căsătorie, spuse el unui servitor nevăzut. Pune nişte bani în cutia asta.

Mi-am scos una dintre brățările de aur şi am aruncat-o în cutie. El şi-a dat din nou ochii peste cap şi mi-a înmânat trei bețe închise la culoare.

— Arde-le la vremea apusului şi strecoară cenuşa pe sub uşa ei. Să porți amuleta asta neîncetat. Niciodată să n-o scoți. Data viitoare adu-mi un fir de păr de-al lui şi lenjerie purtată.

— Da, stăpânul nostru.

Trupul începu să i se zguduie de parcă ar fi fost străbătut de curent electric. Rosti cu o voce adâncă, lentă:

— De-câte-ori-o-atinge-ea-să-se-transforme-într-un-şarpe-cu-clopoței. De-câte-ori-o-sărută-să-vadă-o-sclavă-neagră-cu-buzele-uscate.

Vocea lui îmi răsună în cap pe drumul spre casă. Mă aşteptam să văd un şarpe aşezat pe patul meu. Însă nu a apărut nicio sclavă neagră, niciun şarpe, nicio prostie. După ce, mânată de durerea din inimă, am asudat de mai multe ori urcând până la peşteră şi am pierdut cinci brățări de aur, Yusra a rămas tot o femeie tânără, cu părul vopsit blond. Ardeam bețele şi firul de păr, apoi aşteptam răbdătoare în bucătărie ca Abu Saad să se întoarcă alergând în brațele mele. Mă îmbrățişam singură

şi mă gândeam la proverbul: „Măgarii nu pot urca treptele minaretului ca să cheme la rugăciune.” E imposibil.

Țipetele nopții deveniră şi mai puternice. Am început să plec din bucătărie, plimbându-mă în jurul casei ca să respir un aer proaspăt. Plimbatul s-a transformat în mers, iar mersul în alergat. Într-o noapte, briza părea catifelată, jucăuşă. Mi-am amintit sărutul apăsat al lui Muhammad şi atingerea bărbiilor noastre. Mi-am atins buzele şi obrazul, găsindu-le aspre şi uscate. Fugi, Haniyyeh. Fugi. Picioarele-mi de abia mai atingeau pământul atunci când s-a întâmplat. Asemenea păsărilor, mi-am fluturat brațele în aer. M-am strecurat afară din propria piele şi am intrat într-o altă identitate. Eram Hind Roustom, într-un film, dansând pe melodiile lui Farid al-Attrash. Eram o femeie tânără, voluptuoasă, cu părul vopsit. Am apucat cu fermitate poarta de fier a magazinului lui Muhammad şi am început să văd orez. Boabe de orez pretutindeni, plutind în aer, ridicându-se şi tot ridicându-se până când au alcătuit un nor de orez în jurul minaretului. Mă simțeam uşoară, fericită şi liberă. Mai târziu, soțul meu şi doi bărbați străini m-au găsit în curtea Marii Moschei şi mi-au îndesat mâinile într-o cămaşă cu mânecile lungi, pe care le-au legat apoi la spate. Ştii ce făceam acolo, în curte? Pe viața ta, dormeam. Pentru prima oară după luni de zile, dormeam dusă. M-au trezit, m-au aruncat într-o maşină şi m-au adus în paradisul ăsta.

— Um Saad, ăsta nu-i un paradis. E un spital de nebuni. Nu trebuie să uiți asta.

— Da, Maha. E un spital de nebuni. Să nu uit, nu? Tera- lam-tera-lam.

La spitalul de nebuni, el m-a trimis.
Niciodată nu m-a vizitat, nu, nu.

Bate toba!

— Nu e nicio tobă aici.

— Bate orice.

Am început să lovesc în dulap cu ambele mâini.

Vocea lui Um Saad era desăvârşită. M-am alăturat şi eu:

— La spitalul de nebuni, unde rândunelele minții ciripesc şi albinele zboară, el m-a trimis, da, daaa, daaaa!

Râdeam amândouă în hohote. Doctorul englez a intrat în salon şi a început să țipe la noi într-o altă limbă, apoi ne-a spus în arabă:

— Tăceți din gură!

I-am privit ochii albaştri ca oțelul, degetele subțiri şi halatul larg şi alb, apoi am strigat:

— Nu, tu să taci din gura ta de străin!

Maha

Când am deschis ochii, camera era inundată de lumina strălucitoare a soarelui. Cântecul păsărilor şi uguitul porumbeilor umpleau livada, umpleau valea. Ce dimineață binecuvântată, ce dimineață luminoasă. M-am frecat la ochi şi apoi am deschis fereastra şi uşa. Mubarak respira liniştit în somn. Bule de aer s-au ridicat la suprafața apei reci din butoi când am scufundat vasul în el. Mi-am turnat apa răcoritoare pe față, pe cap, pe mâini. Un iepure a țâşnit spre câmp. Alb şi moale. Am deschis toate uşile şi ferestrele casei, chiar şi uşa camerei lui Daffash. Înainte de a merge la fântână după apa pentru dimineață, am pornit un foc mare în curte. Trebuia să ard hainele mâncate de molii şi sacii râncezi cu orz şi fân. De ce să fi păstrat orzul, când nu aveam de hrănit cai, cămile sau vaci? Am cărat sacii unul câte unul în spate şi i-am aruncat în curte, apoi am măturat totul spre foc. Am pus la soare salteaua tatălui meu şi pe cea a lui Daffash, am aruncat pe foc eşarfa şi cizmele vechi ale lui Daffash. După ce m-a tras de păr în fața bărbaților din trib, se întorsese ca să-şi ceară scuze: „Iartă-mă, soră, mi-am pierdut cumpătul." Am pus pe foc şi fotografia femeii blonde. Fiecare bucată putredă de lemn, fiecare fir mucegăit de haină, până şi bastonul rupt al tatălui meu, toate şi-au găsit sfârşitul în focul din curte. Am frecat şi am curățat până ce întreaga casă a lui Nimer mirosea a detergent. Am lăsat uşile şi ferestrele deschise, ca aerul să usuce toată lâncezeala şi umezeala.

Mi l-am legat pe Mubarak în spate cu o cârpă neagră şi am pornit spre câmp. Se face tot mai greu cu fiecare zi, m-am gândit în timp ce-l aşezam sub un copac tânăr. Am scos buruienile şi am udat jumătate dintre copaci. Nasra îmi adusese excremente de capră, să le folosesc ca îngrăşământ în livadă. Când cutia cu excremente fu goală şi toții copacii beau apa hrănitoare a îngrăşământului,

spatele îmi era plin de sudoare. Mi l-am legat din nou pe Mubarak în spate, am sărit peste canal şi am mers acasă.

Nasra apăru fugind spre mine, aducea două prepeliţe fripte.

— Prins şi gătit, eu.

Am întins o saltea în curte şi am adus afară şi leagănul lui Mubarak. El dormea, aşa că i-am acoperit feţişoara cu o bucată de tul pe care mi-o dăduse Tamam. Ne-am înfruptat din carnea prăjită crocantă şi am băut iaurt. Trupul fragil al prepeliţei mă făcea întotdeauna să-mi fie milă de biata pasăre. Ochii verzi ai Nasrei erau cufundaţi în orbite, iar gingiile-i golaşe mestecau şi tot mestecau carnea. Băiatul meu respiră adânc şi-şi întoarse capul pe pernă. Bâzâitul albinelor ce căutau flori umplea întreaga vale. Mubarak deschise ochii şi zâmbi.

— Ce zi minunată! am rostit.

— Da. Trimite salutări, Hakim înţeleptul. Tu puternică, el spus.

Puternic şi înţelept bărbat! Poată că el mi-ar fi putut trimite un leac, un amestec de ierburi rare, care să-mi vindece inima.

— Nasra, ai tu grijă de Mubarak? Vreau să adun nişte ierburi şi surcele pentru foc.

— Mergi, soră.

Mi-am legat capătul liber al vălului în jurul feţei, ca să îmi ascund gingiile golaşe, mi-am strâns bentiţa şi am pornit spre munţi. Am adunat beţe uscate şi crenguţe, le-am tăiat în bucăţi de aceeaşi formă şi lungime, apoi mi-am legat snopul de cap. Căutam limba-boului, salvie, muşeţel şi cimbru. Am făcut câte o legătură din fiecare şi mi le-am prins în jurul taliei. De pe vârful muntelui ce avea priveliştea către vale, satul părea mic şi îmbătrânit. Cele două prăvălii, ale lui Salih şi Raai, ieşeau în evidenţă ca doi ochi bulbucaţi. Sanctuarul domina partea de est, iar vila pe cea de vest. Samir Paşa pe o parte, imamul Rajab pe cealaltă. Satul era asaltat de sunetele ce veneau dinspre minaret şi de zgomotele făcute de cei din vilă.

Allah-u-Akbar. Muzica aspră a englezilor. Am urmărit cu privirea soarele ce apunea. Marea Moartă arăta ca un fir de argint întins până la linia orizontului. Aerul avea gust de sare amară. Soarele ştia că avea să se scufunde în spatele mării, că avea să moară la sfârşitul zilei, însă niciodată nu se căia. Îşi revenea de fiecare dată şi răsărea din nou. Am preferat să o iau pe scurtătură la întoarcere, călcând pe țepi şi buruieni. Cărările arătau sumbru, neumblate, palide în strălucirea portocalie a soarelui ce apunea.

Am lăsat repede la pământ legătura grea de vreascuri uscate şi le-am salutat pe Tamam, Hamda şi Halimeh, care stăteau pe saltea în curte.

— Bine ai venit, mătuşă, i-am spus lui Tamam şi i-am sărutat mâna, iar apoi le-am sărutat pe obraz pe Hamda şi Halimeh: bine ați venit, oaspeți ai Milostivului.

Nasra se strâmba la Mubarak, care-i răspundea cu hohote cristaline de râs. Am aprins un foc mic şi am fiert ceai cu salvie. Aroma a umplut curtea, livada şi satul, ostoind inimile obosite.

— Am vrut să văd ce mai face nepotul meu. E bine? În curând va începe să meargă, lăudat fie Allah.

Hamda îmi dădu o legătură de curmale proaspete.

— Pentru dinții lui, freacă-i gingiile cu nişte curmale.

Halimeh nu-şi putea înălța capul, nu mă putea privi în ochi. Peştera şi Daffash erau o amintire neplăcută ce stătea între noi. Am luat-o de mână şi i-am spus:

— Suntem fiicele zilei de azi, Halimeh.

Ea râse emoționată şi scoase un pachețel din partea din față a rochiei.

— Ți-am adus nişte semințe de plantat în curte.

— De care sunt?

— Roşii, vinete, zucchini, ardei iuți, pepeni, castraveți, bame şi iasomie arabă. Raai i-a adus semințele lui Salih, de la cooperativă.

Am izbucnit în râs.

— Dintotdeauna mi-am dorit iasomie. Acum voi avea o

grădină aşa cum se cuvine.

— Mănânci de pe urma a ceea ce plantezi, mi-a spus Tamam pufăind din pipă şi a continuat: pot să iau nişte henna de la tine?

— Mătuşă Tamam, eşti prea bătrână pentru aşa ceva, spuse Hamda.

Cu capătul pipei sale lungi, Tamam o lovi peste mână.

— Hei, fetiţo. Nu sunt bătrână.

Au început toate să râdă de faţa indignată a lui Tamam şi de cozile ei încărunţite. I-am privit faţa roşie, ochii mici, buzele strâmbate şi pielea ridată. Inima mătuşii Tamam era încă verde şi tânără, încă aştepta să vină anotimpul recoltei.

Nasra apucă fluierul, care-i atârna de gât, şi-l duse la buze. Ceaiul de salvie fiert la foc de vreascuri, melodiile blânde ale fluierului şi mirosul de tutun ars. Sosirea acasă după o zi lungă, fierbinte. Am oftat. Strălucirea apusului era acum umbrită de întunericul ce începuse să se lase. Am băut ceai şi am stat de vorbă despre copiii noştri, despre soţii noştri şi despre plantele şi copacii noştri. Am râs de mersul săltăreţ al lui Raai şi de inima lui laşă. Am făcut previziuni pentru anotimpul logodnelor. Tamam spuse:

— Cred că tânărul Murjan a pus ochii pe Jawaher.

— Pe fiica mea? E încă prea mică, mătuşă.

— Are aproape unsprezece ani. Nu e mică.

Nasra împietri când Halimeh întrebă despre Daffash.

— Fratele tău când are să se căsătorească? Mai bine aşa decât să umble după femei străine.

Am ridicat din umeri. Nu aveam nimic de-a face cu Daffash.

— Şeicul Talib îşi caută soţie.

O ureche făcută din cocă, cealaltă din lut. Nu am auzit ce-mi spunea Halimeh.

— Mă poţi ajuta cu ceva, soră?

— Voi fi sprijinul tău.

— Aş vrea câte un zăvor de metal pentru cele trei uşi şi

un gard de fier pentru curte, cu lacăt…

— Să nu-ți fie teamă, mă întrerupse Tamam.

— Nu mi-e teamă, dar e mai bine să fiu precaută. Sunt o mulțime de străini în sat. Accepți la schimb două lăzi de portocale?

— Am să-l întreb mai întâi pe Saleh.

Spălându-mă pe față, l-am urmărit pe Mubarak cum mergea țanțoş în spatele găinilor, încercând să-l imite pe cocoşul Sahi.

— Mmmm, mâncare, bolborosea el, iar eu nu mi-am dat seama dacă se referea la el sau la găini.

Pe spiritul Sabhei, bunica mea, zilele treceau şi tot treceau, iar fiul meu creştea repede. Părul întunecat îi înconjura fața rotundă, deschisă, şi îi încadra ochii mari şi căprui. Picioarele lui arătau acum drepte şi puternice în pantalonii pe care i-i făcuse Halimeh. Am pus nişte grăunțe într-un vas şi i le-am dat lui Mubarak.

— Dă-le de mâncare, haide.

Am împrăştiat câteva grăunțe prin curte, ca să tentez păsările leneşe. Băiatul meu a făcut la fel şi toate păsările au venit la el. I-am cântat:

Cocoş, cocoş, cocoş şi pui.
Găini, găini, găini, găini.
Ou, ou, ou, ou, COTCODAC.

Când am strigat „Cotcodac”, fiul meu începu să râdă din toată inima lui nevinovată. M-am alăturat lui.

— Hihihi!

Ăsta era semnalul prin care-mi spunea că era momentul să-ncep să-l alerg. M-am îndreptat încet către el. Îşi proteja mijlocul cu mâinile, ca şi cum ar fi încercat cineva să-l gâdile, şi începu să chicotească. Pe fața lui am văzut un amestec de veselie, entuziasm şi ghiduşie. Am sărit şi el a strigat:

— Ihii!

L-am sărutat zgomotos pe obraji; mi-a răspuns

sărutându-mă şi el. Un „bba” uşor, nedesluşit. Inima voia să-mi iasă din piept şi să zboare să-l îmbrățişeze cu aripile ei, să-l protejeze de trecerea timpului.

Plantele pe care le îngrijisem în ultimii doi ani crescuseră şi înfloriseră. Iasomia arabă umplea curtea cu parfumul ei proaspăt. Am acoperit tufişurile de legume cu folia de plastic pe care mi-a adus-o Nasra şi mă bucur să culeg două recolte pe an. Nasra mi-a povestit că văzuse foliile de plastic în curtea lui Samir Paşa.

— Protejează plantele tale de frig.

Puii de portocal şi de lămâi crescură, cei bătrâni şi bolnavi fuseseră vindecați de leacul paşei, iar întreaga livadă începu să dea roade. I-am vândut portocale şi lămâi lui Raai, care găsise un negustor de la oraş interesat de fructe. Un dinar cutia. Am cumpărat o capră, ca să-l hrănesc pe Mubarak cu lapte, şi un câine ca să ne apere casa. Pe câine l-am botezat Nashmiyyeh, după Nashmi, iar capra am numit-o Nawmeh, ca să-i fac o bucurie Nasrei.

Femeile din sat se simțeau la mine ca acasă şi veneau în fiecare după-amiază, aducându-şi broderiile, firele de tors şi de țesut şi poveştile. Sorbeau ceai dulce, țeseau covoare colorate şi se uşurau de poverile grele ale inimii. Eu le ofeream ceai de mentă, de salvie, de scorțişoară, ceai cu cardamom, aluat fript cu unt şi miere. Soarelui îi plăcea să audă şuşotitul şi râsetele femeilor din tribul Qasim; zăbovea pe cerul după-amiezii tocmai ca să le ofere lumină şi căldură. Când miroseam iasomia, simțeam căldura mamei mele în rochie, simțeam mâna tatălui meu mângâindu-mi părul şi pe Harb, geamănul sufletului meu, sărutându-mă pe gât. Ochii lor protejau casa şi livada. Florile albe şi puternice ale iasomiei emanau un miros care mă lăsa fără suflare şi mă făcea să mă simt mulțumită.

Într-una dintre vizitele de după-amiază, am observat cât de îmbătrânită şi de epuizată era Nasra. Ochii-i verzi îşi pierduseră din strălucire şi arătau acum precum

frunzele de măslin, de un verde prăfuit. Părul ei maroniu, cald, era acum cenuşiu. Focul anilor ardea părul tuturor surorilor mele, în afară de Hulala, care avea în continuare cosițe negre ca smoala. Timpul lovise gura lui Tamam, strâmbând-o către dreapta. L-am învățat pe Mubarak să-i sărute mâna bunicii sale, să-i aducă astfel bucurie în suflet. Pipa cea bătrână izbucnea în râs şi pocnea din buzele strâmbe. Soțul Hamdei îşi mai luă o soție şi se mută din casă. Hamda, care înainte era plină de viață şi de putere, arăta acum precum o tulpină secată. Femeile încercară să o consoleze, să o readucă la viață, să-i aducă aminte că soțul ei era un om de nimic. Ea stătea pe covorul de lână şi privea palmierii nemişcați.

— E tatăl copiilor mei, rostea dintr-odată.

Jawaher venea în vizită şi arăta veselă şi netulburată ca o pasăre a cerului. De când se căsătorise cu Murjan – Allah să-i dea o viață lungă – plesnea de fericire. Odată ca niciodată, eram şi eu tânără, liberă şi îndrăgostită de un călăreț chipeş. Atunci, mâinile timpului erau moi precum mătasea şi luminoase precum zorile.

De ce nu puteam atinge zilele trecătoare, de ce nu puteam să le miros sau măcar să le simt? Aş fi încercat să împiedic zilele să mai tulbure netezimea feței mele. Te priveşti în oglindă şi vezi părul încărunțit, liniile ce-ți străbat fața, asemenea unor lacrimi nemuritoare, şi ochii tot mai puțin strălucitori. Odinioară eram tânără şi atrăgătoare. Totul părea acum să se strice: pielea mea, hainele, lumea. O creatură aflată undeva în mine se tot micşora şi se micşora, sătulă de viață şi de încercările ei, dorea linişte şi pace. Până şi palmierii şi portocalii erau mai greu de văzut. Torceam şi tot torceam ca un vierme de mătase; săpam şi tot săpam pământul ca un vierme de pământ, iar noaptea îmi ghemuiam spinarea ca un arici şi mă culcam sub cerul liber.

Am auzit fluierul Nasrei cântând „Mu-ba-rak”. Rochia îi era uzată, de un negru decolorat. Trebuia să o rog pe Halimeh să facă altă rochie pentru Nasra.

— Trebuie rochie nouă, Mahăi.

Am râs şi i-am spus că eu credeam că ea era cea care avea nevoie de haine noi.

— Vor pleca pământul nostru, englezii.

— Poftim?

— Spus mie, Hakim.

— Nu, nu se poate să fie adevărat.

— Jur pe Nawmeh. Vor pleca pământul nostru, englezii.

Am chiuit şi am tot chiuit. Ochii îmi erau plini de lacrimi când am rostit:

— O zi albă. Asta e o zi luminoasă, Mubatak.

Am dat fuga şi mi-am îmbrățişat strâns băiatul.

— Mubarak, lumina ochilor mei, englezii vor pleca de pe pământul nostru.

L-am sărutat şi am început să plâng în tăcere. Unde era Harb, geamănul sufletului meu, tatăl lui Mubarak? Unde erau dinții mei? Soțul meu nu avea mâini, nici cap sau picioare când îl găsisem lângă fântână. Rămăseseră doar un pumnal, pieptul lui, o cizmă şi bucăți de carne şi de haine arse. Întuneric peste întuneric. Mi-am ridicat capul şi am strigat:

— Trebuie să sărbătorim. Trebuie să sărbătorim.

— Nu. Mai întâi. Vreau mă căsătoresc, eu.

Am îmbrățişat-o pe Nasra şi i-am spus:

— O să vină şi rândul tău.

Ea a suflat un lung şi trist „vai” în fluier şi a țâşnit în fugă spre munți.

Mi-am petrecut dimineața aceea umplând curmalele cu migdale şi prăjind aluat. Trebuie să cântăm, trebuie să dansăm. O zi binecuvântată. Englezii au încercat să ne schimbe viețile şi pământul, dar nu au reuşit. Ocupația fusese un nor subțire, care acum era destrămat de vânt. Livezile nu s-au oprit din a da roade, cerul rămăsese albastru şi senin, iar Hakim, bătrânul înțelept, spiritul rezistenței arabilor, încă trăia. Îmi pierdusem soțul, pe geamănul sufletului meu, călărețul celui mai puternic

armăsar. Cu toate că mâinile îmi tremurau în timp ce frământam, mă simțeam puternică şi împăcată. Trebuia să pregătesc cel mai bun ceai, cele mai gustoase dulciuri şi cea mai aromată cafea pentru surorile mele. Aveam să adaug zahăr şi cardamom boabelor prăjite de cafea. În ziua aceea nu aveam să bem cafea amară. Am făcut un colier din flori de iasomie şi l-am pus la gâtul lui Mubarak. Englezii plecaseră. Prea târziu. Inima uitase cum să se zbată în piept, cum să-şi întindă aripile şi să zboare, cum să se înalțe şi să plutească deasupra văii noastre.

Povestaşul

În numele lui Allah cel Milos şi Milostiv, „Cei care nu cred în Viața de Apoi dau îngerilor nume de femei”.

Într-o dimineață sumbră, dintr-odată, Daffash îşi aminti de Hulala, ghicitoarea din dolmen. Merse la ea şi îi povesti durerea sa. Maha nu era sora lui, îi explică Hulala, nu era fiica unor oameni, nu era născută din om, ca ei.

— Pe jumătate demon este sora ta, îi spuse ea.

Netezi o cârpă roşie şi o presără cu nisip, apoi desenă linii şi făcu găuri în ea. Se încruntă şi scutură cârpa, apoi rosti:

— Problema ta este asemenea unui fir încurcat. Paşa va fi vindecat dacă îl hrăneşti vreme de şapte zile cu lăptişor de matcă de la albinele negre ce sălăşluiesc în vârful munților întunecați. Stupul lor este păzit de un bărbat cu sabia neagră, cel mai puternic călăreț din tribul Hufour.

Daffash îşi puse pelerina şi era gata să plece din dolmen când Hulala îl avertiză:

— Păzeşte-te, fiul meu, de regina neagră a albinelor. Înțepătura ei este mortală.

Daffash alese trei dintre cei mai bine pregătiți tineri călăreți ai tribului pentru a-l însoți în căutarea sa. Caii lor zburau ca vântul, străbătând câmpii şi urcând munții. Ochii călăreților vedeau doar strălucirea soarelui, urechile lor auzeau doar strigătele vulturilor, iar gurile lor beau doar apele sărate ale Mării Moarte, care nu le astâmpăra setea. Potcoavele cailor arabi tăiau distanțele precum pumnalele ascuțite. În vreme ce se legăna pe spinarea calului, Daffash – da, Allah – văzu un uriaş nor negru. Ce era negru? Un nor. Să fi fost stupul, sau să fi fost un miraj creat de oboseală şi de sete? Cine sunt eu? Cine sunt eu?

Eu sunt povestaşul.
Cufărul mi-e plin de stupi.
Eu sunt cel care învârteşte fuiorul.
Învârtesc şi tot învârtesc nenumărate vieţi.

Când ceata călăreţilor îl văzu pe înaltul şi puternicul păzitor Hufour, îşi dădură seama că ajunseseră unde trebuia. Stupul era ascuns sub o stâncă ascuţită, ce se iţea din munte şi se afla deasupra prăpastiei Mării Moarte. Albinele formau un nor negru ca smoala ce plutea primăvara pe lângă stup. De pe marginea stâncii picura apă, însă ea nu ajungea niciodată la albine. Lăudat fie Allah, o piele de capră plină cu miere pură, ascunsă în spatele unei perdele de picături de apă. Bărbaţii qasimiţi îşi înfipseră genunchii în coastele armăsarilor, îşi scoaseră săbiile din teacă şi atacară. Zgomotul săbiilor ce se loveau fu auzit până în Hamia, iar strălucirea lor fu văzută până în Ierusalim. Ciocnire, pocnet şi LOVITURĂ. Pocnet, LOVITURA şi ciocnire. Paznicul era puternic şi mânuia cu îndemânare sabia. Wahdan, cel mai bun spadasin al tribului Qasim, atacă asemenea fulgerului, aruncă paznicul la pământ şi-l ţintui cu sabia în beregată.

— Pe Allah, nu mă omorî, îl imploră el.

— Poartă-ţi bentiţa în jurul gâtului cât oi mai trăi. Triburile trebuie să ştie că eşti asemenea unei femei în luptă.

Repede, cu mâinile tremurânde, paznicul îşi coborî bentiţa pe gât. În clipa aceea, regina albinelor părăsi stupul, zbură către gâtul lui Wahdan şi-l înţepă în vena vieţii. El căzu de pe cal, mort. Matca se îndepărtă apoi în zbor, iar toate celelalte albine îşi fluturară aripile şi o urmară supuse. Un nor negru de albine ce bâzâiau se înălţă spre cerul albastru, apoi dispăru precum o dâră de fum. Călăreţii aşezară cu grijă stupul pe una dintre şei, îl legară pe Wahdan pe spatele calului său şi porniră înapoi spre sat.

Când Daffash ajunse la palat, după miezul nopții, paşa avea una dintre crizele sale. Sunetul planşetelor şi al loviturilor răsuna în încăperile palatului gol. Daffash îl aşeză în pat, îl țintui cu greutatea sacilor de şa, umplu o lingură cu lăptişor de matcă şi o îndesă în gura paşei. Lăptişorul îi alunecă pe gâtlej, iar gustul aspru îl făcu să tuşească. Loialul Daffash continuă să-i dea astfel să mănânce şi să-i umple gura cu lăptişor de matcă până ce paşa se cuibări şi adormi, pentru prima oară de când dăduse cu ochii de diavolița ce-i lipsise ochii de somn. Daffash îşi aşeză capul obosit pe eşarfa împăturită ca o pernă şi adormi şi el.

Sunetul unor planşete îl trezi pe Daffash. Paşa plângea şi îi striga numele.

— Maha! O vreau pe Maha, tot repeta el.

— Stăpâne, îi spuse Daffash, are să te nenorocească.

— Tu nu poți înțelege. Tot trupul meu jinduieşte după ea. O doresc, chiar dacă asta înseamnă să mor.

În fiecare noapte, paşa îl ruga pe Daffash să-l lase să meargă la Maha, îl implora să-l elibereze, striga cu vocea frântă:

— Te rog, lasă-mă să mor.

Daffash nu-i luă în seamă rugămințile şi îl hrăni cu lăptişor de matcă, miere şi lapte până ce prinse puteri şi obrajii lui, înainte doar piele şi os, căpătată din nou o formă. Treptat, el începu să meargă prin casă şi să vorbească despre gospodărie. Cu toate astea, Daffash încuia uşile şi-l păzea ca şi până atunci.

Într-o noapte, Daffash se trezi şi nu-l găsi pe paşă în patul său. Fugi la grajduri, sări pe armăsarul lui şi alergă spre livadă, îl găsi pe paşă alergând spre poarta imensă a livezii şeicului Nimer. Daffash se aruncă la pământ, apucând gleznele paşei, care se prăbuşi cu fața în praf. În timp ce se lupta cu strânsoarea lui Daffash, îl implora:

— Nu. Te rog, nu. Vreau doar s-o văd, atât. Te implor.

Lacrimile îi curgeau pe față precum apa dintr-un izvor.

— Nu, prietene.

Daffash zări o umbră strecurându-se pe lângă uşă şi auzi un râset înăbuşit.

— Criminală! Vânzătoare de vise! Distrugătoare de suflete! strigă el, ajutându-l pe paşă, care îşi pierduse deja toată puterea şi era uşor ca un copil, să se ridice şi să se urce pe cal.

Maha, văduva neagră, îşi înăbuşi râsul atunci când văzu scheletul paşei agăţându-se de poarta ei. Se întoarse, închise uşa, stinse lampa şi se cufundă într-un somn fără coşmaruri.

Maha

Aveam fruntea umedă când le-am oferit surorilor mele pahare cu ceai. Jawaher bătea toba, Nasra cânta la fluier, iar Halimeh şi Hamda dansau pe covorul neterminat. Tamam fuma mult, iar Hulala stătea tăcută, sprijinindu-se de perete. Mubarak şi fiul Hamdei, Khalif, fugăreau cocoşul. Florile de iasomie suflate de briza după-amiezii se aşezau pe capetele noastre. Parfumul florilor, aroma ceaiului cu cardamom şi a aluatului prăjit umpleau casa, livada şi valea întreagă. Ridicați-vă, sus până la nasul englezilor care pleacă, fie ca ei să nu se mai întoarcă niciodată. Am lăsat tava pe podea şi am spus:

— Pe sufletul soțului meu Harb, voi dansa!

M-am ridicat dreaptă, mi-am întins brațele către cer, mi-am unduit şoldurile, am sărit şi m-am lăsat lin la pământ pe covorul gol. Trupul meu captiv era acum eliberat de sunetul tobei şi de vocile încântate ale femeilor. Apa blândă a Mării Moarte îmi dezmierda şi îmi tot dezmierda umerii, talia. O lună plină îşi arunca lumina ca de perle asupra întinderii apei. „Iapa mea minunată.” Flap, flap, flap. Unduieşte-ți şoldurile şi iar unduieşte-ți şoldurile. Când femeile sloboziră un tril de dor, cerul a prins o culoare caldă, portocalie.

Femei qasimite din Hamia,
Fiți fericite, fiți fericite.
Duşmanul vostru a plecat.
Fiți fericite, fiți fericite
Zilele smochinelor şi ale măslinelor,
Sosesc, sosesc.

Când în cele din urmă ne-am aşezat şi am început să țesem, Nasra m-a privit în ochi şi a rostit cu o voce ascuțită:

— Pe sufletul lui Nawmeh – m-am cutremurat, nu-mi

plăcea amintirea caprei ăleia –, vrea pământul, fratele tău.
— Ce pământ?
— Pământul ăsta.
— Nasra, spui adevărul?
— Spus mie, Murjan.
Mi-am frământat fruntea, am împins mai sus bentița şi mi-am întrebat surorile:
— Ce să fac?
Hulala spuse:
— El e bărbat şi e dreptul lui.
Tamam pufăi din pipă şi rosti:
— Imamul şi paznicul au fost martorii testamentului tatălui tău.
Şi Hamda a spus:
— Tatăl tău, Allah să-i binecuvânteze sufletul, ți-a lăsat o parte din pământ prin testament.
Vocea Hamdei era joasă şi calmă când rosti:
— Tu eşti cea care ară pământul ăsta. Trebuie să lupți. Noi te vom ajuta.
— Da! strigă Nasra.
Când luna dispăruse în spatele norilor întunecați, am auzit o bătaie în uşă.
— Cine e?
— Daffash. Deschide uşa!
Mi-am pus rochia şi am desfăcut zăvorul.
— Ce vrei? i-am întrebat fața întunecată.
— E doar o vizită.
— Noaptea, la ora asta?
Dădu buzna înăuntru şi se opri în mijlocul încăperii.
— Hmmm. Ai o casă cum se cuvine.
— A fost nevoie de multă muncă, de curățenie.
Îngenunche lângă patul lui Mubarak, îl apucă de brațul micuț şi îl zgudui până se trezi.
— Bine ai venit, micul meu nepot. Sunt unchiul tău. Şşşşt, nu plânge.
Am încercat să scap de diavolul groaznic.

— Ce vrei?
— Am venit doar să-mi inspectez proprietatea.
— Proprietatea ta? De când e a ta?
— Surioară. E proprietatea mea.
Scoase o bucată de hârtie gălbuie din buzunar şi mi-o întinse:
— Semnează asta!
Când am aşezat hârtia sub lumina slabă a lămpii am văzut ceva scris şi două peceți rotunde. Literele erau asemenea frunzelor uscate de ceai, presărate deasupra boabelor de orez. Nu aveau niciun sens.
— Ce scrie?
— E un act de cesiune. Ai să-mi dai mie partea ta de pământ.
Am clătinat din cap şi am răspuns cu un simplu „nu”.
— Cum adică „nu”?
— Am să păstrez ce mi-a dat tata.
Daffash lătră:
— Nu! Ai să-ți pui prețiosul ăla de deget pe hârtia asta.
— N-o să fac aşa ceva. Pe sufletul bunicii mele, Sabha, am să-mi păstrez partea.
Clipi surprins. Mubarak tot plângea şi plângea. Daffash scoase un pistol negru. Arăta ca un gândac foarte mare. A lipit gura rece a armei de tâmpla mea şi a rostit:
— Acum. Pune-ți degetul.
Lumina slabă a lămpii pâlpâia. Lacrimile băiatului meu i se scurgeau pe tâmple, îi picurau în urechi. Mi-am înghițit saliva şi am închis ochii. Închide ochii strâns şi lasă-ți sufletul să iasă din trupul acesta, să alunece în Iordan. Are să ajungă în mâinile lui Harb, iar după atâția ani cenuşii, ai să-l ții iar de mână. Cu o voce slabă, am spus:
— Mai bine să mă ucizi.
Daffash puse degetul pe trăgaci.
— Dar nu în fața fiului meu, l-am rugat.
Sfârcurile mi s-au strâns. Fie ca o femeie cu sufletul blând să aibă grijă de băiatul meu, să-i schimbe hainele,

să-l spele, să-l şteargă la nas şi să-i dea un pahar cu lapte.

Daffash apăsă şi mai tare ţeava pistolul în tâmpla mea, ochiul îmi fu împins spre stânga. Închide ochii strâns! Totul are să se termine într-o clipă. Vocea fiului meu era deja răguşită. Lătratul lui Nashmiyyeh. O durere sfâşietoare în coaste. Daffash mă lovise. Am căzut la pământ ca secerată. Şi-a pus pistolul la curea şi mi-a zis:

— N-o să-mi murdăresc mâinile cu sângele tău. Şeicul Talib te-a cerut de soţie. Vrea să se însoare cu tine, faţă de bufniţă! I-am dat cuvântul meu.

Plecă, trântind uşa în urma lui. Zăceam pe podea. Cizma lui murdară lăsase un semn pe pântecele meu. N-aveam să mă căsătoresc niciodată cu alt bărbat. Durerea îşi înfigea colţii ascuţiţi în mine. M-am chinuit să mă ridic şi mi-am îndreptat spatele. De ce nu apăsase pe trăgaci? De ce nu apăsase?

Mi-am îmbrăţişat fiul şi i-am sărutat lacrimile amare, sărate. I-am şoptit la ureche:

— S-a terminat. Sunt aici. Totul e bine.

A înghiţit cu greu puţină apă. Mi l-am aşezat pe picioare şi l-am legănat până a adormit. Ochii îi erau umflaţi şi roşii, ofta lung. L-am dus în pătuţul lui şi i-am acoperit trupuşorul cu o pătură. Luna nu era pe cer. Ce aveam de făcut? Nu aveam tată, mamă, unchi, soţ la care să caut sprijin. Eram singură pe lume, dar trebuia să mă lupt cu Daffash. Mi-am tot frământat mâinile, m-am tot plimbat prin curte. Vântul rece, domol, nu putea stinge focul din fiinţa mea. Ce aveam de făcut? Vai, cum aveam nevoie de Harb, geamănul sufletului meu şi călăreţul celui mai puternic armăsar!

— N-am să-mi odihnesc niciodată capul pe braţul altui bărbat.

Niciun alt bărbat nu avea să vadă, să atingă sau să miroasă trupul meu. Aşa avea să fie.

Am închis uşa încăperii, mi-am legat eşarfa peste faţă şi am pornit grăbită pe uliţele oarbe ale satului. Tăcerea

era întreruptă, doar din când în când, de plânsetul unui copil sau de cineva care tuşea. Lătratul câinilor scăzuse, fiind înlocuit de scârțâitul strident al greierilor. Transpirasem şi de abia mai respiram când am ajuns. Am bătut la uşă. Niciun răspuns. Am bătut din nou. De data asta am auzit un mormăit:

— Cine e, la ora asta târzie din noapte?

— Sunt eu, Maha. Deschide, mătuşă.

— În numele lui Allah, ce te-a adus aici la ora asta?

Tamam îşi freca ochii micuți.

— Nu ştiu ce să fac. Daffash…

— Continuă, femeie.

— Daffash vrea să mă mărite cu şeicul Talib.

— Şi ce te supără?

— Am jurat să nu mă mai mărit niciodată. Sufletul meu încă e căsătorit cu Harb.

Tamam mă îmbrățişa şi mă bătu uşurel pe spate.

— Allah să ne apere de ce va să vină. Fiica mea, mergi acasă. Am să vin mâine să te văd. Încrede-te în Allah. Mergi la fiul tău.

Întorcându-mă cu grijă acasă, am auzit pe una dintre ulițe paşii uşori ai lui Raai. Dacă m-ar fi văzut singură la ora aceea ar fi stârnit un scandal. Fiica şeicului Nimer umblă prin vale după miezul nopții. Am găsit o deschizătură în zidul de piatră pe lângă care treceam. Încet, m-am strecurat în ea şi m-am ghemuit în tăcere, prin întuneric. Am distins o siluetă, cu puşca atârnată pe umăr; apoi o altă siluetă, un măgar cu o maimuță pe spinare. O maimuță să călărească un măgar! Trebuie că aveam vedenii. Când zgomotul se îndepărtă, mi-am părăsit ascunzătoarea şi am fugit spre casă. Speram că Mubarak mai dormea încă. Aşa era. Am aprins lampa şi am stat aşa, aşteptând sunetul cunoscut al copitelor de cal.

Pluteam ca pe o mare, între trezire şi somn. Primul meu sărut fusese pe partea stângă a gurii. Mi-am pipăit buzele uscate şi mi-am adus aminte că îmi lipseau dinții

din față. Poate că Uqla, negustorul țigan, mi i-ar putea înlocui cu dinți auriți. Acoperea dinții deja existenți cu un strat subțire de aur, însă nu putea face chiar dinții. Mi-am dus mâinile la şolduri şi m-am gândit cât de slabă eram. Piele şi os. Ziua de mâine avea să aducă uşurare, bucurie. Durerea avea să dispară a doua zi. Ciripitul rândunelelor şi uguitul porumbeilor anunțau sosirea răsăritului. Stăteam cu fața în jos, iar căldura saltelei trecu prin rochia mea subțire.

M-a trezit o bătaie uşoară în uşă.

— Eu sunt, Tamam.

Am deschis uşa şi le-am invitat înăuntru pe Tamam şi pe Hulala.

— Am discutat cu Hulala despre problema ta, îmi spuse mătuşa, iar Hulala dădu din cap. Noi credem că nimeni nu te poate mărita împotriva voinței tale.

— Mătuşă, nu uita ce mi-a făcut. De data asta are să mă împuşte.

— Am pus la cale un plan. Refuzi politicos şi liniştit când imamul Rajab te întreabă dacă îl accepți pe şeicul Talib. Dacă vezi răul în ochii bărbaților, spui că ai gâtul uscat şi că trebuie să bei un pahar cu apă. Mubarak se va afla în casa mea, iar eu voi avea grijă de el până când Allah îşi împlineşte voința. Nasra are să te aştepte la livadă. O să fugiți împreună.

Mi-am frământat fruntea şi am spus:

— Dar nu vreau să fug.

— Doar pentru o vreme. Până se potoleşte mânia bărbaților. Nasra are să-ți arate pe unde să mergi. Între timp, Hulala are să încerce să se înțeleagă cu bărbații. Stai plecată până îl trimit pe Murjan la tine cu nişte frunze verzi de mentă.

Am luat-o pe Tamam de mână.

— Îmi e aşa de frică!

— Nu-ți fie, fiica mea. Ce ne este scris trebuie să se şi întâmple.

Am tăiat bârnele în bucăți mici, am tăiat roşiile şi le-

am gătit în ulei de măsline. Mubarak fugărea o găină. Începuse să mănânce mâncare obişnuită.

— Mubarak, vino la mama. E gata prânzul.

Am privit cerul în timp ce înmuiam pâinea în sos şi-i dădeam lui Mubarak să mănânce. Era tot întins deasupra capetelor noastre, asemenea unui cort. Nu era aer, nu puteam să respir.

— Mubarak?

Îmi răspunse cu gura plină:

— Mmmm.

— Ai să stai cu bunica Tamam o vreme. Să n-o necăjeşti. E bătrână şi obosită.

— Sahi?

— Nu se poate, nu are coteț pentru el. S-ar putea rătăci.

Am mestecat îmbucătura şi am înghițit-o cu greu. Gâtul mi se închisese.

— De ce?

Am zâmbit. Era primul „de ce?” rostit de băiatul meu.

— Trebuie să merg în munți.

Începu să lăcrimeze, îi era teamă. L-am îmbrățişat strâns, l-am sărutat şi i-am spus:

— Dragostea mea, nu am să fiu plecată mult. Doar o zi sau două. Bunica o să aibă grijă de tine; o să te lase să te joci afară, are să-ți cânte:

Cocoş, cocoş, cocoş şi pui.
Găini, găini, găini, găini.
Ou, ou, ou, ou, COTCODAC.

Fiul meu izbucni în râs. I-am privit părul negru, moale, care îi acoperea urechile; cei câțiva dinți străluceau în gurița lui, iar ochii mari îi străluceau de fericire. Râsul lui vibra în toată ființa mea. Sunetul pur, lin, venit din inima lui tânără.

— Acum mănâncă-ți prânzul, să creşti mare repede.

Um Saad

— Maha, soră.

— Da, Um Saad?

— Maha, soră, m-au adus aici într-o maşină veche germană. Fără mâini nu valoram niciun piastru. Când mi-au legat mânecile, nu am putut nici vorbi, nici merge. Nu puteam face nimic. Eram asemenea unui şoim legat la ochi: orb, neputând zbura. Eram obişnuită să am mâinile libere, mereu active. Am să-ți gătesc, am să fac curățenie, am să-ți hrănesc mireasa cea nouă cu miere şi migdale. Te rog, te rog, nu mă trimite acolo. Am să-i sărut picioarele celei de a doua soții, am să-i spăl lenjeria, chiar am să mă plec în fața ei. Pentru Allah, lasă-mă să rămân. Allah să-ți țină femeile caste.

Nu s-a schimbat nimic, soră. Inima-i era făcută din cremene, din metal rece. Fără mâini, nu-mi puteam păstra echilibrul, aşa că m-am prăbuşit pe bancheta din spate a maşinii. În maşină, Um Kulthoum cânta o melodie din tinerețea mea,

> La cine să mă duc?
> Către cine să mă întorc?
> Tu eşti bucuria mea.
> Tu eşti durerea mea.

Şoferul fredona şi el melodia. Auzeam şi de afară zgomote, clinchetul vânzătorilor de suc de lemn-dulce. Dați foc părinților oraşului ăstuia.

— Taci din gură! i-am strigat şoferului.

Bărbatul care mă ridicase stătea relaxat pe locul din față, lângă Abu Saad. Am lovit şi am tot lovit cu picioarele spatele scaunului din maşina hârbuită. Prin straturile groase de sticlă ale ochelarilor pe care îi purta, omul mă privea lung.

— E clar, e nebună.

Soțul meu aprobă din cap.

Muşchii picioarelor mă dureau. Mi-am privit coapsele subțiri şi mi-am dat seama că încă purtam caftanul maroniu pe care mi-l cumpărase Abu Saad în zilele bucuriei. Um Kulthoum continua să jelească:

La cine să mă duc?
Către cine să mă întorc?
Cine are să-mi facă dreptate?

Când am ajuns aici şi am văzut clădirea albă, ascunsă în spatele aracilor din vița-de-vie, m-am înfuriat. Am început să mă rostogolesc pe podea, lovind neîncetat din picioare, muşcând şi scuipând în ochelarii groşi ai brancardierului. Era acum însoțit de două asistente. O mână m-a lovit peste gură. Mi-au înfipt un ac în braț. Am intrat în camera asta şi te-am văzut pe tine, chircită pe pat ca un gândac mare, negru. Am pierdut controlul asupra propriului trup. I-am lovit, i-am blestemat şi i-am înjurat. Sângele fierbinte mi se scurgea pe bărbie şi-mi picura pe piept.

Doctorul Edwards intră în cameră, întrerupând povestea lui Um Saad.

— Nu vă opriți niciodată din trăncănit.

Brancardierul aproape orb, Kukash cel ciufulit, şi Salam erau în spatele doctorului englez. Acesta smulse eşarfa roz de pe capul lui Um Saad, iar ea protestă:

— Sunt bărbați în încăpere. Nu ar trebui să-mi arăt părul unor bărbați străini.

Părul încărunțit al lui Um Saad îi ajungea până la umeri. Dintr-odată, doctorul scoase o foarfecă şi i-o dădu lui Salam. Um Saad înțelese şi începu să strige:

— Nu părul!

Îşi înconjură capul cu ambele mâini, protector.

Cu o voce tristă, a unui om obişnuit cu nenorocirile vieții, doctorul rosti:

— Kukash.

Imediat, bărbatul o legă pe Um Saad şi îi aplecă gâtul în jos, cu forța. Arăta precum capra pe care Raai şi Jarbwa o jertfiseră la nunta mea. Doctorul englez, care venise din ținutul bisericilor şi al cluburilor, începu să-i taie părul. Capul aproape că îi stătea în poala indiferentă a lui Kukash. În loc de sânge, smocuri cenuşii de păr începură să cadă pe podeaua din ciment. Um Saad nu se oprea din gemut. Doctorul scoase un instrument argintiu, cu două aripi, care atunci când se apăsau una pe alta alcătuiau o gură de fier ce mânca părul, lăsând capul golaş. Asta făceau ca să ne controleze. Am întors capul spre perete. În vopseaua albă cu denivelări am văzut un păianjen negru veninos, o gură larg deschisă.

Când huruitul instrumentului se opri, când uşa se închise, când Um Saad slobozi un oftat lung, mi-am întors capul şi am deschis ochii. Ea îşi trecu degetele peste capul acum chel. Am sărit din pat, i-am dat mâinile la o parte şi am luat eşarfa roz, pe care i-am legat-o în jurul capului, potrivind-o astfel încât să acopere cu totul craniul golaş. Ochii negri ai lui Um Saad erau tulburi, deveniseră aproape albi. Deschise gura, o închise la loc şi apoi începu să plângă, aşa cum plânsese Mubarak la doar o săptămână, după ce îl circumcisese imamul. I-am aşezat capul pe pieptul meu şi căldura lacrimilor pătrunse prin vesta mea albă, prin rochia neagră. Sânii mi se strânseră. Voiam să-mi alăptez fiul.

Maha

O ceată de bărbați intrase în curtea noastră, făcând-o să arate ca un stup. Bâzâind, fluturându-şi mâinile, mângâindu-şi bărbile şi preaslăvindu-l pe cel Milostiv. Mi-am îmbrăcat fiul cu o cămaşă, apoi cu încă una, şi l-am ajutat să își pună jacheta groasă pe care i-o cususe Halimeh din covoare vechi. Avea să-i țină de cald. În şalul triunghiular în care-l înfăşam când era mic am împachetat o sticlă cu apă de trandafiri, pieptenele lui, două perechi de pantaloni, o cămaşă şi câteva bucăți de zahăr candel. L-am încălțat cu sandalele pe care i le adusese Tamam. Când i-am legat fâşiile de piele în jurul gleznelor s-a plâns – nu-i plăcea să fie legat. Fiul meu avea spiritul liber şi prefera să alerge desculț după găini.

— Ai să stai cu bunica.

— Nu bunica.

— Ba da, iubire.

Îşi roti mâna micuță, formând un cerc.

— Nu, nu am să lipsesc mult, i-am răspuns. Doar o zi sau două.

L-am îmbrățişat, l-am sărutat şi am tras în piept mirosul gâtului micuț. Purta mirosul lui Harb, tatăl lui. Tamam îl luă de mână, îi luă bocceluța şi plecară. Am ascultat bocănitul tălpilor lui micuțe, ce se îndepărtau alături de bunica lui. Dacă Tu eşti acolo sus, privindu-ne cu ochii plictisiți, te rog să-mi aperi fiul.

Bărbații stăteau afară, pe pământ, formând o semilună întunecată. Şeicul Talib, imamul Rajab şi Daffash stăteau în mijloc. Am văzut o scăpărare de lumină la orizont, poate că era o căprioară fugară? Un porumbel care-şi luase zborul? Sau poate un vultur care-şi lua avânt? M-am spălat pe față cu apă rece şi mi-am legat vălul în jurul capului, ca să-mi acopăr gingiile goale. Inima începu să-mi bată cu putere.

— Maha! lătră Daffash.

Am răsuflat adânc, am aruncat o privire prin încăpere şi mi-am frământat fruntea. Oglinda bunicii, covorul aproape terminat şi întins pe jos, leagănul albastru şi cele trei saltele mă priveau în tăcere. Vasul din lut era acoperit de rouă, o umezeală ce se aşternuse asupra podelei asemenea lacrimilor. Am ascuns în faldurile rochiei teaca pumnalului lui Harb şi amuleta lui Mubarak, apoi am ieşit din cameră. Soarele se apleca spre vest, nerăbdător să dispară în spatele orizontului luminos.

— Imamul Rajab are să-ți pună nişte întrebări. Tu să răspunzi cu da, îmi spuse Daffash în vreme ce-şi răsucea mustața între degetul cel mare şi arătător.

Am privit figurile solemne ale bărbaților din trib. Imamul Rajab se ridică cu greu în picioare şi rosti tare:

— Maha, fiică a lui Nimer, îl accepți pe şeicul Talib ca soț?

Trupul îmi deveni tot mai uşor şi mai uşor, începu să se ridice, tot mai sus către cer. Am zărit fața zâmbitoare a mamei, bastonul tatei şi brațul lui Harb. Daffash îşi freca pumnii încleştați. Vocea îmi sună slab şi subțire când am rostit:

— Aş vrea o gură de apă.

Imamul Rajab zâmbi, scoțând la iveală nişte dinți maronii şi inegali. Cuvintele întunecate pot măcina şi păta dinții.

— Daffash, fata e ruşinoasă. Las-o să bea nişte apă.

M-am întors cu spatele spre ei şi am pornit spre casă. Am găsit o cană, am ieşit cu ea din casă, am trântit-o de pământ, mi-am îndesat poalele rochiei în pantaloni şi am fugit, am fugit din răsputeri spre livadă.

Nasra se sprijinea de unul dintre portocali şi stătea de vorbă cu Murjan. Mă apucă de mână şi-mi spuse cu vocea ei ascuțită:

— Repede, munți!

Tălpile îmi erau fierbinți ca focul, țipetele lui Mubarak umpleau valea, bărbații m-ar fi împuşcat între ochi dacă

m-ar fi prins. Apoi nu am mai putut auzi decât zgomotul propriilor plămâni, luptându-se să respire. Tufişuri cu ghimpi, iarbă, pământ uscat şi limba-boului, toate îmi treceau pe sub picioare. Sudoarea îmi picura de pe nas. Am apucat pe una dintre cărările ce duceau spre vârful muntelui. Nasra mă trăgea înainte. Îmi era teribil de cald, cu toate că aerul era din ce în ce mai rece. Murjan mergea chiar în spatele nostru. Când am ajuns pe creastă, m-am oprit şi am strigat vântului, luminii bolnave a apusului:

— Nu!

Nu aveam să-l accept pe şeicul Talib ca soț.

Fălcile peşterii lui Abu Auqab erau larg deschise. Un leu gata să-şi devoreze prada. Am intrat în peşteră şi ne-am aruncat pe pământul acoperit cu un covor. Mă simțeam ca şi când plămânii mi-ar fi fost spintecați cu un pumnal. Murjan şi Jawaher pregătiseră peştera pentru noi. Un vas din lut, o lampă, pâine, nişte unt şi curmale.

— Suficiente pentru câteva zile, spuse Murjan. Închideți intrarea cu stânca de afară. Eu am să urmăresc cărarea care duce la peşteră. Dacă auziți vreun zgomot, fugiți spre sud, către Marea Moartă. Nu rămâneți aici. Dacă auziți voci, strecurați-vă încet şi plecați din peşteră.

— Allah să-ți dea o viață lungă, fiul meu, am oftat.

Nasra adusese un vas cu apă şi-mi dădu să beau.

Lătratul vulpilor şi urletele câinilor ne asaltau în peşteră. Fața Nasrei tresărea sub lumina pâlpâindă a lămpii. Somnul nu se apropia de mine. Inima-mi tremura în piept. Mubarak. Oare avea Tamam să-i dea de mâncare, să-l dezbrace, să-i şteargă lacrimile? M-am legănat singură, încercând să adorm. Stânca rotundă pe care o trăseseră peste intrarea în peşteră părea că-mi stă pe piept. De acum înainte, teama şi epuizarea aveau să-mi fie surori, însoțitoarele mele în ținuturile tribului din care făceam parte. Nu veni nimeni. În peşteră era întuneric, preşul cu care mă acopeream era rece, norocul îmi era asemenea făinii împrăştiate.

Pluteam uşor printre norii de ceață când Nasra mă

zgudui.

— Trezeşte-te. Voci.

Ne-am ridicat şi ne-am lipit urechile de pământ. Prin piatră şi prin praf răsunau nişte sunete înfundate.

— Trebuie să plecăm.

Am împins încet stânca de la intrare şi am ieşit din peşteră. O procesiune de torțe urca muntele, asemenea unui şarpe strălucitor.

— Fugi!

Urmând sunetul valurilor, am început să alergăm către sud, spre întinderea pustie a mării. Valurile foşnitoare se loveau de mal cu toată puterea lor, iar apoi se retrăgeau. Mă dureau toți muşchii, ochii îmi lăcrimau, iar tălpile sângerau. Sângele ce-mi curgea avea să lase urme în spatele nostru, bărbaților din trib avea să le fie uşor să ne găsească. Sarea de pe pietricelele aflate pe mal se freca de rănile pe care le aveam la picioare, inflamându-le şi mai mult. Foc, foc, foc. Mama Hulalei lingea tălpile picioarelor mele desculțe. Pe Nasra o durea spatele, picioarele mele de abia mai atingeau pământul, iar singurul semn că mai eram în viață şi că alergam era zgomotul respirației chinuite. Aripile întunericului ne ascundeau siluetele, le apărau, învăluindu-ne asemenea unei mame iubitoare.

Cerul era un nor imens de fum negru, suspendat deasupra întinderii mării. Nasra mă îndrumă spre un izvor cu apă dulce care se vărsa în mare.

— Aici o să rămânem peste noapte.

O briză călduță, purtând mirosul de carbon, îmi lovi fața udă de sudoare. Câteva lumini slabe erau reflectate de apă, de pe malul celălalt. Întunericul şi căldura înconjurau de pretutindeni întinderea largă a câmpiei de sare. Mi-am aşezat capul între genunchi, ca să conduc sângele în jos şi să gonesc amețeala. Când am închis ochii am văzut figura zâmbitoare a lui Harb, mâinile lui calde trăgându-mă spre el şi apa lovindu-mi blând trupul. Fugisem eu – Maha, smochina indiană, amară precum colochinta, dar răbdătoare – de acasă? Chiar stăteam eu

pe stâncile pline de sare, privind măreața pustietate a Mării Moarte fără geamănul sufletului meu, fără Harb, iubitul meu şi tatăl fiului meu? De ce îmi lăsasem băiatul cu Tamam? De ce...?

Întunericul norilor coborî şi ne învălui. Apa nemişcată îşi ținea răsuflarea şi nimic nu se clintea pe larga coastă, în afara apei din izvoarele minerale ce bolboroseau ieşind din stâncă, iar apoi se prăvăleau în întinderea oglinzii negre. Ceața învăluia apa, stâncile, izvoarele, şi ne era aproape imposibil să respirăm. Duhoarea acizilor şi mineralelor se ridica până la cer. Mi-am aşezat capul pe o piatră netedă şi am încercat să ascult sunetul apei dulci ce curgea spre a-şi găsi moartea. Un strop de apă dulce în largul mării sărate. O pelerină groaznică a morții acoperise ținutul jos, vârful munților şi chiar Ierusalimul, cu minaretele lui înalte. Încercam să adorm, încercam să închid ochii aşa cum o făcuse Nasra, încercam să uit stâlpii de sare ce zăceau sub apă şi viperele ce se strecurau în întuneric.

Răsări soarele, luminând cerul albicios şi răspândind raze pe suprafața calmă a apei. Răsăritul transforma fiecare granulă de sare într-o bijuterie strălucitoare, într-o piatră prețioasă. Sunetul apei care se învolbura şi se lovea de mal era purtat mai departe de vânt. Nasra încă dormea, aşezată pe stânca netedă. În rochia-i neagră, arăta ca o linie subțire trasă pe suprafața stâncii. Mi-am umplut palmele făcute căuş cu apă şi m-am stropit pe față. Gustul amar al mineralelor mi-a rămas pe limbă, pe pleoape. O durere adâncă, în piept, mi-a dat de veste că băiatul meu plângea. De câte ori mă gândeam la el o simțeam în sâni. Mi-am dezmierdat sfârcurile. Trebuie să-i fi fost foame. Trebuie că plânge. Picioruțele lui probabil căutau o crăpătură în stâncă, în care să încapă. Blestemată fie-mi inima, ce lua foc repede precum frunzele uscate de palmier.

Nasra se trezi, îşi întinse mâinile şi privi cerul. Bălăngănindu-şi picioarele, începu să cânte din fluier.

Cânta melodii ascuţite, săltăreţe, ca pentru a întâmpina dimineaţa.

— Nasra, soră, aş vrea să mergi în sat şi să-mi aduci veşti.

— Aduc mâncare?

Am privit tufişurile prăfuite ce răsăriseră curajoase pe malul izvoarelor minerale.

— Da.

Nasra sări de pe piatră şi se spălă pe faţă. Îşi băgă poalele rochiei în pantaloni şi se îndepărtă. Am privit-o cum se strecura printre tufişuri. Când deveni doar o furnică ce se mişca undeva în depărtare, am oftat şi m-am aşezat. Căldura începuse să se facă simţită sub strălucirea dură a soarelui. Rochia-mi neagră absorbea căldura, o păstra şi îmi cocea trupul în ea. Sunetul valurilor ce se loveau de ţărm îmi umplea urechile.

Mâinile translucide ale apei îmi făceau semn, mă trăgeau, mă apucau de încheieturi. Chemarea mării era adâncă, răguşită, tristă. Trecutul meu. Mi-am dezlegat bentiţa, am lăsat vălul pe o piatră şi mi-am desfăcut părul. Mi-am scos rochia neagră prăfuită, pantalonii şi juponul, apoi mi-am întins trupul gol. Când am intrat în apă, picioarele au primit cu bucurie răcoarea ei. De fiecare dată când intram în Marea Moartă mă dureau ochii. Acizii şi mineralele păreau să atace plămada fină a trupului meu. Trebuia să suport până când durerea avea să fie copleşită de plăcere şi aveam să văd din nou. Lacrimile aveau să spele sarea mării. Apa ce mă lovea uşor, părul ud şi gustul amar îl aduseră înapoi pe Harb. Întâi îmi sărută colţul drept al gurii, apoi colţul stâng, iar la urmă mijlocul buzelor. I-am îmbrăţişat umerii şi m-am apropiat de el. Când l-am cuprins cu braţele, când m-am încolăcit în jurul lui cu toată fiinţa mea, începu să plângă ca un copil. Privirea-i era blândă, plină de dragoste. Să-l primesc era ca şi când aş fi sosit acasă după o zi lungă şi obositoare. Trupul meu se transformă într-un pisălog zdrobind uşor într-un mojar boabe de cafea şi de

cardamom. Şoapte şi valuri.
— Iubita sufletului meu, ochi-de-căprioară.
M-am îmbrățişat strâns. Lacrimi, pustiu şi dragoste. M-am avântat în apă ca să-l îmbrățişez, apoi m-am lăsat să plutesc. Băltoace murdare verzi, urmate de aer proaspăt şi lumină orbitoare.
Mi s-a părut că văd silueta încovoiată a lui Hakim. Mi-am şters apa de pe față. Da, pe părul cărunt al bunicii mele! El era. Se opri, îşi lăsă capra şi îmi făcu semn cu mâna. Când porni din nou, paşii îi erau uşori de parcă ar fi avut douăzeci de ani. Ținându-şi capra, dispăru în spatele uneia dintre stâncile înalte.
— Hakim!
Niciun răspuns, doar ecoul vocii mele şi foşnetul valurilor. Poate că el ar fi putut, cu ierburile-i rare, să-mi vindece inima obosită.
— Hakim!
Niciun răspuns, doar ecoul vocii mele, spărgându-se de crestele munților.
Soarele îşi dezlegă flăcările arzătoare şi le slobozi deasupra întinderii Mării Moarte. Sudoarea mi se scurgea pe față, pe ceafă, pe spate.
Două furnici ce se zăreau în depărtare. Murjan şi Nasra. Aducători de veşti bune, am sperat.
— Pacea fie cu tine, spuse Murjan.
— Şi cu tine, fiul meu.
— E bine, Mubarak, îmi zise Nasra.
— Maha, mamă, fratele tău Daffash a pus stăpânire pe livadă, pe casă şi pe fiul tău.
— Smuls legumele tale, Daffash.
Sarea din Marea Moartă îmi zgâria gâtul, o simțeam şi pe limbă, pe pleoape.
— Mi-e sete.
Murjan îmi dădu burduful, am înghițit nişte apă. Nasra îmi oferi curmale, nu le-am vrut.
Livada mea, piatra prețioasă de pe fruntea văii. Răsăritul auriu atingea portocalii şi lămâii, îi ridica tot

mai sus şi mai sus, spre cer, şi îi lăsa acolo suspendaţi. Apa rece ca gheaţa ce trecea prin vechiul canal împărţea livada în două şi pătrundea în sol, netezind marginile bulgărilor uscaţi de pământ, aducând cu ea răcoare şi umezeală. Aroma florilor mă purta încet în altă lume. Norul de parfum umplea întreaga vale. Apa lină curgea direct în inima mea, îmi curăţa sufletul obosit şi mă lăsa fragilă, transparentă.

Acoperindu-mi ochii, am privit soarele. Ce căutam acolo eu, Maha, fiica Malihei, fiica Sabhei? Cum îmi putusem părăsi fiul şi casa? Trebuia să mă lupt cu Daffash. Încet-încet, m-am întors şi am rostit cu o voce hotărâtă:

— Mă întorc în sat.

Nasra începu să se pălmuiască şi să strige:

— Nebună, Maha?

Murjan privi marea şi rosti de parcă ar fi vorbit valurilor:

— Fă ce simţi tu că trebuie să faci.

Cu spatele drept, cu capul şi cu bărbia tremurândă, am străbătut din nou câmpia întinsă. Cei câţiva palmieri erau asemenea stropilor de apă dulce într-o mare sărată. Nu puteau schimba câmpia, nu îi putea preschimba culoarea într-un verde blând. Forţele deşertului palid triumfau asupra petelor verzi. O cămilă şi puiul său rumegau de zor. Regurgitarea şi mestecatul erau inutile pentru mine. Plantaţia de bananieri era scurtătura cea mai bună către sat. Îmi intră un ghimpe în talpă. Nasra şi Murjan încercau să ţină pasul cu mine. Daffash, fratele meu, fiul mamei mele, Maliha, şi al tatălui meu, şeicul Nimer, nepotul bunicii mele Sabha, înghiţise ferma şi casa. Ar fi trebuit să-l ucid pe Daffash în peşteră, când l-am găsit peste soţia lui Salih. Ar fi trebuit să apăs pe trăgaci şi să-l împuşc în inimă. Ar fi trebuit să-l ucid înainte ca melodiile Nasrei să-şi fi pierdut căldura. Ar fi trebuit să-l împuşc pe Daffash înainte ca Nasta să-şi fi pierdut cercelul şi strălucirea ochilor verzi.

Mi-am ridicat bentița, m-am șters de sudoare și am continuat să mă grăbesc spre satul uitat, ce se agăța de povârnișul muntelui ca o lipitoare. Doar două zile trecuseră, iar satul părea mai bătrân. Maroniu sumbru. Bolte din lut, pereți din lut, urechi și ochi din lut. Lăsasem Marea Moartă în urmă, în ținuturile ei învolburate. Pământul era al meu. Mubarak era fiul meu, o bucată din inima mea. Eu plantasem lăstarii de lămâi și portocali, eu așteptasem trei ani, eu îi udasem până ce au avut primul fruct. Unghiile mele purtau urmele noroiului, bălegarului și pământului. Eu săpasem, curățasem și plivisem. Mâinile fratelui meu erau curate, niciodată cufundate în noroi. Pământul era al meu. Mai bine aș fi fost împușcată între ochi decât să văd cum livada mea se stinge. Mai bine aș fi zăcut sub pământ, unindu-mă cu rădăcinile portocalilor mei.

Când am ajuns pe ulița principală, Raai, care stătea pe platforma lui, mă întâmpină spunându-mi:

— Ar fi trebuit să accepți propunerea șeicului Talib.

I-am privit barba tunsă, ochii schimbători și borcanele colorate pline cu boabe de năut prăjit. Am clătinat din cap. Salih sări de pe platforma lui când mă văzu trecând și-mi spuse:

— Pacea fie cu tine, fiica lui Nimer. De ce te-ai întors?

Salih nu numai că lucra cu metal, dar era el însuși făcut din metal. Credea că poate îndoi orice, chiar și inima unei mame. Imamul Rajab se repezi spre mine:

— Allah s-o blesteme pe păcătoasă! Cu toții sunteți necredincioși.

I-am privit barba lungă, unsuroasă, și pântecele umflat; am zâmbit. Femeile din sat nu avură curaj să iasă din case și să mă întâmpine. Au rămas în spatele ușilor și al ferestrelor, privind-o pe femeia care petrecuse o noapte, singură, în munți.

Deodată l-am auzit pe imamul Rajab strigând:

— Ucideți păcătoasa cu pietre!

Copiii începură să ridice de pe jos pietricele și să le

arunce în mine. M-am îndreptat de spate şi am mers mai departe. Pietrele deveneau tot mai mari şi mai mari. Atingerea se transformă în ciupitură, ciupitura în lovitură. Nu aveam să mă uit înapoi. Am ajuns la livadă şi am intrat pe poartă. O ceată de băieţei era gata să mai adune pietre, să întindă mâinile şi să lovească. Feţe rânjind, funduri goale şi nasuri murdare. Mi-am descoperit faţa şi i-am privit lung. S-au retras, au scăpat cum au putut de pietre, s-au întors şi au pornit-o în fugă pe uliţă.

În clipa aceea, când eram gata să intru în casa mea, când eram gata să îmi îmbrăţişez fiul, Land Roverul verde-închis se îndreptă spre mine asemenea unui gândac uriaş. Samir Paşa, fratele meu şi doi bărbaţi îmbrăcaţi în haine albe au sărit jos din maşină. Daffash lătră:

— Uite-o. Priviţi-o. E nebună. Şi-a pierdut şi bruma de minte pe care o avea.

Am văzut poala cămăşii lui Mubarak atârnându-i deasupra pantalonilor. Fiul meu. Voiam să-mi văd fiul. Când Nasra s-a repezit spre ei, Daffash a izbucnit într-un hohot groaznic de râs:

— Uitaţi-vă în ce companie aleasă e! Păstoriţa nebună.

Nasra nu era nebună. Nasra era prinţesa oamenilor întregi la minte. Nasra era leacul ce-mi vindecase aproape toate durerile. Cum îndrăznea Daffash? Mi-am ridicat fruntea spre cerul uituc şi-am rostit tare:

— Nasra, Daffash Paşa, e mai întreagă la minte decât dumneata.

Copiii începură să se adune iar. Tamam, Hulala, Hamda şi Halimeh apărură de nu ştiu unde şi se aşezară lângă mine. Sub palmieri, bărbaţii începură să se adune ca gândacii. Şeicul Talib, cu corpul lui subţire şi bătrân, Salih, Raai, imamul Rajab şi Uqla, negustorul ambulant ţigan. Murjan străbătu spaţiul mare, plin de praf, şi se alătură grupului femeilor.

— În primul rând, ţipă Daffash cât de tare putu, eu nu

stau de vorbă cu femeile. N-au nici minte, nici credință.

Imamul dădu din cap a aprobare.

— În al doilea rând, ce rost are să stau de vorbă cu nişte femei nebune?

Bărbații râseră la unison. Precum croncănitul corbului plecării, râsetele lor răsunară în valea oarbă.

— În al treilea rând, pleacă-ți capul sau te împuşc între ochi.

Căldura mâinii Nasrei îmi străbătu trupul. Mi-am dres vocea şi am rostit calmă:

— În primul rând, eu nu stau de vorbă cu violatori.

O tăcere ca de mormânt se aşternu în vale.

— În al doilea rând, eu nu stau de vorbă cu fiii neascultători, în al treilea rând, eu nu stau de vorbă cu servitori ai englezilor.

Ecoul cuvântului „englezilor” călători departe, se lovi de zidurile caselor, urcă munții până ce se sparse pe culmile acestora, răsunând cu un ecou teribil.

Hulala şchiopătă până în mijlocul adunării şi spuse cu vocea ei ascuțită:

— Toate astea-s ridicole. V-ați strâns aici, atâția bărbați cu mustățile stufoase, să vă luptați cu nişte femei neajutorate. Femeile din satul ăsta au fost şi vor fi mereu mame, soții, fiice şi surori supuse. Dacă îi trimiteți de unde au venit pe străinii ăştia în alb, îți promit că Maha îți va fi supusă ca o sclavă. O să-ți curețe podelele, o să-ți gătească mâncarea şi o să-ți spele hainele. Numai goneşte-i de aici.

Mi-am frământat fruntea.

— N-am să mă mărit cu nimeni, n-am să semnez niciun act şi nu gătesc pentru englezi.

Ca un taur legat, Daffash începu să bată din picior:

— Păianjenul ăsta nu se roagă pentru sufletul lui Mohamed.

Imamul Rajab îi făcu semn cu ochiul lui Daffash şi spuse:

— Allah a spus în Cartea înțelepciunii: „Bătețі-le.”

Daffash străbătu spațiul dintre bărbații şi femeile tribului Qasim, întinse brațul şi mă apucă de gât. Începu să strângă şi să apese. L-am lovit în pulpă, iar el şi-a pierdut cumpătul.

— Fiică de câine!

M-a aruncat la pământ şi s-a aşezat peste mine. L-am lovit cu picioarele, cu mâinile, am încercat chiar să îl muşc. Îşi spori strânsoarea până ce am văzut lumini ce pluteau în aer, până ce nu i-am mai văzut fața slabă, fruntea asudată şi ochii plini de furie. Femeile încercară să-l dea la o parte de pe mine. Tamam îl lovi în cap cu pipa.

— E mama fiului lui Harb!

Hulala stătea lângă bărbați, privind. Nasra sări pe umărul lui Daffash şi încercă să-mi elibereze gâtul. Halimeh îşi strigă soțul, pe Salih:

— Are s-o omoare, fă ceva!

Bărbații stăteau sub palmieri; priveau, se scărpinau în cap, îşi mângâiau bărbile, îşi răsuceau mustățile. Auzeam lătratul lui Nashmiyyeh, sunetul copitelor în galop şi răsuflarea grea a lui Daffash.

Am văzut fața mânioasă a Hamdei şi mâinile ei, pe gâtul fratelui meu.

— Las-o în pace, aducător de nenorociri!

Îşi slăbi strânsoarea asupra gâtului meu şi era gata să o lovească pe Hamda cu cotul. Am sărit în sus, hotărâtă să-l omor. L-am apucat de încheieturi şi l-am țintuit. Cum zăcea pe pământ, citeam durerea de pe fața lui Daffash şi furia din ochii Hamdei, care încerca să-l sugrume. Mai tare, mai tare, mă rugam. Aş fi împărțit bucuroasă cu Hamda vina pentru vărsarea sângelui fratelui meu.

S-a auzit un zgomot, se apropia. Trupul Hamdei fu aruncat la pământ. Nasra stătea acolo, fără mâini. Halimeh se zbătea, o mână îmi sufoca vocea. Lacrimi, o durere sfâşietoare ce-mi străpungea umărul. Cineva bătea în nişte cutii goale de unt. Copii, de vârsta lui

Mubarak, treceau şi cântau.

Bâz, bâz —bâz, bâz.
Albina a zburat.
Bâz, bâz —bâz, bâz.

Pipei rupte a lui Tamam îi crescură picioare şi plecă. Samir Paşa făcea semn cu mâna ce ținea pipa. Bărbați îmbrăcați în alb mă traseră, mă loviră şi mă legară. Jawaher plângea, plângea, plângea pe umărul lui Murjan. Am fost aruncată pe umărul cuiva, un umăr puternic. Lumea s-a întors cu susul în jos.

— Mătuşă, Harb, Nimer, salvați-mă. Salvați-mă!

Loveam neîncetat cu picioarele libere. Tamam dormea pe pământ, cu fața în jos, cadavru neînsuflețit? Am auzit un bocănit de picioruțe pe beton.

— Mubarak, fiul meu! am jelit. Fiul meu, vai, oameni buni!

Boc boc boc. Nu mai era deloc aer în vale. Nu puteam respira.

— Mi-ați lăsat fiul orfan! am horcăit.

Casa şi livada căzură în genunchi, rugându-se pentru ca o forță să se facă simțită de sub pământ.

Bâz, bâz – bâz, bâz.
Albina minții Mahăi a zburat departe.
Bâz, bâz – bâz, bâz.

Loviturile mâinilor tinere pe cutiile goale.

— Nebună – Maha. Nebună – femeie, fredonau vocile de copii.

O înțepătură. Am alunecat, am căzut într-un tunel cu o lumină strălucitoare. Harb? Era întotdeauna Harb, soțul, geamănul sufletului meu...

Um Saad

Um Saad lipsea în dimineața aceea. Niciun „Maha, soră”, nimic despre găurile în formă de stea. Mă simțeam atât de singură, de mică, în salonul aproape gol de spital. Totul era alb. Albe erau cearşafurile, dulapurile, ploştile, coşurile de gunoi şi capetele amețite. Fereastra păzită de gratii dădea deasupra unei văi adânci înțesată cu araci şi pini.

Gratii. Eram prizonieră în castelul acela. Am netezit aşternuturile mototolite ce purtau mirosul lui Um Saad. Am găsit sub perna ei două fotografii palide, gălbui-maronii. Într-una era un bărbat blond ce zâmbea, cu fața lată şi fălci puternice: Muhammad. Figura din cealaltă poză era grasă, cu buze imense ce atârnau: soțul ei mizerabil. Le-am pus la loc şi m-am aşezat pe marginea patului meu. Întotdeauna îmi pieptănau părul cu un pieptene fin înmuiat în gaz. Nu aveam păduchi. După ce au tras şi au smuls părul nu au găsit niciunul. Mirosul puternic de gaz. Mirosul de cimbru ce-mi ajungea la nări prin fereastră îmi spuse că sosise primăvara. Nicio veste din satul meu, Hamia, care se agăța de povârnişul muntelui precum o lipitoare. Paşii uşori ai fiului meu, ce se îndepărta alături de bunica lui, îmi răsunau mereu în urechi. „Mamă!” striga când era mic şi se ghemuia mai aproape de mine când avea un coşmar. Oriunde m-aş fi uitat vedeam chipul lui: cum rânjea la cocoş, cum se încrunta la câine, imaginea lui se strecura de-a lungul zidurilor, pe masă, pe podea, prin fereastra cețoasă. Îmi lăsam bărbia pe cadrul din fier al patului şi-mi doream ca şi inima mea să fie de fier. Îşi ghemuia trupuşorul moale, căutând siguranță şi căldură. Alunecă în altă identitate, spunea Um Saad. Scapă de pielea ta, de capul tău, de trecutul tău.

Când am auzit blestematul de clinchet al cheilor în uşă am sărit în pat şi m-am acoperit cu cearşafurile. Kukash

aduse în cameră un cărucior lung, pe care se afla trupul lui Um Saad, pradă convulsiilor. Doctorul Edwards venea în spatele căruciorului, ca într-un alai funerar. O apucară de încheieturile mâinilor şi de glezne, o ridicară şi o aruncară pe patul rece ca gheaţa. Doctorul străin se întoarse şi plecă din cameră, iar Kukash îl urmă tăcut. Puteam auzi respiraţia chinuită a surorii mele. Îţi mulţumesc, oricine ai fi, acolo sus. Era încă în viaţă.

Când sunetul paşilor de pe coridor se stinse, m-am dat jos din pat şi am traversat distanţa de beton rece dintre paturile noastre. Avea faţa palidă ca o lămâie. Pe tâmple avea două vânătăi, acoperite cu o pastă urât mirositoare. Buzele îi erau de un albastru-închis şi ochii i se dădeau peste cap în spatele pleoapelor închise. Îmi puseseră sora în cămaşa de forţă, însă mânecile erau desfăcute, nu legate la spate. Convulsiile se linişteau, retrăgându-se asemenea valurilor. Trupul îi era rece precum era dimineaţa apa din Fântâna cea Lungă. Mâinile-mi erau inutile. Ce puteam face ca să readuc la viaţă căldura spiritului ei? Cu o voce spartă, am început să cânt melodia zilelor fierbinţi de vară:

Recolta noastră aurie.
Fân fân fân fân.
Tăiem, punem deasupra.
Fân fân fân fân.

Vocea mea nu avea bucuria culegerii unei recolte, îi lipsea încântarea, aşa că se prăbuşi. I-am frecat braţele întinse, picioarele depărtate, pântecele obosit. Câţi copii spusese că a avut? Zece? I-am masat gâtul, capul chel, cu grijă să nu apăs pe vânătăi; i-am masat umerii. Simţeam că dacă i-aş fi putut aduce la viaţă capul, Um Saad avea să fie bine. Am continuat să frec, să mângâi, să frământ, până ce sosi apusul. Am acoperit-o cu pătura mea şi i-am înfăşurat picioarele cu cearşafuri.

Când Sura, bucătăreasa grasă, îmi puse mâncare pe

farfurie, nu am scos niciun cuvânt. Mă obişnuisem cu piureul de cartofi şi mâncarea ce arăta ca un rahat de câine. Mi-am amintit de Um Saad şi i-am mai cerut o ceaşcă de ceai. Vocea linguşitoare a Surei îmi aducea aminte de grăsimea ce se topea, de ulei şi sosuri.

— La porunca înălțimii Voastre, prințesa Maha de Qasim.

Nu i-am răspuns nimic. Trebuia să mă obişnuiesc nu numai cu mâncarea pe care o gătea, ci şi cu limba-i ascuțită. A mai turnat o ceaşcă de ceai, mi-a pus-o pe tavă şi a ieşit din salon împingând căruciorul cu mâncare. Înghițitură după înghițitură, mâncarea îmi alunecă pe gât. Am băut ceaiul repede, frigându-mi limba, apoi am lăsat tava pe măsuță. M-am şters la gură, mi-am suflecat mânecile: eram gata să lupt pentru sufletul surorii mele.

Am înmuiat o bucată de bandaj în apă de trandafiri şi am pus-o între buzele deschise ale lui Um Saad.

— Um Saad, soră, trebuie să te trezeşti. Trebuie, Haniyyeh.

Deschise ochii încet şi murmură:

— Opriți-vă, vă rog.

Am strâns-o de mână şi i-am spus:

— S-a terminat. Sunt prietena ta, tovarăşa ta în groapa asta cu şerpi. Sunt Maha.

I-am susținut gâtul cu o mână, în vreme ce cu cealaltă am ținut ceaşca, ajutând-o să soarbă ceaiul dulce ce se răcise. Ea sorbi ceaiul. Mubarak, sufletul meu, fiul meu, la fel sugea punguțe cu zahăr candel. Um Saad îşi întoarse capul şi încercă să-şi concentreze privirea pe fața mea.

— Um Gharib. Nu mi-au spus că vii.

Un zâmbet slab, iar apoi închise din nou ochii şi adormi, epuizată.

În noaptea aceea nu am dormit deloc. Am privit fața slabă a lui Um Saad, în lumina albastră a lunii. Era frig, dar nu m-a lăsat inima să-mi iau pătura înapoi. Când

luna s-a retras în lumea ei, lăsând lumea să orbecăiască în întuneric, Um Saad, sora mea, începu să vorbească. La început era un sunet pierit, slab, apoi deveni tot mai puternic. Îi vorbea lui Hasan cel înțelept.

— În sfârşit, ai sosit. Ce ți-a luat aşa de mult să vizitezi bieții oameni slabi? Wahid cânta melodii de dragoste în baie, dar pe ecran îl vedeam pe Farid al-Attrash. Avea buzele subțiri-subțiri, date cu ruj. Carmin. Mama, încălțată cu pantofi cu tocuri înalte, a coborât pe scări, s-a împiedicat şi a căzut moartă pe trotuar.

Um Saad râse în hohote, până începură să-i şiroiască lacrimile pe obraji.

— Mi-au spus că aveau să mă strivească aşa, ca pe nişte migdale. Pe mine, Haniyyeh, Um Saad, Gât-Frânt, Păr Cărunt, frumusețea cu părul întunecat şi tot aşa.

Ascultând aiurările lui Um Saad, mi-am aşezat capul pe pernă. Râsete, oftaturi, tăceri, planşete, strigăte, urmate apoi de furie. Urlă la Hasan cel Isteț, spunându-i:

— Fiu bastard al diavolului, floare a tinereții mele, rahat care umple mațele de animal! Adu încoace tichia care te face invizibil şi vino! Ajută-mă pe mine, Um Saad, Haniyyeh, Gât-Frânt să dispar. Vino şi ia-mă, vino şi îmbrățişează-mă.

În cele din urmă, soarele începu să apară şi în lumea ei, gata să se înalțe iar deasupra capetelor noastre. Parfumul puternic de cimbru şi mentă mă atrase spre geam. La capătul văii adânci din Fuhais am văzut cum galopau nişte armăsari negri, alergând cu trupurile lor strălucitoare către soare. Aş fi vrut ca sufletul meu să alerge spre creatorul lui, aş fi vrut ca după toți anii aceştia cenuşii să-l fi putut strânge în brațe pe geamănul sufletului meu. Aş fi vrut ca inima-mi să poată zbura spre Hamia, să-l îmbrățişeze pe fiul meu Mubarak, lumina ochilor mei. O omidă cobora pe peretele alb, venind spre mine. Mama Celor Patruzeci şi Patru avea patruzeci şi patru de picioare. Eu aveam doar două. Mi-am scos papucii şi era cât pe-aci s-o omor. În clipa aceea, când

omida era gata să moară lovită de papuc, doctorul englez deschise uşa salonului.

— Bună dimineața, ciripi el. Cum ne mai simțim azi? E o zi tare frumoasă, nu credeți?

Îşi afişă zâmbetul lustruit şi rosti în araba lui cu accent străin:

— Bun. Acum e rândul tău, arătând cu foarfecele spre capul meu.

— Dar m-ați tuns când am ajuns aici.

— Trebuie să fie şi mai scurt.

Omida fuge printre gratiile de metal, spre libertate. Eu sunt prea obosită pentru a ridica mâna, pentru a deschide gura şi a striga „Nuuuuu!” Nu am primit nicio veste din satul meu. Mubarak e crescut de unchiul lui, Daffash, iar Harb a murit. Curând, Mubarak are să înceapă să-şi răsucească mustața ciufulită între degetul mare şi arătător. Tata a murit. Covorul mamei e tot neterminat. Niciun cuvânt nu mi se desprinde de pe buze. Kukash, brancardierul trupurilor în convulsii, suge un muc de țigară, ca de obicei. Îmi las capul în mâinile nerăbdătoare ale doctorului străin, care domneşte asupra noastră ca un rege. Când răceala instrumentului cu aripi din metal îmi atinge capul, mâncându-mi părul, îmi dau seama că sunt copleşită de miraje ce sclipesc în depărtare. Viața e un vis lung despre plecări şi sosiri. Trebuie să nu mai gândesc, să nu-mi mai amintesc, să nu mai doresc. Şocuri electrice? Nimic. Nicio iluzie despre vreo sosire. Oamenii sunt hrăniți cu vise, îndopați cu ele aşa cum îmi îndopam eu găinile cu grăunțe. Dintr-odată, descoperi că ceea ce ai mâncat în toți anii ăştia a fost doar praf, că ceea ce ai băut e doar aer.

Um Saad se cutremură de râs. Şuvițe de păr cărunt cad pe podeaua din beton. Norocul meu e asemenea făinii împrăştiate, într-o zi cu vânt, ei le cer oamenilor desculți să adune faina. Vântul urlă şi se învârte pe câmpul cu ciulini părăsit. Norocul meu e asemenea făinii împrăştiate.

Povestaşul

În numele lui Allah cel Milos şi Milostiv, „Câte cetăți n-am nimicit, căci au fost nedrepte! Ele stau năruite pe temeliile lor. Câte fântâni părăsite! Ce mai palate înălțate!”.

Măreții mei stăpâni, prieteni şi companioni, într-o zi mi-am luat măgărița Aziza şi maimuța Maymoon şi am pornit spre aşezarea tribului Bani-Qasim. Am ajuns în valea nefericirii, dar nu am găsit nici râul, nici plantația. Am continuat să merg prin albia secată a râului, peste pietre şi pietricele, sperând ca în cele din urmă să ajung la livada de portocali a şeicului Nimer.

Ferma şi casa erau acum doar o bucată pustie de pământ, acoperită cu mătrăgună, măselariță şi colochinta. Un miros înțepător, amar, de tristețe umplea aerul. Plantele otrăvitoare triumfaseră asupra pomilor roditori, supraviețuiseră mai mult decât vegetația comestibilă şi moşteniseră pământul. Viața se retrăsese sub pământ, lăsând în urmă mormane de pietriş şi nisip.

Oamenii spun că într-o zi soarele qasimit s-a proptit încăpățânat în mijlocul cerului şi a refuzat să coboare spre vest sau să se întoarcă spre est. Zilele fierbinți erau urmate de alte zile fierbinți, în vreme ce arabii zăceau pe pământ, sub soarele neclintit. Astrul protesta împotriva păcatelor comise în satul acela. Roiuri de lăcuste pluteau deasupra văii ruşinii, apoi aterizau într-o clipită şi devorau tot ce era verde şi toate uscăciunile. Lăcustele au nimicit grânele, orzul, trestia, portocalii şi lămâii, tufişurile şi frunzele late ale bananierilor. Fălcile lăcustelor tinere mestecau şi ronțăiau neîncetat. Întinderi mari de pământ erau acoperite cu totul de lăcustele ce-şi fluturau aripile şi îşi mişcau fălcile. Cea mai teribilă foamete suferită vreodată de arabi.

Oamenii se aruncau la pământ, se repezeau să mănânce ce rămânea de pe urma lăcustelor. Apoi şi-au

mâncat caprele şi oile, cămilele, vacile, pisicile, caii, găinile, câinii, chiar şi broaştele țestoase şi gândacii. Femeile, îmbătrânite şi slabe, prindeau lăcuste în capcană şi le fierbeau picioarele ca să facă din ele supă. Femeile îşi smulgeau dinții de aur ca să-i vândă şi să cumpere de la negutătorii ambulanți sirieni grâne şi lapte. Foametea şi întunericul au continuat până ce qasimiții au început să scurme în pământ, în speranța că aveau să găsească un vierme sau o rădăcină. Dacă ați fi suflat spre aceste ființe umane ce semănau acum cu moliile, le-ați fi împrăştiat ca pe lâna scărmănată. Când strigătele de foame ale adoratorilor lui Allah au ajuns la urechile cerului, Allah cel Atotputernic a lovit pământul cu mâna Lui dreaptă.

Când Înțeleptul şi Măreţul lovi pământul, acesta începu să se cutremure muncit de chinuri. Onorații mei stăpâni, pământul suferea dureri teribile, era nerăbdător să scape de poverile pe care le purta. Mormintele jinduiau să-şi verse conținutul, iar păsările de pradă croncăneau tare pe cer. Nu se auzea decât urletul vântului, care purta fumul întunecat, fetid, şi ticăitul grindinii ce ardea. Marea simțea că pământul era tras de sub ea, aşa că se agita şi se învolbura pentru a nu se prăbuşi în gol. Valurile se ridicau până la cer, îmbrățişau norii de fum şi cerul întunecat. Fier topit şi sfărâmături fierbeau în crater, umplând valea cu un lichid portocaliu strălucitor, care ardea totul în cale până ajungea din nou în pântecele pământului. Asemenea unui furuncul care tot creşte şi coace, creşte şi coace, apoi se sparge, împroşcând întreg universul cu puroi şi mizerie. Când furunculul se uscă şi mânia lui Allah se domoli, rana de pe fața pământului începu încet să se vindece. Pământul nu a mai vărsat, fumul şi focul şi-au pierdut din intensitate când nu au putut găsi nici măcar o creangă, un vreasc sau un tufiş pe care să îl ardă. Marea s-a reîntors în găoacea ei şi nu s-a mai învolburat, nu a mai urlat. Allahul musulmanilor distrusese satul nesupus, îl arsese până la temelii şi îi

împrăştiase cenuşa deasupra Mării Moarte.

Niciun mesager sau aducător de veşti nu supraviețui cutremurului.

Arabii din Hamia nu mai existau.

Înainte de a pleca spre o altă aşezare, am mai privit o dată sfărâmăturile şi dunele de nisip. Vai, ce am găsit! Vai, ce mi-au văzut ochii! Am văzut, nobilii mei stăpâni, urme de paşi pe nisip. Paşii unei femei şi ai unui copil de trei ani. Adevărul este că Maha, văduva neagră, colochinta amară, ajutată de soldații stăpânului nostru Solomon, supraviețuise tuturor catastrofelor. Jinnii i-au purtat pe ea şi pe Mubarak pe aripile lor, ducându-i departe de lavă şi de foc. Când craterul şi-a închis gura uriaşă şi nu a mai aruncat foc şi distrugere, ei au adus-o înapoi în siguranță.

În fața stâncilor netede ale dolmenului Hulalei, Maha s-a întâlnit cu bărbatul vieții ei. Precum bunica ei Sabha, ea s-a îndrăgostit de un străin, de un cotropitor, un invadator. Maiestuosul cruciat era înconjurat de o suită alcătuită din două sute de sclavi negri şi o sută de sclave, îmbrăcate în veşminte țesute din aur şi presărate cu smaralde. Puternicul rege alb căzu pradă săgeților aruncate de sub genele lungi ale văduvii negre, atunci când o văzu țesând în lumina strălucitoare a apusului. Încă o victimă a ochilor păgâni ai beduinei. Aruncându-se în genunchi în fața ei, aducând o tavă plină cu pietre prețioase scoase din inima pământului şi din adâncul mării, el o ceru în căsătorie pe Maha, fiica Malihei. Ea râse, luă tava şi spuse:

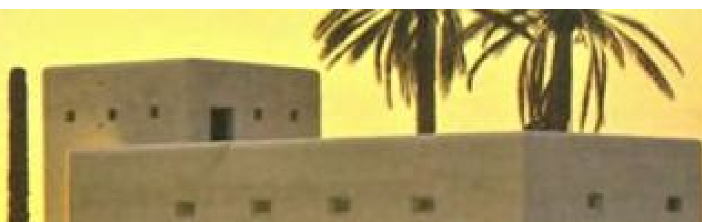
— Nu se cade ca regii să stea în genunchi.

Regele ținuturilor îndepărtate se ridică, îşi puse coroana de diamant pe cap şi sărută mâna fină ce-i fusese întinsă.

Maha, stăpânii mei, trăieşte acum cu soțul ei, regele, cel ce a traversat mări şi a cucerit ținuturi, într-un castel uriaş pe Muntele Şeicului. Din afară, castelul pare unul obişnuit, dar, vai! dacă ați vedea ce este înăuntru! Pereții

sunt împodobiți cu jasp, marmură, lazulit şi mozaicuri. Draperiile sunt făcute din mătase chinezească roşie, brodată cu fir de aur, iar pardoseala este acoperită cu covoare persane groase. Toate vasele, tigăile şi tăvile sunt din aur pur, iar lingurile din fildeş încrustat cu diamante. Pervazurile sunt din jad, iar geamurile sunt țintuite la locul lor cu rame din aur. Castelul e păzit de o armată puternică, alcătuită din sclavi nubieni, ce înspăimântă chiar şi inimile cele mai curajoase. Niciun om întreg la minte nu ar îndrăzni să se apropie de castelul verde din jad.

Oamenii povestesc că, în nopțile senine de vară, dacă stai pe stâncile amfiteatrului negru din Um Qais, poți zări strălucirea foişoarelor castelului şi o poți auzi pe diavolită fredonând în timp ce piaptănă părul mărețului rege. O pâlpâire slabă şi sunetul pierdut al unui cântec sunt purtate de briza caldă până la urechile tale. Vocea Mahăi şi priveliştea foişoarelor sunt fragile precum pânza păianjenului. O răsuflare de aer sau micuți stropi de ploaie ar putea ucide păianjenul şi i-ar distruge adăpostul țesut. Strălucirea foişoarelor, sunetul trist al unui cântec şi nimbul norilor. Picăturile de ploaie pot goni păianjenul din pânza lui. Melodia fredonată nostalgic, norii şi ceața, foişoarele lucitoare. Fragil, delicat, efemer adăpost. În curând vom pieri cu toții...

O POVESTE INTENSĂ, ADÂNC ÎNRĂDĂCINATĂ ÎN VECHEA TRADIȚIE A BASMELOR ARABE

Două femei închise într-un spital de boli mintale din Iordania, în timpul și după Mandatul Britanic, își împărtășesc viețile. Maha, victimă a violenței politice, vede cum englezii îi ucid omul iubit; iar Um Saad cedează în fața umilinței când soțul îi aduce acasă o femeie mai tânără. Dincolo de apriga luptă pentru supraviețuire într-o societate dominată de bărbați, se întrezărește totuși ideea unui viitor în care toate acestea vor rămâne o simplă amintire.

O scriitură puternică și deosebită, care îmbină istoria recentă a Iordaniei cu permanenta opresiune socială și politică a femeilor arabe.

— The Sunday Times

O sclipitoare scriitoare iordaniană

— Malcolm Bradbury

FADIA FAQIR, scriitoare iordaniano-britanică, universitar, cunoscută și ca apărătoare a drepturilor omului, s-a născut la Amman, în 1956. Creația sa cuprinde romane — Nisanit *(1987),* Mă numesc Salma *(2007, publicat și în limba română în anul 2008 la Editura Leda), nuvele, piese de teatru, eseuri și lucrări de specialitate dedicate condiției femeii în țările arabe. În prezent, trăiește în Marea Britanie, unde predă literatura arabă la Universitatea din Durham.*

LEDA, *imprint al*
GRUPULUI EDITORIAL CORINT

Designul copertei: Iulian Frășilă
Imaginea copertei: © istockphoto

{1} Pentru citatele din Coran a fost utilizată vesiunea în limba română: *Coranul,* traducere de George Grigore, Editura Kriterien, 2000 (n. red.).

{2} Jinn, în tradiția islamică, spirite, creaturi din abur, fum sau foc (n. red.).

{3} Rabia al-Adawiyya (717-801), celebră mistică şi poetă musulmană (n. red.).

{4} Sufism, dimensiunea mistică a islamului (n. tr.).

{5} Hurie, ființă ideală descrisă de islam ca fiind cu totul şi cu totul pură (n. tr.).

{6} Colochinta *(Citrullus colocynthis)* plantă din familia cucurbitaceelor fructe foarte amare (n. red.).

{7} Salt, oraş istoric din Iordania (n. tr.).

{8} Rebab, instrument muzical oriental cu două coarde (n. tr.).

{9} *Kohl,* fard negru de ochi utilizat atât de femei, cât şi de bărbați (n. red.).

{10} *Mansaf,* fel ele mâncare originar din Arabia, ulterior adoptat ca preparat național în Iordania. Constă în carne de oaie gătită într-o fiertură din iaurt uscat fermentat, se serveşte cu orez, lipie şi ornat cu migdale (n. tr.).

{11} Ghul, în folclorul arab, demon care trăieşte în locuri pustii (n. red.).

{12} Nabateenii, populație antică arabă din sudul Iordaniei, Canaan şi nordul Arabiei. Regatul nabateean a fost cucerit de Imperiul Roman sub împăratul Traian (n. tr.).

{13} Petra, oraş construit de nabateeni drept capitală a regatului lor (n. tr.).

{14} Cardamom *(Ekttaria cardemomum),* plantă cu semințe aromate, utilizată în special în cafea (n. red.).

{15} Zaqqum, copac care, potrivit credinței musulmanilor, creşte în iad (n. tr.).

{16} *Kyrie Eleison,* „Doamne miluieşte” în limba greacă (n. tr.).

{17} Muezin, persoană care cheamă credincioşii musulmani la slujba de vineri şi la cele cinci rugăciuni zilnice (n. tr.).